

PERSFOCUS

ZEVENDE JAARGANG NUMMER 9 - SEPTEMBER 1991

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

door BILL WATTERSON

Trouw 30/9/91

In dit nummer:

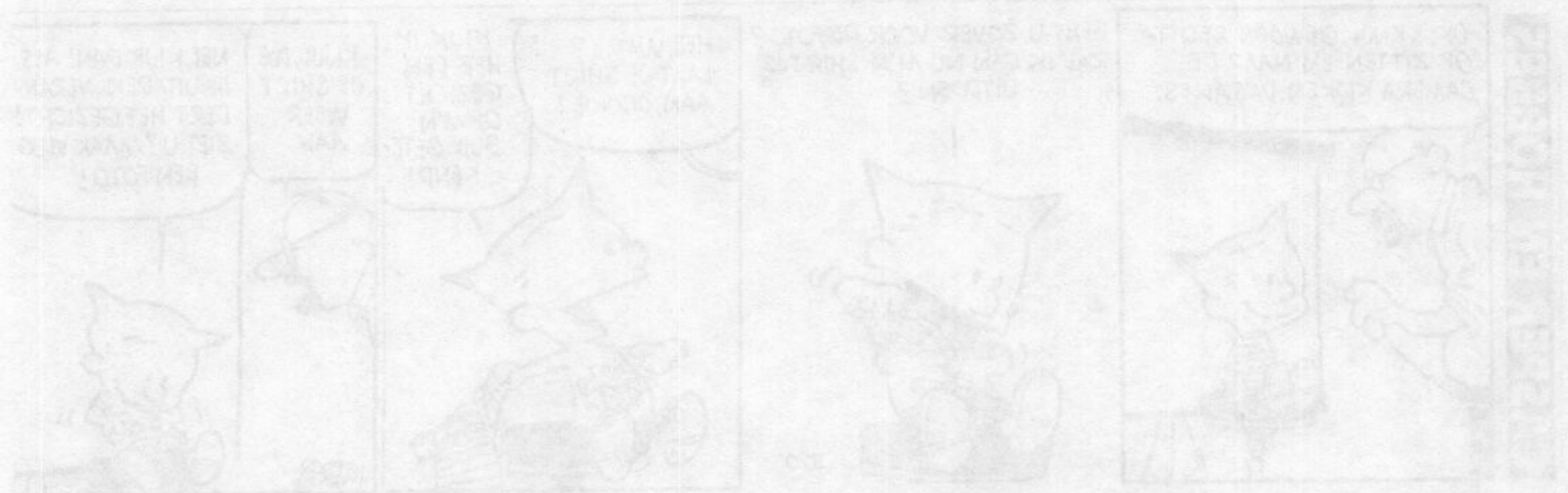
"'s Werelds grootste ontuchtzaak	pag. 2
Debat naar aanleiding van 'Enschede'	pag. 7
'Incest' verjaart niet?	pag. 12
Onterecht	pag. 14
Jessica's moordenaar in pedokringen?	pag. 15
Seksueel misbruik	pag. 17
KP/Ontzettend/Sam de Wolffstraat	pag. 19
'Ontucht' op school	pag. 20
Ontucht van de maand	pag. 21
Het geheim kindermishandeling	pag. 23
Campagne tegen 'seksueel geweld'	pag. 27
Seksbewuste jeugd	pag. 29
Jeugdproblemen	pag. 31
Amnesty erkent homo's	pag. 32
De schone kunsten	pag. 33
Nachten over 'pedagogische tik'	pag. 35

PERSTIGUS

LEHRENE JAARGANG WINTER 1941 - DECEMBER 1941

KNIPPERRANT VAN VERENIGING KARTIJN
VIA KINDEREN VOLGABEKEN EN BEHALTICHT

LOOK DIT WATERLOO

From page 1

THE
COMIC
STRIP
IS
A
SERIES
OF
PANELS
SHOWING
A
CHARACTER
AND
A
CAT
INTERACTING
WITH
EACH
OTHER
IN
A
STORY
LINE.

1941

1941

1941

1941

1941

PERSFOCUS, ZEVENDE JAARGANG, NUMMER 8, SEPTEMBER 1991

Met knipsels uit:

Trouw
NRC Handelsblad
Telegraaf
Volkskrant
Parool
Nieuws van de Dag
Primeur
Tubantia
Utrechts Nieuwsblad
Nieuwsblad van het Noorden
Zwolsche Courant
Limburger
Gooi & Eemlander
Almaarsche Courant
Friesch Dagblad
Veronicagids
VPRO-gids
Seattle Times (USA)

Tr
NRC
Tel
Vk
Par
NvdD

Tub
UN
NvHN
ZC
Limb
G&E
AC

VPRO
ST

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,- per jaar. Verzending
als brief is f 15,- duurder en komt op f 80,-.
Losse nummers f 3,-.
Giro 5456643 van Vereniging Martijn
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

Jongen (12) vergriipt zich aan zeker 200 kinderen

Massale ontucht in Enschede

(Van een onzer verslaggevers) TUB 24

ENSCHEDÉ - Tweehonderd kinderen en mogelijk nog meer zijn in de afgelopen anderhalf jaar in Enschede slachtoffer geworden van seksueel misbruik, ontucht en bedreiging. Verantwoordelijk voor deze enorme serie delicten is één 12-jarige jongen uit Enschede. Hij werd begin juni opgepakt, nadat één van de ouders van een slachtoffer aangifte deed. De jeugdige dader heeft inmiddels bekentenissen afgelegd en is door de kinderrechtster in een therapeutisch instituut geplaatst.

Nog steeds komen nieuwe feiten aan het licht. De leeftijd van de slachtoffertjes loopt uiteen van drie tot ongeveer twaalf jaar. De Enschedese zedenzaak is volgens de politie „onvoorstelbaar”

van omvang. Aanvankelijk gingen men uit van misbruik en ontucht met zestig kinderen. Daarbij ging het om misbruik van en ontucht met jongere buurtgenootjes, alsmede dezelfde delicten met medeleerlingen van een basisschool. In de afgelopen drie maanden breidde de affaire zich evenwel als een olievlek uit. Onderzoek bij andere scholen bracht tientallen nieuwe zaken aan het licht. Momenteel wordt nog nagegaan of de 12-jarige ook slachtoffer heeft gemaakt in bredere kring. Gedacht wordt onder meer aan kinderen bij de korfbalclub en de muziekvereniging waarvan de jongen

lid was.

Van de misbruikte kinderen heeft een tot dusverre nog onbekend aantal zich onder specialistische behandeling moeten stellen. Sommige jongens en meisjes zijn meermalen slachtoffer geworden. Er was niet alleen sprake van seksueel geweld, maar ook van mishandeling, bedreiging en geestelijke terreur. De kinderen kregen ingepeperd, dat ze „tot in hun droom achtervolgd en gedood” zouden worden. In deze geraffineerde bedreigingen ligt vermoedelijk de oorzaak van het stilzwijgen dat lang - bij de meeste slachtoffertjes - bestond.

De zedendelicten speelden zich af in twee - grote - wijken van Enschede. Aanvankelijk concentreerde het onderzoek zich op Het Stadsveld, een doorsnee-buurt met veel jonge gezinnen, waar de verdachte met zijn ouders woonde. Gaandeweg het onderzoek richtte de aandacht van de jeugd- en zedenpolitie zich ook op de wijk Het Tweekelerveld, waar een familielid woont. De jongen verbleef daar regelmatig. In deze buurt, zo bleek uit naspeuringen, maakte hij ook tal van slachtoffers.

Zie verder pagina 5

Dader wees zijn slachtoffertjes op klassefoto's aan

Zedenaffaire houdt Enschede

vervolg van voorpagina TUB 24

ENSCHEDÉ - De omvangrijke zedenzaak houdt honderden gezinnen in Enschede al wekenlang in de greep. Met name in de wijken Het Stadsveld en Het Tweekelerveld is de ontucht - en de vraag wiens kinderen slachtoffer zijn - het gesprek van de dag. Dat er zeker 200 kinderen bij de affaire betrokken zijn, heeft de politie voor een belangrijk deel kunnen vaststellen door uitvoerige verklaringen van de 12-jarige dader. Na de eerste bekentenissen van de jongen, begin juni, bleven nieuwe zaken zich opstapelen. Tot verbazing en verbijstering van politie, justitie en andere betrokkenen bleek de affaire van uitzonderlijk grote omvang.

Vrijwel alle opgebechte zaken berusten volgens de politie op waarheid. Geconfronteerd met klassefoto's van scholen wist de 12-jarige exact aan te wijzen met welke jongens en meisjes strafbare feiten waren gepleegd. Volgens de politie beschikt de ontuchtpleger over een bijna fotografisch geheugen. Hij kon niet alleen de betrokken kinderen aanwijzen, maar gaf ook plaats, tijd en details van de delicten op. In nagenoeg alle gevallen bleken die te kloppen.

De Enschedese gemeentepolitie, die nu al vier maanden met inzet van veel personeel aan de ontrafeling van het mysterie werkt, hield houdt nog steeds voorlichtingsbijeenkomsten voor ouders. Dat geldt zowel voor vaders en moeders van feitelijke slachtoffers als voor ouders van kinderen van wie dat nog niet vaststaat. Zo zijn complete scholen voorgelicht. Na de groepsvoorlichting zijn met hulpverleners praat-sessies opgezet. Ouders of ouders én kind krijgen begeleiding. Na de zomervakantie zijn onderzoek en begeleiding geïntensiveerd. Poli-

tie en justitie hopen op betrekkelijk korte termijn een min of meer „complete” beeld te hebben en zullen dan nadere details verstrekken.

Onrust

De omvangrijke zedenzaak zorgt in Enschede voor de nodige onrust. Honderden gezinnen zijn inmiddels betrokken bij het onderzoek. Het leed binnen menig familie laat zich moeilijk beschrijven. Verdriet, onzekerheid, woede en zelfverwijten spelen daarin mee. Voor veel ouders is het gissen, of het gedrag van hun kind (bedplassen) soms te maken zou kunnen hebben met de veelbesproken affaire. Het ophelderen van dat alles legt een grote druk op zowel politie als hulpverlenende instanties. Justitie in het arrondissement Almelo is van meetaf in de zaak gekend.

Hulpverlenende instanties als RIAGG, Gemeentelijke Gezondheidsdienst, (school)artsen, onderwijs en maatschappelijk werk werden betrokken bij het horen van ouders en kinderen, alsmede bij de hulpverlening. Op het hoofdbureau

van de Enschedese politie zijn inmiddels enkele grote voorlichtingsbijeenkomsten gehouden. De afdeling jeugd- en zedenzaken van de politie gaf daar tekst en uitleg. Des-

kundigen van GGD, RIAGG en maatschappelijk werk kregen in die massaal bezochte bijeenkomsten veel vragen van ongeruste ouders te verwerken.

Over de achtergronden van de ongekend grote reeks zedendelicten, die de jongen op zijn geweten heeft, is nog weinig bekend. Vermoedelijk is de betrokkene zelf ooit

slachtoffer geweest in een zedenzaak. Hij zou volgens de behandelende arts/psychiater enorm sterke driften kennen. Die brachten hem er het laatste jaar toe, zich vrijwel dagelijks te vergriepen aan jongens of meisjes. Vooral snog richtten de ondervragingen van de dader zich vooral op het loskrijgen van nieuwe bekentenissen, doorgaans met fotoconfrontaties. De jongen werkt daar tot dusverre met een opmerkelijke geheugen-precisie aan mee. Pas in een latere fase verwacht men meer duidelijkheid te krijgen over de motieven.

Ouders werden ingelicht met brief politie

ENSCHEDÉ - Tientallen ouders moesten via een brief van de Enschedese politie vernemen, dat hun zoon of dochter „zo goed als zeker” bij de slachtoffers hoort. Met een algemene brief, waarin alleen de naam van het kind apart werd ingevuld, kregen ze in de afgelopen weken een uitnodiging voor één van de voorlichtingsavonden. De politie liet in die bewuste brief weten „ook geschokt te zijn door het gebeurd”, doch vroeg de ouders uitdrukkelijk geen contact op te nemen. Alleen in zeer dringende gevallen wilde men voorafgaande aan de voorlichtingsavond ouders te woord staan.

Misbruik

Met het risico, hiermee veel veronturste Enschedese ouders te kwetsen, wilde ik toch vermelden dat ik me niet aan de indruk kan onttrekken dat de Enschedese zedenzaak minstens gedeeltelijk berust op een uitbarsting van massahysterie. Vooral ook de berichtgeving in het Jeugdjournaal van 25 september waarin binnen vijf minuten minstens vijftientig keer het woord „seksueel” viel, heeft me bijzonder gestoord.

Bij intimidatiegevallen wordt geengewoondig al te vanzelfsprekend de term „seksueel misbruik” in de mond genomen. Kinderen moeten wel een heel erg beeld van seksualiteit krijgen! Het zou me niet verbazen wanneer, als deze generatie straks volwassen is, zij (nog) meer dan wij te kampen zal krijgen met gedeeltelijk onnodige - seksuele frustraties.

Utrecht H. van der Woude

Tweehonderd kinderen in Enschede slachtoffer van ontucht door jongen

Van onze correspondent TR 25
ENSCHEDÉ - Ruim tweehonderd kinderen uit Enschede zijn het afgelopen anderhalf jaar seksueel misbruikt door een 13-jarig plaatsgenoot. Dit is uit het onderzoek gebleken, dat door de politie werd ingesteld toen in juni van dit jaar door de ouders van één van de slachtoffertjes aangifte werd gedaan.

Al snel bleek dat rond de zestig meisjes en jongens in de leeftijd van drie tot twaalf jaar het slachtoffer waren geworden van ontucht. Dat aantal is inmiddels opgelopen tot boven de tweehonderd, zo heeft de Enschedese politie gistermiddag bevestigd.

De politie heeft in samenwerking met de GG en GD en het Riagg inmiddels een aantal voorlichtingsavonden voor ouders van de slachtoffertjes gehouden. Veel ouders werden per brief door de politie in ken-

nis gesteld van het feit dat hun kind waarschijnlijk het slachtoffer was geworden van seksueel geweld. De politie kon een aantal slachtoffertjes achterhalen met behulp van foto's van schoolklassen waarop zij door de verdachte werden herkend.

Tuchtschool

De verdachte (op het moment van de ontuchtige handelingen 12 jaar) heeft alle zaken tegenover de politie bekend. De jongen, die opereerde in de wijken Stadsveld en Tweekelerveld, is op last van de kinderrechtster op een tuchtschool geplaatst. Hij zou zijn slachtoffers met grof lichamelijk geweld hebben gedreigd indien zij tegenover derden over hun ervaringen zouden praten. Zo kon de jongen anderhalf jaar lang zijn gang gaan. De Enschedese politie-voorlichter P. Hendriks weigert verder commentaar en verwijst naar de persconferentie waar morgen meer details over de bizarre ontuchtaffaire bekend zullen worden gemaakt.

Door onze correspondent NRC
ENSCHEDÉ. 25 SEPT. De kinderrechtster in Almelo heeft op 9 september een dertienjarige jongen uit Enschede veroordeeld tot zes maanden tuchtschool waarvan twee maanden voorwaardelijk voor het plegen van meer dan 200 zedenmisdriven. De misdrijven, die door politie worden omschreven als „onzedelijke betasting en seksueel misbruik”, pleegde de jongen op elf- en twaalfjarige leeftijd. Zijn slachtoffertjes waren in de leeftijd van drie tot tien jaar. De jongen wordt nu behandeld in een therapeutisch centrum. Gisteren heeft de politie ook de vader van de dader aangehouden, op verdenking van incest met zijn zoon.
De eerste melding in deze zaak kwam op 25 mei van dit jaar binnen bij de Enschedese recherche.

Jongen van 13 pleegde 200 zedendelicten

De ouders van een vijfjarig meisje uit de wijk Stadsveld meldden dat een twaalfjarig jongetje uit de buurt iets „naars” had gedaan met hun dochttertje. Vanaf dat moment kreeg de politie steeds meer aangiften, alle belastend voor dezelfde jongen. Deze heeft inmiddels bekend in de periode van de zomer van 1989 tot 3 juni 1991 vrijwel dagelijks jongere kinderen seksueel misbruikt te hebben. Het onderzoek dat na zestig bekentenissen voor een

deel was afgerond, werd in augustus hervat nadat er ook aangiften kwamen uit een ander deel van de stad. Hierop volgden nog eens 140 bekentenissen door de dader.

De jongen beschikt volgens de politie over een fotografisch geheugen waardoor hij na zijn bekentenis door middel van een confrontatie met schoolfoto's zijn slachtoffers vlot kon aanwijzen.

De Enschedese politie heeft de kwestie tot vandaag zorgvuldig uit de publiciteit gehouden. Er zijn eerst voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd en individuele gesprekken met ouders en slachtoffers gevoerd. Voor de begeleiding van slachtoffers en ouders werkt de politie samen met Riagg, GGD, stichting Maatschappelijke dienstverlening, Bureau slachtofferhulp en het Pedagogisch centrum.

in greep

TR 28/19

Tubantia
WOENSDAG 25 SEPTEMBER 1991

Ouders misbruikt kind: „Nieuws kwam als klap op je kop”

ENSCHEDE - Chagrijnig was hij bij de minste of geringste aanraking barstte hij in tranen uit. Toen zijn ouders de brief van de politie kregen, dachten ze eerst nog aan een bekeuring, maar het was een ingrijpend bericht. Hun vijfjarige zoon had tot de ruim 200 kinderen die door de jeugdige Enschedeër seksueel misbruikt.

„Alof je een klap op je kop krijgt. 's Avonds konden we naar de informatie-bijeenkomst van de politie, maar op school gingen de verha-

len natuurlijk al. Eerst wilde onze zoon niks vertellen, maar de volgende dag kwam het er toch uit dat hij misbruikt was op het veld hier in de buurt. En dat terwijl hij daar normaal nooit heen gaat, omdat hij de straat niet over mag”, vertellen de ouders van het slachtoffer uit Tweekelerveld nu.

De Paulusschool zorgde voor prima opvang van de verontruste ouders. Ook deze school moest klasfoto's bij de politie inleveren, waarop de dader mogelijk door hem mis-

bruikte kinderen zou herkennen. „Sommige leerlingen moesten als nog op de foto, omdat ze ziek waren toen de fotograaf op school was. En ook kinderen die erg op elkaar leken, moesten nog eens”, legt de vader uit.

De info-avond op het politiebureau was die twaalfde september emotioneel geladen; enkele ouders moesten een tijdje op de gang gerust worden. „Sommige riep: hoe ziet die jongen eruit? Ik zei zelf ook meteen: als ik hem te pakken krijg, maak ik 'n dood al zal ik er

twee jaar voor moeten zitten. Maar ja, dat is een eerste reactie”, zegt de moeder. Voor de opvang stonden GGD, Rugg, maatschappelijk werk en de school klaar. „Je kreeg ook het advies om als je kind lichamelijke klachten kreeg naar de GGD te gaan.

Die weten precies waar ze op moeten letten bij deze gevallen. Die eerste brief was wel een hele rare manier om het te horen, maar aan een persoonlijk benadering kun je met zulke aantallen ook haast niet meer beginnen”. Om half elf werd

de bijeenkomst afgebroken, „écht uitgepraat was toen nog niemand. De emoties landden ook later nog hoog op in de buurt.

Wat er precies op het veld is gebeurd, weten de bezorgde ouders nog steeds niet. Wel kwam hun kind sinds die dag met agressieve taal in huis. „Hij zei steeds: ik steek je dood of ik steek het huis in brand. Later bleek dat hij daar door de dader mee bedreigd was. Ik vroeg me af hoe hij aan zulke taal kwam. En hij was zo uit z'n gewone

doen en bezitterig, niemand mocht aan zijn speelgoed komen”.

„Gelukkig is ons zoonje een heel stuk opgeknapt doordat hij erover heeft kunnen praten. Je weet natuurlijk niet hoe het later gaat, maar hij is nu weer een stuk vrolijker. Vanavond aan tafel zei hij: Nu ben ik niet bang meer. We hebben hem uitgelegd dat dat ook niet hoeft. Die jongen zit vast en volgens de informatie die wij hebben komt hij de eerste paar jaar de straat niet meer op”.

Verontruste ouders geschokt door omvang ontuchtzaak

„Je kan je kind toch niet voor 'n ander kind waarschuwen?”

door Frederike Krommendijk

T U 8 2 5

ENSCHEDE - Een gewoon kind uit een doornse-gezin. Zo karakteriseren buurtbewoners in grote lijnen het inmiddels 13-jarige jongetje dat, naar gisteren bleek, zeker 200 kinderen in Stadsveld en Tweekelerveld seksueel heeft misbruikt. „Wij hebben nooit wat aan hem gemerkt. Het was geen populair kind, maar zoiets... Hij is ziek, doodziek, laten we het daar maar op houden. Als zo'n kind nu al zulke dingen doet, wat wordt dat dan later?”, zegt een moeder.

Een mannelijke buurtbewoner typeert het twaalfjarige jongetje ook als „een heel gewoon kind”. „'t Is heel jammer dat het met zo'n kind gebeurt. Mensen denken dat kinderen die zulke dingen doen rotzakken zijn, maar dat is dus in dit geval duidelijk niet zo. Het is triest, heel triest, meer wil ik er niet over kwijt”.

Hart luchten

Ouders uit de omgeving zitten zo vol van de zaak, dat ze maar al te graag hun hart luchten. De angst zit er flink in sinds in juni de eerste summere krantenpublicatie verscheen. Kinderen durven geen televisie meer te kijken, kunnen niet naar de wc of doen geen mond open over wat hen is overkomen. Op de informatie-avonden die de politie over de zaak gaf, gingen de verontruste ouders bijna met de benen uit de zaal. De verbazing is groot over het feit dat de politie de zaak niet eerder in de publiciteit bracht. „Daarmee had een hoop onrust voorkomen kunnen worden. Nu gingen de wildste verhalen rond”, aldus een vader.

Naar nu blijkt ging de dader met name op woensdagmiddagen en in de weekenden naar een familielid in Tweekelerveld, op de andere dagen was hij meestal in Stadsveld. Hij misbruikte de kinderen op school-

pleinen, trapveldjes en in enkele gevallen zelfs in het portiekje voor hun ouderlijk huis.

„Wij wonen zelf in Tweekelerveld, dus we dachten dat het ons niet aanging. Sinds veertien dagen duikt de politie ook ineens bij ons in de wijk op, je hoort dat die jongen ook bij scholen hier geweest is. Wat er dan gebeurt, is niet te beschrijven. Zou mijn dochter ook...? Je werd op straat doodgegooid met de meest wilde verhalen. De één zou bevoeld zijn, een ander echt beschadigd. Ik ken het gezin wel, niks aan te zien. De kinderen waren ook bang. Een jongen van 12, daar spelen ze normaal mee. Je kan ze nog zo waarschuwen, maar een ander kind wantrouwen ze toch niet”, zegt een moeder aangedaan.

De jongen zou niet alleen bij scholen ontuchtige handelingen met kinderen hebben gepleegd, maar ook op de terreinen van speeltuinen. Bij speeltuin Stadsveld heeft de beheerder nooit iets gemerkt van verdachte zaken. „Kijk, wat er 's avonds laat gebeurt als het hek dicht zit weet ik ook niet, maar ik ben hier overdag altijd en heb nooit wat gezien”.

De leden van de muziekvereniging EDES, waar de jonge dader lid van is, wordt vanavond uitgebreid geïnformeerd over de zaak. „Daar zal ook de politie en het maatschappelijk werk bij zijn. Sommige mensen moeten officieel nog geïnformeerd worden”, aldus de voorzitter.

Directeur J. J. de Boer van de basisschool Het Stadsveld, waarvan de jongen leerling was, wil helemaal niet ingaan op de affaire. Hij verwijst door naar wethouder Schippers en naar de politie. De wethouder laat een hoge ambtenaar van de onderwijsdienst het woord doen. „Die zaak is door ons als schoolbestuur zo zorgvuldig mogelijk afgehandeld, in goed overleg met de betrokkenen”, licht J. A. M. van Unen toe.

Schoolhoofden in de omgeving zijn ook niet happig om commentaar te geven op de omvangrijke ontuchtzaak die zich vlak onder hun neus afspeelde. De directeurs zijn benauwd voor de onrust die een mogelijke uitlating in de krant te weeg kan brengen onder ouders.

Tubantia, wo. 25. Ontuchtpleger blijkt zelf slachtoffer van incest

(Van een onzer verslaggevers)

ENSCHEDE - De 13-jarige jongen uit Enschede, die meer dan tweehonderd zedenmisdrijven pleegde, is zelf waarschijnlijk ook seksueel misbruikt. Zijn vader (42) is op verdenking van incest maandag aangehouden. Dat heeft de Enschedese politie vanmorgen meegedeeld tijdens een persconferentie.

De ontuchtpleger ten tijde van de delicten 12 jaar is inmiddels door de kinderrechter veroordeeld tot zes maanden tucht school (waarvan twee voorwaardelijk) en onder toezicht gesteld. Hij verblijft voor behandeling in een therapeutisch instituut.

Nadat eerst al 60 zaken in de wijk Stadsveld aan het licht waren gekomen, bleek in de loop van de zomer nog eens dat de jongen ruim 140 kinderen in de wijk Tweekelerveld te hebben misbruikt of onzedelijk betast. De knaap misbruikte ook minirettes van een muziekkorps.

De medische klachten van de slachtoffertjes zijn uiteenlopend: pijn in buik en benen, problemen met plassen en stoelgang, roodheid en irritaties bij de piaser en anus. Ongeveer 30 kinderen zijn door een schoolarts onderzocht en drie door een kinderspecialist.

'Ouders in Enschede gaan goed om met schokkende ervaringen'

Reacties slachtoffertjes niet onderkend

(Vervolg van pagina 1)

ENSCHEDE (ANP) - De meeste slachtoffers van de - toen - 12-jarige Enschedese zedendelinquent hebben opvallend gereageerd op wat hij met hen deed: inslaapproblemen in combinatie met angst voor monsters, heksen en vleermuizen, terugval in onzindelijkheid 's nachts en soms overdag, vaker praten over seks, en meedoen aan seksueel gerichte spelletjes. Rustige kinderen werden plotseling nerveus, druk en zelfs agressief. Anderen kregen een labiele stemming: snel huilen en prullen. Dat hebben hulpverleners vanmorgen gezegd op een persconferentie.

De meeste ouders hebben die reacties niet in verband gebracht met de mogelijkheid van ontucht en bangmakerij. Bij veel kinderen zijn de reacties geleidelijk verdwenen. Ze reageerden heftig op pogingen van hun ouders met hen over het gebeurde te praten.

„Voor de kinderen wordt daarmee hun geheim ontdekt. Dat roept altijd spanning en ontla-

ding op. Maar erover praten door ouder en kind is heel belangrijk voor een goede verwerking, niet eindeloos, maar wel duidelijk”, aldus de hulpverleners.

Door zijn uitstekend geheugen kon de jeugdige dader al zijn slachtoffers aan de hand van foto's aanwijzen en zich de gepleegde misdrijven tot in details herinneren, zo heeft de politie

ervaren. De jongen heeft volgens het onderzoek van de politie vermoedelijk dagelijks kinderen in de leeftijd van drie tot en met tien jaar misbruikt of ontucht met hen gepleegd. Sommigen werden meer dan één keer slachtoffer.

Ook dwong de knaap kinderen tot ontucht in groepsverband, met hem of onderling. Om ze te dwingen „de seks-spelletjes” mee te spelen en te voorkomen dat ze hun mond zouden voorbijpraten, maakte hij hen bang en gebruikte zelfs grof geweld: trappen, stampen en slaan. Het kwam ook voor dat hij kinderen vastbond.

De zedenzaak kent z'n gelijke niet in de wereldliteratuur over seksuele misdrijven. Dat zei mevrouw drs. F. Lamers van afde-

ling Speciale Pedagogiek aan de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam vanmorgen. Volgens Lamers is niet alleen de omvang maar ook de jonge leeftijd van de dader uniek. „Ik heb alle mogelijke wetenschappelijke informatie, onder andere uit de Verenigde Staten, ingezien: maar ben geen vergelijkbaar geval tegen gekomen”, aldus Lamers. Zij was betrokken bij de advisering van politie en hulpverleningsinstanties in Enschede.

Naar de indruk van de hulpverleningsinstanties gingen er gaan de ouders goed om met de schokkende ervaringen van hun kinderen.

UN
25/3

TEL 26 door JAN COLIJN

ENSCHEDÉ, donderdag

Zedenmisdrijven staan erom bekend dat er vaak sprake is van een reeks delicten. Maar dat het om een dergelijk aantal gaat en dan ook nog door een jongen van twaalf jaar, is volstrekt uniek. Niet alleen voor Nederland, maar zelfs in de wereldgeschiedenis.

Dat verklaarde wetenschapper mevrouw drs. F. Lamers van de Vrije Universiteit Amsterdam gisteren tijdens de persconferentie van de Enschedese politie. Een golf van verbijstering en ontzetting maar vooral ongeloof is over Enschede gespoeld nadat bekend werd dat een puber uit die stad in zijn eentje in anderhalf jaar tijd meer dan 200 plaatsgenootjes seksueel had misbruikt. Sommige kinderen werden zelfs meerdere keren misbruikt en ook werden de Tukkertjes gedwongen in groepjes ontucht bij elkaar te plegen.

Dat dat grote aantal aan het licht kwam was vooral te

Politie vraagt foto's voor zedenzaak

ENSCHEDÉ - Bij de Enschedese politie melden zich sinds gisterer nog steeds ouders die vermoeden dat hun kind ook het slachtoffer is geworden van de jongen die op grote schaal ontucht heeft gepleegd. Aan vijftien ouders is verzocht foto's te brengen, opdat de jeugdige verdachte daarop mogelijke slachtoffers herkent.

Als de verdachte inderdaad kinderen op die foto's aanwijst, met wie hij contact heeft gehad, dan gaan we de wederzijdse verklaringen met elkaar vergelijken", aldus de politievoorlichting van morgen. Hoewel er enkele tientallen telefoontjes binnen zijn gekomen heeft de politie geen apart telefoonnummer opengesteld; op zo korte termijn was dat niet te realiseren.

Bellers voor deze zaak worden tot nu toe gewoon doorverbonden met de afdeling jeugd- en zedenzaken. Mocht de stroom telefoontjes aanhouden, dan assisteert het bureau slachtofferhulp.

Over de 42-jarige vader van de jongen, die deze week is aangehouden omdat hij wordt verdacht van incest met zijn zoon, is nog niets bekend.

Onrust ouders korbballclubs

ENSCHEDÉ - Onder ouders van leden van de Enschedese korbballverenigingen is onrust ontstaan na publicaties over de grote zedenzaak in Enschede. De - toen - twaalfjarige die met zeker 200 kinderen ontucht pleegde, zou lid zijn van een korbballclub en daar ook slachtoffertjes hebben gezocht.

DOS/WK, EKC Näs, WIK, Ons Clubje en KV Rigtersbleek hebben vanochtend een verklaring uitgegeven waaruit blijkt dat dat niet het geval is. De verenigingen hopen hiermee de onrust weg te nemen. De clubs citeren de politie die gezegd zou hebben: „Op woensdag 25 september om 13.00 uur is ons niets bekend van de in Tubantia gelegde relatie tussen dader-slachtoffertjes-korbballvereniging. Die bewering is pertinent onjuist”.

„De mogelijkheid dat een kind van een der korbballverenigingen wel als slachtoffer kan worden aangemerkt is door de omvang van de zaak altijd aanwezig. Maar in dat geval is er onmiddellijk contact opgenomen en hulp geboden aan het kind en de ouders/verzorgers”.

DADER VERGREEP ZICH ZOWEL AAN JONGENS ALS MEISJES

danken aan het fotografische geheugen van de dader. Met behulp van klasfoto's wees hij zonder aarzeling zijn slachtoffertjes aan. En de nu 13-jarige wist zich zelfs nog nagenoeg feilloos te herinneren waar het was gebeurd en wat hij precies bij de kinderen had uitgespookt.

De politie is minder toeschietelijk met informatie over de aard van de misdrijven. Meer dan dat het ging om „grove handtastelijkheden” en „seksueel misbruik” wil leider van het onderzoek G. Veldhuis van de Jeugd- en Zedenpolitie niet kwijt. „Er was echter geen sprake van verkrachting,” aldus Veldhuis.

Nadat de ouders van een vijfjarig meisje aangifte hadden gedaan dat hun dochtertje „iets naars” had beleefd, kwam de zaak aan het rollen. Aanvankelijk raakten 60 gevallen bekend, maar later bleek dat de jongen ook nog in de wijk Twekkelerveld, waar hij regelmatig in de weekeinden logeerde bij een familielid, behoorlijk actief was geweest. Toen na de schoolvakantie het onderzoek werd hervat, werden de namen van nog eens 140 slachtoffertjes bekend.

Geweld

Hoewel hij er vanaf de zomer van '89 vrijwel dagelijks op uittrok naar onder meer scholen en speelpleintjes, bleef de affaire lange tijd in de doofpot. De leeftijden van de slachtoffertjes varieerden van drie tot tien jaar, maar de jongen vergreep zich voornamelijk aan zowel jongens als meisjes van vier tot zes jaar omdat hij die het best onder de duim wist te houden. De dader boezemde angst in met verhaaltjes dat hij zich in een monster kon veranderen en dat hij 's nachts in de slaapkamer van de kinderen zou komen wanneer die hun mond open zouden doen. Ook gebruikte hij geweld door zijn slachtoffertjes te trappen en te stompen en in sommige gevallen zelfs vast te binden.

„Deze jongen is ziek!”, zo luidt de enige verklaring die de wetenschappers hebben voor zijn buitensporige gedrag. Vandaar dat hij na zijn strafperiode in de tuchtschool, waartoe hij onlangs werd veroordeeld door de kinderrechter, onder therapeutische

■ Drs. F. Lamers van de VU Amsterdam: „Uniek in de geschiedenis...”

behandeling wordt gesteld. Maar is een dergelijk iemand nog te genezen? „Kijk, de jongen is nog maar dertien jaar en heeft dus nog lange tijd voor zich. En in die tijd kan veel gebeuren. De experts die met hem hebben gesproken, denken dat er nog een kans voor hem is,” aldus mevrouw Lamers. Tijdens de verhoren gaf het Enschedeërte aan dat hij in zijn jeugd seksueel was misbruikt. In verband hiermee is de 42-jarige vader dinsdag aangehouden op verdenking van incest.

Uniek

Niet alleen vanuit crimineel oogpunt is de Enschedese zaak uniek, maar ook wat betreft hulpverlening, aldus mevrouw Lamers. „Wat dat betreft kan heel Nederland een voorbeeld nemen aan Enschede.” Door eerst voorlich-

tingsbijeenkomsten voor groepen te houden en vervolgens individuele hulp te bieden, verwachten de hulpverleners dat de schade voor de slachtoffertjes binnen de perken kan blijven. Niettemin worden de huis- en schoolartsen ingeschakeld om de komende jaren de vinger aan de pols te houden.

Niet alleen in de wijken Het Stadsveld, waar de jongen bij zijn ouders woonde, en Twekkelerveld — waar de ontuchtzaken zich afspeelden — is grote onrust ontstaan onder de ouders. De Enschedese politie werd gisteren oversteelt met vragen van verontruste ouders. „We kunnen de grote stroom telefoontjes niet meer verwerken. Toch verwachten we dat we het overgrote deel, ruim negentig procent, van de gevallen boven water hebben,” aldus politiewoordvoerder Hendriks. Wel wordt verwacht dat de jongen ook ontucht heeft gepleegd bij leden van de korbballclub en de minirettes van een plaatselijke muziekvereniging waarvan hij lid was.

Inderdaad, erkenden de wetenschappers gisteren op vragen van de pers, van kinderen is bekend dat ze nog weleens spelletjes met elkaar willen spelen in de trant van het overbekende doktertje dat op ziekenbezoek komt. Maar daar is hier geen enkele sprake van. Orthopedagoog J. Kruse van de RIAGG Enschede: „Van 'doktertje spelen' is hier geen sprake. Dat heeft als kenmerk dat veelal beide partijen er plezier aan beleven. Maar in dit geval was er slechts een persoon die plezier had.”

door JAN COLIJN

TEL 27

ENSCHEDÉ, vrijdag

„We hebben haar strak in de ogen gekeken en op de man af gevraagd of er ook iets bij haar was gebeurd. Maar zonder blikken of blozen, zonder ook maar een spier te vertrekken, zei ze nee. We hebben enorm geluk gehad, denk je dan, ze was er niet bij. Ondanks de brief van de politie. En dan

vertelt ze nu dat het toch allemaal is gebeurd. Dan is het alsof je een klap voor je kop krijgt. Je valt in een diep, een heel diep gat. We kunnen het nog steeds niet geloven. Het is alsof we naar een film hebben gekeken, waarvan je later zegt: het was toch allemaal niet echt.”

Verslagen zitten ze er bij. De ouders van een zesjarig meisje uit de Enschedese wijk Twekkelerveld. Ook hun dochtertje werd het slachtoffer van de nu 13-jarige Patrick uit Enschede. Tot tweemaal toe werd ze anaal verkracht en onzedelijk betast. En ze was bepaald niet de enige. Van de nabijgelegen Paulusschool, waar het olijke meisje naar school gaat, is ruim de helft van de 103 leerlingen misbruikt door de Enschedese puber.

Verontruste ouders

Verslagenheid heerst er in Enschede. De immense ontuchtzaak is nog steeds het gesprek van de dag. Bij de plaatselijke politie komen nog tientallen meldingen binnen van verontruste ouders. Na het bekend worden van het nieuws is er opnieuw een

stroom telefoontjes op gang gekomen. Daarvan moeten zo'n 15 ouders de foto's van hun kinderen opsturen, waarna die zullen worden voorgelegd aan de dader. Die wist door zijn fotografische geheugen al zijn slachtoffertjes aan te wijzen. Inclusief de plaats van handeling en de gruwelijke mensonterende details omtrent het misdrijf.

„Tijdens de emotioneel beladen informatiebijeenkomsten voor de ouders, vroegen we nog aan de agenten: kan die jongen zich niet vergist hebben?”, aldus de ouders. „Nou, de politie was het nagegaan. In 99 procent van de gevallen, klopte het precies wat hij allemaal had gezegd.”

Het nu zesjarige meisje werd misbruikt toen ze nog maar vier jaar was. „En al die tijd hebben we geen argwaan gehad. Ja, achteraf zeg je dat er wel bepaalde aanwijzingen waren. Af en toe had ze ongehoorlijke driftbuien. Dat was niet normaal meer. Maar al die jaren heeft ze geen woord losgelaten. Later bleek waarom: Patrick vertelde dat-ie 's nachts op het dak zat. Wanneer ik iets zou vertellen, kon hij zich veranderen in een heks en haalde die mij op”, vertelde ze. Pas toen we haar ervan hadden overtuigd dat de jongen haar geen kwaad meer kon doen, deed ze beetje bij beetje haar verhaal.”

Enschedese ontuchtzaak één van de grootste in wereld-geschiedenis

„M'n eerste reactie? Toen ik het hoorde, zei ik letterlijk: als ik die jongen te pakken krijg, bind ik 'm vast en pak twee enorme keien... Zoals zoveel ouders. Maar dat was de eerste gedachte,” zegt de vader. „Nu zeg je, die jongen is ziek. Hartstikke ziek. Dat zei onze dochter ook: 'Is toch wel zielig voor Patrick, hè?’”

Gedragswetenschapper drs. F. Lamers van de Vrije Universiteit in Amsterdam spreekt van een volstrekt unieke zaak. Niet alleen is het volgens haar nooit eerder in de wereldgeschiedenis voorgekomen dat een jongen van twaalf jaar 200 zedendelicten heeft bekend. „Maar deze zaak is in twee opzichten uniek. Want ook de aanpak van de Enschedese hulpverle-

nende instanties is voor mij nieuw. Door de zaken zo gedegen aan te pakken, hebben ze veel ellende weten te voorkomen. Ondanks alle schrik en verwarring die er heerste, werd het hoofd koel gehouden en een gedegen hulpprogramma in elkaar gedraaid. Daar kan heel Nederland een voorbeeld aan nemen.”

Noodgedwongen

De Enschedese aanpak was echter min of meer noodgedwongen tot stand gekomen. Omdat er een immense stroom van slachtoffertjes boven water kwam, hadden de hulporganisaties die door de politie waren ingeschakeld onvoldoende personeel om iedereen te woord te staan. Vandaar dat eerst groepsbijeenkomsten werden gehouden waarbij algemene informatie werd verstrekt. Vervolgens werden de ouders individueel ingelicht hoe ze de zaak het beste konden aanpakken.

Orthopedagoog J. Kruse van het RIAGG Enschede: „De verwachting is dat de schade voor de meeste slachtoffertjes beperkt blijft. De afgelopen maanden is ons gebleken dat de ouders zeer gedegen met de zaak zijn omgesprongen. Na een klein jaar zal de affaire voor de meeste kinderen en ouders waarschijnlijk nog slechts een nare herinnering zijn.”

Voor de kinderen lijkt er voorlopig een ware last van de schouders gevallen. „Ik heb het er met andere moeders over gehad,” aldus de moeder van het zesjarige slachtoffertje. „De kinderen zijn de laatste tijd helemaal uitgelaten. Ze zingen, springen, dansen. Maar als ik haar af en toe zie zitten en ze kijkt zo voor zich uit, denk ik: Arm

kind, wat heeft ze al die jaren moeten doormaken? Wat zou er al die jaren door haar hoofdje hebben gespoekt...?”

Slachtoffertjes in angst voor monsters en heksen

'Enschedese zedenzaak uniek'

Politie overstelpt met reacties van verontruste ouders

Van onze verslaggevers
ENSCHEDA - De beheerder van speeltuin Het Stadsveld heeft zijn auto pontificaal voor de poort geparkeerd. Hij wenst niet overvallen te worden door de cameraploeg die in aantocht zou zijn. „Ze komen hier het terrein niet op. Laat ze de school maar vanaf de straat filmen“, meldt hij strijdvast.

De speeltuin grenst aan de openbare basisschool Het Stadsveld, de school van de dertienjarige jongen die meer dan tweehonderd gevallen van ontucht heeft opgebiecht. Ja, de beheerder kent hem goed. „Tot voor twee jaar kwam hij hier vrijwel dagelijks spelen. Een gewone jongen, ik heb er nooit iets bijzonders aan gemerkt.“

Op de speeltuin is het nooit tot ontuchtige handelingen gekomen, dat weet de beheerder zeker. „De laatste twee jaar is hij hier niet meer geweest, dus hier kan niets zijn gebeurd.“

Wilde verhalen

De zedenaffaire heeft de tongen losgemaakt in Stadsveld, een doorsnee wijk in Enschede met zowel koop- als huurwoningen. Er circuleren de wildste verhalen over door de verdachte gepleegde perversiteiten, maar of die verhalen op waarheid berusten weet niemand. Gisteravond werden de ouders van de minirettes van de drum- en showband EDES, waarvan de verdachte lid was, voorgelicht. Ook enkele van deze jonge meisjes zouden tot de slachtoffers behoren.

De publiciteit rond de Enschedese zedenzaak heeft ook volgens de politie tot grote onrust geleid. Het korps werd gisteren overstelpt met reacties en ook uit andere wijken dan de twee buurten waar de twaalfjarige verdachte meer dan tweehonderd zedenmisdrivingen zou hebben gepleegd, kwamen telefoontjes van ouders die zeiden bij hun kinderen symptomen waar te hebben genomen die lijken op gedrag dat kan duiden op seksueel misbruik.

Volgens een woordvoerder van de politie wordt alle informatie nagetrokken. Ook ouders van kinderen die al als slachtoffer bekend zijn, zoeken contact met de politie en hulpverleners. „Ze raken opnieuw geemotioneerd en hebben behoefte bij ons uit te hulen“, aldus de woordvoerder.

ENSCHEDA - Problemen bij het inslapen, angst voor monsters, heksen en vleermuizen, terugval in onzindelijkheid, het vaker praten over sex en het meedoen aan seksueel gerichte spelletjes. Dat zijn enkele van de gevolgen, die de ruim 200 bij de Enschedese ontuchtzaak betrokken jongens en meisjes, hebben ondervonden. **TU 25**

Rustige kinderen werden plotseling nerveus, druk en zelfs agressief. Anderen kregen een labiele stemming: snel huilen en prullen. De meeste ouders hebben deze reacties niet in verband gebracht met de mogelijkheid van ontucht en bangmakerij. Bij veel kinderen zijn de reacties geleidelijk verdwenen.

„Voor de kinderen wordt daarmee hun geheim ontdekt. Dit roept altijd spanning en ontlading op. Maar er over praten door ouder en kind is heel belangrijk voor een goede verwerking, niet eindeloos, maar wel duidelijk“, aldus de hulpverleners.

De Enschedese politie maakte gisteren op een persconferentie bekend dat de jongen die volgens eigen zeggen van de zomer 1989 tot juni 1991 de zedendelicten zou hebben gepleegd, zelf waarschijnlijk ook seksueel is misbruikt door zijn vader. De man is in verband hiermee aangehouden.

Volgens mevrouw drs. F. Lamers van afdeling Speciale Pedagogiek aan de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam kent de zedenzaak z'n gelijke niet in de wereldliteratuur over seksuele misdrijven. Het unieke van de zaak is volgens Lamers niet alleen de omvang, maar ook de jonge leeftijd van de dader. „Ik heb alle mogelijke wetenschappelijke informatie ingezien - onder meer uit de Verenigde Staten - maar ben geen ver-

gelijkbaar geval tegen gekomen“, aldus Lamers. Zij was betrokken bij de advisering van politie en hulpverleningsinstanties in Enschede.

Lamers heeft grote waardering voor de zorgvuldige wijze waarop politie, justitie en hulpverleningsinstanties ouders en slachtoffertjes hebben begeleid. Dat gebeurde zowel in groepsbijeenkomsten als tijdens individuele gesprekken. „Door een tijdige en goede opvang is veel leed in de toekomst voorkomen“, zo stelt mevrouw Lamers tevreden vast.

Omdat de dader nog jong is, acht zij de kans op zijn genezing niet uitgesloten. De jongen is inmiddels door de kinderrechter veroordeeld tot zes maanden tuchtschool (waarvan twee voorwaardelijk). Hij is verder onder toezicht gesteld

en hij wordt op dit moment in een therapeutisch centrum behandeld. Tot aan de zomervakantie van 1991 veronderstelde de politie dat de jongen zich schuldig had gemaakt aan zedendelicten met vijftien buurtgenootjes en 45 medeleerlingen van een basisschool en van twee andere scholen in de wijk Stadsveld. In de loop van de zomer bekende hij ook ruim 140 kinderen in de wijk Twekelerveld te hebben misbruikt of onzedelijk betast. De jongen sloeg volgens de politie vooral in de week-einden toe, wanneer hij bij een familielid verbleef dat in die wijk woont.

Vanwege zijn uitstekende geheugen kon de jeugdige dader volgens de politie al zijn slachtoffers aan de hand van foto's aanwijzen en zich de gepleegde misdrijven tot in de-

tails herinneren. De jongen heeft volgens het onderzoek van de politie vermoedelijk dagelijks kinderen in de leeftijd van drie tot en met tien jaar misbruikt of met hen ontucht gepleegd. Sommigen werden meer dan één keer slachtoffer. Ook zou de twaalfjarige kinderen tot ontucht in groepsverband hebben gedwongen, met hem of onderling. Om de kinderen te dwingen de sekspelletjes mee te spelen en te voorkomen dat ze hun mond voorbij zouden praten, maakte hij hen bang en gebruikte hij volgens de politie zelf grof geweld: trappen, stompen en slaan. Het kwam ook voor dat h kinderen vastbond.

De medische klachten van de slachtoffers waren of zijn van uiteenlopende aard: pijn in buik en beerproblemen met plassen en stoegang, roodheid en irritaties bij de plasser en anus. De meeste kinderen hebben opvallend gereageerd op wat de 12-jarige met hen deed. Zij hadden inslaapproblemen in combinatie met angst voor monsters, heksen en vleermuizen, terugval in onzindelijkheid 's nachts en soms overdag, het vaker praten over seks en het meedoen aan seksueel gerichte spelletjes. Rustige kinderen werden plotseling nerveus, druk en zelf-agressief. Anderen kregen een labiele stemming: zij huilen snel en prullen.

De meeste ouders hebben deze reacties niet in verband gebracht met de mogelijkheid van ontucht en bangmakerij. Bij veel kinderen zijn de reacties geleidelijk verdwenen. Op het moment dat ouders met herover het gebeurde wilden praten, reageerden ze heftig.

„Voor de kinderen wordt daarmee hun geheim ontdekt. Dit roept altijd spanning en ontlading op. Maar er over praten door ouder en kind is heel belangrijk voor een goede verwerking, niet eindeloos, maar wel duidelijk“, aldus een hulpverlener.

Naar de indruk van de hulpverleningsinstanties gingen en gaan de ouders goed met de schokkende ervaringen van de kinderen om: rustig, niet beschuldigend, de feiten van de voorvallen bij de naam noemend en de woorden die het kind gebruikt daarbij overnemend. Benaadrukkend dat van boosheid geen sprake is. „Het overgrote deel van de kinderen zal zich verder weer goed ontwikkelen en over een jaar is het gebeuren voor kind en ouders nog slechts een nare herinnering“, verwachten de hulpverleners.

Tientallen telefoontjes van verontruste ouders bij politie

Nieuwe aanmeldingen bij ontucht-affaire in Enschede

Door onze correspondent **NRC**
ENSCHEDA, 26 SEPT. Gisteren zijn opnieuw tientallen telefoontjes bij de Enschedese politie binnengekomen van verontruste ouders die bang zijn dat ook hun kind slachtoffer is van het omvangrijke zedendelict dat sinds mei van dit jaar de gemoeiden in de wijken Stadsveld en Twekelerveld bezighoudt. Op 9 september werd door de kinderrechter in Almelo een 13-jarige jongen uit Enschede veroordeeld die heeft bekend tweehonderd zedenmisdrivingen met jongere kinderen te hebben gepleegd.

Met vijftien van de nieuw aangemelde kinderen zal de dader, die momenteel in een therapeutisch centrum wordt behandeld, worden geconfronteerd. Dit doet de Enschedese politie door de jongen, die over 'een fotografisch geheugen' zou beschikken, schoolfoto's te tonen. Alle 200 vorige bekentenissen zijn ook op deze manier tot stand gekomen.

Dertig van de tweehonderd slachtoffers, die alle tussen de vier en tien jaar waren, zijn deze zomer gehoord door de Enschedese recherche. „In een huiselijke, ontspannen sfeer, door goed geschoolde mensen“, aldus de politiewoordvoerder. „Er zijn geen

suggestieve vragen gesteld, noch is van een speciale methode gebruik gemaakt. Het kind vertelde zijn verhaal, waarna het werd aangemoedigd het ook zelf aan zijn ouders te vertellen.“

Bij het verhoor van de jeugdige dader ging de politie ongeveer op dezelfde manier te werk: hem

Slachtoffers gehoord 'in een huiselijke, ontspannen sfeer'

werden foto's getoond, waarop hij kinderen die hij had bedreigd en seksueel misbruikt kon aanwijzen. De jongen kon in vrijwel alle gevallen tot in details vertellen over het delict. Deze beschrijvingen klopten met de verhalen van de gehoorde slachtoffertjes.

mening is de verdachte ziek, maar wel te genezen, juist vanwege zijn jeugdige leeftijd.

Op het verwijt van de politiewoordvoerder, dat deze krant een afspraak zou hebben geschonden om nog niet over de zaak te publiceren, reageert hoofdredacteur Wim Timmers:

„De krant heeft haar eigen verantwoordelijkheid. Wij hebben die afspraak dan ook niet gemaakt. Wij hebben de wensen van de politie aangehoord en hebben vervolgens, naar mijn overtuiging, zorgvuldig en zelfs nogal afwachtend gehandeld in een kwestie waarover dagelijks lezers opbelden. Er loopt al maandenlang een politie-onderzoek, er zijn vele brieven verzonden, er zijn gespreksrondes geweest. Van een geheim was dan ook geen sprake meer. De politie heeft trouwens wel degelijk onze medewerking gekregen. Wij hebben er onder andere niet eerder over geschreven omdat nog niet alle gespreksrondes met ouders van mogelijke slachtoffertjes achter de rug waren. Begin deze week vonden wij de tijd rijp om het nieuws in de krant te zetten“.

Gespeel van twaalfjarige met kleine kinderen was frappant, maar „wie denkt nu aan zoiets?”

Buurt reageert met ongeloof en woede op zedendelict

Van onze verslaggever
WEERT SCIENKVKK 26

de altijd met kleine kinderen. Hij trok vooraf vaak op met het donkerharige meisje met dat leuke staartje. Toch was Patrick niet altijd even leuk voor kleine kinderen. Soms pakte hij hun snoep af of deelde wel eens een klap uit, maar ze keken tegen hem op, die sterke jongen van twaalf.

De oudere bewoners van de wijk Stadsveld in Enschede vonden hem een brutaaltje, iets te bijdehand. Verder niets. Nu bekend is geworden dat hij tweehonderd jongens en meisjes in de leeftijd van drie tot tien jaar seksueel heeft misbruikt, reageren ze in die buurt vol ongeloof. „Achteraf zeg je: het was frappant, dat gespeel met die kleintjes. Maar wie denkt nu aan zoiets?”

Het is ook volstrekt uniek dat een jongen van twaalf zoveel kinderen onzedelijk betastte en seksueel misbruikte. In de Amerikaanse literatuur

slapen, terugval naar onzindelijkheid en nervositeit, werden niet in verband gebracht met seksueel misbruik.

De kinderen zelf zwegen als het graf. Patrick had ze bang gemaakt met verhalen over monsters, heksen en vloermuizen. In een later stadium dwong hij het stilzitten ook af met geweld. Hij trapte dan, stompte en sloeg. Sommigen bond hij vast. Het werkte doeltreffend. De ouders kwamen pas iets te weten op een informatie-avond van de politie. De meeste kinderen reageerden heftig toen bleek dat de ouders hun „geheim” hadden ontdekt.

Kinderrechter

De affaire kwam in mei van dit jaar aan het rollen na het bericht van een ouderpaar aan de politie dat Patrick „iets mis” met hun dochtertje had gedaan. Uit het daaropvolgende onderzoek concludeerde de politie dat de jongen sinds de zomer van 1989 zestig jongens en meisjes had misbruikt. Voor die gevallen veroordeelde de kinderrechter in Almelo hem op 9 september tot zes maanden tuchtschool, waarvan twee voorwaardelijk, en (langdurige) plaatsing in een therapeutisch instituut. Pas uit nadere verhooren in september

kwam de werkelijke omvang van de zedenzaak aan het licht. Over de achtergronden en eventuele motieven van Patrick wil de politie niet meer loslaten dan dat de jongen heeft aangegeven zelf seksueel misbruikt te zijn. Hij wil geen namen noemen. Niettemin is dinsdag zijn 42-jarige vader gearresteerd op verdenking van incest.

Deskundigen hebben geen afdoende antwoord op de vraag hoe het zover met Patrick heeft kunnen komen. F. Lamers van de afdeling Speciale Pedagogie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, die in deze zaak als adviseur van politie en hulpverleningsinstaties is aangetrokken, zegt dat er na verting jaar onderzoek nog steeds geen sluitende verklaring is voor wat een dader beweegt.

„Het vaak gehoorde verhaal dat iemand die seksueel is misbruikt, later zelf een verkrachter wordt, klopt in veel gevallen niet. In er zijn ook daders zonder zo'n voorgeschiedenis. Maar, theoretisch gezien, kan het kind zich hebben geïdentificeerd met de agressor die hem heeft misbruikt.”

De Utrechtse klinisch psycholoog P. Cohen-Kettenis, die gespecialiseerd is in psycho-seksuele stoornissen bij kinderen en jongeren zegt dat een geschied-

denis van incest veel van het gedrag van de dader kan verklaren. Zij zegt ook te kunnen begrijpen dat een kind dingen nadoet van iemand die heel belangrijk voor hem is. „Hij denkt dat je zo met andere mensen behoort om te gaan. Veel dynamieken in een gezin kunnen tot dit soort dingen leiden.”

Een gestoorde gezinsrelatie biedt een andere mogelijke verklaring. „De jongen kan de veiligheid in het gezin niet kwijtgeraakt. Misschien heeft hij het nooit gehad. Ontsporingen zijn dan het gevolg als dit gaat gepaard met mishandeling en seksuele ervaringen die hij niet kan plaatsen.”

Cohen veronderstelt verder dat de jongen buiten zijn leeftijdsgroep is komen staan. Daardoor is hij sociaal gezien mogelijk zwak gaan functioneren en heeft hij zijn toevlucht gezocht tot jongere kinderen, wat tot ontwaarding kan leiden. Verder wijst ze op de mogelijkheid van aangeboren kwetsbaarheden. In dat geval had de jongen al psychische problemen voordat hij vreemd seksueel gedrag ging vertonen.

Een langdurige therapeutische behandeling van de jongen kan volgens de deskundigen tot genezing leiden. „Hij is pas dertien, er kan nog een hoop.” De

slachtofferjes hoeven er ook geen trauma's aan over te houden. Bij een goede opvang thuis en begeleiding van hulpverlenende instanties kunnen zij hun ervaringen goed verwerken, wordt gezegd.

In Enschede worden voor de ouders voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd en desgewenst kan individuele hulp worden ingeroepen. Gesprekken tussen ouders en kind, rustig, niet beschuldigend en onderstrepend dat niemand boos is, zijn belangrijk voor een goede verwerking. Intussen loopt een aantal ouders voor een goede verwerking. Ze spreken de vreselijkste dreigementen uit. Anderen zijn voorzichtig. Die zeggen: „Er moet meer achter zitten” en verbinden de zaak met het dodelijke auto-ongeluk van Patrick's zusje vorig jaar.

Inmiddels is in de buurt een actie op gang gekomen om de familie weg te krijgen. De moeder van Patrick wordt door veel mensen al met de nek aanmeente is verzocht maatregelen te nemen. Volgens de politiewoordvoerder staat in elk geval vast dat de jonge dader zich nooit meer in de buurt zal vertonen: „dat hebben we geregeld”.

Dertienjarige jongen uit Enschede liet twee jaar lang geen enkele gelegenheid onbenut

26 sep 91

Door onze verslaggever
ENSCHEDA - Kleine kinderen hebben een groot vermogen om seksuele misdrijven waarvan zij het slachtoffer zijn geworden, te verwijzen voor hun ouders en de buitenwereld.

Dat blijkt op schrijnende wijze uit de zedenzaak in Enschede, waarbij een thans 13-jarige jongen ongeveer 200 kinderen seksueel heeft misbruikt. Deskundigen noemen deze affaire uniek door haar omvang en haar aard. De activiteiten van de jongen hebben bijna twee jaar geduurd zonder dat ouders door hun kinderen werden gealarmeerd.

„Als die ene moeder op 25 mei van dit jaar niet haar dochtertje met de jongen uit de bosjes had zien komen, had het misschien nog langer geduurd”, zei gisteren P. Hendriks, voorlichter van de Enschedese politie.

De ouders van het vijfjarige meisje belden de politie en deden mee dat een jongen uit hun buurt 'iets naars' had gedaan met hun dochtertje. Uit het onderzoek bleek dat de jongen soortgelijke handelingen met zeer veel andere kinderen had verricht.

De jongen werd op 3 juni gearresteerd. Hij heeft de misdrijven in Almelo in een therapeutisch instituut geplaatst, waar hij momenteel wordt behandeld.

Hij verblijf daar in de weekenden vaak bij een familielid. De jongen wees de kinderen aan op foto's, die de politie had gekregen van scholten uit de wijk. Het viel op dat hij over een uitzonderlijk geheugen beschikt.

„De jongen liet in feite geen gelegenheid onbenut. Hij deed het op elke plek die hem maar uitkwam, maar altijd uit het zicht van volwassenen”, zei inspecteur Veldhuizen.

De 42-jarige vader van de knaap is maandag gearresteerd op verdenking van het politietoelicht misbruikt. De jongen heeft tijdens zijn verhooren tegen de politie gezegd dat hij zelf vroeger ook seksueel is misbruikt. Hij heeft echter niemand aangewezen, ook zijn vader niet.

Het onderzoek naar de activiteiten van de jongen werkte als een olievliek. De politie vond aanvankelijk 60 slachtofferjes, namelijk 15 buurtgenootjes van de jongen en 45 kinderen van de basisschool waar hij op zat en van andere scholen in de Enschedese wijk Stadsveld.

Tenslotte wees de jongen nog eens ruim 140 kinderen uit een andere stadswijk aan, met wie hij seksuele spelletjes had gedaan.

men of waarom ze zo nerveus waren. Het kind zei dan niet te weten of kwam met een smoesje. Soms vertelden kinderen uit zichzelf over klachten en hadden dan meteen een plausibele verklaring over hoe het gekomen was.”

Dr. van Naerssen, een Utrechtse psycholoog die gespecialiseerd is in seksuele vraagstukken, wijst op 'het oude bekende feit, dat kinderen al veel jonger dan volwassenen denken met seksuele politiekomensten die de Enschedese politie en het pedagogisch centrum.

Op de eerste voorlichtingsavond werd verteld hoe het politietoelicht onderzoek tot dat moment was verlopen. De ouders hoorden wat de lichamelijke klachten van seksueel misbruikte kinderen kunnen zijn, welk gedrag zij mogelijk vertonen en hoe ouders het beste kunnen reageren.

„Tal van ouders herkennen toen symptomen ook bij hun kind waaraan voorgekomen”, aldus politievoorzitter P. Hendriks. „Maar een relatie met een zedenmisdrijf heeft geen van hen ooit geleefd. Dat doe je nou eenmaal niet zo gauw. Bovendien namen de ver- schijnselen bij de kinderen na verloop van tijd af.”

„Sommige ouders vertelden dat ze hun kind wel eens hebben gezien handtastelijkheden’ ging, maar vraagde hoe ze aan die pijn kwamen.”

schande wijs geworden. Wat daar aan feitelijk geconstateerde schade voor de betrokken kinderen uit kwam, was uiteindelijk heel gering.”

Verscheidene wetenschappers spraken gisteren van een unieke zedenzaak. Een van hen is mevrouw F. Lamers, een sociaal pedagoog van de VU te Amsterdam die de Enschedese politie en het begeleidend team heeft geadviseerd.

‘Grove handtastelijkheden, dat kan nog van alles zijn’

„Heel veel volwassenen weten wat hun kinderen op dat gebied doen. De kinderen laten het wel uit hun hoofd daarover te vertellen.”

Van Naerssen realiseert zich dat het in Enschede niet gaat om seksuele spelletjes tussen leeftijdsgenoten, waaraan beide zijden plezier beleven, maar om intimidatie en dwang van een ouder tegen een jonger kind. Hij reageert echter terughoudend op het nieuws uit Enschede.

„Om te kunnen oordelen moet je alles weten. Grove handtastelijkheden, dat kan nog van alles zijn. Met kwesties als die in Oude Pekela zijn we door schade en

Prof. dr. E. Doek, kinderrechter te Amsterdam, die ook van een unieke zaak spreekt, wijst erop dat in Amerika goede resultaten zijn bereikt met preventie- en therapieprogramma's voor jeugdige seksuele delinquenten. Hij wil de jongen die de Enschedese jongen onder behandeling krijgen adviseren daar hun licht op te steken, zodat zij niet opnieuw het wiel uit gaan vinden.”

Kinderen veel sneller fysiek rijp dan gedacht

door Ger Dijkstra

TU8 25

ENSCHEDÉ - Kinderen zijn veel vroeger fysiek 'rijp' dan ouders denken. Dat zegt de psycholoog prof. dr. A. X. van Naerssen, een specialist op het gebied van seksuele vraagstukken. „Mensen schrikken daarvan, maar het actief bezig zijn met vrijen en verliefdheid begint al op negen-, tienjarige leeftijd”, zegt Van Naerssen naar aanleiding van de gerucht makende Enschedese zaak, waarbij de nu 13-jarige jongen is aangehouden, die met circa 200 kinderen seksuele handelingen heeft gepleegd.

Van Naerssen: „Laat er geen misverstand over bestaan, zodra geweld in het spel is, dan is dat altijd zorgelijk. Maar een jongen van twaalf die seksueel actief is, is niets bijzonders. Dat zijn er honderdduizenden in die leeftijds-groep”.

De Utrechtse hoogleraar wijst op het onlangs verschenen rapport „Sex in Nederland”, waarin wordt vastgesteld dat de gemiddelde leeftijd waarop een jongere een volledige coïtus verricht sinds 1968 met vijf jaar is vervoegd van 20 tot 15 jaar. „Er is ontzettend veel informatie over erotiek en sex. Zet de televisie maar aan...”.

Van Naerssen wil de problemen van de slachtoffertjes in de Enschedese zaak en die van hun ouders niet bagatelliseren. „Ik zou als ouder in zo'n geval ook bezorgd zijn. Ik zou precies willen weten wat er is gebeurd. De droge informatie moeten de ouders zien te achterhalen, maar anderzijds moeten ze er niet teveel ophef over maken”.

Onderschat

Kinderen, zegt Van Naerssen, zijn veel meer met sex bezig dan hun ouders denken. „Er wordt gewoon onderschat wat zich emotioneel en erotisch in die koppies afspeelt”.

Volwassenen hebben vaak grotere problemen met sex op jeugdige leeftijd dan de kinderen zelf, zo is zijn ervaring. Het laatste taboe? „Het is gewoon heel moeilijk om er mee om te gaan. Als je die kinderen van die leeftijd ziet en dan denkt: die doen hetzelfde als ik vanavond. Dat

idee, daar schrikken mensen van”.

Dr. Van Naerssen vindt het aantal van 200 gevallen wel uitzonderlijk groot. „Statistisch gezien is dat abnormaal. Of dat psychisch ook zo is, kan ik niet zeggen. Daarvoor zou ik de jongen in kwestie moeten kennen”.

Drs. C. Goslinga, secretaris van de landelijke werkgroep jeugdemancipatie van de Nederlandse Vereniging voor Sexuele Hervorming, kent geen ander voorbeeld van een minderjarige die zich zo vaak aan kinderen heeft vergrepen. In maart van dit jaar werd in Tilburg een jongen van 13 aangehouden, die seksuele handelingen heeft verricht met twee meisjes van zeven en vijf.

Over geestelijke schade voor de slachtoffertjes laat Goslinga zich zeer genuanceerd uit. „Die is er uitsluitend als het slachtoffer het idee heeft dat het niet uit de situatie kon ontsnappen. Als sprake is van wederkerigheid, dan valt het wel mee”. De ervaring bij de NVSH is, dat eerder schade bij het kind wordt aangebracht door politieverhoor, dan door de „daad” zelf. „Voor de ouders is het belangrijk dat ze hun kinderen laten praten en dat ze de verhalen serieus nemen”.

Medeverantwoordelijk

De slachtoffers voelen zich vaak, zoals ook bij incestzaken is gebleken, medeverantwoordelijk voor wat er is gebeurd. Dat is ook de reden dat het vaak zolang duurt, alvorens een zaak aan het licht komt. „Soms hebben ze vrijwillig meegedaan of zijn ze bang voor straf door de ouders. Dan zeggen ze thuis dus niets”. Het aantal wederkerige contacten - met instemming - komt veel voor, is de ervaring van Goslinga. „Kinderen gaan steeds jonger experimenteren met sex. Op zich is daar ook niets mis mee. Als er maar geen dwang in het spel is”.

Naast de vervoegde lichamelijke rijpheid heeft dat ook te maken met de goede beschikbaarheid van informatie over sex, denkt Goslinga. Net als Van Naerssen verwijst hij ook naar de tv. „Bovendien is het in veel gezinnen heel gewoon dat sexfilms op de video worden gedraaid. Dan is het onvermijdelijk dat de kinderen daar ook kennis van nemen en er wat van oppikken”.

Media ruziën over ontuchtaffaire

Jr 29/4

door Gerben Kuitert

ENSCHEDÉ - De bizarre ontuchtaffaire rond de dertienjarige jongen uit Enschede, die deze week bekend werd, heeft tot een ruzie tussen de plaatselijke media geleid.

De regionale krant Tubantia had dinsdag de primeur. Nog dezelfde avond haalde politie-voorzitter Piet Hendriks bij Radio Oost genade-loos uit naar Tubantia. De politie was woedend over het bericht en de journalistieke collega's van Radio Oost en de Twentsche Courant waren al even ziedend. De krant heeft volgens de Enschedese politie de ethische normen aan z'n laars gelapt. „Dat de geestelijke schade bij de slachtoffertjes door vroegtijdige publicatie alleen maar groter kan worden, heeft Tubantia omwille van de primeur voor lief genomen. Het gevolg was dat wij huilende mensen aan het bureau kregen, die we op dat moment niet konden helpen. Als het om een primeur gaat, kennen sommige kranten kennelijk geen maatschappelijke verantwoordelijkheid meer”.

De Twentsche Courant en Radio Oost vinden dat Tubantia achterbaks heeft gehandeld door snel het nieuws in de krant te zetten dat bij de concurrentie ook al lang bekend was. Een week later rollen de Twentse journalisten nog steeds vechtend over straat. En dat komt met name de uitgever van beide kranten, de Oostelijke Dagbladen

Combinatie (binnenkort opgaand in Wegener-Tijl), slecht uit. Tegen de achtergrond van een toekomstige redactionele samenwerking, dan wel een complete fusie tussen Tubantia (100 000 abonnees) en de Twentsche Courant (50 000 abonnees), komt een dergelijke ruzie tussen de redacties zeer ongelegen. Dat de Enschedese ontuchtaffaire veel omvangrijker was dan het zich aanvankelijk liet aanzien, was al enige tijd bekend bij de Twentse media. „Toen daar vragen over kwamen hebben wij er op gewezen, dat vroegtijdige publiciteit de slachtoffers ernstige schade zou kunnen berokkenen”, zegt politie-voorzitter Piet Hendriks. „Het was onze opzet om eerst de slachtoffertjes en hun ouders persoonlijk te benaderen. Een team van 21 mensen, bestaand uit hulpverleners en politiemensen, is daar wekenlang 16 uur per dag mee bezig geweest. De eerste opvang en begeleiding moet door deskundigen gebeuren om de kans op schadelijke gevolgen zo veel mogelijk te beperken. Als ouders in de krant lezen wat er is gebeurd en vermoeden dat hun kind ook is misbruikt, gaan ze zo'n kind op hun eigen manier uithoren, op een ondeskundige manier”.

Hendriks maakte naar zijn zeggen met de drie media de afspraak dat er pas gepubliceerd zou worden nadat de laatste voorlichtingsbijeenkomst met de ouders, die voor afgelopen woensdag was gepland, achter de rug was. Vorige week vrijdag

gaf Tubantia te kennen toch te willen publiceren. „Omdat het verhaal al op straat lag. We kregen telefoontjes van lezers die vroegen waarom we er niet over schreven. De halve stad wist ervan, maar de krant zweeg”, verduidelijkt hoofdredacteur Wim Timmers van Tubantia. „We hebben de heer Hendriks toen in een gesprek duidelijk gemaakt, dat het nooit zo kan zijn dat de politie de pers voorschrijft wanneer er gepubliceerd mag worden. Wij hebben gezegd dat wij zo prudent zouden zijn om in elk geval tot zaterdag te wachten, omdat er voor vrijdagavond weer met een groep ouders zou worden gesproken, en dat wij hem zouden bellen als we zouden publiceren. In de loop van dinsdag bereikten ons signalen, dat ook een landelijke krant met de zaak bezig was. Dat was voor ons het sein om het nieuws te brengen. Daarvan hebben wij de politie om kwart voor twaalf op de hoogte gebracht. Met de Twentsche Courant en Radio Oost is nooit direct contact geweest, laat staan een afspraak gemaakt”.

Hoofdredacteur Herman Morsink van de Twentsche Courant zegt nooit anders te hebben geweten, dan dat er binnen deze affaire een gentlemen agreement was tussen de Twentse media. „Er is al wat animositeit tussen de redacties en daar komt dit dan nog eens bij. Dat er door hun pas tegen één uur even naar de politie is gebeld, want zo laat hoorden wij pas dat Tubantia zou publiceren, is natuurlijk ook niet fijn. Dan weet je dat de concurrentie op dat moment niets meer kan doen. Nee, het vertrouwen in elkaar is hierdoor niet toegenomen”.

Ook Tubantia-hoofdredacteur Wim Timmers beseft, „dat het moeilijk zal worden voor twee redacties die genoodzaakt zijn met elkaar samen te werken, om respectvol met elkaar om te blijven gaan”. Mocht de fusie er komen, dan zoekt chef-stadsredactie Ben Siemerink van de Twentsche Courant in elk geval een andere baan. Hij wil niks meer „met dit soort collega's” te maken hebben, heeft Siemerink in zijn column 'A Propos' laten weten. „Omdat ze niet te vertrouwen zijn”. „Ja, de column van Siemerink was gesanctioneerd door de hoofdredactie”, bekend zijn baas Herman Morsink.

• Pagina ZZ 7: Een verlegen jongen zonder vriendjes op zoek naar macht

Politie is woedend over vraagtekens

ENSCHEDÉ - De Enschedese politie-voorzitter Piet Hendriks reageert woedend op de stelling van psycholoog Benjamin Rossen dat de vraagstelling in ontuchtzaken vaak suggestief is.

Hendriks: „Wij zijn vreselijk zorgvuldig te werk gegaan. De vragen zijn gesteld door politiemensen die er speciaal voor zijn opgeleid. We hebben samengewerkt met gedragswetenschappers 'en maatschappelijk werkers. Ook voor ons was het aanvankelijk niet te geloven, toen we ons de omvang van de zaak realiseerden.

De jongen is op grond van de eerste 60 zaken veroordeeld door de rechter. Iemand die vraagtekens zet bij onze methoden, zet ook vraagtekens bij de rechterlijke macht. Iedere wetenschapper die meer wil weten over de methoden die wij gebruiken, zullen we daarover informeren, maar inzage in de stukken kunnen we niet geven”.

Vraagtekens bij omvang ontuchtzaak

(Van onze redactie binnenland) ENSCHEDÉ - Massa-psycholoog drs. Benjamin Rossen betwijfelt de omvang van het zedenschandaal in Enschede. Hij vindt het onaannemelijk dat de 13-jarige dader gemiddeld twee, drie kinderen per week tot seksueel contact heeft gedwongen. Rossen denkt aan massa-hysterie.

Psycholoog betwijfelt omvang ontucht

(Door Ger Dijkstra) UN 28

ENSCHEDÉ - Terwijl heel Nederland zich afvraagt hoe het mogelijk is dat een 12-jarige jongen anderhalf jaar lang ongestoord 200 jonge kinderen heeft kunnen terroriseren, groeit in wetenschappelijke kring de twijfel over de omvang van het schandaal. Waarheid en fictie liggen nergens zo dicht bij elkaar als in ontuchtzaken. Maar alle grote ontuchtscandalen in de wereld werden uiteindelijk doorgeprikt als een zeepbel.

Is de Enschedese zaak van zo'n unieke omvang dat het voor wie dan ook nauwelijks is te bevatten, of is sprake van 'massa-hysterie'? Psycholoog drs. Rossen gelooft dat dat laatste het geval is, al is hij er van overtuigd dat in Enschede wel degelijk iets is gebeurd. Rossen had ook zijn twijfels over 'Oude Pekela' (waar als clowns verklede mannen massaal ontucht zouden hebben gepleegd, hetgeen later nooit is bewezen) en zette zich fel af tegen de 'poppenmethode' in de Rotterdamse Bolderkar-affaire (waarbij ouders werden

beticht van ontucht met hun kinderen).

Rossen zet vraagtekens bij het grote aantal betrokken kinderen. „Dit is ongelofwaardig. Een kind van die leeftijd heeft normaal gesproken een kennis-senkring van twintig, dertig kinderen. Dat betekent dat de dader vanaf zijn elfde gemiddeld twee, drie andere kinderen per week tot seksueel contact heeft gebracht. En dat gedurende anderhalf jaar, dat is niet te accepteren”.

De psycholoog verzet zich al ja-

ren tegen de onderzoeksmethoden van mevrouw drs. Lamers van de Vrije Universiteit in Amsterdam, die de Enschedese politie terzijde stond op de persconferentie. Lamers introduceerde in Nederland de omstreden poppenmethode, die in Enschede niet is gebruikt. Zij spreekt geen oordeel uit over Rossens theorie. „Ik heb geen deel uitgemaakt van het onderzoeksteam, heb trouwens ook geen rapport gezien. Ik weet het niet”.

Massa-psycholoog Rossen heeft in zijn boek 'Zedenangst, het verhaal van Oude Pekela' gewezen op de massa-hysterie, die snel de ontwikkelingen kan bepalen. In zijn nieuwste boek 'Het seksuele gevaar voor kinderen. Mythen en feiten' gaat hij opnieuw in op de onderzoekstechnieken, die zo'n grote rol spelen in ontuchtzaken.

Als getuige-deskundige heeft Rossen ondervragingen van kinderen geanalyseerd. Hij is tot de conclusie gekomen dat kinderen

vaak door suggestieve vraagstelling, herhaling van vragen en onder druk uiteindelijk het antwoord te geven dat de onderzoekers graag willen horen. Dat geldt zowel voor daders als slachtoffertjes.

Dat de 13-jarige Enschedese jongen alle 200 zaken heeft toegegeven maakt het niet per se heel anders. „Mijn alternatieve interpretatie is dat de jongen op dezelfde suggestieve manier is ondervraagd als de vermeende slachtoffertjes. Onder druk geeft hij uiteindelijk toe dat er wel wat is gebeurd. Daarna zijn foto's neergelegd en is gevraagd de kinderen aan te wijzen met wie hij contact heeft gehad. Hij wijst er een paar aan. Dat is een succes voor de ondervrager. De vraagstelling wordt vriendelijker, een beloning dus. Misschien is er zelfs een stop in de ondervraging. Dat betekent opluchting voor het kind, dat snel leert hoe hij zijn ondervragers een plezier kan doen”.

Dat de verhalen van de slachtoffers voor 95 procent kloppen verandert niets aan zijn mening. „De slachtoffers worden op dezelfde manier ondervraagd, onder druk gezet. Heeft hij dit of dat met jou gedaan? Het gaat om kinderen van vier, vijf en zes jaar oud. Veel kinderen hebben in eerste instantie nee gezegd, maar onder druk zeggen ze tenslotte ja”.

Ook voor de verschijnselen als bedplassen en afwijkend gedrag bij de slachtoffers heeft Rossen een verklaring. „De kinderen zijn bang. Hulpverleners en politiemensen komen de kinderen ondervragen, dan krijgt een kind last van stress. Alle signalen die zijn genoemd als gevolg van de ontucht worden ook beschouwd als bewijs van incest, maar ook als symptomen van drugsgebruik, lidmaatschap van een sekte en in de 19e eeuw van masturbatie. Terwijl alles terug te voeren is op stress”.

De Enschedese politievoorlicht-

Politie Enschede: slechts 35 van de 200 zaken ,bewezen' Tub. 23/9 vr.

twijfels over ontuchtzaak

weten dat verklaringen van kinderen geen hoge betrouwbaarheidsgraad hebben. Vooral daarom vinden zij het jammer dat de verhoren van de 35 kinderen niet op band zijn opgenomen.

Politievoorzitter Hendriks erger zich aan wetenschappers die zich in de discussie mengen, maar is bereid hen te informeren over de onderzoeksmethode. „Maar tot nu toe heeft zich er nog geen een gemeld”.

ben gepleegd, hetgeen nooit is bewezen), staat sceptisch ten opzichte van het aantal van 200 slachtoffers. De massa-psycholoog professor F. Verhulst en professor N. Brouwer betwijfelen, evenals Rossen, de omvang van de zaak. „Dat een 12-jarige 200 kinderen kan manipuleren is voor mij niet geloofwaardig”, aldus Rossen. Zij spraken die twijfels gisteravond uit in het NOS-Journaal. Met name het feit dat geen van de kinderen thuis ooit iets heeft verteld komt bij hen merkwaardig over. De psychologen zeggen uit ervaring te

gekomen via herkenning van de slachtoffers op schoolfoto's. Het was beter geweest ook foto's uit andere plaatsen te tonen, zo wordt gezegd.

Dat er iets is gebeurd staat voor deskundigen boven alle twijfel, maar vraagtekens worden geplaatst bij de omvang van het schandaal. Met name de Maastrichtenaar drs. B. Rossen, die als eerste openlijk zijn twijfels uitte over de affaire. Oude Pekela (waar als clowns verklede mannen ontucht met een groot aantal kinderen zouden heb-

ben gepleegd, hetgeen nooit is bewezen), staat sceptisch ten opzichte van het aantal van 200 slachtoffers. De massa-psycholoog professor F. Verhulst en professor N. Brouwer betwijfelen, evenals Rossen, de omvang van de zaak. „Dat een 12-jarige 200 kinderen kan manipuleren is voor mij niet geloofwaardig”, aldus Rossen. Zij spraken die twijfels gisteravond uit in het NOS-Journaal. Met name het feit dat geen van de kinderen thuis ooit iets heeft verteld komt bij hen merkwaardig over. De psychologen zeggen uit ervaring te

gekomen via herkenning van de slachtoffers op schoolfoto's. Het was beter geweest ook foto's uit andere plaatsen te tonen, zo wordt gezegd.

Dat er iets is gebeurd staat voor deskundigen boven alle twijfel, maar vraagtekens worden geplaatst bij de omvang van het schandaal. Met name de Maastrichtenaar drs. B. Rossen, die als eerste openlijk zijn twijfels uitte over de affaire. Oude Pekela (waar als clowns verklede mannen ontucht met een groot aantal kinderen zouden heb-

gekomen via herkenning van de slachtoffers op schoolfoto's. Het was beter geweest ook foto's uit andere plaatsen te tonen, zo wordt gezegd.

Dat er iets is gebeurd staat voor deskundigen boven alle twijfel, maar vraagtekens worden geplaatst bij de omvang van het schandaal. Met name de Maastrichtenaar drs. B. Rossen, die als eerste openlijk zijn twijfels uitte over de affaire. Oude Pekela (waar als clowns verklede mannen ontucht met een groot aantal kinderen zouden heb-

gekomen via herkenning van de slachtoffers op schoolfoto's. Het was beter geweest ook foto's uit andere plaatsen te tonen, zo wordt gezegd.

Dat er iets is gebeurd staat voor deskundigen boven alle twijfel, maar vraagtekens worden geplaatst bij de omvang van het schandaal. Met name de Maastrichtenaar drs. B. Rossen, die als eerste openlijk zijn twijfels uitte over de affaire. Oude Pekela (waar als clowns verklede mannen ontucht met een groot aantal kinderen zouden heb-

In het bos kwamen de zeventienjarige Johan en een vriend drie jongetjes tegen. Onder de belofte dat ze lid mochten worden van hun zogenaamde padvindiersclub, namen ze hen mee naar een hut.

„Toen hebben wij gezegd: 'Jullie mogen bij onze club als jullie doen wat wij zeggen om erbij te horen.' En zo hebben wij dus tegen hun gezegd dat ze hun broek naar beneden moesten doen en elkaars geslachtsdelen moesten betasten en elkaars piemeltjes aflikken”.

De jongetjes wilden niet, de druk werd opgevoerd. „Toen heeft die vriend van mij met een mes gedreigd. Hij had zo'n groot Rambo-mes bij zich. En dat stak hij in de grond en toen schrokken ze wel. Er liep ook een hond los in dat bos. En toen zeiden we: 'Als jullie dat niet doen, dan zullen we eerst die hond afmaken en dan jullie ook.' Toen werden ze bang en toen hebben ze het uiteindelijk toch gedaan.”

Op de vraag waarom hij dit deed, antwoordt Johan: „Ja, ik weet het eigenlijk niet. Macht misschien, macht over die jongens. Laten zien van 'Ik ben meer dan jullie', of zo iets.”

Johan werd voor dit delict veroordeeld. Maar de meeste minderjarigen die worden opgepakt wegens seksueel geweld, krijgen geen straf. In Nederland wordt ongeveer vijftien procent van de zedendelicten gepleegd door minderjarigen. In minder dan één procent van deze gevallen wordt de jongere veroordeeld tot gevangenisstraf. In de jaren 1985-1987 kregen maar tien van de bijna 1400 aangehouden jonge zedendelinquenten onvoorwaardelijke vrijheidsstraf.

„Soms valt de ontuchtzaak niet te bewijzen”, zegt de Amsterdamse psycholoog Han Spanjaard, die bovenstaand gesprek met Johan voerde. „Maar meestal worden de zaken geseponneerd omdat politie en justitie een waarschuwing wel genoeg vinden. Daar heerst nog vaak de mentaliteit: ach, die jongen heeft een meisje betast, dat is niet zo erg.”

Onder het mom van 'wilde haren' of 'het zijn de hormonen die opspelen' wordt seksueel gewelddadig gedrag van jongens veel te vaak goedgekeurd, meent Spanjaard. Hoe desastreus dat kan zijn, wordt volgens hem bewezen door Amerikaanse onderzoeken. De helft van de volwassen verkrachters was jonger dan 25 jaar toen ze hun eerste zedendelict pleegden. Spanjaard: „Strat en therapie zijn nodig om te voorkomen dat deze jongens van kwaad tot erger gaan.”

Spanjaard werkt op de afdeling preventie van het Rigg Zuid/Nieuw-West in Amsterdam. Enerzijds doet hij projecten op scholen, voor voortgezet onderwijs, regelmatig op verzoek van leerkrachten die aangeven dat jongens 'die in hun omgang met meisjes vaak grenzen overtreden'. Daarnaast voert hij gesprekken met minderjarige plegers die met de politie in aanraking zijn gekomen.

„Ik vind het een uitdaging om jongens op een spoor te zetten waardoor ze niet opnieuw tot seksueel geweld overgaan. Ik ben daar optimistisch over. Er gebeurt heel wat met deze jongens als ik hen de ogen open. Ze hebben nog nooit nagedacht over gevoelens van meisjes en kinderen. Ik kan ze leren respect te krijgen voor de grenzen van anderen. Voor het eerst gaan ze zich inleven in anderen.”

Hoewel Spanjaard wel wat gewend is, schrok hij zich 'wild' van de ontuchtzaak in Enschede. Deze week werd bekend dat een dertienjarige jongen 200 kinderen heeft misbruikt; van zoiets had Spanjaard nog

Maar als de seksspelletjes beginnen, laten de kinderen meestal wel merken dat ze niet willen. 'De eerste keer reageerden ze heel verbaasd en zaten ze eigenlijk mee te kijken. Als je het twee keer doet, dan kun je merken dat ze tegenstribbelen', zei Hans tegen Spanjaard. Hans betastte sinds zijn vijftiende vriendjes van zijn jongere broer, en willekeurige jongens in de kleedruimte van het zwembad.

Al stribbelt het kind tegen, de jonge pleger gaat toch door. Spanjaard geeft hiervoor de tweede oorzaak: behoefte aan macht. Dit werd ook aangegeven door Johan. Hij werd niet 'opgewonden' van het kijken

Een andere jongen, die in een park meisjes van twaalf, dertien jaar de bosjes introk om aan te randen, gaf ook zo'n verklaring. Hij zei het altijd te doen na hevige ruzie thuis. 'Ik voel me dan gespannen, ga naar buiten en weet niet wat ik dan ga doen. Vanzelf ga ik naar het park', citeert Spanjaard de zestienjarige.

Maar, meent de psycholoog, het is gevaarlijk om zulke verklaringen als zoete koek te slikken. Hij gelooft deze jongen niet. „Die plande zijn tocht naar het park wel degelijk; hij wist wat hij daar ging doen.” Spanjaard merkt dat de jongens altijd proberen de schuld buiten zichzelf te leggen, eerst bij het meisje of het kind. 'Die wilde het ook', zeggen ze. „Maar deze houding probeer ik wel af te breken, zodat ze zelf ook inzien dat het lariekoek is. Daarna proberen ze de schuld ergens anders te leggen, vaak bij de situatie thuis.”

Hoewel problemen thuis een rol kunnen spelen, ligt volgens Spanjaard ook een scala van verkeerde opvattingen over meisjes ten grondslag aan seksueel misbruik. De overheid begint daarom maandag een landelijke voorlichtingscampagne, gericht op jongens en mannen: 'Seks is natuurlijk, maar nooit vanzelfsprekend'.

Volkomen terecht, vindt Spanjaard. „Want we hebben het nu wel over misbruik van kleine kinderen, maar ik ben ervan overtuigd dat misbruik van leeftijdgenoten veel vaker voorkomt. Veel meisjes worden gedwongen met een jongen naar bed te gaan. Ze doen geen aangifte, omdat ze denken dat ze het zelf hebben uitgelokt, of omdat ze die jongen desondanks graag willen houden.”

Op scholen verbaast het Spanjaard telkens weer welke stereotiepe opvattingen jongens over meisjes hebben. „Ze zeggen het letterlijk: 'die pak je en daarna zoeken ze het maar uit'. Als ik vraag wat ze zouden doen als ze met een meisje alleen in een lift staan, zeggen sommigen: 'je bent gek als je daar geen gebruik van maakt'. Uit gesprekken met jongens over versieren, wordt me duidelijk dat ze vaak aanrandingen en verkrachtingen plegen.”

Ze zien het zelf niet als verkrachting, want dat gaat volgens hen met geweld en messen gepaard. Spanjaard vroeg een jongen wat hij dacht dat meisjes van seks zouden vinden. Zonder blikken of blozen antwoordde hij: „Dat interesseert me niet, als ik maar klaar kom”. Tegelijkertijd zei hij verkrachters te verachten, die moeten volgens hem worden opgehangen. Spanjaard: „Hij zag beslist de link niet met zijn eigen ideeën over meisjes.”

Hans, een van de plegers die Spanjaard sprak, werd veroordeeld tot een alternatieve straf, een leerproject. Voor die tijd had hij nooit gedacht aan de gevoelens van zijn slachtoffers. Volgens Spanjaard bleek uit zijn gesprek met Hans dat de jongen nu wel degelijk begrip heeft voor anderen en inzicht dat er grenzen zijn. Hans zegt zelf: „Als ik nu iets lees in de krant over verkrachting, dan denk ik: 'Je bent zelf ook zo. dus laat ik verder maar m'n mond erover houden.' En vroeger zei ik: Mooie klootzak is dat.”

(ZIE OOK: Jeugd en samenleving september 1991)

Van jongens die kinderen seksueel misbruiken kijkt psycholoog Han Spanjaard niet meer op. Toch is die 13-jarige jongen die 200 Enschedese kinderen tot seksspelletjes aanzette, ook voor de psycholoog een schrik. „Die jongen is waarschijnlijk door zijn vader seksueel misbruikt. Hij moet dat afreageren op een ander, in dit geval op tweehonderd anderen.”

EEN VERLEGEN JONGEN ZONDER VRIENDJES OP ZOEK NAAR MACHT

TC 28/9 door ESTHER BOOTSMA

nooit gehoord. Zelfs in de Verenigde Staten, waar veel meer onderzoek naar jonge zedendelinquenten wordt gedaan dan in Nederland, is een dergelijke zaak niet bekend. Bij de dertienjarige uit Enschede denkt Spanjaard aan 'een verlegen jongen die geen vriendjes heeft'.

Uit zijn gesprekken met plegers blijkt volgens hem veel verschil tussen jongens die leeftijdgenoten aanranden en jongens die ontucht plegen met kleine kinderen. „De eerste groep is nogal macho. Dat zijn jongens die denken dat ze elk meisje gewoon kunnen 'pakken', zo zeggen ze het ook.”

Jongens die kinderen misbruiken zijn vaak helemaal niet macho, zegt Spanjaard. „Het zijn jongens zonder contact met leeftijdgenootjes.” Het seksuele gedrag van deze jongens kan volgens Spanjaard twee verschillende oorzaken hebben. „Sommigen hebben iets gelezen over seks, zien Veronica op televisie en kopen pornoboekjes. Ze willen ook iets met seks, maar maken bij hun leeftijdgenootjes geen enkele kans. De meisjes vinden hen doetjes, en daarom gaan de jongens het proberen bij kinderen.” Deze jongens zien hun daden niet als slecht, merkt Spanjaard. „Dat komt ook doordat kinderen het in het begin spannend vinden om met zo'n grote jongen om te gaan. Net als die jochies die met Johan mee mochten naar hun club.”

naar de drie jongetjes die elkaars piemeltjes moesten aflikken. Maar hij kreeg het gevoel 'dat ik toch wel wat meer was dan hun'.

Volgens Spanjaard komt de wens om kleine kinderen te vernederen dikwijls voor bij jongens die zelf iets wordt aangedaan. „De dertienjarige jongen uit Enschede is waarschijnlijk door zijn vader seksueel misbruikt. Hij moet dat afreageren op een ander, in dit geval op tweehonderd anderen. Zo'n jongen voelt zich totaal onmachtig, zijn vader heeft met dwang en chantage alle macht over hem. Je ziet dat sommige misbruikte jongens dezelfde middelen gaan gebruiken. Ze identificeren zich met de agressor, om hun eigen gevoel van slachtoffer uit te schakelen. Seksueel geweld verschaft hen macht over anderen.”

Het is beslist niet zo dat alle zedendelinquenten zelf misbruikt zijn; dit is in waarschijnlijk bij minder dan de helft het geval, al weet niemand het echte cijfer.

Een vijftienjarige jongen, die zwaar verwaarloosd werd door zijn ouders, vertelde hem waarom hij zijn zusje regelmatig verkrachtte. „Ik deed het gewoon, ik voelde me kwaad.” Deze jongen kon zijn ouders, de 'boze buitenwereld', niet aan, aldus Spanjaard. „Hij zag seks als een straf en wilde zelf iemand op die manier straffen. Onder bedreiging en met veel geweld. Die iemand werd zijn zusje.”

ter Hendriks reageert woedend op Rossens stelling dat de vraagstelling in ontuchtzaken vaak suggestief is. „Wij zijn vreselijk zorgvuldig te werk gegaan. De vragen zijn gesteld door politiemensen die er speciaal voor zijn opgeleid. We hebben samen gewerkt met gedragswetenschappers en maatschappelijk werkers. Ook voor ons was het aanvankelijk niet te geloven, toen we ons de omvang van de zaak realiseerden”.

„De jongen is op grond van de eerste 60 zaken veroordeeld door de rechter. Iemand die vraagtekens zet bij onze methoden, zet ook vraagtekens bij de rechterlijke macht. Iedere wetenschapper die meer wil weten over de methoden die wij gebruiken zullen we daarover informeren, maar inzage in de stukken kunnen we niet geven. Dat tast de privacy aan. Als het gaat om wetenschappelijk onderzoek, dan moet justitie daar maar over beslissen”.

Rechter pleit voor gerichte therapie jonge verkrachters

AMSTERDAM (ANP) — „Hoeveel ook in Nederland de laatste jaren meer bekend wordt over zeer jeugdige seksuele delinquenten, is de omvang van de Enschedese affaire en de leeftijd van de dader uniek." Dat zegt de bekende kinderrechtster prof. dr. J.E. Doek uit Amsterdam.

„Met name in de Verenigde Staten is de laatste vijf jaar meer aandacht voor dit fenomeen ontstaan. Daar zijn inmiddels preventie- en therapieprogramma's opgezet voor deze jeugdige seksuele delinquenten, die soms tot bevredigende resultaten leiden. Ik zou degenen die de twaalfjarige Enschedeer onder behandeling krijgen adviseren in Amerika hun licht op te steken, zodat zij niet opnieuw het wiel uit gaan vinden." is de mening van Doek.

„We zien vaak, zoals ook bij deze dader het geval is, dat dergelijke misdadigers zelf een seksueel gewelddadige voorgeschiedenis hebben. Al moet ik er meteen bij zeggen, dat ik nog nooit eerder gehoord heb van een

door Ger Dijkstra TUB 30

ENSCHEDER — Ze kunnen nog zoveel hebben geleerd, de psychologen, één ding hebben ze met zijn allen nog nooit kunnen ontrafelen: het tere kinderzieltje. De waarheid uit een kind krijgen is het moeilijkste wat er is. Juist daarom moet bij verhoor van kinderen extra zorgvuldig te werk worden gegaan. De vraag is, of dat voldoende is gebeurd in de Enschedese ontuchtaffaire.

Nieuwsanalyse

Tientallen, mogelijk honderden ouders maken zich terecht bezorgd over wat hun kind is aangedaan. Is het nu wel of niet ... Het antwoord zullen ze nooit precies weten, dat is nog het ergste. In die zin lijkt de Enschedese ontuchtzaak op grote schandalen, die zich eerder landelijk afspeelden, zoals de 'Bolderkar-affaire' en 'Oude Pekela'. In deze beide gevallen bleef er uiteindelijk niets over van alle beschuldigingen. Het gaat te ver om te stellen dat dit ook in de Enschedese zaak het geval zal zijn. Daar is zeker wat gebeurd, maar in welke omvang?

Het aantal van 200 slachtoffers werd door de politie genoemd. Uiteindelijk zijn er 35 verklaringen gecontroleerd aan de hand van ondervragingen van de slachtoffers, zo geeft de politie nu toe. Want het opmerkelijke is dat er eerst een dader is, aangehouden naar aanleiding van een concrete aanklacht, die 'spontaan' tientallen bekentenissen aflegt.

Bekentenissen die voor het overgrote deel dus niet door de politie zijn gecontroleerd. Zelfs in die 35 zaken waarbij zowel de dader als de slachtoffertjes dezelfde le-

twaaalfjarige dader, die honderden gevallen op zijn naam heeft staan, ook niet in de Verenigde Staten. Maar daar is wel gebleken, dat preventie zinvol is."

Doek bedoelt daarmee, zegt hij, dat met name de kinderbescherming en kinderrechtster attent zijn op dit soort gevolgen bij een kind dat het slachtoffer is geworden van incest of ander seksueel geweld. „In de behandeling van deze slachtoffertjes moet aandacht besteed worden aan dat gevaar. Ook is gerichte behandeling nuttig bij kinderen die in hun (vroeg) jeugd alleen op onaangename wijze kennismaken met seksualiteit, al zijn ze er dan niet zelf het slachtoffer van, maar bijvoorbeeld moeder of zusjes."

Doek voelt niets voor gerichte algemene voorlichting aan kinderen over mogelijk seksueel gewelddadige leeftijdsgenoten. „Je zou kinderen daarmee angst inboezemen voor elk onschuldig spelletje doktertje spelen of zelfs voor het verkennen van de seksualiteit als ze in de puberteit komen. Ik denk wel dat het zin-

zing hebben van het gebeurde, mag worden getwijfeld aan de juistheid. Kinderen laten zich door een bepaalde vraagstelling snel beïnvloeden. Suggestieve informatie, eenmaal opgenomen in de fantasie van het kind, gaat deel uitmaken van de herinnering.

Dat is niet iets dat 'de krant' heeft verzonden, maar waarvoor wetenschappers al tijden waarschuwen als het gaat om seksueel misbruik waarbij kinderen zijn betrokken. De morele verontwaardiging is vaak zo groot, vooral ook bij gespecialiseerde hulpverleners, dat hierdoor verkeerde vraagstelling in de hand wordt gewerkt. De ondervragingen in Enschede zijn niet op band vastgelegd, dus de techniek die is gebruikt zal niet precies te achterhalen zijn.

Nog groter

Mogen in die 35 gevallen al vraagtekens worden geplaatst bij het onderzoek, in de resterende 165 zaken zijn de twijfels zo mogelijk nog groter. Heeft de dader al die zaken bekend om interessant te doen? Om zijn ondervragers te plezieren? Is er werkelijk wat gebeurd? Dat is moeilijk meer te achterhalen, terwijl de tientallen ouders wel zijn opgescheept met een zware last. Was dat nodig?

Gezien de ervaring van de twee andere genoemde schandalen had mogen worden verwacht dat in Enschede zeer verantwoordelijk te werk zou worden gegaan bij het onderzoek. Dat geleerd zou zijn van fouten, die onder meer in Oude Pekela werden gemaakt. Daar ging - mede door de manier van ondervragen - de fantasie met de kinderen op de loop, met alle traumatische gevolgen vandien.

vol is, dat er op scholen of in het gezin over gepraat wordt. In een veilige omgeving heeft dit soort voorlichting veel meer effect," vindt Doek.

Prof. Doek is een groot voorstander van therapie voor jeugdige seksuele delinquenten. „In dit geval komt er nog bij, dat het Wetboek van Strafrecht waarschijnlijk geen oplossing biedt, want van zo iets hadden we allemaal gedacht dat het niet kon gebeuren."

Doek waarschuwt overigens voor al te hoge verwachtingen van de therapie: „In Amerika blijkt de behandeling lang niet altijd aan te slaan. Belangrijk is bijvoorbeeld de rol van het gezin waar de jongen uit komt. Belangrijk is of hij thuis kan blijven of naar een instelling gezonden wordt. Belangrijk is de eventuele hulp van een school. Heel belangrijk blijkt een vaste therapeut, die er op moet rekenen dat de behandeling heel wat jaartjes zal gaan duren. En dan nog is tot op heden geen behandeling gevonden waarvan met zekerheid gezegd kan worden dat de dader het nooit meer zal doen."

Ontucht TUB 26

Als ik zo de reacties lees op de activiteiten van de jeugdige ontuchtpleger in Enschede, dan gaat dit lijken op een heksenjacht. Deze jongen moet natuurlijk worden opgevangen. Maar ik denk dat de vader van deze jongen de schuldige is. En kinderen/slachtoffers die echt beschadigd zijn, moeten natuurlijk ook worden opgevangen.

Als het mijn kind was overkomen, dan hield ik in eerste instantie de hulpverleners buiten de deur. Moet je voorstellen: een kind van onder de tien jaar dat aan grote mensen, dat het niet kent, moet gaan vertellen wat er is gebeurd. Als je als ouder gewoon kunt praten over wat er is gebeurd, in de trant van 'er komen geen heksen of monsters of brand, pappa en mamma zijn er toch', denk ik dat het voor zo'n kind eerder voorbij is en vlug vergeten. De grote opwinding die nu is ontstaan, maakt waarschijnlijk meer beschadigingen.

Zijn er nog veel mamma's die om drie uur thuis zijn met een kopje thee of een koekje en alle tijd hebben om de schoolverhalen aan te horen en tussen de regels door merken dat er iets aan de knikker is?

ENSCHEDER J. A. S.

(Naam en adres bij de redactie bekend.)

Zedenzaak (2)

Naar aanleiding van de brief van gisteren ('Zedenzaak') wil ik de schrijfster feliciteren met het feit dat zij op voortreffelijke wijze gevoelens van zelfverwijt, onmacht en wanhoop bij de betrokkenen weet te versterken. Heel erg verrassend voor iemand die met een kopje thee en een koekje meer denkt te weten en te bereiken dan een hulpverlener na een jarenlange studie en werker-ervaring.

Ook wil ik haar feliciteren met het feit dat ze bij hetzelfde kopje thee met koekje 'tussen de regels' door kan ontdekken waar ouders van ongeveer 200 kinderen niet toe in staat waren.

Een derde felicitatie betreft de aanwijzing als niet-betrokkene van de veroorzaker van alle ellende. Over heksenjacht gesproken. Met uw eigen woorden: er is iets aan de knikker, ik vraag me alleen af bij wie.

ENSCHEDER G. van Mossel

'KINDEROFFERS'

Schokkend, dat bericht in de Skrant van een 12-jarige jongen die minstens 200 zedendelicten pleegde. En iedereen vraagt zich verbijsterd af hoe het mogelijk is. Bijna naïef. Ik heb niet de pretentie de wijsheid in pacht te hebben, maar ik ben ervan overtuigd dat iedere volwassene mede schuldig is. Dat deze jongen in het verleden reeds zelf eens het slachtoffer was van seksueel misbruik is inderdaad mede oorzaak.

Een ander feit is, dat al onze kinderen slachtoffer en/of dader kunnen worden van dit soort delicten. Want, als vrouwen, onder wie ook moeders, denken dat het niks betekent om topless te gaan zonnen, vergeten ze, of het interesseert hen niet, dat (jonge) mannen niet van steen zijn en soms op heel rare en verknijpte ideeën komen en dat het hier niet altijd bij blijft bewijst ons de praktijk helaas.

Een recent voorbeeld is de gruwelijke moord op een kind in Blokker. Een andere oorzaak ligt

Bij een zorgvuldig beleid past bijvoorbeeld geen standaard-brief van de politie aan de ouders waarin melding wordt gemaakt van mogelijke betrokkenheid van hun kind bij een ontuchtzaak. Zonder dat nadere informatie wordt gegeven. Sterker nog, het verkrijgen van nadere informatie zelfs wordt opgeschort. Iedereen kan dan bedenken wat zich in tientallen huisgezinnen heeft afgespeeld. Ouders die zelf hun kind gaan 'verhoren'.

Vervolgens zijn er dan nog artsen of (maatschappelijke)hulpverleners die over zo'n kind heen vallen. Deskundigen weten al lang dat juist door een interactie van ondervragingen kinderen hun kennis met betrekking tot seksueel gedrag dermate snel vermeerderen, dat tenslotte in sommige gevallen perversiteiten worden 'opgebiecht' waarvan de ouders niet eens wisten dat ze bestonden.

Kritiek hebben op de ondervragingstechnieken van de politie betekent bij voorbaat al stuiten op een muur van onbegrip bij betrokkenen. Immers, politiefunctionarissen zijn speciaal opgeleid voor het verhoren van jeugdigen in ontuchtzaken. Vraagtekens zijn dan ongepast.

Omstreden

Eén van de mensen die landelijk politiemensen heeft opgeleid is mevrouw drs. F. Lamers-Winkelmann, verbonden aan de afdeling speciale pedagogiek van de Vrije Universiteit van Amsterdam en therapeute van het medisch-kinderdagverblijf Margriet in Aardenhout. Mevrouw Lamers' methoden zijn niet onbesproken. Integendeel zelfs, haar ondervragingstechnieken zijn op zijn zachtst gezegd omstreden. De door

haar geïntroduceerde 'anatomisch correcte poppen' worden in brede kring afgewezen.

In de Enschedese affaire zijn de poppen niet gebruikt, zo is gezegd. Sterker nog, mevrouw Lamers is helemaal niet betrokken geweest bij het onderzoek. Onduidelijk blijft dan ook, waarom zij bij de persconferentie in Enschede aanwezig was en uitgebreid haar zegje deed.

Geen enkele deskundige die kritiek heeft op het onderzoek heeft de stukken ingezien, zo biit de Enschedese politie van zich af. Maar de door haar 'ingehuurde' mevrouw Lamers heeft evenmin iets meegekregen van het onderzoek. Niettemin schroomde zij niet om het hoogste woord te voeren voor de tv-camera's van het NOS-Journaal. Ook liet zij niet na om publiekelijk complimenten uit te delen aan het adres van de Enschedese onderzoekers, waardoor ze de indruk wekte dat ze van alle 'ins en outs' op de hoogte was.

De Enschedese politie heeft vanaf mei gewerkt aan een zaak, die de laatste weken in vele gezinnen het gesprek van de dag was. Al die tijd heeft de politie in alle rust kunnen werken, niet gestoord door de media.

Toen deze krant besloot te publiceren, vroeg de politie daarmee te wachten. Het onderzoek zou nog niet zijn afgerond; de mogelijke stroom hulpvragen als gevolg van publikaties kon men nog niet opvangen.

Dit verzoek komt in een vreemd daglicht te staan, nu is gebleken dat in de meeste gevallen van onderzoek geen sprake was; dat ouders na bijna vier maanden via een kille brief en een informatie-avond op de hoogte werden gebracht van zaken die alerminst lijken vast te staan.

bij onze pers. Dagelijks vullen de meest schunnige advertenties de dagbladen. Playboy ligt in de winkels voor het grijpen voor kinderen. En die doen dat dan ook, want een kind is nieuwsgierig, speciaal op dit gebied. In menig gezin is een pornofilm, vaak in combinatie met horror, een vorm van ontspanning waar kinderen, in het weekeinde, vaak bij aanwezig zijn. Hoe moet een kind daarmee omgaan. Nee, ze mogen niet snoepen, slecht voor de tanden, maar dat ze emotioneel totaal verknijpt raken door al deze vuiligheid, daar houdt men geen rekening mee. Men is vaak zuiniger op de auto, dan op de kinderen. Groningen,

J. PLAS-SCHILSTRA

Tere kinderziel moeilijk te ontrafelen

Politie was zorgvuldig, deskundig en integer

Hierbij wil ik graag reageren op het interview in deze krant van 28 september met de psycholoog drs. Benjamin Rossen over de Enschedese ontuchtzaak. Het interview heeft mij diep gekwetst. Zelf ben ik vanaf het begin betrokken geweest bij de affaire. Wij waren namelijk de ouders die de eerste aangifte deden nadat één van onze misbruikte dochters zo moedig was geweest alles te vertellen. Uw eerste artikelen waren vrij waarheidsgetrouw, het laatste echter riep reacties bij mij op en ongetwijfeld bij vele anderen. De hierna volgende brief aan drs. Rossen is een samenvatting van een gedeelte van mijn boek dat ik aan het schrijven ben en waarvoor ik inmiddels een geïnteresseerde uitgever heb gevonden.

„Meneer Rossen, bedankt dat u ons, onze kinderen, andere ouders en slachtoffers en niet te vergeten de politie op deze manier onderuit haalt. Hoewel wij zelf geen twijfels meer hebben, zullen de ouders die nog maar net op de hoogte zijn van het gebeurde, nu helemaal niet meer weten waar ze aan toe zijn. Er zijn wel degelijk bandopnames van de gesprekken met de kinderen. Verklaringen van dader en slachtoffers kwamen tot in detail overeen. U nam alleen niet de moeite hiernaar te informeren. De slachtoffers zijn trouwens niet verhoord maar gehoord. Ze praatten zelf, veel vragen was niet nodig. De vragen die gesteld werden, waren beslist niet suggestief, de politie waarschuwde ook ons keer op keer voor deze manier van vraagstelling.

De dader misbruikte geen twee tot drie kinderen per week, ook hier bent u niet goed geïnformeerd. Het waren er minstens drie per dag. Ongelooflijk ja, ook voor ons aanvankelijk. Maar wij, die de jongen al jaren kennen, werden door de feiten, die u niet voldoende bekend zijn, gedwongen de waarheid onder ogen te zien. Moeilijk te accepteren ja, dat klopt, maar welk misdrijf is makkelijk te accepteren?

VERVOLG NYHN 'KINDEROFFERS'

Mevrouw J. Plas-Schilstra doet in deze rubriek op zaterdag 28 september de gebeurtenissen rond het 12-jarig jongetje uit Enschede af met o.a. de schuld te geven aan de zgn. zedenvervaling van de afgelopen jaren ('topless-vrouwen', 'pornofilms' e.d.)

Toegegeven: in de eerste plaats is het voorval in Enschede een vreselijke en in de tweede plaats zijn niet alle vormen van zedenvervaling even onschuldig. Maar om alles nu op een hoop te gooien en bladen als Playboy mede de

schuld te geven van dit soort gebeurtenissen is wel erg kortzichtig. Zedendelicten kwamen al voor bij de Borgia's en verdaarvoor en de vormen waren niet minder ernstig dan tegenwoordig.

Ik geloof dat het wel eens tijd wordt dat een paar blote borsten op het strand niet steeds bedekt worden met een omhulsel van 'schadelijk voor de geestelijke gezondheid'. Bij zedendelicten, zoals het geval in Enschede liggen de oorzaken echt veel dieper en het is helaas de vraag of dat soort stoornissen in de psyche wel helemaal weg te nemen zijn.

Groningen, FR. GROMMERS

Net als de overheid de campagne 'Over sommige geheimen moet je praten' heeft gestart, die kinderen aanmoedigt hun zwijgen te doorbreken, komt u met de stelling dat kinderen onbetrouwbare getuigen zijn. Stimulerend hoor, de kinderen die mishandeld en misbruikt zijn zullen door uw woorden vast en zeker makkelijker naar buiten komen met hun geheim. Ik dacht dat we de tijd dat we kinderen als onvolwaardige wezens en onmondige leugenaars zagen hadden gehad.

En dan die stress die veroorzaakt zou zijn door de overdreven reactie van verontruste ouders. Weer heeft u niet goed opgelet, die verschijnselen waren juist aanwezig voordat er iets bekend was. Ik zou verschijnselen als angst voor mannen en grote jongens, bang zijn om een kind te krijgen, rode geïrriteerde vagina's met afscheiding door schimmelinfecties, vragen als „Heeft papa ook wel eens een witte plas?" en „Krijg ik van jou nu ook een trap?" als een arts je penis onderzoekt, nauwelijks algemene stressverschijnselen willen noemen voor kinderen tussen drie en zeven jaar.

Mevrouw Lamers, die is ingeroepen door de politie ter ondersteuning, kan in uw ogen geen goed doen. Voor „deskundigen" als u is deze broodrijd normaal, dat is mij bekend, maar moet u dit uitspreken over onze hoofden? De

door u bekritiseerde poppenmethode is in dit geval helemaal niet gebruikt. Was ook niet nodig, de beschrijvingen die de kinderen gaven waren gedetailleerd genoeg, ze hadden de woorden van de dader geleerd.

Volgens u antwoordden de kinderen wat de volwassenen wilden horen. Ja hoor, we zaten allemaal te hopen dat ook ons kind bij deze terreur betrokken was. De politie wilde ook graag horen dat de zaak nog veel groter was dan we allemaal dachten. Kom nou, denkt u echt dat we hier zo naïef zijn dat de dader positief bevestigd werd na zijn bekentnissen?

Uw argument dat de omvang van dit misdrijf veel kleiner moet zijn omdat dit nog nooit eerder vertoond is, schept een leuk precedent voor toekomstige misdaden.

Het komt me trouwens voor dat we in de Nederlandse pers een systeem hebben van hoor en wederhoor. Dat u de gelegenheid krijgt uw ongegronde kritiek te spuien vind ik jammer. U heeft het blijkbaar tot uw levensdoel gemaakt alle grote zedenzaken naar de doofpot te verwijzen, simpel omdat u zich daar niks bij voor kunt stellen. Als alle deskundigen zoals u waren zou seksueel misbruik altijd het best bewaarde geheim blijven. In ons geval kan ik bezweren dat de politie zorgvuldig, integer en deskundig te werk is gegaan. Dat juist zij een heksenjacht en massahysterie heeft weten te voorkomen. Dat ze niet in is gegaan op insinuaties van onze kant.

Uw kwetsende uitspraken staan in mijn gedachten gegrift. Voor u was de publiciteit, nu uw boek volgende week verschijnt, natuurlijk mooi meegenomen".

ENSCHEDÉ Karin Koopman

Jammer. Waarom deed de krant dit?

Ik betreur de te vroege publicatie over de zedenzaak van een dertienjarige jongen afgelopen dinsdag 24 september in deze krant. De Enschedese politie is doorgaans zeer open naar de pers. Wat ons betreft mag de pers alles weten voor zover dat niet strijdig is met de privacywetgeving en het belang van het (strafrechtelijk) opsporingsonderzoek. Het dader was inmiddels veroordeeld, dus wat betreft het onderzoek waren er geen belemmeringen. Maar daarnaast bestaat er ook nog zo iets als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat geldt voor de politie maar naar mijn idee ook voor de pers.

Zo heb ik een beroep gedaan op de redactie van deze krant op vrijdag 20 september j.l. niets te publiceren over deze zedendelicten. Dat was overigens voor het eerst dat deze krant kenbaar maakte daarover iets te willen publiceren. De Twentsche Courant en Radio Oost hadden die week daarvoor een soortgelijke mededeling aan de politie gedaan. Ik heb toen een aantal argumenten aangedragen op grond waarvan de Twentsche Courant en Radio Oost al hadden afgezien van publicatie. Zij zouden de persconferentie afwachten. Diezelfde argumenten kreeg de journalist van deze krant.

Omdat ik niet geheel gerust was op de goede afloop van een discussie binnen de redactie van deze krant ben ik er persoonlijk naartoe gegaan. Daarbij heb ik nog eens nadrukkelijk de argumenten naar voren gebracht.

De politie en de betrokken hulpverleningsinstanties hadden op dat moment alle slachtoffertjes en/of ouders nog niet bereikt. Zij waren dus niet in de gelegenheid geweest de slachtoffertjes en de ouders zo goed mogelijk te kunnen opvangen en te begeleiden.

Dit argument werd de heren J. van Nus en D. Ruesink van deze krant voorgehouden. Ook werd hen nadrukkelijk gezegd dat de Twentsche Courant en Radio Oost wel gevoelig waren voor het argument van de politie. Dus van een primeur van deze krant kon geen sprake zijn. De afspraak werd gemaakt dat deze krant de politie zou waarschuwen op het moment dat zij zou besluiten tot publicatie. Daarbij verzocht deze krant de aanvang van de geplande persconferentie te vervroegen zodat in alle edities kon worden gepubliceerd. Die toezegging heb ik gedaan.

Jammer, dat deze krant alle argumenten naast zich heeft neergelegd en het nieuws dat „op straat lag" boven het belang van slachtoffers stelde. (Overigens welk nieuws ligt niet op straat?)

Jammer, dat deze krant geen rekening wenste te houden met een goede begeleiding van slachtoffers en ouders.

Jammer, dat deze krant geen rekening heeft gehouden met de „onmogelijkheid" van alle hierbij ingezette specialisten, die naast de geplande werkzaamheden NIET nog meer ouders en slachtoffers konden begeleiden of te woord staan.

Jammer, dat deze krant op deze wijze een „primeur" naar zich toetrokken heeft, die geen primeur was.

Jammer, dat deze krant perti-

nente onjuistheden in haar publicatie had staan. (Ik denk daarbij onder meer aan het noemen van een korfbalvereniging.)

Jammer, dat deze krant de politie pas op de hoogte bracht van haar besluit op dinsdag 24 september om 13.02 uur, terwijl de pers en al liepen.

Jammer, dat een dergelijk besluit zo laat en als een voldongen feit werd medegedeeld.

Jammer, dat hierdoor het nodi-

ge vertrouwen dat deze krant en de politie in elkaar moeten hebben een deuk heeft gekregen.

Jammer, jammer, jammer ... maar ik hoop toch dat er door alle partijen van geleerd wordt dat er omstandigheden kunnen zijn waarbij aan de belangen van slachtoffers meer waarde moet worden gehecht dan aan het brengen van een „primeur".

ENSCHEDÉ Piet Hendriks, voorlichter politie Enschede

Daarom deed de krant dit!

Hoewel we bij ingezonden brieven zelden een redactioneel naschrift maken, lijkt dat hier op z'n plaats. De heer Hendriks beroept zich terecht niet op een met deze krant gemaakte afspraak over het tijdstip van publicatie - elders is zo'n afspraak wel bij voortdurend gesuggereerd. Vastgesteld kan dus worden dat er geen afspraak (ook niet door deze krant met de andere media in Twente) is gemaakt, laat staan geschonden.

Zo'n afspraak overigens met de politie of anderen kan principieel niet worden gemaakt, want dat zou inhouden dat derden het moment van publicatie gaan bepalen, terwijl dit een verantwoordelijkheid is die louter en alleen bij de redactie berust. Wat wel kan, is tegemoet komen aan bepaalde wensen op dat punt, zeker als publicatie zwaarwegende belangen (bijvoorbeeld de aanhouding van verdachten) kan schaden en dat daarom beter met berichtgeving kan worden gewacht, maar altijd tot het moment dat de redactie dit op basis van een grondige afweging nuttig en gewenst vindt.

In een door hem aangevraagd gesprek op donderdag 19 september is de heer Hendriks van redactiewege meegedeeld dat zijn argumenten om met publicatie te wachten niet helemaal overtuigend waren. Zijn belangrijkste argument was dat een voortijdige publicatie zou leiden tot een stroom verontruste ouders. Die ouders zou men van politiewege niet 100 procent gerust kunnen stellen zolang de zaak in de ogen van de politie niet volledig was afgerond en dat zou op z'n vroegst pas een week na het bewuste gesprek het geval zijn. Ons verweer was dat een mogelijke stroom van verontruste ouders ook na afsluiting van het onderzoek nooit de garantie kon worden gegeven dat hun kind niet bij de affaire is betrokken.

We hebben die dag wel toegezegd in elk geval te wachten met openbaarmaking tot na een de vrijdagavond erop geplande voorlichtingsbijeenkomst voor tientallen betrokken ouders. Daarnaast is toegezegd dat we publicatie op een eerder dan door de politie wenselijk geacht tijdstip zouden mededelen.

Dat laatste is dinsdag 24 september om 13.00 uur telefonisch gebeurd. Onze belangrijkste argumenten voor publicatie die dag waren de in aantal snel toenemende telefoontjes van betrokken ouders of derden met de vraag waar de krant in deze affaire bleef (de correspondentie van de politie naar de ouders bereikte ons onder meer ook), de melding dat de vader was aangehouden (volgens de heer Hendriks eerder die donderdag was dat gepland nadat het onderzoek was afgesloten) en de aanwijzing dat een landelijke krant met de zaak bezig was.

Overigens, het woord primeur hebben wij in deze nooit gebezigd, laat staan dat we er ons in dit geval op zullen voorstaan. We hebben op een gegeven moment gewoon gedaan wat onze taak is, namelijk het informeren van onze lezers in een gevoelig liggende zaak en wel op een moment dat dit in onze ogen maatschappelijk verantwoord was, niet alleen jegens de politie, maar vooral jegens de ouders van de mogelijke slachtoffertjes.

De hoofdredactie

Ontucht (4) TUC 30

In een reactie op de Enschedese ontuchtzaak schrijft J. A.-S in haar brief van donderdag in mijn ogen veel harde waarheden. Als het niet echt noodzakelijk is, moet een kind op zo'n jonge leeftijd niet buiten de ouderlijke burcht gesleept worden om in de hinderlaag van hulpverleners als gevolg van geslachtspoppen de draad helemaal kwijt te raken. Ik denk dat de invloed van de ouders sterk wordt onderschat, het zijn tenslotte in de meeste gevallen de belangrijkste personen in het leven van een jong kind.

Jammer is het daarom dat de briefschrijfster in de laatste alinea dezelfde ouders toch nog een pijnlijke steek onder water toedient. Zij schrijft: „Zijn er nog mamma's die om drie uur thuis zijn met een kopje thee of een koekje en alle tijd hebben om de schoolverhalen aan te horen en tussen de regels door merken dat er iets aan de knikker is?” Vrij vertaald staat hier dus dat moeders niet mogen werken omdat ze hun kind 's middags moeten opvangen.

Natuurlijk is dat de meest ideale oplossing, maar het is nu eenmaal zo dat niet iedere vader boven modaal verdient en dat ook niet iedere moder een vader tot haar beschikking heeft. Je zult als moeder maar elke dag hard werken om je kind een goed leven te kunnen bieden en 's avonds in de krant lezen dat je het niet goed doet omdat je

LEZERS SCHRIJVEN

Plaatsing van ingezonden brieven hoeft niet te betekenen dat deze krant de daarin weergegeven opinie deelt. De redactie heeft het recht bijdragen te bekorten of niet te plaatsen. Brieven die anoniem worden ingezonden, komen niet in aanmerking voor deze rubriek.

om drie uur thuis hoort te zijn.

Nee, als er thuis een goede, open band tussen ouders en kind bestaat, komen de verhalen ook wel bij het avondeten en zullen ouders niet alleen uit deze verhalen, maar ook uit het gedrag van hun kind op kunnen maken dat de knikker niet meer helemaal schoon is.

ENSCHEDÉ Jaap Ackermans

Ontucht (5)

Graag wil ik even reageren op het stukje Ontucht (1) in deze krant van donderdag. Ik ben moeder van twee slachtoffertjes en ik denk dat degene die het stukje heeft geschreven het iets te makkelijk beoordeelt.

De dreigementen van de dader waren zo ernstig dat alle kinderen zwegen. Zelfs nu hij opgeborgen zit, durven velen niet te praten en dan zal je uiteindelijk als ouder zijnde toch deskundige hulp erbij moeten halen.

Er zijn nog erg veel vaders, moeders die thuis zijn als de kinderen uit school komen, van wie velen niets gemerkt hebben en ik ben er één van.

ENSCHEDÉ Mevr. G.

(Naam en adres bij de redactie bekend.)

Ontucht (6)

Moet dat nu, zo'n dom stukje in de krant van J.A.-S. (krant 26 september). Als haar kind er bij betrokken was geweest, had zij het ook niet geweten of gemerkt. Het blijkt wel weer dat mensen, die er in feite niets mee te maken hebben het altijd weer beter weten dan degenen die het wel aangaat.

Toevallig zijn hier in de buurt alle mamma's of pappa's om drie uur thuis als de kinderen uit school komen. Sterker nog, de betrokken kinderen worden door de mamma's of pappa's van school gehaald en er naar toe gebracht.

Maar zoals ik al schreef, er zijn altijd mensen die denken alles te weten en die het ook nog nodig vinden om dat in de krant te laten zetten. J.A.-S., verdiep je niet in dingen die je niet aangaan, dat doen de betrokkenen zelf wel.

ENSCHEDÉ Ter H., een betrokkene

(Naam en adres bij de redactie bekend.)

Ontucht (9)

Geweldig, al die stukken in de krant en op televisie van al die geleerde stoethaspels en die leken die nu even rond de klok rennen terwijl ze van de klepel nog nooit hebben gehoord.

Mijn twee oudste kinderen waren er helaas ook bij betrokken, vrijwel vanaf het begin. Nou, je hart draait je om in je lijf als je hoort van je eigen kinderen wat ze is aangedaan door zo'n leuke jongen. En wel vreemd, dat zowel dader als ik (als aangeefster voor mijn kinderen) exact hetzelfde vertellen, tot in de details. En reken erop dat ik tot toen heb gebeden dat mijn kinderen mij hadden voorgelogen. Maar helaas, de waarheid hadden ze mij al verteld, ook zij waren slachtoffer.

Op dat moment stortte voor mij de wereld in. Zelf ben ik namelijk ook incestslachtoffer. Denkt men dan werkelijk dat ik niet zou weten hoe ik mijn kinderen zou moeten vragen over het gebeurde? Kom nou toch. Zeker nog nooit van ervaringsdeskundigen gehoord? En zoveel te vragen viel er niet hoor, mijn kinderen vertelden zelf precies wat hen was overkomen en ook tegen de politie. Dus dat met die suggestieve vraagstelling? Vergeet het maar goed.

En dat de kinderen er nooit eerder over zijn begonnen? Nee, dat zijn ze niet. Als iemand er ooit wat van had moeten merken, dan zou ik dat toch wel moeten zijn met zo'n (incest)achtergrond.

Ook gezien het feit dat ik wel steeds hele dagen thuis ben voor mijn kinderen, inclusief de tijd voor het beruchte kopje thee om drie uur. Maar dank zij mijn achtergrond weet ik hoe angstig en zwijgzaam kinderen over dat soort dingen zijn. Ook ik heb al die jaren gezweven over hetgeen thuis gebeurde en ook toen merkte niemand uit mijn naaste omgeving iets. Zo ziet u maar dat wij slachtoffers ware kunstenaars zijn in het verbergen van ons grote geheim. Terecht dus de slogan van de overheid: „Over sommige geheimen moet je praten”.

Maar als je het doet, alleen of met z'n tweehonderden, in dank afgenomen wordt het je toch niet, dat blijkt nu maar eens te meer. Dus, geleerde dames en heren en diegenen die er niet bij zijn betrokken en toch zo nodig hun zegje moeten doen: houd uw mond. Want meer als geklets en gekwets komt er toch niet uit. Alweer worden alle slachtoffers van zedendelicten, en de betrokkenen van dit delict, ontkend. Want zo erg is het volgens u toch niet!

Nou, dat is het dus wel. Het is vreselijk als iemand zonder recht daartoe te hebben, bezit neemt van jouw lichaam, in wat voor vorm dan ook, tegen jouw zin en enkel en alleen voor zijn of haar eigen behoefte, ook al ben je dan nog maar bijvoorbeeld drie jaar.

Maar God zij dank zijn wij hier niet aan mensen zoals u overgeleverd met onze problemen en aangiften maar aan een beregoed

LEZERS SCHRIJVEN

Plaatsing van ingezonden brieven hoeft niet te betekenen dat deze krant de daarin weergegeven opinie deelt. De redactie heeft het recht bijdragen te bekorten of niet te plaatsen. Brieven die anoniem worden ingezonden, komen niet in aanmerking voor deze rubriek.

Jeugd- en Zedenzaketeam (JZZ) en de andere begeleidende teams hier. Jullie kunnen er dan wel voor hebben doorgeleerd, maar ga nou eerst die klepel eens zoeken voordat je hier naar de bel komt rennen.

ENSCHEDÉ Gea Busschers-Rebel

Ontucht (10)

Wat de jeugdige ontuchtpleger betreft kunnen wij alleen maar hopen dat er met de nodige zorg voor hem nog genezing zal zijn. Voor zijn vader zou levenslang de straf moeten zijn. Omdat er zoveel heel jonge kinderen bij deze zaak betrokken zijn vraag ik me ook af: waren al die kleintjes gewend dat moeder ze van school haalde of kwamen ze alleen thuis en is moeder dan zelf ook niet schuldig?

De levensstandaard is te hoog en moeder moet werken. Zelf heb ik er ook zes grootgebracht samen met mijn man die een fijne vader voor ze is geweest. Kortgeleden zei de oudste kleindochter van 22 jaar: Oma, wat hebben u en opa

toch goed werk gedaan, bij wie ik ook kom, overal voel ik me thuis. Aan alle jonge moeders zou ik willen zeggen: Geef aan uw heel jonge kinderen zorg en aandacht.

NIJVERDAL Mevr. O.-L.

(Naam en adres bij de redactie bekend.)

Ontucht (11)

Voor ingewijden is de huidige omvangrijke zedenzaak in Enschede niet onverwacht gekomen. Iedereen die op de hoogte is van de werkwijze van de afdeling Jeugd- en Zedenzaken (JZZ) van de gemeentepolitie Enschede heeft zoiets kunnen zien aankomen. Deze hele zogenaamde zedenzaak is terug te voeren op de werkwijze bij de afdeling JZZ. In december vorig jaar heb ik per brief aan burgemeester Wierenga gevraagd maatregelen te treffen die tot doel hebben de burgers van Enschede hertegen te beschermen. Helaas tevergeefs.

Met deze werkwijze heb ik kennisgemaakt toen twee jaar geleden een valse aanklacht tegen mijn vrouw en mij werd ingediend wegens vermeend seksueel misbruik van een kind. Pas na ruim anderhalf jaar werd de zaak geseponeerd. Berichten in deze krant over andere zedenzaken toonden mij aan dat de behandeling van onze zaak niet een eenmalige misleu was, en brachten mij er toe bovenvermelde brief aan de burgemeester te schrijven.

De overeenkomsten tussen de zaak tegen ons en de huidige zaak tegen de dertienjarige jongen zijn overduidelijk. Ik kan mij heel goed voorstellen dat bij de politie frustraties leven omdat het bewijs van seksueel misbruik van kinderen doorgaans moeilijk te leveren is. Dit mag er echter niet toe leiden dat in dit soort zaken het gezond verstand buiten spel wordt gezet.

Alle ouders die zijn of worden benaderd met de suggestie dat hun kind seksueel is misbruikt wil ik bij deze met klem adviseren hier niet meteen geloof aan te hechten. Het is dringend noodzakelijk dat onafhankelijke deskundigen een onderzoek doen naar de werkwijze van JZZ, niet alleen in deze zaak, maar in het algemeen.

ENSCHEDÉ Van den B.

(Naam en adres bij de redactie bekend.)

Dagblad 't Oostveld. 2 Oct '91

verjaringstermijn incest moet spoedig veranderd

door Jelis van Leeuwen

Kindermishandeling, en zeker ook seksuele kindermishandeling leidt veelal tot ernstige psychische en psycho-sociale problematiek. Uit het in 1988 verschenen onderzoek van Nel Draijer ('Seksueel misbruik van meisjes door verwanten', gericht in opdracht van het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid) blijkt dit overduidelijk.

In vergelijking met andere mensen doen - ook jonge - slachtoffers van seksueel misbruik vaker pogingen tot zelfdoding, hebben zij meer lichamelijke klachten, zijn zij vaker verslaafd (alcohol, drugs, medicijnen) en hebben zij meer problemen op het gebied van relaties en seksualiteit.

De ernst van de klachten hangt nauw samen met de ernst van de mishandeling en de leeftijd waarop het begon (hoe jonger, hoe ernstiger). Kinderen komen door mishandeling vaak in een chronisch isolement. Over de mishandeling mag niet gesproken worden, niet in het gezin, maar vooral niet daarbuiten uit angst voor uiteenvallen van gezin, huwelijk en het eventueel tot gevangenisstraf veroordeeld worden van de dader.

Het proces van verwerking, bewustwording van deze problematiek blijkt zeer langdurig van aard te zijn. Het duurt meestal jaren voordat slachtoffers het zwijgen over mishandeling verbreken (bij voorbeeld na overlijden van de dader).

De schaamte, de schuldgevoelens zijn vaak enorm groot. Er is dus veel moed voor nodig om het stilzwijgen te verbreken, maar er is zo mogelijk nog meer moed nodig om aangifte bij de politie te doen om te komen tot eventuele strafvervolgung, zeker als het kinderen betreft die bij voorbeeld hun vader aangeven. Zij zullen dit niet gauw zelf doen, maar hebben daarvoor eventueel andere volwassenen nodig (klachtrent).

Seksuele kindermishandelingssituaties verjaren na 12 jaar, waardoor het voor slachtoffers zeer moeilijk is om langs juridische weg de verantwoordelijkheid te leggen bij de pleger, laat staan dat het eventueel tot een veroordeling komt, want het leveren van wettig en overtuigend bewijs in deze zaken is niet zelden een groot probleem. Deze verjaringstermijn is oerhalve in het voordeel van de plegers van die de-

licten. Dit maakt de positie van slachtoffers nog moeilijker dan die op grond van het feitelijk misbruik reeds is.

„Uit de cijfers van Draijer volgt, dat er vandaag in Nederland vijftigduizend (50 000) meisjes zijn die seksueel ernstig mishandeld werden of worden... Dat is dus nu bekend, en men hoort er praktisch niets meer over. En toch zijn dat aantallen die ons vertellen dat we een probleem hebben, dat in afschuwelijkheid te vergelijken is met de Goelag, de concentratiekampen, de

van seksuele delicten, die in de strafwet op 12 jaar is gesteld. Die termijn houdt geen rekening met het langdurige proces van verwerking van misbruikervaringen. „Ook naar onze mening zijn er argumenten voor bijstelling van de verjaringstermijn” en „Er is daarom reden om de verjaringstermijn te laten beginnen op het moment dat het slachtoffer meerderjarig wordt. Men heeft dan nog twaalf jaar om zich te beraden over de vraag of strafvervolgung wordt verlangd.” Deze politieke opvatting is nog

verjaringstermijn gevraagd, nadat een incestpleger een klacht indiende wegens smaad door een incestslachtoffer. Het slachtoffer werd ontslagen van rechtsvervolgung omdat zij volgens de Bredase rechter handelde „in het algemeen belang door de kwestie van de verjaringstermijn voor de vervolgung van incest ter discussie te stellen”. Hirsch Ballin beloofde toen dat hij uiterlijk deze maand met zijn standpunt ter zake zou komen. Politiek gezien zou het al van belang zijn wanneer er in het Wetboek van strafrecht naar analogie van misdrijven tegen het leven (moord, doodslag) ook een categorie 'misdrijven tegen de lichamelijke en psychische integriteit van personen' wordt opgenomen. Seksuele kindermishandeling i.c. seksueel misbruik kan dan als uitwerking daarvan in de strafwet worden opgenomen.

Hopelijk komt het politieke debat over deze immense problematiek op gang, zodat het niet lang meer zal duren voordat de wet wordt gewijzigd ten gunste van slachtoffers van seksuele kindermishandeling.

De auteur is coördinator van de 'Werkgroep consultatie/advies incest' voor een aantal gemeenten in Oost-Gelderland.

Huidige termijn (twaalf jaar na daad) in voordeel van plegers

jodenvervolgung, de apartheid. U kunt bij uzelf nagaan wat er gebeurt: u denkt dat ik overdrijf. Maar de werkelijkheid is: vandaag lopen er vijftigduizend gemartelde kinderen in Nederland, en lijden vele tienduizenden volwassen vrouwen aan de gevolgen van wat hun in hun jeugd werd aangedaan. Ik overdrijf dus niet, het is zo erg als de uitwassen die ik noemde” (citaat uit de zg. Trimbos-lezing door A. van Dantzig, psychiater, oud-hoogleraar psychotherapie aan de Universiteit van Amsterdam, gepubliceerd in het 'Maandblad Geestelijke Volksgezondheid', juni 1991). Dat seksuele kindermishandeling ook tot zwangerschappen, abortussen (niet zelden wordt een vriendje als verwekker genoemd, ter bescherming van bij voorbeeld de vader, broer) en ook tot geboorten van kinderen heeft geleid, wordt vaak met nog groter stilzwijgen omgeven.

Tegen deze achtergrond is de reactie van de politiek van belang. In mei '89 reageerden de toenmalige ministers De Koning (sociale zaken), Brinkman (WVC) en Korthals Altes (Justitie) op het eerdergenoemde rapport van Nel Draijer. Zij erkenden dat het rapport een bevestiging is van een reeds eerder ingenomen kabinetsstandpunt: „Seksueel geweld is een van de ernstigste uitingsvormen van bestaande machtsongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Bij seksueel misbruik door verwanten komt daar nog bij de machtsongelijkheid tussen ouders/ouders en kinderen”. De ministers spraken zich voor het eerst uit over de verjaringstermijn

steeds geen onderwerp van werkelijk politieke discussie geweest. Dat is niet zo verwonderlijk, omdat principieel de positie van de verdachte in het strafproces, en in het algemeen de principes van de rechtsstaat aan de orde komen. De vraag is of de samenleving - gelet op de ernst van de gevolgen van seksuele kindermishandeling voor slachtoffers - uit oogpunt van generale preventie plegers van seksueel misbruik wil laten weten, dat zij dergelijk gedrag als schending van mensenrechten ziet. Zo ja, dan dient de strafrechtelijke vervolgingskans groter te worden. Dit kan door de verjaringstermijn voor dergelijk gedrag op te heffen, te verlengen dan wel op te schorten en te laten ingaan vanaf de meerderjarigheidsgrens. Als dat gebeurt krijgen slachtoffers van seksuele kindermishandeling meer tijd om te kiezen voor aangifte. Een keuze die ten tijde van het misbruik absoluut niet aan de orde was. Het feit dat bij een verlengde of opgeschorte verjaringstermijn een pleger van seksuele kindermishandeling alsnog ter verantwoording kan worden geroepen, kan ook in therapeutisch opzicht - en dus in het verwerkingsproces - van grote betekenis zijn. Het kan slachtoffers ontlasten van chronische schuld- en schaamtegevoelens, het kan erkenning opleveren van aangedaan onrecht en helpen bij persoonlijke en maatschappelijke rehabilitatie.

Aan CDA-minister Hirsch Ballin is in juni 1991 door mevrouw Swildens-Rozendaal, Tweede-Kamerlid van de PvdA, een standpunt over de

Hirsch Ballin wil verjaringstermijn incest verlengen

Verjaringstermijn

TR 10-9
Het gaat op een welles-nietes spelletje lijken: wél verlenging - geen verlenging van de verjaringstermijn van incest/seksueel geweld van 12 jaar na het misdrijf. Ik ben het volkomen eens met de heer Van den

Van onze parlementsredactie
DEN HAAG - Slachtoffers van incest krijgen langer de gelegenheid de dader voor de rechter te dagen. TR 21

Minister Hirsch Ballin (Justitie) wil de verjaringstermijn voor dit misdrijf verlengen, ongeacht of het door ouders, andere verwanten of onbekenden is gepleegd.

De verjaringstermijn gaat nu in op het moment dat de incest plaatsvindt. Hirsch Ballin stelt de Tweede Kamer voor hem te laten beginnen op de dag dat het slachtoffer de leeftijd van zestien jaar bereikt. Zij of hij heeft dan nog twaalf jaar de tijd om vervolgung te laten instellen, dan wel vijftien jaar indien bij het misdrijf lichamelijk letsel is toegebracht.

„Gelet op de traumatische ervaringen van personen die slachtoffer zijn van bepaalde vormen van incest en gelet op hun behoefte om op het moment dat zij tengevolge van die ervaringen problemen krijgen, iets tegen de dader te ondernemen, is verlenging van de verjaringstermijn zeker de moeite waard”, verdedigt Hirsch Ballin zijn voorstel.

De minister ziet rechtskundige problemen om de verjaringstermijn alleen te verruimen bij seksuele delicten met verwanten en andere bekenden. Daarom stelt hij voor de termijn voor seksueel misbruik met minderjarigen onder de leeftijd van zestien in het algemeen te verruimen.

Directe aanleiding voor het voorstel is het onderzoek naar de incestpraktijk in Nederland, twee jaar geleden uitgevoerd door drs. Nel Draijer. Uit dat onderzoek kwam naar voren dat psychische problemen als gevolg van de incestervaringen lange tijd bij het slachtoffer onder de oppervlakte kunnen blijven. Daarna kan er nog enige tijd over heen gaan vóór zij of hij over het misbruik durft te spreken.

Ingekapseld

Hirsch Ballin voert daarnaast nog aan dat het slachtoffer weinig hulp kan verwachten bij de beslissing over het doen van aangifte, zolang het 'zit ingekapseld' in het gezin waartoe ook de dader behoort of waarmee het sterke bindingen heeft. De huidige verjaringstermijn incest houdt met deze omstandigheden geen rekening.

Broek in Podium (13 september)

dat elk slachtoffer van incest erbij gebaat is dat een geval zo spoedig mogelijk aan het licht komt. Waar ik het niet mee eens ben is dat Van den Broek het opheffen of verlengen van de verjaringstermijn duidt als een juridisch noodverband. Want daar gaat het in wezen niet om. Jelis van Leeuwen heeft dat eerder duidelijk uiteengezet (Podium, 10 september), evenals José Rijnaarts in het septembernummer van 'Opzij'. Waar gaat het om? Het gaat om al die vrouwen (en in mindere mate ook mannen), die na jaren pas tot de ontstellende ontdekking komen wat er in hun jeugd is gebeurd. Donkere gaten breken plotseling open. Bij de pastorale begeleiding van deze vrouwen blijkt, dat veelal rondom de overgangsjaren hun verhalen pas verteld kunnen worden.

Ook als de verjaringstermijn bijgesteld of verlengd zal worden, hetgeen ik van harte hoop, dan nog blijft het van groot belang open te staan voor signalen die wijzen op incest, zodat ze snel aan het licht kunnen komen en hulp geboden kan worden. Daders mogen niet vrijuit gaan. Overigens is gebleken, dat onvoldoende bewijsmateriaal steeds weer een problematische factor is bij strafvervolgung. Dit geldt vroeg of laat in alle gevallen. Krommenie Hannie Blonk-Gulaj

Verjaringstermijn incest niet verlengen

door J.L. van den Broek

Het is heel sympathiek van Jelis van Leeuwen (Podium, 10 september) om er op te wijzen dat de verjaringstermijn van incest in het voordeel is van plegers en de positie van het slachtoffer bijzonder moeilijk maakt. Elke medaille heeft echter zijn keerzijde. Die wil ik graag hier belichten.

Als er na het plegen van een strafbare daad een bepaalde, in de wet vastgelegde termijn is verstreken, kan een verdachte niet meer veroordeeld worden, zelfs als de feiten bewezen kunnen worden.

Deze 'verjaringstermijn' is voor delicten zoals incest (een begrip dat onze strafwet overigens nog niet kent) in beginsel twaalf jaar. Als er duidelijk sprake is van dwang - en dus van verkrachting - is de termijn vijftien jaar. In beginsel verjaren alle strafbare feiten, hoe ernstig de gevolgen voor het slachtoffer ook zijn geweest of nog zijn. Zelfs de gruwelijkste moord verjaart na een (groot) aantal jaren. Een uitzondering heeft men welbewust gemaakt voor de oorlogsmisdrijven. Die verjaren niet. Die uitzondering heeft men gemaakt op grond van de bijzondere ernst van de misdrijven en op grond van

de zeer bijzondere omstandigheden van de tijd waarin ze gepleegd werden.

Waarom heeft men voor de meeste strafbare feiten wel de verjaring ingesteld? Twee redenen worden het meest genoemd:

- 1) Na verloop van tijd heeft 'men' (de 'gemeenschap') minder behoefte aan bestraffing van de dader. Of het slachtoffer die behoefte nog wel heeft is minder relevant: men neemt hier als uitgangspunt de strafbehoefte van iedereen.
- 2) Na verloop van tijd zal er steeds minder bewijsmateriaal te leveren zijn. Als het feit dan wel te vervolgen is, wordt de dader vrijgesproken omdat het bewijs onvoldoende is. Zeker bij delicten als incest speelt in het bijzonder de tweede reden een grote rol. Juist bij incest is het leveren van het bewijs vaak problematisch. De verklaring van het slachtoffer alléén is niet voldoende voor een veroordeling. Als de verdachte ontkent moet men op zoek naar 'steunbewijs', en dat wordt er na lange tijd niet gemakkelijker op. Het voorstel van de schrijver om de verjaringstermijn op te heffen of pas te laten ingaan op het moment waarop het slachtoffer meerderjarig wordt, verdient geen aanbeveling. Opheffing lijkt mij niet wenselijk, wegens de

grotere bewijsproblemen na verloop van tijd en wegens de hoofdregel dat alle strafbare feiten in beginsel verjaren.

Het laten ingaan van de termijn op het moment van meerderjarig worden van het slachtoffer juich ik ook niet toe. Nu al krijgen slachtoffers van zedendelicten vaak de vraag voorgeschiedeld waarom ze zo lang hebben gewacht met het indienen van een aanklacht. Vaak wordt het slachtoffer ook nog eens (impliciet) beschuldigd van chicanes. En ik vraag me af of het slachtoffer daarbij gebaat is.

Elk slachtoffer van incest is er wel bij gebaat dat een geval van incest zo spoedig mogelijk aan het licht komt. Want hoe vroeger politie en hulpverlening worden ingeschakeld, des te beter voor het slachtoffer. Daarom lijkt het mij belangrijk dat iedereen die omgaat met kinderen, wordt geïnteresseerd om alert te zijn en om signalen die wijzen op seksueel misbruik, goed te kunnen opvangen.

Dat lijkt mij veel beter dan een juridisch noodverband als het opheffen of verlengen van de verjaringstermijn.

De auteur is jurist.

'Nieuwe termijn niet bij verjaarde incest'

(Door Carine Neeffes) UN 23

DEN HAAG — Prof. Groenhuyzen, voorzitter van de Landelijke Organisatie Slachtofferhulp (LOS), vindt dat de nieuwe verjaringstermijn voor incest niet mag gelden voor delicten waarvoor verjaring al is ingetreden. „Het recht van de staat om in die gevallen te vervolgen is al verdwenen”. Groenhuyzen maakt zijn kanttekening bij de nieuwe plannen van minister Hirsch Ballin (justitie) als hoogerbaar strafrecht.

Incest is nu na twaalf jaar verjaard. Dat betekent dat een meisje op haar zeventiende geen aangifte meer kan doen, als ze op vierjarige leeftijd seksueel wordt misbruikt. Hirsch Ballin vindt dat geen goede regeling, omdat de praktijk leert dat meisjes pas op latere leeftijd durven praten over hun incest-ervaring. Daarom wil hij de verjaringstermijn laten ingaan op het moment dat het slachtoffer zestien jaar wordt.

ze niet naar het politiebureau te stappen. Er wordt hun op het hart gedrukt er met niemand over te praten. Anders gaat papa de gevangenis in, waar volgens de LOS zal door de nieuwe maatregel nog een grote groep vrouwen aangifte doen. Bijna alle slachtoffers van incest worden jarenlang gedwongen te zwijgen over het misdrijf. Vreeburg: „Als ze dan eindelijk de moed hebben gevonden om aangifte te doen is de kans groot dat de zaak is verjaard. Dat is vreselijk voor zo'n slachtoffer. Daarvoor loopt ze opnieuw een deuk op. De emoties komen weer naar boven en ze valt weer terug in het werkkingsproces. Ze voelt zich als het ware opnieuw slachtoffer”.

Uit een onlangs gepresenteerd onderzoek blijkt dat het werkkingsproces van incestslachtoffer

fers niet is te vergelijken met dat van slachtoffers van andere ernstige delicten. Prof. Groenhuyzen: „Een man wiens vrouw wordt vermoord is gemiddeld genomen eerder over de klap heen dan een meisje dat jarenlang gedwongen seksueel contact heeft met haar vader. Sterker: de man verwerkt het delict, het meisje niet. Voor haar zijn de gevolgen levenslang”.

„Het meisje is bedrogen door een man die zij vertrouwde, haar vader. Door die ervaring ontstaat voor de rest van haar leven een vertrustensbreuk met alle mensen uit de samenleving. Zelfs andere dierbare familieleden zal ze wantrouwen. Moord en doodslag zijn delicten die niet per se worden gepleegd door familieleden. Ook zijn die nabestaanden niet jarenlang geïnter-

middeerd, wat bij incestslachtoffers vaak wel het geval is”.

Groenhuyzen kijkt desondanks met gemengde gevoelens naar de nieuwe plannen van Hirsch Ballin. Hij voelt sympathie voor de slachtoffers, maar als hoogleraar strafrecht vindt hij dat je verjaringstermijnen „niet willekeurig kunt oprekken”.

„Je moet de principes van de rechtstaat in de gaten houden.

Tot nog toe gold voor incest een verjaringstermijn van 12 jaar, voor moord is dat 18 jaar. Als het plan van de minister doorgaat, kan een meisje dat op vierjarige leeftijd is misbruikt, nog op haar 28e aangifte doen. Dan geldt eindelijk een verjaringstermijn van 24 jaar. Je kunt je afvragen of dat terecht is. Bij moord heeft een nabestaande na 18 jaar geen vervolgingsrecht meer”.

Gezien het zeer moeilijke werkkingsproces van incestslachtoffers heeft hij begrip voor de verlenging van de verjaringstermijn. Maar hij is er op tegen als die ook geldt voor delicten waarbij de oude verjaringstermijn (12 jaar na misbruik) al verstreken is.

Directeur Vreeburg beseft dat slachtoffers niet levenslang de kans moeten hebben aangifte te doen. „Anders komt er nooit een eind aan die verschrikkelijke ervaring. Jarenlang blijven ze dan plekeren: zal ik wel of geen aanklacht indienen. Door goede voorlichting moet het nu tot de slachtoffers doordringen dat ze tot hun 28e de kans hebben af te rekenen met de dader. Ik betwijfel of die leeftijds grens geschikt is. Maar we moeten nu eenmaal strepen trekken”.

De minister erkent dat aan het verlengen van de verjaringstermijn bezwaren kunnen kleven. Hij wijst op het algemene principe dat de humaniteit gebiedt om op gegeven moment een streep onder een zaak te zetten. Bovendien geldt dat de verdediging van de dader moeilijker wordt, zo niet onmogelijk, naarmate het misdrijf langer geleden is.

Hirsch Ballin: „Ik denk dat door de verjaring te laten aanvagen bij de leeftijd van zestien jaar, er een aanvaardbare verhouding is tussen het belang van degene die op jeugdige leeftijd seksueel is misbruikt en andere belangen.”

Incest bestaat niet voor de wet

Onlangs stelde minister Hirsch Ballin van justitie voor de verjaringstermijn van incest te verlengen. Met dit voorstel komt hij tegemoet aan de hulpverlening die al jaren vraagt om een strengere aanpak van incestplegers.

door siem eikelenboom UN 30

rechtbankverslaggever

Hoe begrijpelijk het plan van de minister ook is, als het wordt doorgevoerd zal het de rechtspositie van de verdachte ondergraven.

Incest, oftewel seksueel misbruik door bloedverwanten, heeft jarenlang in de taboesfeer gezeten. Het leek iets van vroegere tijden en zou in onze samenleving niet of nauwelijks voorkomen. Het tegendeel is echter waar. Door ondermeer het onderzoek van Nel Draijer is aangetoond dat seksueel misbruik in de meest ruime zin veel vaker voorkomt dan algemeen werd gedacht. Met het bespreekbaar worden van het probleem vinden de incestslachtoffers eindelijk gehoor voor hun veelal trieste verhalen.

Incest heeft grote gevolgen voor de slachtoffers. In vergelijking met andere mensen doen zij vaker pogingen tot zelfmoord, hebben zij meer lichamelijke en geestelijke klachten, zijn zij vaker verslaafd en hebben zij meer problemen op het gebied van relaties en seksualiteit. De seksuele gebeurtenissen worden meestal zo diep weggestopt dat het jaren kan duren voor een incestslachtoffer erover durft te praten of bij de politie aangifte durft te doen. Soms komt de aangifte zo lang na het plegen van de feiten dat justitie de zaak niet meer in behandeling neemt omdat de feiten verjaard zijn.

Minister Hirsch Ballin wil nu dat de verjaringstermijn pas ingaat op het moment dat het slachtoffer zestien jaar wordt. Met de huidige verjaringstermijn van twaalf jaar voor het plegen van ontucht met een aan iemands zorg toevertrouwd minderjarig kind, zou dat in de praktijk betekenen dat een meisje dat op vierjarige leeftijd door haar vader is misbruikt tot en met haar achtentwintigste van dat feit aangifte kan doen. Zo op het oog een redelijk voorstel maar er kleven nadelen aan.

Iedereen die met een zekere regelmaat zedenzaken bijwoont, weet uit ervaring hoe moeilijk het bewijs te leveren is. In zulke zaken staan slachtoffer en verdachte lijnrecht tegenover elkaar. Getuigen zijn er zelden. In dit soort zaken heeft de Hoge Raad bepaald dat er al voldoende bewijs is als er naast de verklaring van het slachtoffer een verklaring ligt van iemand die zegt dat het slachtoffer tegen hem of haar over het feit heeft gesproken, een zogeheten de auditu-verklaring. Behalve dit 'wettig' bewijs moet een rechtbank ook tot de overtuiging komen dat de verdachte het tenlastegelegde feit heeft gepleegd. Het verkrijgen van deze overtuiging is wellicht het moeilijkste onderdeel van een zedenzaak.

Een ander probleem is de vaagheid van de tenlastelegging. De officier moet een delict altijd zo nauwkeurig mogelijk omschrijven. Feit, datum, plaats en naam van de verdachte moeten tot in de puntjes kloppen. De Hoge Raad heeft echter gezegd dat een tenlastelegging in een zedenzaak wat ruimer in zijn vel mag zitten. Een slachtoffer kan zich meestal wel herinneren dat ze is misbruikt, maar wanneer precies valt moeilijk te zeggen. Het geven van juiste data wordt moeilijker naarmate de zaak ouder is. We zien dan ook vaak dat een officier bij dit soort zaken in plaats van een datum een ruime periode geeft waarin de feiten zouden zijn gebeurd. Bijvoorbeeld tussen 1 januari en 1 oktober 1981. Of: 1981 of 1982. Met het verlengen van de verjaringstermijn voor seksuele delicten zullen de tenlasteleggingen er alleen maar vager op worden hetgeen de positie van de dader in het strafrecht niet zal verbeteren.

En het slachtoffer dan? Heeft die geen recht op de strafrechtelijke vervolging van de incestpleger? Natuurlijk, maar niet tot iedere prijs. In Nemesis 5 (sept/okt 1990) schrijft Heikeken Verrijn Stuart: „Politie en beleidsmakers propageren het strafrecht als een instrument ter bestrijding van veel maatschappelijk kwaad. Slachtoffers geloven maar al te graag in dit simpele instrumentalisme dat in gerechtigheid en genoegdoening wordt geacht te resulteren”.

Hirsch Ballin wil verjaringstermijn incest verlengen

DEN HAAG — Minister Hirsch Ballin (justitie) wil de verjaringstermijn voor seksuele delicten met minderjarigen onder de 16 jaar verlengen.

De verjaringstermijn van seksuele delicten (twaalf jaar), zoals die nu in de strafwet is vastgesteld, houdt volgens de bewindsman geen rekening met het langdurige proces van verwerking door de slachtoffers. „Gelet op de traumatische ervaringen van hen die slachtoffer zijn van bepaalde vormen van incest en hun behoefte om op het moment dat zij tengevolge van die ervaringen problemen krijgen, iets tegen de dader te ondernemen, is verlenging van de verjaringstermijn zeker de moeite waard”, schrijft de minister in een gisteren verstuurd brief aan de vaste kamercommissie voor justitie.

De bewindsman wil nader overleg met de kamercommissie over de problematiek van de verjaring van incestdelicten. Het is niet zo dat hij de verjaringstermijn pas wil laten ingaan wanneer iemand meerderjarig is, dat wil zeggen met achttien jaar. Daarop was van verschillende kanten wel aangedrongen. (Wel met 16 jaar)

Incestslachtoffer krijgt meer tijd voor aanklacht

DEN HAAG — Seksueel misbruikte mensen wachten soms héél lang met naar de politie gaan. Daarom wil de Minister van Justitie dat ze meer tijd krijgen om de dader aan te klagen.

Een paar jaar geleden moest een vrouw voor de rechter komen, omdat ze jarenlang boze brieven had gestuurd naar een man die haar vroeger had verkracht. Ze schreef ook briefjes naar kennissen van de man, met teksten als: 'Weet u wel met wie u omgaat?' De man daagde haar voor de rechter wegens smaad, maar wat gebeurde er? De rechter had begrip voor de vrouw. Ze kon niets meer tegen haar verkrachter doen, omdat de misdaad verjaard was. Die scheldbriefjes waren haar enige mogelijkheid om zich te uiten, meende de rechter. Het geval van deze vrouw is één van de redenen voor minister Hirsch Ballin om slachtoffers voortaan meer tijd te gunnen.

Verlenging van de verjaringstermijn heet dat. Nu staat er nog in de wet dat een geval van seksueel misbruik binnen twaalf jaar aangegeven moet worden, anders is het te laat voor een rechtszaak. (Is iemand op zijn vierde verkracht, dan moet hij dus vóór zijn zestiende een aanklacht indienen.) Voortaan wil de minister die termijn van twaalf jaar pas laten ingaan als iemand zestien is: voor aangifte heeft een slachtoffer nu dus in elk geval tot zijn of haar 28ste de tijd.

„Maar eigenlijk is dat nog te kort. Tegen de tijd dat iemand 28 is, komen dit soort problemen vaak pas naar boven. En voordat iemand dan zover is om een aanklacht in te dienen, zijn we nog weer een paar

ACTUEEL

nummer nr. 33.

'Samenleving ziet dreigen met celstraf als een wassen neus'

(Door Jos van den Camp)
DEN HAAG — „Een straf is pas een straf als ze ook daadwerkelijk ten uitvoer wordt gelegd. Een straf zonder executie is een halffabriekaat". Met deze voor de hand liggende opmerking, opent het Openbaar Ministerie het deze week gepresenteerde jaarverslag over 1990, waarvan gisteren de hoofdstukken werden gepubliceerd.

De procureurs-generaal van de vijf gerechtshoven in ons land willen werk maken van het innen van de naar schatting 130.000 bekeuringen en boetes die al door de handen van de rechters zijn geweest en al weer ter inning terug zijn op het bordje van de officieren van justitie. De bedragen van al deze nog te innen boetes - arrestatiebevelen - omvatten bij elkaar opgeteld een bedrag van 26 miljoen gulden.

Het beleidsvoornemen is echter niet zozeer ingegeven om de minister van financiën ter wille te zijn, maar veel meer om de geloofwaardigheid van het justitiële apparaat in Nederland, dat toch al aan kritiek onderhevig is, niet verder aan te tasten. „Het achterwege laten van een justitiële reactie bij het constateren van strafbare feiten, doet in sterke mate afbreuk aan de geloofwaardigheid van de rechtshandhaving", onderkennen de procureurs in hun jaarlijkse rapportage.

Van alle door de politie geconstateerde overtredingen, eindigt slechts een klein percentage in een door de rechter opgelegde straf. In de misdrijfsector werden bijvoorbeeld in 1989 1,1 miljoen zaken door de politie geregistreerd. Tweeëntwintig procent daarvan werd daadwerkelijk opgelost en dat leidde tot 212.000 ingeschreven zaken bij de rechtbanken. Dat jaar werden door de rechter 90.000 zaken afgedaan. Het overgrote deel daarvan leidde tot veroordelingen. Slechts vijfduizend zaken mondden uit in vrijspraken, fouten in de dagvaardingen, schuldigverklaringen zonder strafoplegging etcetera.

Ten aanzien van de lichtere categorie, de overtredingen, is een zelfde verhaal te houden. In 1989 waren er 2,7 miljoen overtredingen geconstateerd. Daarvan werd zo wat de helft door de politie afgedaan. Zo'n veertig procent van de overtredingen wordt volgens de procureurs ingezonden aan de officieren die op hun beurt weer tweederde via een transactie of een sepot afdoen. Wat dan overblijft zijn 300.000 zaken die op het bureau van de kantonrechter belanden, die vervolgens in bijna alle zaken

tot een schuldigverklaring met strafoplegging komt. En dan is er dus sprake van boetes die betaald moeten worden. Maar straffen is één. Zorgen dat er ook daadwerkelijk betaald wordt is twee.

De samenleving is de laatste jaren steeds minder bereid gebleken om vrijwillig de door de rechter uitgesproken boete te voldoen. In 1983 betaalde 65 procent van de veroordeelden de boete. In 1990 is dat percentage teruggelopen tot nog maar 35 procent. Volgens mr. H. Addens, procureur-generaal bij het gerechtshof in Leeuwarden, zijn er verschillende oorzaken voor de afnemende bereidheid de boete zonder dwang te betalen.

Volgens hem kun je als justitie moeilijk dreigen dat je bij niet-betalen de gevangenis in gaat, terwijl je fysiek niet in staat bent die dreiging ook waar te maken. Begin jaren tachtig raakte de gemiddelde Nederlander bekend met het fenomeen 'cellentekort'. En die wetenschap leidde volgens Addens al snel tot het wijder verbreide besef dat de 'ten uitvoerlegging van een celstraf in wezen niet meer dan een wassen neus was.

Maar niet alleen het 'cellentekort', ook een gebrek aan capaciteit bij de parketpolitie speelt een belangrijke rol in dit verhaal. In het kader van bezuinigingsoperaties werd het maken van overuren door de politie sterk teruggedrongen. Voor de leden van de parketpolitie, belast met de uitvoering van arrestatiebevelen, betekende dit dat ze alleen overdag op pad gingen en dus vaak vruchteloze pogingen ondernamen om bij het rijk in het krijt staande veroordeelde thuis aan te treffen. En trouwens: veel andere werkzaamheden kregen bij de parketpolitie de voorkeur boven het spelen van deurwaarder. Het verwaarlozen van werkzaamheden als het niet betekenen van dagvaardingen of het te laat aanleveren van gevangenen voor een terechtzitting leidde namelijk onmiddellijk tot vervelende reacties bij zowel het openbaar ministerie als in de publieke opinie.

De procureurs-generaal laten het er echter niet bij zitten. Het voornemen is er op gericht in 1995 minstens 95 procent van de openstaande boetes — het huidige aantal van 130.000 zal tegen die tijd nog aanzienlijk gegroeid zijn — te hebben gelind. Daartoe zijn de officieren van justitie per rechtbank al geïnstrueerd en is de parketpolitie in verschillende delen van het land al begonnen met een inhaalactie.

Zware criminelen aangepakt met bestraffing voorbereiden misdrijf

Van onze verslaggever **VK 17**
DEN HAAG — Het in groepsverband voorbereiden van een zwaar misdrijf moet worden bestraft met de helft van de straf die geldt voor de feitelijke uitvoering van dat misdrijf. Minister Hirsch Ballin van Justitie heeft hiertoe maandag een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer. De minister kondigde in zijn beleidsplan „Recht in Bejeging" al aan dat het in groepsverband beramen van een zwaar misdrijf strafbaar wordt.

Gaat het om een misdrijf waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld, dan wordt de voorbereiding van dat misdrijf bestraft met ten hoogste tien jaar gevangenis. In het huidige strafrecht kunnen criminelen pas voor een misdrijf worden veroordeeld nadat ze met de feitelijke uitvoering van dit misdrijf zijn begonnen. De wetswijziging is volgens Justitie noodzakelijk, omdat zware criminelen steeds planmatiger te werk gaan.

Een voorbereidingshandeling wordt strafbaar als het gaat om een misdrijf waarop een straf staat van acht jaar of meer — dat zijn dus de zware misdrijven als moord, overval, ontvoering. Bovendien moeten er meer personen bij de planning zijn betrokken. De voorbereiding van een puur individueel misdrijf valt volgens Justitie in de praktijk niet te bewijzen en blijft daarom buiten het Wetboek van Strafrecht.

Het wetsvoorstel van Hirsch Ballin kan — indien het wordt aanvaard door het parlement — een belangrijk wapen worden in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit. Als de politie op de hoogte is van een geplande bankoverval of een ontvoering, komt het veelal niet tot uitvoering van dat misdrijf, omdat de politie ingrijpt. Dit voortijdig ingrijpen van de politie heeft te maken met de grote risico's die zijn verbonden aan de uitvoering van het misdrijf.

In jargon heet het dan dat de politie „de voorbereidingshandelingen stuk-

maakt". Dat kan door het verrichten van arrestaties, maar ook door een opvallende surveillance; de politie laat de overvallers- of ontvoerders-in-spe bewust weten dat ze in de gaten worden gehouden. Doorgaans is het frustrerend voor de betrokken politiedienst dat zware criminelen uiteindelijk slechts kunnen worden veroordeeld op grond van verboden wapenbezit of autodiefstal.

Zo werd onlangs de vergevorderde voorbereiding van een bankoverval in Nieuwegein op last van het Openbaar Ministerie „stukgemaakt" door de politie, omdat de overvallers zich na de beroving van de bank zouden begeven op een doorgangsrouten voor scholieren. In juli maakte de politie in Castricum een ontvoeringsplan stuk: twee Nederlanders en twee Joegoslaven beraamden een ontvoering van de oud-topman van de warenhuisketen Wastora. Ze hadden bij hun arrestatie wapens en een hand-

Nederlander in cel gelokt door Britten

Van onze verslaggever **VK 3**
JEROEN TROMMELEN

AMSTERDAM — De Britse justitie heeft eind vorig jaar onder valse voorwendsels de Nederlander B. K. (40) die verdacht werd van betrokkenheid bij drugsmokkel, naar Engeland gelokt en gearresteerd. Het Nederlandse ministerie van Justitie heeft hiertegen scherp geprotesteerd bij de Britse autoriteiten. Aan het dringend verzoek om de verdachte aan Nederland over te dragen, heeft de Britse justitie echter geen gehoor gegeven. K. moet in oktober verschijnen voor de Britse rechter voor zijn vermeende aandeel in de smokkel van 55 kilo marihuana.

Op 27 oktober vorig jaar onderschepte de Britse douane in Harwich de partij drugs in de auto van een vriend van de Nederlander, de Britse onderdaan T. C. Zijn arrestatie werd geheim gehouden. In plaats daarvan werd het bericht verspreid dat de Brit een ernstig auto-ongeluk had gehad. Toen K. naar Engeland ging om zijn vriend te bezoeken, werd hij gearresteerd.

Opmerkelijk is dat op verzoek van de Britse autoriteiten de familie van de opgepakte drugshandelaar en een plaatselijk ziekenhuis aan de constructie hebben meegewerkt. Het Colchester District General Hospital heeft de gearresteerde Brit pro forma op de patiëntenlijst opgenomen, terwijl de verdachte op dat moment door Justitie in bewaring werd gehouden.

Toen de Nederlander op bezoek kwam, werd hem verteld dat de patiënt zo verzwakt was dat hij alleen bezoek van directe familie mocht ontvangen. Manager P. Stark van het ziekenhuis in Colchester heeft dat erkend tegenover de advocaat van de

Nederlander, mr N. Meijering in Amsterdam. Het bericht dat zijn Britse vriend verongelukt zou zijn en in coma in het ziekenhuis lag, kreeg de Nederlander van de familie van de verdachte. Volgens Meijering heeft de familie „al of niet vrijwillig" meegewerkt aan het verzoek van de Britse Justitie om de Nederlander naar Engeland te lokken. De familie van C. gaf hem ook het telefoonnummer van de garage, waar de auto sinds het ongeval gestald zou zijn.

Degene die zich op dit nummer voordeed als garagemedewerker, bleek achteraf iemand van de Britse douane te zijn. Uit verklaringen van de Britse justitie blijkt volgens de advocaat verder dat men de auto van de Brit opzettelijk heeft beschadigd, om de suggestie van een aanrijding in stand te houden. Toen K. op 7 november vorig jaar de „garagerenning" betaalde en de auto — waarin de drugs waren gesmokkeld — wilde meenemen, werd hij gearresteerd.

Het ministerie van Justitie vindt de beschreven methode ongeoorloofd. De gebruikelijke gang van zaken is dat uitlevering wordt gevraagd van Nederlanders die in het buitenland worden verdacht van strafbare feiten. Een dergelijk verzoek is in de zaak van K. nooit gedaan. Staatssecretaris Kosto van Justitie heeft dat zijn Britse collega al in februari laten weten.

Volgens Kosto is door het gebruik van valse voorwendsels „gebrek aan respect getoond voor de Nederlandse soevereiniteit". Volgens hem moet de eventuele betrokkenheid aan drugsmokkel van K. in Nederland worden onderzocht en eventueel berecht. „Overdracht van de strafzaak aan Nederland zal de samenwerking tussen onze beide staten bevorderen", aldus de staatssecretaris in zijn brief.

ritse justitie negeert verzoek Kosto over in val gelokte arrestant

Van onze verslaggever **VK 19**
AMSTERDAM — De Nederlander Berend K., die door de Britse justitie onder valse voorwendsels naar Engeland is gelokt en gevangen wordt gehouden wegens een vermeend aandeel in een drugsmokkel, moet komende maandag in Londen terechtstaan. De Britse justitie negeert daarmee een dringend verzoek van staatssecretaris Kosto van Justitie, die zijn Britse collega om opheldering heeft gevraagd over de manier waarop K. is gearresteerd.

Kosto wil weten welke verdenking er tegen de Nederlander bestaat en waarom Groot-Brittannië niet formeel om

diens uitlevering heeft verzocht. De Nederlander werd in november vorig jaar naar Engeland gelokt met de mededeling dat zijn vriend C. een ernstig auto-ongeluk had gehad. Kort daarvoor was C. in Harwich betrapt met 55 kilo hasj in zijn auto. Een plaatselijk ziekenhuis en de familie van C. hebben op verzoek van de politie aan deze constructie meegewerkt.

Het D66-kamerlid Wolffensperger heeft staatssecretaris Kosto woensdag gevraagd welke stappen hij denkt te ondernemen, nu zijn vragen om opheldering door de Britse justitie zijn genegeerd. Volgens het ministerie van Justitie is ook deze week regelmatig om opheldering gevraagd. Meer kan het ministerie niet doen, aldus de woordvoerder.

Rechercheteam in zaak-Jessica blijft op volle sterkte

Van onze correspondent **NVHN 3**

HOORN/KLEIN ULSDA — Het recherche-bijstandsteam dat het onderzoek doet in moord op de 11-jarige Jessica Laven uit Blokker, blijft voorlopig op volle sterkte. Het 40 man sterke team is nog dagelijks bezig met het verwerken van 1.800 tips. Politiewoordvoerder C. Beunder zegt dat vorige week een derde van deze tips verwerkt was en dat het team nu ongeveer op de helft zit.

Beunder zegt dat niet alleen de bestaande tips worden nagetrokken, maar dat bepaalde tips vaak weer nieuwe aanwijzingen opleveren, die ook weer nagetrokken moeten worden. „We zitten nu ongeveer op de helft van de 1.800 tips die zijn binnengekomen”, aldus de politiewoordvoerder. „Het is natuurlijk niet zo dat een rechercheteam een eeuwigheid op volle sterkte blijft, maar het is wel duidelijk dat het in deze zaak lang zal duren.”

Volgens Beunder is het normaal als een team twee maanden lang op volle sterkte blijft. Als voorbeeld noemt hij de zaak Heijn, waarin het team ongeveer vijf maanden op sterkte bleef. „Dat gebeurt natuurlijk niet altijd. Een team kan om twee redenen afgebouwd worden; het kan zijn dat er licht in de zaak komt en je bepaalde werkzaamheden kan indammen, maar het kan ook zijn dat je er geen gat meer in ziet en er met een kleinere groep

wordt verder gegaan. Bij dit onderzoek is daar absoluut geen sprake van.”

In de uitzending van Opsporing Verzocht enkele weken terug werd het criminele milieu verzocht met tips te komen. Dat is tot op heden nog niet gebeurd. Het idee bestaat wel dat de man die een landelijk dagblad belde met de tip over de groene Mercedes waarnaar wordt gezocht, uit dit milieu komt. Deze vermoedens

bestaan omdat de tip anoniem was, en de man zich nog steeds niet heeft gemeld.

In verband met de tip over de groene Mercedes met het Duitse kenteken gaat het onderzoek in Duitsland ook voort. Hierover blijft de politie echter vaag. „Duitsland blijft in de picture”, zegt Beunder. „Soms moeten er zaken uitgediept worden en dan zul je toch wel eens de grens over moeten.”

Verdachte moord Jessica gewoon aan het werk

Van onze verslaggever **Hans Leber NVHN 9**

GRONINGEN — De 49-jarige Assenaar S. die wordt verdacht van de moord op het meisje Jessica Laven, weet al een week af van het onderzoek dat tegen hem gaande is. Toen hij het vorige weekende terugkeerde van een buitenlandse reis als vrachtwagenchauffeur, meldde vrienden hem dat rechercheurs bij hen informatie inwonnen. S. zelf kreeg

echter nog geen bezoek van rechercheurs. „Terwijl ze ieder moment konden weten waar hij zich bevond,” aldus diens advocaat Wijnberg.

De advocaat vermoedt dat de politie in het onderzoek naar de moord op dood spoor is geraakt en nu de gangen nagaat van eerdere daders van zedendelicten. Overigens is het voor het eerst dat een verband wordt gelegd met een mogelijk zedenmisdrif dat met

het meisje is gepleegd. Volgens Wijnberg gaat het om een dusdanig ernstig misdrijf dat het in de pers brengen van de verdenking van zijn cliënt als grote onzorgvuldigheid kan worden beschouwd. „Ik vind dit uiterst merkwaardig. Als men het vermoeden heeft dat iemand iets heeft gedaan, dan pakt men iemand toch op?”

Justitie in Alkmaar en de politie in Hoorn doen geen mededelingen over de verdenking van S.

Ook advocaat Wijnberg kreeg dit weekende geen inzage in de bewijzen die de Hoornse politie tegen de Assenaar heeft. Dit gebeurt vermoedelijk vanochtend.

S. zou vandaag, aldus zijn advocaat, gewoon aan het werk gaan. Daarbij is het niet uitgesloten dat de man zich als gewoonlijk achter het stuur zet voor een buitenlandse reis en pas tegen het einde van de week terugkeert: „Hij is per slot van rekening internatio-

naal vrachtwagenchauffeur,” aldus Wijnberg.

Gebleken is dat de politie al twee weken de gangen van S. nagaat. Wijnberg meent dat de politie, als men geen redelijke verdenking tegen S. kan koesteren, moet stoppen met het onderzoek. „Mijn cliënt is al eens eerder ten onrechte gearresteerd geweest. Dat was ook in de buurt van Hoorn. Voor iets wat hij, ik zou haast willen zeggen 'ook' niet had gedaan, zoals later bleek.”

Politie verricht geen arrestatie

Assenaar wordt verdacht van moord op Jessica

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN/ASSEN — De 49-jarige M. L. M. S. uit Assen wordt door de politie verdacht van de moord op de 11-jarige Jessica Laven uit Blokker (Noord-Holland). In de woning van de man is vrijdagochtend huiszoeking gedaan. S. is internationaal chauffeur bij een veetransportbedrijf en keerde zaterdagochtend terug uit Italië. Hij werd niet gearresteerd. „Kenmerkend hebben ze geen concreet bewijs,” aldus de advocaat van S., mr. A. H. Wijnberg uit Groningen.

Ook bij de werkgever van S. in het Noorddrentse dorp Yde is huiszoeking verricht. De auto van S., een witte Mercedes 190, is daar in beslag genomen. S. erkent dat hij licht op de compositietekening — „Ik ben inderdaad kalend en ik heb een buikje” — maar zegt te beschikken over een alibi voor de dag waarop Jessica verdween: „Ik was met vrienden.”

De Assenaar onderging ooit in de Groninger Van Mesdagkliniek een tbs-behandeling wegens zedendelicten met minderjarigen. Hij woonde, voordat hij naar Assen verhuisde, in de buurt van Hoorn en werd daar al eerder als verdachte van een zedendelict gearresteerd. Later bleek dat hij niet de dader was.

Jessica Laven verdween 27 juli uit het zwembad De Wijzend in

Zwaag, volgens de politie vrijwel zeker in gezelschap van een ongeveer 50-jarige man die in een donkere Mercedes van een ouder type reed. Het levenloze lichaam van het meisje werd in de nacht van 31 juli op 1 augustus in een berm bij Klein Ulsda, niet ver van de Duitse grens, aangetroffen. Sectie wees uit dat zij was gewurgd.

Advocaat mr. A. H. Wijnberg wil vanochtend horen welke bewijzen men tegen S. heeft. „Als er niets is, zal ik in kort geding stop-

zetting van het onderzoek en een publiekelijke rectificatie van de Hoornse recherche vragen.”

De raadsman zal zich deze week met zijn cliënt bij de politie melden. „Desnoods vandaag nog.” S. vermoedt zelf dat zijn voormalige vriendin de politie heeft geattendeerd uit ongenoegen over hun verbroken relatie.

□ Op pagina 3: Verdachte van moord Jessica gewoon aan het werk.

Recherche vraagt hulp pedofielen in zaak Jessica

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Het recherche-bijstandsteam in de moordzaak Jessica Laven heeft contact gezocht met de pedofiliegroep van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming en met de belangenvereniging voor pedofielen Martijn. Volgens teamwoordvoerder H. Weeda is dit initiatief genomen om „baat te hebben bij de kennis van zaken van deze groepen”.

Voor zover bekend is het de eerste maal dat de Nederlandse politie met een oplossing van een misdrijf een beroep doet op de kennis van de belangengroepen van pedofielen. Beide organisaties hebben reeds aangeboden de compositie-foto en het signalement van de vermoedelijke dader in hun verenigingsbladen af te drukken. Het contact betekent volgens Weeda niet dat de schuld of onschuld van de Asser verdachte M.L.M.S. (49) al vaststaat of dat het onderzoek op dood spoor is geraakt.

Het openbaar ministerie en de rechter-commissaris in Alkmaar weigeren elke informatie aan de

advocaat van verdachte S. die inmiddels als vrachtwagenchauffeur weer naar het buitenland is vertrokken en aan het einde van de week terugkomt.

„Op het aanbod van mijn cliënt zich bij de politie te melden, is door Justitie niet ingegaan. Mijn cliënt heeft een alibi. Een schandalige zaak”, aldus de advocaat van S., A.H. Wijnberg. „S. stapte gisteren een wegrestaurant binnen en waar iedereen altijd hartelijk groot, viel het plotseling stil.”

De Assenaar vertoont gelijkenis met een compositietekening die van de vermoedelijke dader is gemaakt (dik en kalend) en onderging ooit wegens een zedendelict een tbs-verpleging. De man woonde bovendien ooit in de buurt van Hoorn.

Wijnberg vraagt vandaag schriftelijk om informatie over de verdenking en bereidt zich voor op een schadeprocedure voor zijn cliënt en een kort geding om diens naam gezuiverd te krijgen.

'PRIVACY'

Sinds een jaar lees ik uw krant. Een wat mij regelmatig verbast, om niet te zeggen verbijstert, is het respect van uw krant voor de privacy van mensen. Meerdere malen heb ik mogen „genieten” van zeer gedetailleerde beschrijvingen van woonplaatsen, straat en huisnummer als het even kon, van een al dan niet vermeende dader van een misdrijf.

Afgelopen week was het weer raak. Een vrachtwagenchauffeur uit Assen wordt verdacht van het plegen van een moord. De man wordt door de politie (nog) niet in staat van beschuldiging gesteld, maar wat doet uw krant? Vermelden dat de man werkzaam is bij een veetransportfirma in Yde, plus een interview met zijn werkgever. Verder en passant ook nog even vermeld, dat de man behandeld is geweest voor het plegen van zedendelicten.

Gelukkig is Yde een wereldstad ter grootte van New York, met wel 1 veetransportbedrijf, dus waar zeur ik eigenlijk over. Assen, A. A. DOBBINGA

NVHN 14-9-91

NVHN 10-9-91

Politie roept hulp in van pedofiliegroep VK bij onderzoek moord

05.08.11
20/11/11
HC

Politie werkt zeven weken aan natrekken

tips

(Van onze correspondent)
HOORN — Er zijn al drieduizend pagina's voor het proces-verbaal uitgetikt. En er zijn al honderden mensen benaderd voor gegevens. Het recherche-bijstandsteam in Hoorn is nog steeds op zoek naar de man die Jessica Laven (11) uit Blokker heeft vermoord. Zij verdween op zaterdag 27 juli en werd later gevonden in de berm van een autoweg in Oost-Groningen.

Bijna tweeduizend tips moeten door het veertig man sterke team worden nagetrokken. Na zeven weken stug doorwerken is er nog geen teken van verslagheid te bespeuren in het Hoornse politiebureau. Eén van de leiders van het team, H. Weeda: „We zijn nog lang niet op dood spoor.”

Al die weken is het een drukte van belang in het Hoornse bureau. Het gebrek aan parkeerplaats geeft aan dat de bezetting bovenmodaal is: in de recherchevleugel wordt hard doorgevoerd aan de oplossingen van de puzzel. Want het speciale team, gevormd uit rechercheurs uit Hoorn en de omliggende korpsen, is er nog steeds niet uit. Over de dader en zijn - of haar? - motief. De moordenaar van het Blokkerse

meisje Jessica is nog steeds op vrije voeten.

Na haar verdwijning op zaterdag 27 juli, uit het openluchtbad De Wijzend in Zwaag, ontving de politie een ongekend grote stroom tips. Jessica was die dag naar het zwembad gegaan, maar nooit meer thuisgekomen. Alleen haar fiets werd afgesloten en wel bij het zwembad aangetroffen. Andere kinderen hadden gezien dat het meisje die middag had gepraat met een wat oudere man. Ze hadden samen ook een patatje gegeten. Maar wie die bewuste man is, bleef onbekend.

Enkele dagen na de verdwijning vonden lifters het vermoorde meisje in een berm nabij het Groningse dorpje Klein Ulsda. Later kwam de rijkspolitie erachter dat mensen zaterdagavond kindergehuil hadden gehoord in de buurt van het viaduct naast de weg. Ook zou in de buurt een rode auto geparkeerd hebben gestaan. Ondanks de vele oproepen, onder meer via het programma 'Opsporing Verzocht', is niets meer vernomen van de mensen die er met de rode auto waren gezien.

Twee keer verscheen de politie op de televisie met een oproep voor meer gegevens. Ook werd nadrukkelijk gezocht in wat door de rechercheleider werd omschreven als 'het milieu'. Of daar de seksindustrie mee werd bedoeld, is altijd vaag gehouden. Uit pieteit voor het slachtoffer en haar familie heeft de politie altijd grote terughoudendheid getoond met het verstrekken van dit soort gegevens.

In vakjargon wordt over het publiek altijd gesproken als de 'ogen en oren van de politie'. In het geval van de moord op Jessica heeft men ruimschoots gelijk gehad. Er kwamen bijna tweeduizend tips uit het hele land binnen. Een unicum in de Nederlandse politiehistorie. „Ik denk dat dit komt doordat veel ouders bang zijn dat hen dit overkomt. Het raakt de mensen heel diep”, aldus Weeda.

Het rechercheteam heeft zich al die weken lang gestort op het natrekken al die tips. Tips over de auto, de dader, de omstandigheden en talrijke andere vermoedens. Er zijn inmiddels zo'n negenhonderd tips nagetrokken. „We zijn nu op de helft”, aldus Weeda. „Daardoor

ontstaat er ook meer tijd om gericht te werken.”

Het team, van het begin af aan versterkt met een speciale informatie-analist, richt zich nu opnieuw op de bewuste zaterdag in en om het zwembad in Zwaag. Er komt wederom een intensief buurtonderzoek, waarbij de politie probeert iedereen te bereiken die die dag in de buurt is geweest.

Dit onderzoek gaat zelfs zo ver, dat alle zevenhonderd abonneementhouders van De Wijzend persoonlijk worden benaderd. Op de twee dagen dat Jessica in het zwembad is geweest, hebben ongeveer dertig mensen een entreekaartje gekocht. Ook die mensen worden gezocht.

Mercedes

Weeda: „We hebben ontdekt dat er nog veel meer gegevens zijn te krijgen. Veel van die gegevens bereiken ons niet omdat de meeste mensen denken dat wij dat al weten. Het gaat om kleine, maar uiterst belangrijke details. De postbode of de SRV-man, iemand moet hebben gezien waar en met wie Jessica in een auto is gestapt. Of op wat voor manier ze ook is verdwenen.”

De mysterieuze tip omtrent de groene Mercedes met een Duits kenteken, die dat weekeinde in de omgeving van het zwembad is gesignaleerd, is nog steeds niet 'hard' gebleken. Weeda twijfelt of het een echt spoor is. „We willen nu via de media in Duitsland de mensen benaderen met de vraag of zij iemand kennen met een groene Mercedes, die eind juli in Nederland is geweest. Zo hopen we uit te vinden of het een serieus spoor is. Zo niet, dan kunnen we onze energie beter besteden. De anonieme tipgever heeft zich overigens nooit bij ons gemeld...”

Ook in Oost-Groningen wordt het onderzoek voortgezet, zij het op een wat bescheidener schaal. Van het opheffen van het tijdverslindende recherche-bijstandsteam wil Weeda niets weten. „Reken maar dat zo'n team beslist niet langer in stand wordt gehouden dan strikt noodzakelijk. Want het legt een enorm beslag op de deelnemende politiekorpsen. Het gaat er ook om dat we telkens weer merken dat het publiek ons heel goed gezind is. We hebben nog voldoende sporen om heel hard door te werken. Aan onze motivatie mankeert niets.”

de Volkskrant VAN ZATERDAG 21 SEPTEMBER 1991

BOODSCHAPPEN

FRIDA BALK

(Bij wijze van
beschermt. thesp. e.)

Tekening: Moesman

Scabreus

„Een verloving van tien jaar en ze neukten niet.”

Mag dit wel in de krant? Het is een citaat, dat scheelt misschien, en afkomstig van Annie M.G. Schmidt, dat scheelt helemaal. Nee, het staat niet in een ondeugend musical-liedje, maar in haar recente memoires, op vrijdag te lezen in *Het Parool*.

Het gewraakte woord „neukten”, staat in de eerste van de thans verschenen zeventien columns, en de niet-neukenden in kwestie zijn haar ouders. „Ze trouwden in 1900.”

Annie schrikt van haar eigen woord, maar, zegt ze, uitsluitend namens haar ouders, die „gezamenlijk een hartverlamming hadden gekregen, als ze geweten hadden dat hun dochter zo iets ooit zou schrijven en nog wel in een courant!” Annie Schmidt bewonder ik en ik geloof haar op haar woord. De tijden veranderen, maar — ik durf het nauwelijks te bekennen — zelf heb ik wel degelijk een beetje moeite met het neerschrijven van zulke woorden. Niet meer met het lezen ervan, gek is dat. „Zulke woorden” zei ik dus. Welke? Dat varieert een beetje. De in Van Dale als *plat* aangemerkte namen van de primaire en secundaire vrouwelijke geslachtskenmerken spontaan uitspreken, dat lukt me nog niet zo. Die verantwoordelijkheid durf ik blijkbaar nog niet aan. Daarom maar weer — laf — een citaat. Van Ischa Meijer over Nelly Frijda, in de serie *De nazit met...*, dinsdag 10 september, VARA, Nederland 1.

Ischa vertelde in deze aflevering hoe hij vroeger, nog slechts *inspicient* zijnde, en boos op Nelly, wraak op haar had genomen

diep geworteld is alles, want schaamdeel is natuurlijk maar onzin. Verheugdele misschien voortaan?

Om de verwarring nog groter te maken stond in *NRC Handelsblad* van afgelopen zaterdag de kop „Onbekend scabreus werk van Moesman”. Ernaast afgebeeld zien we een schitterende tekening van een sexy, lenig, gelaarsd en op de juiste plaatsen geheel bloot meisje. Niets onvertogens te bekennen. En toch: „scabreus”; = onwelvoeglijk, zegt Van Dale.

Het stukje (van Hans Renders) bevat wel meer taal fouten: „het meisje met hoge laarzen die op strijdvaardige wijze een zweep gereed houdt.” Het meisje die! Een grove aantasting van het grammaticaal geslacht. Onvergeeflijk, al is het in de gegeven context wel te begrijpen. Maar scabreus is zo'n meisje al lang niet meer. Moesmans meisjes mogen gewoon tentoongesteld worden. In Alkmaar! De SM-fotoreportage destijds in *Vrij Nederland* en een sluw, bijna onbewijsbaar kinderpornofilmpje van meer dan een uur op een openbare commerciële tv-kabel, dat schijnt niemand onwelvoeglijk te vinden. Als je het mij vraagt is het onwelvoeglijk om wat dan ook onwelvoeglijk te noemen. Is „scabreus” misschien iets anders gaan betekenen? Sterker nog: is het smerige nog wel smerig? Wat dacht u van de Vereniging van Pedofielen, die door de politie is ingeschakeld om de man op te sporen die een negenjarig meisje verkrachtte en vermoordde? Zo'n vereniging, dat is scabreus, ik bedoel, die is... onwelvoeglijk. Maar dat is dan weer te zwak uitgedrukt.

Hoe lossen we dit allemaal op?

Moordonderzoek Jessica Laven uitgebreid via Duitse media

HOORN - Het veertig leden tellende recherche-bijstandsteam in de moordzaak Jessica Laven breidt het onderzoek volgende week uit via de Duitse media.

De 11-jarige Jessica werd op zaterdag 27 juli uit het zwembad de Wijzend in Zwaag ontvoerd en vier dagen later gewurgd aangetroffen in de berm van de provinciale weg N7 nabij het dorp Beerta, niet ver van de Duitse grens. Een anonieme getuige zou hebben gezien dat zij met een circa 50-jarige man in een groene, goed onderhouden Mercedes van een ouder bouwjaar met een Duits kenteken zou zijn gestapt.

Maandag zal het team onder Duitse bladen een opsporingsbericht verspreiden, waarin een foto en een signalement van de mogelijke dader zijn opgenomen. Het team onderzoekt nog, hoe de zaak op de Duitse televisie de meeste aandacht kan krijgen.

Zwaag middelpunt nader onderzoek in zaak Jessica

Van onze correspondent
HOORN/GRONINGEN — De gemeentepolitie in Hoorn heeft het onderzoek naar de moord op Jessica Laven (11) uit Blokker opnieuw verlegd naar het naburige Zwaag. Het recherchebijstandsteam wil er een uitgebreid buurtonderzoek uitvoeren. De politie wil hiermee bereiken dat eventuele getuigen die op 27 juli, de dag van Jessica's verdwijning, iets hebben gezien alsnog met informatie komen.

Bovendien gaat het team zich verder verdiepen in de herkomst

van de groene Mercedes met een Duits kenteken (uit Hamburg), die op de dag dat Jessica verdween in de omgeving van het openluchtbad in Zwaag is gezien. Er wordt via het Bundes Kriminal Amt een oproep verspreid onder de media in Duitsland. Op woensdag 31 juli werd het lijk van het vermoorde meisje in Oost-Groningen gevonden.

Over de resultaten van de huiszoeking bij een man in Assen inzake de moord op het meisje, wil de politie nog steeds niets zeggen.

Nv/k N u 4 9 1

Andrew Vachss: „Niemand vergeet ooit dat hij mishandeld is”

ADVOCAAT EN thrillerschrijver Andrew H. Vachss houdt kantoor in een niet al te hoog gebouw in *doortocht* Manhattan, New York. De ingang ligt aan Broadway, de vermaarde theaterstraat van de miljoenenstad. Vachss' werkruimte is echter kilometers verwijderd van het klatergoud van het uitgaanscentrum. Hier, vlakbij Wall Street, wordt overdag gewerkt en is het 's avonds stil, soms te stil.

Vachss werkt vanuit een rommelig kantoor. Armeterige plantjes in de vensterbank, onschuldige foto's van vermiste en "waarschijnlijk vermoorde" kinderen aan de muur. Daarnaast *snaphots* van de herdershonden en het renpaard ("een hobby van me") van de *attorney at law*. Vanuit dit kantoor werkt Vachss, de advocaat, aan zaken over kindermishandeling, incest en moord.

Vachss, de schrijver, werkt ergens anders. Maar kindermishandeling en het geweld van de grote stad lopen als een rode draad door het werk van schrijver en advocaat. Zijn nieuwste boek, *Sacrifice*, is met uit. Voorlopig alleen nog in Amerikaanse hardcover: de Nederlandse vertaling is pas voor volgend jaar gepland.

In het nieuwe boek, het zesde in de serie, is er weer een hoofdrol voor Burke, de paranoïde en harde *private eye*. Ditmaal helpt Burke een jongetje dat "bezeten" lijkt te zijn; als een ware seriemoordenaar raast het jochie door de stad. *Sacrifice* is wederom een hard boek, in de Amerikaanse pers omschreven als *scarb, evrie, exorcising*.

In de recensies komt ook het woordje *vocaat* overdrijft niet in zijn boeken. Vachss' wereld is walgelijk, maar wie zijn ogen ervoor sluit, sluit zijn ogen voor een verontreinigende werkelijkheid. Nederland lijkt in de wereld van Vachss op een andere planeet te liggen. (Of niet soms? Vachss, de advocaat, blijkt ook van Oude Pekela gehoord te hebben.

Foto: Rolf Bos

een geducht wapen en hij gaat regelmatig in op uitnodigingen voor tv-praatshows. Je kunt op de Amerikaanse tv nu onderwerpen aansnijden die nog geen tien jaar geleden volslagen taboe waren. *You name a stupid show and I've been on it*. Ik heb in elke show gezeten die je maar kunt bedenken, meermalen in *Good Morning America*, bij *Oprah Winfrey* en *Larry King*, in *Today*. „Ik zal niet zeggen dat het serieuze programma's zijn, je kunt niet diep graven in zes, zeven minuten. Ik grijp die shows niet aan om mijn boeken aan te prijzen. Ze worden wel genoemd, maar ik kom er om te praten over mijn andere werk.”

Als succesvol auteur wordt Vachss steeds vaker door uitgeverijen benaderd met het verzoek voor collega's een *blurb* te schrijven, een pakkend tekstje voor het omslag. Een van „zijn” ontdekkingen van de laatste tijd is Eugene Izzy, ook al een harde jongen. „Ik moet al tientallen van die tekstjes hebben gemaakt, maar als een boek me niet aanstaat, stuur ik de proeven terug. Je krijgt er niet voor betaald, ze gaan erkrijgt er niet een vorm van reclame is van uit dat het een vorm van reclame is voor jezelf. En voor mijn eigen boeken vraag ik het niet. Daar staan alleen citaten op uit recensies.”

Vachss heeft ooit gezegd dat hij aan Burke hooguit twee boeken zou wijden. Het zijn er inmiddels zes. „Dat dacht ik toen, dat wil zeggen dat ik probeerde bescheiden te zijn en niet als een arrogante idioot over te komen. En eerlijk gezegd ben ik nu wel een beetje op Burke uitgekeken. Paramount gaat trouwens *Rite Belle* verfilmen, het scenario is geloof ik net klaar.

„Ik geef toe dat het een rampzalig project kan worden, maar toen ik besloot ja te zeggen, deed ik dat met de gedachte dat zelfs de grootste cinematografische flop meer mensen bereikt dan een geheide bestseller. Dat is spijtig, maar zo ligt het nu eenmaal, althans in Amerika. Maar het scheelt dat het maar één film is. Dat ik meer boeken heb geschreven beschouw ik daarbij als een soort bescherming.”

Bij het verlaten van het smoezelige kantoor passeren we het bureau waar aan de assistent van de advocaat/schrijver pogingen heeft gedaan een erotische bloem uit de pot op de vensterbank te conserveren door er een plastic coating op te spuiten. Vachss: „You oversprayed it, you animal!”

ADRIAAN DE BOER ROLF BOS

Andrew Vachss: Sacrifice.
Alfred A. Knopf, import Van Dinar, f 50,-
ISBN 0 679 40283.
Candy en Blossom verschenen in Amerikaanse paperback. In Nederland verschenen vertalingen bij Luitingh-Sijthoff.

Andrew Vachss: „Ik verkeer in de positie dat ik toch meer levens per jaar red dan iemand bij Eerste Hulp in een ziekenhuis.”

bewijs? „Dat kan gebeuren, maar het overkomt me niet vaak.” Doordat hij zo'n goede advocaat is? Vachss: „Perzoonlijk ben ik zeer succesvol, ja.”

De zaak waarmee hij nu bezig is, betreft een meisje dat op haar vijfjarige leeftijd is overleden. Haar vader, een advocaat, heeft een baby gekregen van haar vader. „Daarvan is nooit aangifte gedaan, maar op de vraag van een sociaal werker antwoordde ze zonder terughoudendheid dat haar vader de vader was. Door haar opvoeding in dat *house of horrors* wist ze niet dat zo iets niet normaal is. Het was een biologische eenheid, geen gezin. Het drong niet tot haar door dat ze haar vader beschuldigde. Hij kreeg maar zes maanden. In dit land wordt incest niet beschouwd als een zwaar misdrijf.

„Nee, daar voel ik me niet door gefrustreerd. Ik verkeer in de positie dat ik toch meer levens per jaar red dan iemand bij Eerste Hulp in een ziekenhuis. En we lobbyen hard om de wet aangepast te krijgen. Dat gaat heel geleidelijk. Toen ik begon als advocaat, kreeg je kindermishandeling niet voor de rechter gebracht. Ze zagen je niet eens staan.”

Vachss zou van het schrijven kunnen leven, maar wil zijn strijd tegen kindermishandeling niet opgeven. Zijn bekendheid als schrijver vormt daarbij een steunpunt.

„Het ging er bijvoorbeeld om lijdens aan syfilis bijtijds naar de dokter te krijgen. Dat was natuurlijk geen kwestie van even ergens aanbellen om de zaak uit de straat op.

„Het ging er bijvoorbeeld om lijdens aan syfilis bijtijds naar de dokter te krijgen. Dat was natuurlijk geen kwestie van even ergens aanbellen om de zaak uit de straat op.

Ny/Nil-9
13

La Toya Jackson beschuldigt ouders van incest

Van onze kunstredactie
NEW YORK — La Toya Jackson, de oudere zus van de popsterren Michael en Janet, zegt dat de ouders van het succesvolle Jackson-gezin enkele van hun kinderen seksueel hebben mishandeld.

La Toya beweerde dinsdag tegenover journalisten dat haar ouders hun negen kinderen in vroeger jaren emotioneel, fysiek en seksueel hebben mishandeld. In een eerste reactie hebben de ouders dit ontkend.

„Mijn zus Debbie en ik sliepen in hetzelfde bed”, vertelde de 35-jarige La Toya over haar vader in Gary, Indiana, „Mijn vader misbruikte Debbie seksueel”, zei zij. Zeif werd ze regelmatig door haar vader betast, aldus La Toya. Ze beweert dat haar zus enkele keren de politie heeft gebeld om hulp te vragen en dat beide kinderen hun moeder Katherine om bescherming vroegen, maar dat zij die niet kregen.

La Toya heeft een boek geschreven over haar jeugd, *Growing up in the Jackson family*, dat een deel van de Jackson familie, in dit boek wordt over de seksuele mishandelingen echter niets gezegd.

Psychologe promoveert op onderzoek naar trauma door slachtoffers en hulpverleners Gezin bepalend voor verwerking seksueel misbruik

Van onze verslaggeefster
**MARIA HENDRIKS VRIJ-
UTRICHT** — De schade die
seksueel misbruik aanricht, kan
niet worden afgemeten aan de
ernst van het misbruik zelf. Niet
de vraag hoe vaak, hoe ver of met
wie, is bepalend voor het trauma
dat een kind oploopt, maar het
opvoedingsklimaat thuis. Sek-
sueel misbruik is vaak het sluit-
stuk, het uiterste teken van min-
achting voor een kind dat emotio-
neel al ernstig wordt verwaar-
loosd.

Dat blijkt uit onderzoek van de psy-
chologe B. Schoemaker die daarop vrij-
dag promoveert aan de universiteit van
Utrecht. Schoemaker werkt al jaren als
therapeut met vrouwen en mannen die
als kind seksueel zijn misbruikt. Ze ge-
bruikt het woord incest niet, omdat er
niet altijd sprake is van bloedverwant-
schap tussen pleger en slachtoffer.
Het onderzoek moest antwoord ge-
ven op de vraag welke factoren bepa-

volwassenen voelden zich als kind nooit
veilig, nooit vertrouwd. Er was nie-
mand in hen geïnteresseerd, niemand
die naar hen luisterde. "Niet gehoord
en niet gezien, luidt dan ook de titel van
Schoemakers proefschrift.

Verslaving

Schoemaker is nagegaan hoe de on-
derzochten tot nog toe hebben geleefd
met hetgeen hen in hun jeugd is aange-
daan. De meesten hebben geprobeerd
het gebeurde zo ver mogelijk weg te
stoppen. Dat gebeurde door een versla-
ving, vaak aan kalmeringsmiddelen
(vrouwen), aan alcohol of sex (mannen)
of aan werk.

Veel vrouwen hebben een verzor-
gend beroep en zijn daarnaast ook nog
erg druk bezig. Geen enkele zieke buur-
vrouw is ze te veel. Liever overver-
moed dan een tweede vrij om iets te
voelen of na te denken. Ook vrouwen
hebben vaak een tijdlang veel seksuele
contacten gehad in een poging de
machtsituatie om te draaien, maar daar
zijn ze vaak toch niet mee uitgekomen.

Een andere vorm van omgaan met
het trauma is herbeleven, het alsmear
bezig blijven met incest. Elk televisie-
programma over dat onderwerp moet
worden bekeken, elk boek gelezen. Tij-
dens elke vrije partij wordt het misbruik
opnieuw doorgemaakt. Het lijkt een
manier van verwerken, maar is het
niet, aldus Schoemaker, omdat het
slachtoffer in een bepaalde fase blijft
steken.

"Wegstoppen kost heel veel energie,
zowel lichamelijk als psychisch en dat
uit zich vooral in psycho-somatische
klachten, maar ook in arbeidsonge-
schiktheid en echtscheiding. Als je ziet
welke klachten de onderzoeksgroep
heeft, en je weet verder van niets, dan
zie je zo dat er iets mis is met ze."

In het algemeen, is Schoemakers be-
vinding, pakken de slachtoffers van
seksueel misbruik hun problemen wei-
nig actief aan, vertonen ze vermijdings-
gedrag, zoeken ze geen steun bij ande-
ren, uiten ze hun emoties niet en zijn ze
vaak depressief, de mannen meer nog
dan de vrouwen.

Het rondtoben met het trauma kan

eindeeloos doorgaan, soms totdat er een
einde komt aan het actieve leven van de
vrouw, zoals dat ook vaak gebeurt met
oorlogsslachtoffers. Ook die zijn in staat
gebleken de zaken jarenlang effectief te
verstoppen. Maar als ze met pensioen
gaan breekt de hel los. Dan blijkt de film
niet meer te stoppen.

Vaak komt er eerder een kink in de
kabel als de vrouw of man een crisis
meemaakt, bijvoorbeeld als hun relatie
stuk loopt of er iemand doodgaat. De
slachtoffers van seksueel geweld komen
dan vaak in de hulpverlening terecht,
maar veelal wordt niet onderkend
waarom het gaat. Gemiddeld bij de vier-
de hulpverlener zijn ze pas op hun plek.
Het feit dat veel incest-slachtoffers
vooral emotioneel verwaarloosd zijn,
betekent dat de therapie verder moet
gaan dan het seksuele misbruik. Schoe-
maker: "Ik werd eens gebeld door een
huisarts die zei: ik heb alles boven tafel,
maar hoe moet ik nu verder? Het is
geen kunst om het verhaal van het sek-
suele misbruik op tafel te krijgen, de
kunst is er wat mee te doen."

"Veel slachtoffers hebben geen idee
wat ze zelf willen. Ze hebben steeds
geleefd voor de verlangens van ande-
ren, ze hebben geen eigen ik. Het is
belangrijk dat de therapeut de hele le-
vensgeschiedenis erbij betreft, anders
is de kans groot dat de client er nog een
probleem bij krijgt."

B. SCHOEMAKER

Nieuwsblad van het Noorden • dinsdag 10 september 1991

Aan de narigheid hangt een prijskaartje

Seksueel misbruik is voor
seen kind altijd een ingrij-
pende gebeurtenis. Maar
het voorval - of de reeks voorval-
len - betekent niet per definitie
dat het kind daar voor de rest
van zijn of haar leven onder ge-
bukt gaat.

Door onze verslaggeefster
Patricia van der Zalm
Belangrijker is hoe het emoti-
onele klimaat vroeger thuis
was. Of er kon worden gepraat,
of twijfels en angsten getoond
mochten worden, of je je als kind
veilig en gewaardeerd voelde. Of
een kind, met andere woorden,
heeft geleerd om vertrouwen in
zichzelf te hebben.

Dat is een van de conclusies
die de Utrechtse psychologe Be-
atrix Schoemaker trekt in haar
onderzoek 'Niet gehoord en niet
gezien', waarop zij 13 september
in Utrecht promoveert.
Het gevaar van zo'n stelling is
dat het kan lijken of seksueel
misbruik niet altijd slecht is.
Dat bedoelt Schoemaker parti-
neel niet. "In gezinnen waar dat

mannen is het toegeven dat zij
als kind seksueel misbruikt zijn
een dubbel taboe. Mannen zijn
geen slachtoffer in deze
maatschappij, dat hoort niet."

Kracht

Ze vindt het opvallend om te
merken hoeveel kracht mensen
eigenlijk hebben, of ze die nu
goed of slecht gebruiken. Haar
jarenlange ervaring als hulpver-
leenster bij de Rutgers Stichting
en het Ambulatorium van de
Utrechtse Rijksuniversiteit is in
dat opzicht door haar eigen on-
derzoek bevestigd.

"De meesten zijn er meester in
om hun nare ervaringen krachtig
weg te drukken. Dat vernij-
den is onderhand een kenmerk
van de persoonlijkheid gewor-
den."

Voorbeelden te over. Altijd
voor iedereen klaarstaan, jezelf
wegjuffen en op den duur last
krijgen van chronische moeheid,
depressie, slapeloosheid, darm-
klachten. "Aan alles wat je aan
narigheid wegdrukt, hangt een
prijskaartje. Meestal begint het

met lichamelijke klachten. Dat
zijn afgestemd, dan dat 'de hulp-
verlening' als geheel niet zou
deugen, vindt de psychologe.
Schoemaker heeft een eigen
visie over hoe een goede thera-
pie zou moeten verlopen. "Als ie-
mand als reactie op wat er ge-
beurd is, dwangmatig gaat ste-
len, denk ik niet: ik heb een dief
in de kamer. Wel vraag ik me af
waarom iemand steelt. En dan
kan ik het me soms ook voorstel-
len. Stelen is gewoon iets terug-
pakken van wat de maatschap-
pij hen heeft afgenomen. Je
bespaart mensen een hoop ellen-
de als ze leren begrijpen waarom
ze iets doen. En het ongewenste
gedrag verdwijnt vanzelf als ie-
mand inzicht krijgt in zijn drijf-
veren."

Helaas gaat er vaak lang
overheen voordat mensen een
voor hen geschikte therapeut
hebben gevonden. Onderzoek
heeft volgens Schoemaker aan-
getoond dat ze pas bij de vierde
op hun plek zijn.

"Deze cliënten zijn vaak zeer
bedreven in het wegstoppen van
nare dingen. Niet iedere hulp-
verlener is daarop ingespeeld.
Of het klikt, is onder meer af-
hankelijk van de scholing, de vi-
sie, de methode, de beschikbare
tijd en de mate van nieuwsgie-
righeid van een therapeut".
Er schort dus eerder iets aan
hoe vraag en aanbod op elkaar
niet."

Om de deskundigheid van de
hulpverleners te verbeteren, zal
Medusa het beroepsonderwijs
en na- en bijscholingsinstellingen
benaderen met de vraag om in
het lesprogramma van voorlich-
ters, hulpverleners en preventie-
werkers tijd vrij te maken voor
het onderwerp hulpverlening na
seksueel geweld.

Ook worden projecten gestart
gericht op speciale groepen. Zo
start begin 1992 een project ge-
richt op het verbeteren van
hulpverlening aan seksueel mis-
handeld of misbruikte buiten-
landse vrouwen en meisjes.

Meer aandacht voor nazorg seksueel geweld

DEN HAAG (ANP) — Het Lan-
delijk Ondersteuningscentrum
Hulpverlening Seksueel Ge-
weld in Utrecht, dat zijn naam
gisteren wijzigde in Medusa,
Landelijk Bureau Ontwikke-
ling beleid en Hulpverlening
Seksueel Geweld, gaat de acti-
viteiten uitbreiden. Het bureau,
dat 25 oktober één jaar bestaat,
gaat meer nadruk leggen op het
verbeteren van de hulpverle-
ning na en de preventie van sek-
sueel geweld.

De organisatie is vorig jaar op
initiatief van het ministerie van
WVC opgericht om de activitei-
ten van talloze vrouwenhulpver-
leningsgroepen te bundelen. Het
ging om Blijf van mijn Lijf en
Vrouwen Tegen Verkrachting
en de Stichtingen Tegen Haar
Wil in Groningen en Amsterdam
en Tegen Seksueel Geweld in
Utrecht.

Medusa wil een informatie- en
documentatiecentrum oprich-
ten, om de informatievoorzie-
ning over hulpverlening na sek-
sueel geweld te verbeteren.
Daarnaast heeft Medusa ver-
gande plannen voor het opzet-
ten van een nieuw vakblad over
hulpverlening na seksueel ge-
weld en vrouwenhulpverlening.
Naar verwachting zal het eerste
nummer half december verschij-
nen.

Betrokkenheid ouders wordt niet uitgesloten

Kinderporno-onderzoek breidt zich uit

Van onze verslaggever

BORN - Het onderzoek naar kinderporno beperkt zich niet meer alleen tot de gemeente Born, maar heeft zich ook uitgebreid naar andere delen van Nederland.

Bovendien gaat het niet meer alleen om de verspreiding, maar ook om de vervaardiging van foto's en films met kinderporno. Dat verklaarde gisteren de Maastrichtse officier van justitie mr. Smalburg. Er zijn inmiddels diverse mensen verhoord. Arrestaties zijn nog niet verricht. Smalburg: „Het onderzoek heeft zich uitgebreid en we sluiten eigenlijk niets meer uit. Het kan zelfs zijn dat we op stoten op ouders die hun kinderen ter beschikking stellen voor dit soort films.”

Lees verder pagina 3

Onderzoek naar kinderporno kan maanden duren

VERVOLG VAN PAG. 1

BORN - Enkele maanden geleden verzocht de Duitse politie de Nederlandse justitie om hulp bij een uitgebreid onderzoek naar de produktie en verspreiding van kinderporno in Duitsland.

Een van de sporen liep naar de gemeente Born. Een inwoner van die gemeente adverteerde met postbusnummers, waar kinderporno kon worden besteld.

De Duitse autoriteiten hebben tot op de dag van vandaag geen officieel verzoek ingediend voor bijstand van de Nederlandse justitie. „Er bestaat dus wel enig verband met die Duitse zaak, maar verder staat ons onderzoek op zich”, aldus Smalburg.

Volgens de officier van justitie zou het onderzoek nog wel eens maanden kunnen duren. „De voortgang van dit onderzoek heb je nauwelijks zelf in handen. We moeten nog diverse mensen te spreken zien te krijgen. Die momenten moet je afwachten”, zo verklaarde Smalburg.

Zowel op de produktie als de verspreiding van kinderporno staat een maximale gevangenisstraf van drie maanden.

Finkensieperlaan nu Domineeslaan

Van onze correspondent

24-9 ZETTEN, dinsdag

B&W van Valburg willen de Ds. K.O. Finkensieperlaan in Zetten omdopen tot Domineeslaan. Op de naamswijziging is aangedrongen door bewoners.

De huidige benaming roept bij hen te veel nare herinneringen op aan de wegens seksueel misbruik van pupillen veroordeelde ex-directeur H.O.Th. Finkensieper van de Zettense Heldring Stichtingen. De vroegere directeur is de zoon van de overleden dominee.

Dagblad u het Costen

WOENSDAG 2 OKTOBER 1991

13

Vreugde over uitspraak zaak-Zetten

■ DEN HAAG (ANP) - Ex-bewoners van de Heldringstichtingen lieten gisteren hun emoties de vrije loop. Zij hadden juist de uitspraak van de Hoge Raad gehoord, die het cassatieverzoek van voormalig psychiater-directeur Finkensieper van de Heldringstichtingen in Zetten had afgewezen. Finkensieper had beroep aangezet tegen de uitspraak van het gerechtshof in Arnhem. Het hof veroordeelde hem tot zes jaar gevangenisstraf met ontzetting uit zijn beroep voor de duur van elf jaar, wegens het als geneeskundige plegen van ontucht met opge-

nomen personen.

Het Landelijk Steunpunt Zetten sprak na afloop van de uitspraak van een „goede afloop van het grootste kinderschermingschandaal van deze eeuw, dat ruim zeventien jaar kon voortduren”. Het heeft het Ministerie van justitie gevraagd het Openbaar Ministerie opdracht te geven tot onmiddellijke aanhouding van Finkensieper. Daarnaast vraagt het Landelijk Steunpunt erop toe te zien dat de ex-directeur van de Heldringstichting zijn straf zal ondergaan.

FOTO ANP

Wolff weg na incest

VX 12

Sneek heft de Sam de Wolffstraat op. De straat blijft, maar de naam van de ooit vooraanstaande Friese socialistische econoom (volgens Karel van het Reve „een van de meest eigenwijze personen uit de Nederlandse samenleving”) moet van de straatbordjes verdwijnen.

In 1980 was in Sneek de plechtige doopplichtigheid. „We zijn er vanuit Amsterdam met de autobus naartoe gegaan. We waren wel met zestig personen, van wie Igor Cornelissen en ik misschien nog wel de enigen zijn die nog leven”, zegt Van het Reve, die met zijn reis naar Sneek zijn sympathie voor De Wolff wilde uitdrukken.

Burgemeester en wethouders van Sneek hebben besloten tot de naamswijziging vanwege de „negatieve associaties” die de Sam de Wolffstraat oproept. In 1989 lekte een vertrouwelijk rapport uit van het plaatselijke Riagg, waarin het vermoeden werd verwoord dat straatbewoners zich schuldig maakten aan seksuele mishandeling van kinderen.

Over meer dan vermoedens en aanwijzingen beschikten de geestelijke gezondheidszorgers niet, zodat ze hun rapport moesten inslikken en publiekelijk excuses dienden aan te bieden. De rel was voorbij. Maar de naam van de Sam de Wolffstraat was bezoedeld.

„De straat zat in het verdomhoekje”, zegt de woordvoerder van de gemeente.

Om het daar uit te krijgen, presenteerde Sneek een totaalplan. De woningen werden gerenoveerd, de straat werd beter toegankelijk gemaakt en meer geïntegreerd in de rest van de wijk.

De naamsverandering vormt het sluitstuk van het totaalplan. De woordvoerder: „B en W willen haar nu de Hanso Mollstraat noemen, naar een oud-burgemeester van Sneek.

Dat sluit aan bij de andere straten in de wijk, die ook naar burgemeesters zijn vernoemd.” B en W hebben er bewust voor gekozen, niet meteen een andere straat in Sneek naar De Wolff te vernoemen, om te voorkomen dat die vervolgens met de smet uit het verleden zou worden opgezadeld. „Die koppeling heeft het college bewust niet gemaakt.

Maar met het besluit tot naamsverandering hebben B en W zich wel meteen voorgenomen. De Wolff later op een andere manier te eren.”

Friese PvdA'ers, onder aanvoering van onder andere statenlid A. van der Hoek, eisen ze in een brief aan B en W de garantie dat Sneek op andere wijze haar illustere inwoner eert.

Van het Reve noemt het schrappen van de Sam de Wolffstraat wrang. „De Wolff was een beroemde burger in Sneek. Dat zijn ze daar blijkbaar vergeten. Als er in Amsterdam relletjes zijn op het Damrak, heffen we die naam toch ook niet meteen op?” (A11)

UN 5/9
Klachten seksuele intimidatie op school nemen toe

DEN HAAG — Het aantal klachten over seksuele intimidatie in het onderwijs is vorig jaar gestegen van 66 (in 1989) tot 75. De speciale vertrouwensinspecteurs die zich met de klachtenbehandeling bezig houden, willen hier niet uit concluderen dat seksuele intimidatie binnen het onderwijs dus toeneemt. Steeds meer scholen dienen een klacht in vanwege de grotere bekendheid van de inspecteurs, zo blijkt uit het jaarverslag over 1990.

Ook blijken meer scholen zelf in staat en bereid de klachten te behandelen. Lang niet alle klachten komen dus op het bordje van de vertrouwensinspecteur te liggen. Er is wel steeds meer behoefte aan voorlichting over seksuele intimidatie, menen de onderwijsinspecteurs.

In driekwart van de gevallen gaat het om seksuele intimidatie van docenten, zoals handtastelijkheden en seksueel misbruik (aanranding, verkrachting). In veruit de meeste gevallen zijn vrouwelijke leerlingen het slachtoffer.

Schoolinspectie krijgt meer klachten over seksuele intimidatie

VK 5 Van onze verslaggeefster ZOETERMEER — In 1990 hebben 75 klachten over seksuele intimidatie de zes vertrouwensinspecteurs in het onderwijs bereikt. Dat waren er achten meer dan in 1989. Dat staat in het jaarverslag dat de inspecteurs woensdag hebben gepubliceerd. Zij wijten de stijging niet aan een toename van het verschijnsel seksuele intimidatie, maar aan de grotere bekendheid van het bestaan van vertrouwensinspecteurs. Die zijn er sinds 1987.

Evenals in 1989 kwamen de meeste klachten uit het basis- en het speciaal onderwijs. Bij achttien gevallen ging het om ontucht, aanranding of verkrachting. „Ongewenst vrij gedrag” kwam in vijftien gevallen voor. In driekwart van de gevallen werd er geklaagd over de docent, wat tot negen ontslagen heeft geleid.

• De tiende 'avond van Jeugdland' werd we... die nu vonge Enige tientallen kinderen amuseerden gisteravond zich kostelijk.

Ex-leraar Duizendpoot voor rechter Eis van acht maanden voor plegen ontucht

Van een onzer verslaggevers

ALMERE/ZWOLLE, zaterdag Tegen de 30-jarige P.R.K. uit Lelystad heeft officier van justitie mr. A. Speijers deze week een gevangenisstraf van acht maanden geëist, waarvan vier voorwaardelijk.

De man wordt ervan verdacht als leerkracht op de openbare basisschool De Duizendpoot in de Muziekwijk ontucht te hebben gepleegd met een aantal kinderen.

De leerkracht, die inmiddels is ontslagen, is pedofiel en zocht zijn slachtoffers onder jongetjes tussen de 7 en 9 jaar, zo is gebleken. De ontucht vond plaats in de periode van 1 april 1990 tot de zomervakantie van dit jaar.

K. heeft een gedeeltelijke bekentenis afgelegd.

Op verzoek van zijn raadsman, mr. J. Knap, wordt de strafzaak voor een halfjaar aangehouden om de verdachte de kans te geven een psycho-therapeutische behandeling te ondergaan bij de Rijksuniversiteit te Utrecht.

De zaak die een maand geleden aan het licht kwam, bracht heel wat commotie teweeg in de wijk, waar de school staat. Een team van maatschappelijk werkers werd in het leven geroepen om directe hulp te bieden aan ouders en slachtoffertjes. Die methode heeft uitstekend gewerkt. Bovendien werd extra schoolpersoneel ingezet om steeds een aanspreekpunt voor de ouders te hebben.

Aanvankelijk werd de grootste voorrang gegeven aan de hulpverlening en werd het justitieel onderzoek op een laag pitje gezet. Uiteindelijk werd door de ouders van 7 kinderen aangifte gedaan, waarna de leerkracht werd aangehouden en de aanklacht kon worden voorbereid.

DE ALMARE

Dagelijks bij de Courant Nieuws van de Dag. Chef-redactie: Gerard Smit. Randstad 21-81, 1314 BK Almere-Stad. Voor correspondentie: Postbus 1151 1300 BD Almere. Telefoon 03240-90840 Telefax 03240-41601

Advertenties 03240-90820

Nabezorging (tot 17.30 uur): Haven 11532, Stad 90850, Buiten 22050. Na 17.30 uur (tot 19.30 uur): 39034.

Nieuws'd Dag / De Almare, 21-9-91

21-9-91
Celstraf geëist voor ontucht met leerlingen

ZWOLLE - De officier van justitie bij de rechtbank in Zwolle, mr. A.L. Speijers, heeft tegen de 30-jarige P.R.K. uit Lelystad een gevangenisstraf van acht maanden, waarvan vier voorwaardelijk, geëist. K. wordt ervan verdacht als leraar op de openbare basisschool de Duizendpoot in Almere ontucht te hebben gepleegd met leerlingen, jongetjes van zeven en negen jaar oud. De ontucht zou zijn gepleegd in de periode van 1 april 1990 tot en met 30 juni 1991.

K., die pedofiel is, heeft een gedeeltelijke bekentenis over de gepleegde ontuchtige handelingen afgelegd. Op verzoek van zijn raadsman, mr. J. Knap, wordt de strafzaak voor een half jaar aangehouden om K. de gelegenheid te geven een psycho-therapeutische behandeling te ondergaan bij de Rijks Universiteit Utrecht.

De zaak kwam begin augustus in de openbaarheid. Volgens een van de slachtoffers heeft de leraar hem wel honderd keer seksueel benaderd. K. zelf geeft toe de jongen een keer over zijn blote geslachtsdeel te hebben gestreeld. Verder zou het bij strelen over de kleding heen zijn gebleven. Voor de leerlingen van de school en hun ouders werd een grootscheeps hulpverleningsprogramma opgesteld.

GrE 20/9
Ontuchtige leerkracht in therapie

ZWOLLE, ALMERE — De leraar die op openbare basisschool De Duizendpoot in Almere ontuchtige handelingen heeft gepleegd met minderjarige jongens moet een psycho-therapeutische behandeling ondergaan om zijn pedofiele gevoelens te leren beheersen.

De rechtbank in Zwolle zal in afwachting van de therapie, die een half jaar zal duren, nog geen vonnis wijzen, zo besloten de rechters gisteren. De officier van justitie had acht maanden gevangenisstraf geëist, waarvan vier maanden voorwaardelijk. De man, een inwoner van Lelystad, wordt ervan verdacht tussen april vorig jaar en het begin van de zomervakantie van dit jaar ontucht te hebben gepleegd met een aantal jongens op de school tussen zeven en negen jaar. De man verkeerde nog in de proeftijd van een eerdere ontuchtzaak.

Twaalf jaar cel voor verkrachting

ROTTERDAM (ANP) — De rechtbank in Rotterdam heeft vanmorgen de 37-jarige W. K. uit de Maasstad veroordeeld tot een gevangenisstraf van twaalf jaar. De rechtbank achtte bewezen dat de man begin dit jaar in Rotterdam een vrouw heeft verkracht en twee slachtoffers heeft aangerand.

Officier van justitie mr. A. Verbruggen had eerder zestien jaar cel, de maximumstraf, geëist.

Volgens de rechtbank heeft in het vonnis meegespeeld dat K. elke behandeling weigert. De man zegt daarvan het nut niet

meer in te zien. Om die reden vormt de Rotterdammer een te groot veiligheidsrisico voor de samenleving, aldus de rechtbank.

K. is al eerder veroordeeld wegens zedendelicten. De verdachte kreeg in 1979 voorwaardelijke tbr opgelegd. Die toenmalige terbeschikkingstelling werd gedurende de periode 1982-1989 omgezet in een onvoorwaardelijke. In de laatste rapportage over K. door het Pieter Baacentrum in 1987 wordt gesteld dat elke behandeling zonder resultaat is gebleven, waardoor de kans op recidive enorm groot is.

K. kwam in 1989 op vrije voeten. Hij kon zich twee jaar lang inhouden, maar in januari en februari van dit jaar randde hij twee willekeurige vrouwen aan. In mei ging de man veel verder.

Kelderbox

K. trok een studente rechten een kelderbox binnen. Toen de vrouw begon te gillen, bedreigde hij haar met een stanley-mes. Het slachtoffer werd zo bang dat zij vervolgens alles deed wat K. wilde. Uitendelijk werd de vrouw door de Rotterdammer verkracht.

Verzekeraar betaalt uit na seksmisdrijf

Van onze verslaggever

AC 31/8

UTRECHT — Verzekering-maatschappij Aegon heeft aan vier leerlingen van een muziekschool in Enschede, die door hun celloleraar seksueel waren misbruikt, schadevergoeding uitgekeerd. Het gaat om bedragen variërend van vijf- tot vijftienduizend gulden per leerling.

De Enschedese advocate J. Schaap had aanvankelijk in een civiele procedure de celloleraar aansprakelijk gesteld. Toen bleek dat deze niet voldoende draagkrachtig was, had de raadvrouw de werkgever, een muziekschool in Enschede, aansprakelijk gesteld op grond van artikel 1403 lid 3 van het Burgerlijk Wetboek. Dit artikel schrijft voor dat de werkgever

aansprakelijk is voor schade die door een werknemer wordt veroorzaakt.

Aegon heeft het niet op een gerechtelijke procedure laten aankomen, maar direct zogenoemde dadingsovereenkomsten gesloten met de vier meisjes. De celloleraar is in een aparte strafrechtelijke procedure veroordeeld wegens ontucht.

Vier jaar voor verkrachting

ARNHEM — Het gerechtshof in Arnhem heeft de 42-jarige W. S. veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar en één jaar voorwaardelijk voor jarenlange seksuele terreur tegen een meisje, dat later zijn echtgenote werd. Eén jaar van zijn straf kreeg de man voor verkrachting binnen het huwelijk.

De Elburgenaar heeft ruim zeven jaar zijn nu 22-jarige ex-echtgenote verkracht, mishandeld en vernederd. Zij moest allerlei seksuele spelletjes met hem doen en werd streng bestraft als zij weigerde. Ook de zus van de vrouw misbruikte hij. De zusjes werden ook door hun ouders, broer en andere kennissen misbruikt. Die zijn inmiddels ook veroordeeld.

Vader verdacht van verkrachting

HARDENBERG — Een 55-jarige man uit Vriezenveen is gisteren door de gemeentepolitie Hardenberg aangehouden op verdenking van verkrachting van zijn dochter.

De politie verdenkt hem verder van het feit dat hij, toen zij nog veel jonger was, al incest met haar heeft gepleegd. Het slachtoffer is een 31-jarige inwoner van Kloosterhaar. De dochter heeft zelf aangifte gedaan bij de politie. De zaak speelt al vanaf haar zesde jaar en heeft tot vorig jaar geduurd, totaal dus 22 jaar. Gisteren is de politie met het onderzoek begonnen.

Hengeloër (14) probeert vrouw te verkrachten

Van onze correspondent

21/9 HENGELO, zaterdag. Een 14-jarige Hengeloër heeft bekend op 6 september te hebben geprobeerd een 62-jarige vrouw te verkrachten.

De met een bivakmuts gemaskerde puber was via de achterdeur de woning van de vrouw binnengedrongen. Onder bedreiging van een luchtdrukpistool dwong de jongen de vrouw zich uit te kleden en naakt op bed te gaan liggen.

Daar probeerde hij de vrouw te verkrachten. Toen dit mislukte dwong hij de vrouw met het pistool een mes ontuchtige handelingen bij hem uit te voeren. Vervolgens ging hij er vandoor, zijn slachtoffer volledig ontderd achterlatend.

De politie kwam de dader op het spoor na een uitgebreid buurtonderzoek. De jongen is inmiddels voorgeleid aan de rechter-commissaris. De kinderrechter beslist wat er met de jeugdige misdadiger gaat gebeuren.

Boete en voorwaardelijke celstraf geëist wegens misbruik kleindochters

Van onze justitiemedewerkster ASSEN — Officier van justitie mr. H.A. Marquart Scholtz heeft gisteren voor de rechtbank in Assen een half jaar voorwaardelijke gevangenisstraf en 5.000 gulden boete geëist tegen de 76-jarige H.R. uit Assen wegens ontucht met twee minderjarige kleindochters. Ook wil de officier dat de man verplicht contact met het Leger des Heils houdt gedurende de proeftijd van twee jaar.

De man wordt ervan beschuldigd dat hij de meisjes vanaf hun negende tot hun zestiende jaar seksueel heeft misbruikt. Nadat ze van hun moeder hoorden dat die vroeger ook door haar vader misbruikt was kwamen de feiten aan het licht. In eerste instantie was de afspraak dat ze geen aangifte zouden doen als hun opa zich

zou laten behandelen maar later hebben ze dat toch gedaan. Ook de moeder heeft een verklaring afgelegd. Omdat deze feiten inmiddels verjaard zijn is strafrechtelijke vervolging hiervoor niet mogelijk.

P. is in de jaren vijftig en zestig al eerder veroordeeld voor zedendelicten. Het ging toen om schennis van de eerbaarheid. Hij was gisteren zelf niet aanwezig omdat hij daar psychisch niet toe in staat was. Volgens zijn behandelend psychiater is de man suïcidaal.

De officier gaf te kennen dat de hoge leeftijd van de man geen excuus is, maar hooguit enigszins strafverminderend werkt. De ongeïnteresseerdheid van de verdachte in het lot van de meisjes merkte hij als strafvermeerderend aan.

Uitspraak over twee weken.

Verdachte ontkent verkrachting nichtje

(Van een onzer verslaggevers)

UTRECHT — Heeft een 41-jarige Utrechter ontucht gepleegd met twee nichtjes of vloeien de aangiften voort uit rancune? Officier van justitie mr. A. Maan vond de ontucht en verkrachting bewezen en eiste gisteren een gevangenisstraf van twaalf maanden waarvan vier maanden voorwaardelijk. Verder vond mr. Maan dat de man 1500 smartegeld moet betalen aan een van zijn slachtoffers.

Op 22 oktober 1989 vertelde de man zijn vrouw dat hij wilde scheiden. Toen de vrouw dit aan haar familie vertelde, dreigde die de Utrechter het huis uit te zullen zetten. „De familie vertelde mij dat ze mij nog wel zou krijgen. Ik wist toen niet wat ze daarmee bedoelde. Nu weet ik het”, zei de man op de zitting.

Op 30 oktober en 8 november deden twee nichtjes van hem namelijk aangifte van ontucht en verkrachting. Een nichtje zou begin 1989 door haar oom bij haar borsten zijn gepakt. Een ander nichtje zou in 1982 door hem zijn verkracht. Ook zou zij zijn gedwongen tot het plegen van ontuchtige handelingen.

Op de zitting zei de Utrechter dat hij begin 1989 een nichtje tijdens een stoeppartij per ongeluk bij haar borsten had gepakt. Over het andere nichtje merkte hij op dat hij in 1982 een verhouding met het toen 15-jarige meisje heeft gehad. „Mijn huwelijk was erg slecht. Dat nichtje

kwam vaak bij ons thuis en geleidelijk aan kregen wij een relatie”. Die verhouding zou tot juni 1983 hebben geduurd. De Utrechter ontkende dat hij haar ooit had verkracht of aangerand.

Officier van justitie mr. A. Maan vond het bewijs geleverd. Belangrijk voor hem waren de verklaringen van een vriendin en van de huidige vriend van een van de slachtoffers dat de meisjes tegen hen over de ontucht hadden gesproken. Mr. Maan vond ook dat beide aangiften met elkaar in verband moeten worden gezien. Over het feit dat beide nichtjes zo laat aangifte hadden gedaan, merkte hij op dat de nichtjes de ontucht altijd hebben verzwegen omdat ze wilden voorkomen dat het gezin van hun oom uit elkaar zou vallen.

Raadsman mr. G. Bots klaagde over het „gigantische probleem dat bij zedendelicten verdachten al praktisch alleen op de aangifte kunnen worden veroordeeld”. Volgens hem bemoeilijkt dat de verdediging. In het feit dat de aangiften pas zijn gedaan na het bekendmaken van de echtscheiding, zag mr. Bots een bewijs voor de hetze die de ex-schoonfamilie (nog steeds) tegen zijn cliënt voert. De advocaat vond het bewijs niet geleverd omdat de verklaringen van de nichtjes niet consistent zijn. De rechtbank zal uitspraak doen op 4 oktober.

Acht maanden geëist wegens ontucht

Van onze justitiemedewerkster

ASSEN — Officier van Justitie mr. E.C. van de Vliert heeft vanmorgen voor de rechtbank in Assen acht maanden gevangenisstraf geëist tegen de 64-jarige G.H.P. van S. uit Hardenberg. De man wordt ervan beschuldigd dat hij vorig jaar in een periode van drie maanden in Hoogeveen ontuchtige handelingen heeft gepleegd met een zevenjarig meisje.

Mr. Van de Vliert neemt het de verdachte uiterst kwalijk dat hij niet op de zitting aanwezig was om verantwoording af te leggen voor zijn daden. Bij haar eis hield ze hier rekening mee, maar ook met de leeftijd van Van S. en met het feit dat hij in 1978 door de politierechter voor een zedendelict is veroordeeld.

De rechtbank doet 18 september uitspraak.

Celstraf voor ontuchtpleger

ASSEN — De 64-jarige G.H.P. van S. is gisteren door de rechtbank in Assen veroordeeld tot drie maanden cel, waarvan twee voorwaardelijk wegens ontucht. De man uit Hardenberg heeft vorig jaar in Hoogeveen gedurende drie maanden ontuchtige handelingen gepleegd met een zevenjarig meisje uit die plaats. De officier van Justitie eiste twee weken geleden acht maanden gevangenisstraf tegen de man. Ze nam het hem zeer kwalijk dat hij niet op de zitting aanwezig was om verantwoording voor zijn daden af te leggen. De man is in 1978 ook voor een zedendelict veroordeeld door de politierechter.

BILLY PRESTON GEARRESTEERD

MALIBU - De Amerikaanse soulzanger Billy Preston is in Malibu, Californië, gearresteerd. Hij zou een 16-jarige jongen seksueel gebruikt hebben. De 45-jarige zanger, die met name met de zangeres Syreeta in de jaren zeventig een aantal grote hits scoorde, zou de handtastelijkheden bij de jongen onder invloed van cocaine hebben gepleegd. Hij is tegen een borgsom van 10.000 dollar weer vrijgelaten.

● Valt Billy Preston op kleine jongetjes?

Ves: wire nch 276

De Amerikaanse soulzanger BILLY PRESTON is in het Californische Malibu gearresteerd omdat hij een 16-jarige jongen seksueel zou hebben misbruikt. De 45-jarige Preston werd aangehouden nadat hij de jongen mee zou hebben genomen naar een schuur bij zijn woning, hem daar pornografisch materiaal zou hebben getoond en handtastelijk zou zijn geworden. Bovendien zou de musicus in het bezit en onder invloed zijn geweest van cocaine. Preston werd vrijgelaten na betaling van een borgsom van 10.000 dollar.

N/A/N 12-9-91

UN 2/9

16-6-11 N/A/N 9-91

19-9-91

N/A/N 5-9-91

Eis zes jaar voor Rembrandtpark-verkrachter

(Van onze correspondent) AMSTERDAM — Een gevangenisstraf van zes jaar en tbs met dwangverpleging. Dat eiste de Amsterdamse officier van justitie mr. I. Gonzales gisteren tegen de twintigjarige C. M., bekend geworden als de Rembrandtpark-verkrachter.

M. werden gisteren twee verkrachtingen en een poging tot verkrachting ten laste gelegd. Justitie beschikt over twaalf aangiften, variërend van verkrachting, aanranding of bedreigingen daartoe. In werkelijkheid zijn dat er wellicht veel meer.

Tussen 1989 en maart dit jaar zorgde M. voor grote onrust in Amsterdam-west. De jonge man achtervolgde zijn slachtoffers meestal op zijn racefiets. De politie besloot intensief te patrouilleren in de buurt van het park. Dat leidde op 17 maart tot de aanhouding van M.

Na zijn aanhouding werd M. onderzocht bij het Pieter Baan-centrum. Daar oordeelde men hem vermindert ontoerekeningsvatbaar. Uitspraak op 30 september.

UN 17/9

Twee jaar en tbs Rembrandtpark-verkrachter

AMSTERDAM (ANP) — De Amsterdamse rechtbank heeft de 20-jarige C.M. veroordeeld tot twee jaar cel en tbs met dwangverpleging. M., die door zijn strafzaak te boek is komen te staan als de „Rembrandtpark-verkrachter”, werd schuldig bevonden aan twee gewelddadige verkrachtingen en een geval van aanranding.

Tegen M. was naast de maatregel van terbeschikkingstelling zes jaar gevangenisstraf geëist, maar de rechtbank vond op advies van deskundigen uit het Pieter Baan Centrum dat zowel de verdachte als de maatschappij het meest zijn gebaat bij een snelle aanvang van de behandeling. Het college zei te hopen dat de slachtoffers van M. begrip konden opbrengen voor dit standpunt.

M. werd op 17 maart van dit jaar aangehouden in het Rembrandtpark. Tot op dat moment had hij het park en omgeving ongeveer een jaar lang onveilig gemaakt door willekeurige vrouwen te volgen en in een aantal gevallen slachtoffer te maken van zijn seksueel georiënteerde agressie. Volgens M. zelf zou het veertien keer tot een voltooid misdrijf zijn gekomen.

In twee kort-gedingen kreeg M. een straatverbod opgelegd. Het derde vonnis dwong M. tot het ondergaan van een aidstest. M. heeft tegen die laatste beslissing hoger beroep aangetekend.

Eis: zes jaar in Ulfse incestzaak

ARNHEM (ANP) — De procureur-generaal bij het gerechtshof in Arnhem mr. Y. van Kuijk heeft gisteren een gevangenisstraf van zes jaar geëist in de Ulfse incestzaak tegen de 59-jarige G. uit 's-Heerenberg, wegens incest met zijn zwakbegaafde dochter, waarbij hij haar ook bedreigde en mishandelde.

G. was door de Arnhemse rechtbank in juli veroordeeld tot een gevangenisstraf van acht jaar. Volgens de procureur-generaal is het nu 17-jarige meisje totaal ingestort en verblijft zij al enige tijd in een psychiatrische inrichting. Vrijwel dagelijks zou zij vijf jaar lang vanaf haar zevende jaar door haar vader zijn gebruikt in hun Ulfse woning. Dat gebeurde in een sfeer van geweld, intimidatie en verwaarlozing.

G. ontkent zijn aandeel en ging daarom in hoger beroep. Dat hij zijn

SEX ATTACKS

RITUAL

Satanic cults abuse children, study reveals

By TONI MCRAE

Systematic ritual sexual, physical and psychological abuse of children is being practised by devil worshippers and other closed New Zealand cults, according to research to be presented at a family violence conference this week.

A paper to be presented to the Family Violence Conference in Christchurch by the Wellington-based Ritual Action network, claims ritual abuse groups have developed from "fundamentalist Christian churches, the Freemasons and a sex ring which operated among businessmen".

Jocelyn Frances, a survivor of sexual abuse, and Anne-Marie Stapp are presenting the paper on behalf of the network which has 17 members, including policeman and *Crimewatch* presenter Laurie Gabites, and clergy, broadcasters, social welfare workers and counsellors.

Frances says there is clear evidence of satanic ritual abuse in New Zealand and more, it appears to be prevalent.

"It is times like these that ritual abuse becomes more prolific as people feel powerless."

The group which has been operating since last year and has had contact with about a dozen people involved in ritual abuse, says children as young as a few weeks old are being severely abused by ritualistic cult members.

Police are aware of the ritual abuse practices — having talked with survivors — but say they need more information to crack the cults and make arrests.

Sergeant Gabites says police need more information to build up a better picture of what is going on, so it can lead to convictions.

Frances says ritual abuse of children is about power and control.

"The children can then be triggered into doing exactly what the cult wishes — whether that be purely sexual sacrifice, or drug running or shop lifting.

"Satanic cults tend to be associated with money-making where the children are used, but there is also a sex ring in Christchurch which is associated with the manufacture of pornography."

Frances says in the case of sex ring members' ritualistic abusing of children to make money, the youngsters are dehumanised through sexual torture.

"An example is a child may be bonded — emotionally — to a dog. The cult orders the child to

LAURIE GABITES

kill the dog so the child feels guilty.

"The child is then made to drink the blood and parts of the dog's body will be used on the child — particularly the dead animal's sexual organs.

"Photographs are taken, shown to the child and then distributed to hard core pornography links around the world."

Frances' claims are backed by Gabites who recently toured North American police departments studying child abuse investigation.

He says pornographic photographs of New Zealand children are being sent to the United States as part of a paedophile network.

Ritual Abuse network members have discovered some of the cults have been recruiting members from generation to generation of families, so the ritual abuse becomes a way of life.

Frances says children just a few weeks old are taken to cult meetings by parents who watch while it is laid on the altar and "physically invaded".

Later, the child will be made to have sex with adults in front of other members of the cult.

"Their minds are programmed and they are likely to be confused and terrorised into silence — which is why it is so difficult for groups like ours to collect information.

SEATTLE TIMES

SATURDAY, SEPTEMBER 7,

Two police officers fired for leaving youth with Dahmer

Associated Press

MILWAUKEE — The police chief fired two officers yesterday for leaving an "obviously incapacitated" naked boy in the hands of Jeffrey L. Dahmer two months before dismembered bodies were found in Dahmer's apartment.

A third officer was fired but his dismissal was stayed.

Chief Philip Arreola cited "acts of omission" by the officers in the May 27 encounter. They included a failure to take witnesses' names at the scene and failure to take the 14-year-old boy into protective custody.

The mutilated bodies of 11 males, including the boy, Konerak Sinthasomphone, were later found in Dahmer's apartment. Witnesses summoned police on May 27 after seeing the youth on the street, naked and bleeding, records show.

Dahmer has admitted killing and dismembering 17 males since 1978.

"I have concluded the officers failed to properly perform their duties," Arreola said.

Patrolmen John A. Balcerzak, 34, Joseph Gabrish, 28, and Richard Porubcan, 25, were suspended July 26 and charged with departmental violations. Arreola yesterday fired Balcerzak and Gabrish and stayed the dismissal of Porubcan, who will be under close supervision for one year, effectively on job probation.

The chief said Porubcan was allowed to keep his job because of his relative inexperience and because he was less culpable in

handling the incident.

A state investigation concluded last week the officers committed no crimes.

The police union said Balcerzak and Gabrish would appeal.

The three officers questioned Dahmer but decided to leave Sinthasomphone at Dahmer's apartment after accepting his explanation that the boy was his 19-year-old lover, records show.

Dahmer later said he killed the boy as soon as the officers left, according to court records.

The three officers violated department procedures by failing to take an "obviously incapacitated child into protective custody," Arreola said.

"As chief I recognize that both I and the entire department must accept responsibility for the inadequate police response of May 27th 1991," Arreola said.

Dahmer, 31, has been charged with 15 counts of first-degree intentional homicide. The crime carries a mandatory sentence of life in prison.

Police recordings show that the officers joked about needing to be "dehoused" after leaving the boy with Dahmer.

The recordings also show one officer repeatedly dismissed a witness who called police six times to insist that they had made a mistake and left behind an endangered boy.

Police investigated Dahmer's apartment July 22 after a handcuffed man flagged down officers and said he had been threatened there.

dochter regelmatig in een kast opslot, haar boterhammen met wc-papier als beleg liet eten ontkent hij. Volgens de dochter gebeurde het ook regelmatig dat haar vader sigarettepeuken op haar lichaam uitdrukte.

Naast haar vader zou het meisje ook zijn misbruikt door haar beide broers en de halve buurt.

Het gerechtshof doet op 11 oktober uitspraak.

de Volkskrant VAN ZATERDAG 21 SEPTEMBER 1991

Hulpverlening denkt extra vraag aan te kunnen ondanks huidige overbelasting

Campagne moet kind aanzetten mishandeling te melden

Van onze verslaggever **MARIA HENDRIKS AMSTERDAM** — "Over sommige geheime moet je praten" — dat wordt kinderen van acht tot veertien jaar vanaf maandag een jaar lang voorgeschoten. Via korte televisiefilmpjes, posters, advertenties en in speciale lessen op school wordt kinderen en jongeren verteld dat ze niet hoeven te blijven rondlopen met hun "geheim", als ze thuis worden mishandeld.

Het woord "geheim" was vooral gekoppeld aan incest, maar de campagne gaat over alle vormen van kindermishandeling: slaan en schoppen, verwaarlozing, seksueel misbruik en emotionele mishandeling of verwaarlozing. Vooral die laatste vorm is altijd moeilijk duidelijk te maken, maar elk kind dat wordt mishandeld, wordt ook altijd geestelijk mishandeld.

De campagne richt zich ook op volwassenen, op leerkrachten, grootouders, tantes, burens. Zij zijn het aan wie kinderen hun geheim moeten vertellen. Zij zullen die verhalen serieus moeten nemen en moeten zorgen dat het

kind en zijn ouders professionele hulp versiteit en voorzitter van de adviescommissie.

De Vertrouwensartsen zitten weliswaar tot over hun oren in het werk, maar de kans is groot dat zij volgend jaar wel extra geld krijgen van WVC. De Vertrouwensartsen hebben in ieder geval toegezegd alle meldingen na te lopen en die van kinderen met voorrang te behandelen. Bovendien is de verwachting dat kinderen vooral de Kindertelefoons zullen bellen en die worden in ieder geval opgenomen.

Vertrouwensartsen

De Vertrouwensartsen zijn al overbelast. Nu het ministerie van WVC maar niet over de brug komt met extra geld en het aantal meldingen van kindermishandeling, als het goed loopt, dank zij de campagne zal stijgen, worden de Vertrouwensartsen het niet verstandig deel te blijven uitmaken van de campagneorganisatie.

Daarmee is de eerste zwakke schakel al direct zichtbaar: de hulpverlening bij kindermishandeling is overbelast en het is de vraag of de organisaties een extra beroep aankunnen. De campagneleiding maakt zich daarover niet echt zorgen, zo blijkt uit de reacties van M. Cornelissen, coördinator van de campagne, en H. Baartman, hoofdleraar kindermishandeling aan de Vrije Uni-

afgelopen vijftien jaar ook gegaan en dat is maar goed ook, want elk jaar opnieuw blijken de cijfers van mishandelde kinderen alleen maar op te lopen. Bovendien is voor hulp bij geweld in het gezin volgens Baartman niets speciaals nodig dat de gewone hulpverlening niet kan bieden. "Je moet kindermishandeling niet zien als een apart probleem. Het is een van de manieren waarop een vastgelopen opvoedings situatie zich manifesteert. Kindermishandeling is niet iets raars dat alleen door merkwaardige mensen in vreemde gezinnen wordt gedaan."

Incest

Bij andere acties is al eens bezwaar gemaakt tegen het confronteren van kinderen met schokkende zaken als incest. Cornelissen: "Wij benaderen kinderen als mensen die iets kunnen en het recht hebben nee te zeggen. Ze zijn niet alleen maar weerloze slachtoffers." Ze denkt niet dat kinderen daardoor te veel worden belast. "Het is niet de bedoeling kinderen te trainen in weerbaarheid. Ze moeten niet zelf de situatie thuis gaan aanpakken. We willen ze wel helpen zien dat het niet gewoon is wat er gebeurt, dat ze recht hebben op hulp en ze aanspreken daarom te vragen. Het

is aan volwassenen om voor de rest te zorgen. We hopen dat door de campagne kinderen wat vaker geloofd zullen worden. Maar we zeggen ook dat ze zich niet moeten laten afschrikken als dat niet direct het geval is."

Baartman: "Uit onderzoeken blijkt dat je moet incalculeren dat kinderen onrustig worden als je ze informeert over minder prettige zaken als de Golfoorlog. De afweging is dan: moet dat een reden zijn om kinderen dit soort algemene informatie te onthouden. We weten dat het in een gezin niet altijd leuk is en als je kinderen serieus neemt, geef je ze informatie, zodat ze zelf iets kunnen doen. Maar je neemt ze ook zo serieus dat je geen informatie geeft waarvan ze doldraaien."

Ook het gevaar dat kinderen in conflict komen met zichzelf als ze de vuile was buiten hangen, omdat ze daarmee tegen hun ouders kiezen, is volgens Baartman geen reden niets te doen. "Elk kind is loyaal aan zijn ouders, maar die loyaliteit kan ook worden afgetrogd. Die kan ook zo'n wanverhouding aannemen dat het kind zijn eigen bestaan opoffert om zijn ouders terwille te zijn. Als de gebondenheid aan de ouders ten koste gaat van het kind, heb je kindermishandeling. "Kinderen hebben het recht gehol-

pen te worden om beter met die loyaliteit te kunnen omgaan. Afgetroggelde sex gaat ten koste van jezelf, ook als iemand zegt dat je samen een mooi geheim hebt. Een kind heeft er recht op te weten dat een volwassene hier over de grens gaat."

A. Nieuwenbroek van de Protestantisch-Christelijke Onderwijsorganisatie is bang dat scholen een heksemacht gaan openen op mishandelde kinderen, omdat dat onderzoeken immers duidelijk maken dat elke klas zoveel slachtoffers moet tellen. Hij vindt het woord "moeten" in *Over sommige geheimen moet je praten* ook veel te dwingend.

Cornelissen: "Het woord 'moeten' moet in dit geval worden opgevat als 'het zou beter zijn als', maar dat wordt in de loop van de campagne wel duidelijk. Dat een kind zelf vertelt wat er aan de hand is, is een graduueel verschil. Een kind kan zeggen: m'n moeder doet dit. "Maar een kind kan ook lastig zijn, in bed plassen of op een andere manier duidelijk maken dat er iets aan de hand is. Ook dan moet je er werk van maken. Hoeveel vrouwen hebben niet als kind op die manier geprobeerd aan te geven hoe een kind het vertelt, maar wat er met het verhaal gebeurt."

Campagne vergroot schuldgevoel mishandelde kinderen

„Over sommige geheimen moet je praten”, luidt het motto van een vorige week gestarte campagne tegen kindermishandeling.

E. Lodewijks-Frencken en **A. Schmidt** vallen over het moeten en vinden dat volwassenen te beperkt worden aangesproken.

VK 30

DE VOLWASSENEN worden in de campagne „Over sommige geheimen moet je praten” in de eerste plaats aangesproken als *signalizers* van kindermishandeling. Familieleden, burens en leerkrachten worden vervolgens aangespoord kindermishandeling te melden. Is de mishandeling eenmaal gemeld, dan lijkt het lot van het kind verder in handen te liggen van hulpverlening en/of justitie.

Het valt te betwijfelen of de hulpverlening de vraag aan kan. Bovendien, al zou het hele hulpverlenings- en justitiële apparaat gigantisch worden uitgebreid, dan nog is de realiteit dat zo'n 10 procent van alle kinderen mishandeld, misbruikt of verwaarloosd wordt. Het is onmogelijk om — als men dat al zou willen — al die kinderen uit huis te plaatsen of om alle betreffende ouders middels

volstrekt geïsoleerd is, kan je wel roepen dat dat niet zo zou moeten zijn, maar dan is een telefoonnummer en contact met een hulpverlener nog altijd beter dan niets.

Niet duidelijk wordt echter wat er na het telefoontje gaat gebeuren. Er worden zo bij kinderen verwachtingen gewekt die niet waargemaakt kunnen worden.

Kinderen die mishandeld worden, denken dat dat hun eigen schuld is. In de campagne wordt daarom duidelijk gemaakt dat mishandeling nooit de schuld van het kind is. Probleem is echter dat dat schuldgevoel een bepaalde functie heeft. Als je jezelf de schuld geeft, hoef je je ouders de schuld niet te geven. Want je ouders de schuld geven, is veel erger omdat je als kind afhankelijk bent van hen, omdat je bij hen woont en ook bij hen wilt horen.

De verwerking van een moeilijke jeugd, kan niet al tijdens die jeugd zelf plaatsvinden. Het besef dat je er geen schuld aan hebt dat je bent mishandeld, moet verworden in een verwerkingsproces dat voor (jong) volwassenen vaak al moeilijk genoeg is. Dit pakketten contact wordt gezocht met kinderen geeft in felte al de relatie-armoede van onze samenleving weer. Maar goed: als een kind

RICHT DE campagne zich dus op te beperkte mannen tot volwassenen, aan niet tot volwassenen, aan de andere kant richt zij zich op een directe manier tot kinderen. Dat er via filmpjes, affiches en lespakketten contact wordt gezocht met kinderen geeft in felte al de relatie-armoede van onze samenleving weer. Maar goed: als een kind

een nieuw schuldgevoel veroorzaakt: als je moet praten en je blijft toch zwijgen, dan is het immers „eigen schuld, dikke buik”?

In de campagne is het ook de bedoeling dat het „onderwerp” kindermishandeling via *lespakketten* wordt „behandeld”. Het idee wordt geopperd om kinderen met een schriftopdracht creatief te worden aangesproken. Een telefoonnummer waar ze naar kunnen bellen, is dan een mogelijkheid om verder hulp te zoeken. Het ware dan ook beter geweest als de campagne zich tot deze groep had beperkt.

Hoe we het ook wendend of ke- ren: het zijn de volwassenen die mishandelen en daarmee moeten ophouden. Daarom vragen wij ons zich niet tot de „daders” richt, waarom voor hen geen telefoonnummer openstellen en hen aanspreken om hulp te zoeken. Juist voor hen zou moeten opgaan: „Over sommige geheimen moet je praten”.

Ans Schmidt en **Els Lodewijks-Frencken** zijn wijsgerig pedago-

Ouders slaan kinderen vaker, maar vinden zichzelf wel leuker

ERMELO (ANP) — De kinderen van nu worden vaker geslagen dan de kinderen van een generatie geleden. Dertig jaar geleden werd 58 procent van de kinderen geslagen, nu 75 procent. Niettemin vinden de vaders (gemiddeld 34%) en moeders (gemiddeld 32%) van nu zichzelf leukere ouders dan ze zelf hadden.

Dat blijkt uit een enquête die het tijdschrift 'Groter Groeien' heeft gehouden onder 629 gezinnen. De ouders van nu noemen zichzelf minder streng, laten hun kinderen minder klusjes doen en laten zich nog maar voor 10 procent met 'u' aanspreken. Vroeger moest de helft van de kinderen vader en moeder zo aanspreken.

12-9-91

met dat beeld. Juist aan het mishandelde kind valt te zien hoe afhankelijk het kind is en wat er gebeurt als volwassenen die afhankelijkheid niet — kunnen — respecteren.

Kinderen vragen om dit respect en niet om de ontkenning van hun afhankelijkheid. Kinderen die twaalf jaar of ouder zijn, kunnen op hun groeiende zelfstandigheid worden aangesproken. Een telefoonnummer waar ze naar kunnen bellen, is dan een mogelijkheid om verder hulp te zoeken. Het ware dan ook beter geweest als de campagne zich tot deze groep had beperkt.

Hoe we het ook wendend of ke- ren: het zijn de volwassenen die mishandelen en daarmee moeten ophouden. Daarom vragen wij ons zich niet tot de „daders” richt, waarom voor hen geen telefoonnummer openstellen en hen aanspreken om hulp te zoeken. Juist voor hen zou moeten opgaan: „Over sommige geheimen moet je praten”.

Ans Schmidt en **Els Lodewijks-Frencken** zijn wijsgerig pedago-

KINDERMISHANDELING

Een omstreden campagne

Maandag begint een grootscheepse campagne tegen kindermishandeling. Niet gericht op ouders en hulpverleners, maar op het kind zelf. Dat moet gaan praten. Is de campagne aan het goede adres? Ja, zegt de psycholoog. Nee, zegt de vertrouwensarts.

TR 10
door Esther Bootsma

Voor zover prof. dr. H. Baartman weet is nergens ter wereld ooit zo'n campagne gevoerd om mishandelde kinderen aan het praten te krijgen. Nederland beleeft maandag de primeur. Dan begint 'Over sommige geheimen moet je praten'. Spotjes op televisie, affiches en lespakketten moeten mishandelde kinderen zover krijgen dat ze iemand vertellen wat hun thuis overkomt.

Drie filmpjes van vijf minuten zullen regelmatig op televisie worden vertoond. Ze zijn grappig absurd, met als rode draad de fantasie-oplossing die een kind bedenkt om de mishandeling te laten stoppen. Zo droomt een jongen dat hij van bokser Arnold Vanderlijde zo goed leert boksen dat hij zijn vader in elkaar kan slaan. Maar in de mistige droomwolk zegt Vanderlijde tegen de jongen: 'Met slaan los je niets op. Je moet erover praten met iemand die je vertrouwt, bij voorbeeld met opa of oma.'

Een andere jongen droomt over een ouderwink. In de etalage zitten een vader en moeder. Naast hen een bordje: 'Met gratis leuk broertje'. De winkel zit vol glimlachende ouderparen, door de verkoper aangeprezen om hun kwaliteiten. 'Wil je rijke ouders, of ouders die met jou muziek willen maken?', vraagt de man. De jongen antwoordt: 'Ik wou graag die gewone uit de etalage'. Ze rekenen af en de verkoper zegt: 'Veel plezier ermee'. Een humoristische film, tot de jongen wakker wordt en de stem van Marga van Praag (van het Jeugdjournaal) klinkt: 'Als jij het ook zo rot hebt thuis, zoek dan iemand om erover te praten. Zodat je het straks misschien wat minder rot zult hebben'.

Kortom, kinderen moeten er zelf mee voor de dag komen. Naar schatting worden in Nederland 100.000 kinderen mishandeld. Als zij niemand vertellen dat ze geslagen, vernederd of seksueel misbruikt worden, komt daar ook geen eind aan. Is dat een terechte aanpak? Kinderen zijn immers onschuldig; de volwassenen verantwoordelijk. Niet alleen de ouders, maar ook leerkrachten, huisartsen en bureaus die zien dat er iets aan de hand is en dit niet aankaarten. Zou een campagne tegen kindermishandeling niet in de eerste plaats op hen gericht moeten zijn, zoals in Groot-Brittannië, waar de campagne *Listen to a child* loopt?

De voorzitter van de adviescommissie voor de campagne, prof. dr. H. Baartman, vindt het juist goed dat kinderen aangesproken worden. Terwijl hij drie jaar geleden, toen hij bijzonder hoogleraar preventie en hulpverlening kindermishandeling werd aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, nog pleitte voor een campagne gericht op opvoeders: 'Slaan spreekt niet vanzelf'. 'Dat motto is voor mij nu nog even belangrijk. Ik hoop dat het effect van deze campagne zal zijn dat we stilstaan bij het slaan van kinderen. Als je op

je werk tijdens een vergadering je mouwen opstroopt om een collega in elkaar te trimmen, word je op ziekteverlof gestuurd. Maar de pedagogische tik wordt min of meer geaccepteerd. Terwijl ouders die slaan normaal vinden, veel meer risico lopen dat ze uit onmacht gaan mishandelen dan andere ouders. Dat blijkt uit allerlei onderzoeken. Dan zeg ik: we moeten nagaan hoe vanzelfsprekend een tik is. Ik zie het als een collectieve vorm van kortzichtigheid.'

Als deze bewustwording voor hem zo belangrijk is, waarom heeft Baartman dan niet gehamerd op volwassenen als eerste doelgroep van de campagne? 'Er is iets voor te zeggen om de verantwoordelijkheid bij ouders te leggen', zegt de psycholoog. 'We zouden eerst een campagne op hen kunnen richten en kijken wat daarvan het effect is. Maar ik heb geen enkele illusie dat dat kindervoorklichting overbodig maakt. Nu vangen we twee vliegen in een klap; want via posters en televisie bereik je ook de ouders.' Er is wel flink gediscussieerd door de organisaties die de campagne voorbereiden. 'We moesten waken voor schadelijke effecten: dat kinderen bang worden, of het gevoel krijgen tegen hun ouders opgezet te worden. Maar we vinden dat kinderen recht hebben op informatie. Ze hebben het recht om te weten wat een goede manier is om met hen om te gaan en wat een slechte.'

Loeders

De meeste kinderen die mishandeld worden denken dat dat normaal is. Ze menen dat ze klappen verdienen doordat ze al van jongs af aan horen dat ze loeders zijn. Volgens Baartman is het daarom zo belangrijk kinderen informatie te geven over mishandeling. 'Ze zitten vol verwarring gevoelens. Soms is papa lief, gaat hij mee eendjes voeren. Een andere keer is hij weer gemeen en slaat hij hen. Ze begrijpen er niets van: is papa nu slecht of goed? Met deze campagne willen we kinderen helpen een evenwicht te vinden. Een inzicht geven in wat verwerpelij is en wat niet. Wat slecht is, moet door kinderen herkend worden en slecht genoemd kunnen worden.' Maar die herkenning maakt het mishandelde kinderen heus niet makkelijker. Kinderen zijn loyaal aan hun ouders, houden van hen en willen hen niet in een kwaad daglicht zetten. De campagne bezorgt ze in feite een extra probleem: het loyaliteitsconflict. Baartman: 'Dat is waar. Maar wij zadelen hen daar niet mee op, ze zitten er allang mee. We scherpen het loyaliteitsconflict alleen aan, zonder kinderen het gevoel te geven dat ze hun ouders verraden. Het moet hen duidelijk worden: als je nu iets zegt, doe je dat om hulp te krijgen die jij, maar ook je ouders, nodig hebben om het in de toekomst samen te kunnen rooien.'

Isoleren

Baartman kent het dilemma. In de voorbereiding van de campagne kregen kinderen een verhaal te lezen over een meisje dat vaak geslagen werd. Daarna kregen ze vragen: of het terecht was, of hen zo iets zelf is overkomen en of ze er een film over wilden zien. De kinderen die geslagen werden, wilden geen film zien. Ze wilden niets over het onderwerp weten. Baartman: 'Hun leven is erop gericht hun probleem te isoleren. Daarom vragen wij nu aan de kinderen: denk eens na over een andere manier van overleven. Ik vind dat je ze die verantwoordelijkheid mag geven.'

En dan? Zijn er daarna genoeg mogelijkheden voor hulp aan deze kinderen en hun ouders? De bureaus vertrouwensartsen vinden van niet, en staakten daarom in juni hun medewerking aan de campagne. Ze vinden het onverantwoord kinderen aan te sporen hulp te zoeken als de overheid niet extra geld beschikbaar stelt

voor meer vertrouwensartsen.

De vertrouwensartsen die jaarlijks achtduizend meldingen binnenkrijgen, kunnen dit werk nu al nauwelijks aan. Op het bureau vertrouwensartsen in Zwolle lukt het net. Elke week komen daar zo'n twintig meldingen binnen, waarnaar het bureau nog diezelfde week een onderzoek kan instellen.

De meeste meldingen komen uit de omgeving van het kind: van familie en bureaus. 'Een buurvrouw belt, zegt dat ze de kinderen vaak hoort gillen, dat de vader vaak dronken is en ook zijn vrouw mishandelt. Ze ziet dat de kinderen zich angstig gedragen en nooit bij bureaus mogen spelen', vertelt de Zwolse vertrouwensarts J. J. van der Vlucht.

Als er acute dreiging is, gaan de twee artsen en drie maatschappelijk werkers meteen aan de slag, anders wachten ze tot de teambespreking aan het eind van de week. Eerst bellen ze de huisarts, schoolarts, leerkracht en eventuele hulpverleners die al bij het gezin betrokken zijn. Dan maken ze een plan van aanpak.

Ontkennen

'De laatste tijd is ons beleid er steeds meer op gericht dat we het gezin rechtstreeks benaderen. Maar dat is niet altijd mogelijk, soms is het risico groot dat ouders alles ontkennen, de zaak dichtklapt en het kind het nog zwaarder te verduren krijgt', aldus Van der Vlucht. In dat geval benadert hij bij voorbeeld de huisarts met het verzoek of die voorzichtig met het gezin kan gaan praten.

Ontkennen doen vrijwel alle ouders in het begin, weet Van der Vlucht uit eigen ervaring. 'Ze worden kwaad. 'Wie heeft ons dat geflikt, die trut van de overkant zeker', dat soort reacties krijg je. De woe-

de probeer ik te doorbreken, door telkens te herhalen dat wij niet bedreigend zijn, geen juridische bevoegdheden hebben en hen alleen maar willen helpen. Ik maak weleens mee dat de vader dan binnen tien minuten zit te huilen omdat hij het zo erg vindt dat hij zijn problemen op het werk op de kinderen afreageert.' De vertrouwensarts heeft zijn twijfels over de campagne 'Over sommige geheimen moet je praten', omdat deze zoveel verantwoordelijkheid bij de kinderen legt. Hij had gewild dat het geld, anderhalf miljoen gulden, werd besteed aan voorlichting aan hulpverleners. 'Je kunt het haast niet geloven, maar bij hen ligt kindermishandeling nog enorm in de taboesfeer.'

Na een melding hoort hij vaak dat huisartsen, leerkrachten en wijkverpleegkundigen wel een vermoeden hadden, maar daarmee niets hebben gedaan. 'Ze dachten dat iemand anders het wel zou doen, zeggen dat je er voorzichtig mee om moet gaan of dat ze wachtten op een aanleiding om erover te beginnen.' Vooral over huisartsen kan hij zich druk maken. 'Soms kost het me zo veel moeite om ze te overreden iets te doen. Dan denk ik: jongen toch, het gaat om een kind dat aan jouw zorg toevertrouwd is?'

Opleiding

In de opleiding van huisartsen moet volgens Van der Vlucht veel meer aandacht worden besteed aan kindermishandeling. 'Mijn ideaal is dat huisartsen en schoolartsen een groot deel van ons werk overnemen, en dat wij alleen de zwaarste gevallen doen. Dan zouden we meer tijd krijgen om raad te geven en gegevens te registreren. Wij hebben een schat aan gegevens, die nog veel helderheid kunnen verschaffen.'

Zo heeft zijn bureau twee jaar geleden alle plekken op de kaart van Overijssel opgespoord vanwaar de minste meldingen kwamen. 'We zijn daarheen gegaan, samen met de Vereniging tegen Kindermishandeling, en hebben voorlichting gegeven. Aan huisartsen, pastoors, wijk-

verpleegkundigen en dergelijke. Wat denk je? Een jaar later kregen we zestig procent meer meldingen uit die gebieden. En zelden was het loos alarm.' Van der Vlucht ziet meer kindermishandeling boven water komen door training van hulpverleners dan door kinderen aan te sporen hun geheim te vertellen. 'Het moet gesneden koek worden voor alle hulpverleners. Zoals een huisarts een blindedarmontsteking diagnoseert, zo moet hij ook kindermishandeling kunnen vaststellen.'

Hoogleraar Baartman beaamt dat en benadrukt dat het ministerie van WVC in het kader van de campagne ruim twee miljoen gulden extra heeft uitgetrokken. Een deel is bestemd voor cursussen aan hulpverleners. 'Het is niet veel geld, maar een teken dat de overheid het onderwerp serieus neemt. Terwijl d'Anconá enorm moet bezuinigen op de jeugdhulpverlening, heeft ze voor de poort van de hel toch extra geld weg kunnen slepen.' Bovendien heeft WVC de toezegging gedaan naar middelen te zoeken als extra vertrouwensartsen noodzakelijk blijken te zijn. Baartman: 'Ik heb alle redenen om die toezegging serieus te nemen.'

Mishandeling

Op woensdag 18 september kwam prof. dr. H. Baartman in *Trouw* aan het woord over de komende campagne die kinderen moet motiveren te gaan praten als ze mishandeld worden. Op zaterdag 21 september werd in *Achter het Nieuws* dr. W. Wolters geïnterviewd over hetzelfde onderwerp. Baartman stelt dat het leven van mishandelde kinderen 'erop gericht is hun problemen te isoleren; ze willen niets over het onderwerp weten'.

Op de vraag aan Wolters wat er gebeurt als kinderen zwijgen antwoordt hij dat zij 'kunstjes met zichzelf uithalen en zichzelf en anderen iets wijs maken'. Op den duur leidt dat volgens hem tot 'scheefgroei'. Daarom vindt Wolters dat kinderen hun mond moeten opendoen. En Baartman gaat zelfs zo ver te menen 'dat je de kinderen de verantwoordelijkheid mag geven eens na te denken over andere manieren van overleven'. Wat de driejarige peuter die systematisch wordt verkracht met deze verantwoordelijkheid zou moeten, laten we maar buiten beschouwing. Een andere zaak is dat de indruk wordt gewekt van keuzevrijheid ten aanzien van de vraag hoe de situatie overleefd kan worden. Deze suggestie grenst aan het misdadige. Iedereen die een beetje in het onderwerp is ingevoerd, weet hoe vaak praten niet hielp, omdat de meeste Nederlanders er de voorkeur aan geven horende doof en ziende blind te zijn. Daarnaast is er

zowel kwalitatief als kwantitatief sprake van evidente ondercapaciteit om mishandelde kinderen direct na het bekend worden adequaat op te vangen, bij te staan en hun mishandeling te doen stoppen. Als mishandelde kinderen al een verantwoordelijkheid hebben, dan hooguit om het eigen leven te redden. Elk kind dat zich in een hoogst bedreigende situatie weet te redden, verdient daarvoor bewondering, respect en steun van volwassenen die beseffen dat deze kinderen bar weinig te kiezen hebben. Hun manier van overleven afdoen als 'kunstje, waarbij ze zichzelf maar iets wijs maken' is uiterst denigrerend.

De 'scheefgroei' moet eerder gezocht worden onder deskundigen als Baartman en Wolters die zichzelf en ons dit soort praatjes wijsmaken. Vele deskundigen hebben immers jarenlang het probleem van kindermishandeling niet gezien en mishandelde kinderen niet herkend. Meer nog dan andere burgers hebben zij boter op hun hoofd, omdat het hun taak was om dat wel te doen.

Het ware passend als zij enig schuldbesef kenbaar maakten en als nog hun verantwoordelijkheid op zich namen. Het gaat niet aan de zwarte Piet bij de kinderen te leggen.

Utrecht Ruth Miltenburg en
dr. Elly Singer

telefoon

Extra 06 - nummer Kinder

daardoor. Ze hebben hulp nodig." Sommige kinderen denken dat dan de politie komt, of dat ze hun ouders kwijt raken. Peter: "Dat is niet zo. Als een kind het tegen de leraar zegt, kan die een dokter of een andere hulpverlener bellen. Die gaat dan met de ouders praten." De meeste ouders zijn daar uiteindelijk blij om. Want zij willen ook ophouden met slaan. Als kinderen de Kindertelefoon bellen, hoeven ze hun naam niet te zeggen. Peter krijgt vaak kinde-

worden. Deze kinderen denken vaak dat ze de enige zijn. Maar dat is niet waar. Er zijn wel honderdduizend kinderen die klappen krijgen of vize spelletjes met hun vader of moeder moeten doen. De meesten durven daar niet over te praten, omdat ze denken dat het hun eigen schuld is. Peter weet wel beter. "Het is nooit de schuld van het kind. Maar hun ouders zijn ook geen slechterikken. Alleen hebben ze problemen en mishandelen ze

Bellen Dat raadt Peter Naakt-geboren van de Amsterdams Kindertelefoon alle kinderen aan die mishandeld worden. Het is eng, dat weet hij ook wel. "Maar als kinderen ons eenmaal bellen, zijn ze altijd erg opgelucht. Eindelijk kunnen ze er over praten." Maandag is er een nieuw 06-nummer van de Kindertelefoon bijgekomen, speciaal voor kinderen die thuis mishandeld

'Als je niet praat over wat thuis gebeurt ga je er aan onderdoor'

TR 25

Voor Eric van huis wegliep, vond hij zijn opvoeding streng. "Mijn vader was de baas en dat zouden we weten ook. Maar vier maanden voordat mijn broertje en ik zijn genokt, gierde het echt uit de hand. Na de honderd kwam het rijzweeje. Speciaal aangeschaft om ons de 'consequenties van ons gedrag' te laten zien."

Eric werd thuis mishandeld. Eerst heel subtiel en zonder dat er een slag of stoot aan te pas kwam. Eric leest voor uit de brieven die hij toen schreef: 'Ik maak het niet langer. Weer moest ik vanavond om acht uur naar bed en mag ik pas morgenochtend vanaf half zes mijn huiswerk maken. Dan haal ik mijn natuurkunde morgen nooit. Ik ging naar beneden omdat ik er niet meer tegen kon. Ik moest naar boven en mijn vader kwam achter me aan. Met de ruggeschrober sloeg hij mij voor mijn billen. Wat staat er de volgende keer te wachten? Mijn vader heeft het over de bullepees.' Nu vertelt Eric (26) vrij laconiek over wat er met hem gebeurd is voordat hij vertrok op zijn zeventiende. Eric: "Mijn vader hanteerde een heel strenge opvoeding. Zo was hij zelf ook opgevoed. Bij mijn opa thuis werd de tafel bij voorbeeld ook gedekt met een rietje. Zo zat je tenminste binnen handbereik als er iets gebeurde wat mijn opa of mijn vader niet zinde."

"Niet dat we thuis om de vijf minuten een beuk voor onze kop kregen, maar het was vrij normaal dat we regelmatig gestraft werden. Mijn vader haalde dan altijd een bijbelspreuk aan, want hij was streng katholiek. Hij zei dan altijd: wie zijn zoon liefheeft, kastijdt hem. Tja", grinnikt Eric, "ik vond het dus ook

heel erg lang normaal dat mijn vaders handjes een beetje los zaten." Discipline was het sleutelwoord in Erics opvoeding. Op school moesten er hoge cijfers worden gehaald. Lukte dat niet, dan moest hij vroeg naar bed om 's morgens te gaan leren. Want wetenschappelijk was bewezen dat door 's ochtends leren betere resultaten worden gehaald. Toen de relatie met zijn vader steeds meer misliep had zijn vader daar ook wel een verklaring voor. "Toen ik was geboren, kreeg ik bloed omdat mijn rhesusfactor niet goed was. Mijn vader wist dus waarom het met mij nooit meer wat zou worden, want toen was de duivel in mij geslopen." Na de dood van Erics moeder in 1980 liep het helemaal uit de hand. Eric: "Het ergste vind ik nog wel dat hij probeerde om mij te laten denken dat ik gek was. Hij probeerde al mijn gevoel voor eigenwaarde af te breken. Dat mogen ouders toch niet doen? Als zij kinderen krijgen hebben ze toch de verantwoordelijkheid om kinderen liefde te geven en veilig op te voeden?"

Eric vindt dat hij het gered heeft, omdat hij durfde te praten over wat er met hem thuis gebeurde. "Niet dat ik met spandoeken op de straat liep over wat er aan de hand was. Maar een aantal docenten bij mij op school wist wat er gebeurde. Op een gegeven moment ben ik naar een lerares gegaan om een knoop aan mijn bloes te laten zetten. Want de nieuwe vrouw van mijn vader weigerde dat voor mij te doen. Die lerares vond het vreemd dat ik met zoiets bij haar kwam en van het een kwam het ander."

"Toen vertelde ik ook dat ik 's morgens vaak om zeven uur van huis vertrok omdat ik lopend naar

ren aan de lijn die de eerste vijf minuten alleen maar huilen. "Dat geeft niets", zegt Peter. "Wij blijven altijd luisteren. En we zeggen nooit dat ze meteen naar hun leraar of de huisarts moeten rennen. Meestal vraag ik of ze me weer bellen, dan kunnen we er nog eens over praten." Het speciale nummer van de Kindertelefoon is 06-8400 en kost maar cent per minuut. Esther Bootsma

Realistische film over kindermishandeling

door Esther Bootsma TR 25

De film 'Over sommige geheimen moet je praten', die de Tros vanmiddag (Ned. 2, 16.57 uur) uitzendt, zou ertoe kunnen leiden dat kinderen van al hun zwijgzame klasgenootjes gaan denken dat ze thuis mishandeld worden. "Nou en?", zegt de Utrechtse schoolarts Ben Rensen, die een kleine rol in de film heeft. "Ik zou het prima vinden als de vraag 'Word je mishandeld?' lieel gewoon wordt."

Over de wenselijkheid daarvan kun je discussiëren, over de noodzaak dat meer mishandelde kinderen hulp krijgen echter niet. Naar schatting wordt in Nederland drie tot vijf procent van de kinderen mishandeld; lichamelijk, seksueel en/of psychisch. Dat zijn zo'n honderdduizend kinderen.

De film wordt uitgezonden in het kader van een campagne die maandag is begonnen. Het doel van campagne en film is evident: kinderen die mishandeld worden moeten daarover met iemand gaan praten. Met een leerkracht, met de vader of moeder van een vriendje, met oma of opa of met de Kindertelefoon. In dit verband is de film verrassend: juist de volwassenen stoppen allen hun kop diep in het zand, terwijl ze signalen genoeg krijgen. Een kind zou uit de film kunnen concluderen dat het geen volwassene in vertrouwen moet nemen. "Tja", zegt Rensen, "in de praktijk is het helaas zo dat ouders en leerkrachten het vaak niet willen horen en zien." Op zijn spreuk kwam een meisje dat een jaar lang haar moeder probeerde te vertellen dat 'oom Piet aan haar kontje zat'. De moeder reageerde nooit, ging door met strijken, aldus Rensen. Dus zouden juist volwassenen vanmiddag de film moeten bekijken.

'Over sommige geheimen moet je praten' is van begin tot eind spannend, realistisch, niet te overdreven en sluit goed aan op de belevingswereld van kinderen. Anouk en Danny (beiden twaalf jaar) zijn buurkinderen en zitten bij elkaar in de hoogste groep van de basisschool. De film speelt zich vooral af op school en in de huizen van de twee kinderen.

Anouk is stil, heeft een triest gezicht en maakt nooit haar huiswerk. Tot woede van haar juf, die vindt dat ze de dood van haar moeder,

drie jaar geleden, 'niet langer als smoes mag gebruiken'. De directeur van de school vindt dat de lerares geduld moet hebben. Bij geen van beiden komt de gedachte op dat er met Anouk misschien wel meer aan de hand is dan verdriet om haar overleden moeder. Haar vader is snel hertrouwd en Anouk accepteert haar stiefmoeder niet. Deze nukkigheid wordt door haar vader regelmatig afgestraft met harde klappen. De slaapkamer van Danny grenst aan die van Anouk. Door het geweld bij de buuren trilt zijn lamp en valt de minia-

ik dan doen? Moet ik naar de buurman gaan en zeggen: u slaat uw dochter?", vraagt zijn vader aan Danny.

Intussen is bij de lerares ook een lichtje gaan branden maar wel het verkeerde. Omdat Danny een werkstuk over mishandeling schrijft, denkt ze dat hij mishandeld wordt. Ze stuurt een onwillige directeur op Danny's ouders af. Die zijn niet thuis, en hij wordt vriendelijk op de koffie gevraagd door Anouk's vader. Zo wordt de film steeds spannender. Alles gaat mis. Maar de directeur is niet helemaal gek, en merkt wel dat Anouk's vader zich eigenaardig gedraagt. Als hij weer op straat staat, volgt de camera de blik van de directeur omhoog naar de ramen van de slaapkamers van Anouk en Danny. Kamers die aan elkaar grenzen. Alsof het een spannende thriller betreft denk je: he, hè... eindelijk heeft hij het door.

Maar toch, Danny is hem net voor in zijn pogingen Anouk aan het praten te kijken. In deze film is het kind de meest wijze. En dat terwijl de organisatoren van de campagne halverwege de voorbereiding juist de derde doelgroep, vriendjes en vriendinnetjes, schrapten. Nu is de campagne gericht op twee groepen: de mishandelde kinderen zelf en volwassenen. Anders zouden kinderen wel erg veel verantwoordelijkheid krijgen, aldus de coördinator van de campagne. Ze was blijkbaar te laat om deze boodschap aan de Tros door te geven.

• Pagina Zanzibar: Als je niet praat, ga je er aan onderdoor

MEDIA

tuur Ruud Gullit op de grond. Daarna hoort hij Anouk gillen.

Danny is zelf de held van de klas doordat hij in 'het eerste' van Ajax speelt. Dat hij zich het lot van Anouk aantrekt en naast haar gaat zitten, snapt niemand. "Je bent toch niet verliefd op die trut, hè?", zegt een bink.

Maar Danny is gewiekst in het bedenken van een oplossing om Anouk te helpen. Hardop zegt hij tegen de lerares dat hij een werkstuk over kindermishandeling gaat schrijven. Anouk schrikt, Danny kijkt haar doordringend aan. Hij gaat daarna in Utrecht de schoolarts Ben Rensen interviewen.

Als hij 's middags thuis komt, liggen Ruud Gullit en Ronald Koeman op de grond. Dan besluit Danny zijn vader en moeder in te lichten, maar die reageren stompzinnig. "Wat moet

Anouk heeft niet alleen verdriet om haar overleden moeder. Ze wordt ook vaak door haar vader geslagen. FOTO NOB

het gevoel geeft achter je te staan. Dan ben je niet meer alleen op de wereld." "Uiteindelijk heeft een aantal docenten van mijn school er voor gezorgd dat mijn broer en ik uit huis konden vertrekken. De eerste nacht uit huis heb ik heerlijk geslapen. Niemand die mij riep om de afwas-machine leeg te halen en eiste dat ik alles met de hand zou afwassen." "Je moet praten als er thuis dingen gebeuren die niet in de haak zijn. Als je niet praat, ga je er aan onderdoor. Dan blijf je er mee zitten."

KINDERMISHANDELING

'Ho, ho! Mijn vader mag niet in de gevangenis'

UTRECHT - 'Over sommige geheimen moet je praten' heet de nieuwe campagne tegen kindermishandeling. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Want als je moeder je elke dag dwingt om, ook als het regent, tot het donker buiten te blijven, of als je vader zijn handen niet thuis kan houden: aan wie zou je dat vertellen? Aan de politie zeker?

DOOR JANNEKE YONKEMAN

Marcel Huigen (32) is al negen jaar onderzoeker bij de kinderpolitie in Utrecht. Hij weet hoe moeilijk het is voor kinderen om hun ouders te beschuldigen. "Vorige week ben ik de hele week bezig geweest met een meisje van veertien. Vanaf haar twaalfde werd ze seksueel misbruikt door haar vader. Eerst heeft ze het aan een leerder verteld en die is naar een verouwenarts (dokter die er speciaal voor zulke gevoelige informatie is, red.) gegaan. Het meisje ging daarna bij goede vrienden logeren en heeft bij ons een aanklacht ingediend."

De politie arresteerde de vader en zette hem een paar dagen in de cel. Onderzoeker Huigen heeft daar lang met hem gepraat, maar hij ontkende alles. Het meisje zelf, en haar moeder, kwamen ook praten over een oplossing, maar de vader bleef zwijgen. "Die vader moet nog voor de rechter komen, maar het zou veel beter zijn als hij er gewoon met ons, en met hulpverleners over praatte. Want het gaat erom dat die mishandeling stopt, niet dat hij gestraft wordt. Dat meisje wil absoluut niet dat haar vader in de gevangenis komt. Ze wil weer gewoon bij haar vader en moeder wonen."

Mishandeling - geestelijk, lichamelijk of seksueel - is net zo goed strafbaar als fietsen stelen of ruiten ingooien. Maar mishandeling thuis ligt heel ingewikkeld. Het blijft

derwijzeres en een maatschappelijk werker, en ze spraken af dat de maatschappelijk werker een keer voorzichtig met de vader zou gaan praten. Maar twee dagen later kwam de jongen huilend bij de onderwijzeres en zei dat alles gelogen was. Dat zijn vader hem helemaal niet sloeg, dat hij gewoon vaak ruwe spelletjes deed. De maatschappelijk werker werd afgebeld. Maar had die jongen echt gelogen of wilde hij op het laatste nippertje toch zijn vader beschermen? De onderwijzeres weet het niet, en die leerling is nu van de school af.

Marcel Huigen heeft een paar keer meegemaakt dat een mishandeling wel helemaal stopte, omdat de ouders (meestal ouders, maar soms ook een oom, broer of zus) geholpen konden worden. Ze waren dan bijvoorbeeld alcoholist, of ze hadden andere persoonlijke problemen. Werden die opgelost, dan ging het vaak al meteen een stuk beter. Maar het gebeurt ook dat een kind weggehaald moet worden, omdat er niets verbeterd, omdat de ouders zich nergens iets van aantrekken. "En dat is vreselijk. Het lijkt alsof het dé oplossing is, maar zo iets is nooit leuk voor het kind. Een meisje waar ik ook mee te maken heb gehad, is, nadat ze in een tehuis terecht was gekomen, door haar hele familie verstoeten."

Wie over zulke levensgrote problemen gaat praten, krijgt het dus niet automatisch gemakkelijker. Maar er moet over praten, is nog erger: wie in zijn of haar jeugd mishandeld is, komt op latere leeftijd bijna altijd in moeilijkheden. Vaak gaat een slachtoffer later zelf ook zijn kinderen mishandelen. Ook al heeft iedereen wel eens gehoord van mishandeling en van hoe nuttig het is om erover te praten: naar schatting komt nog geen tien procent van alle gevallen aan het licht. Vandaar de campagne

Als je thuis de boksbal bent...

Van een bokser met een zachte g verwacht je ook niet anders dan dat hij zegt: "Boksen doe je alleen in de ring. Met slaan los je niets op." Maar voor het jongetje Roy is het wel even slikken. Hij was naar Arnold Vanderlijde toegestapt om flink te leren meppen. Zijn ouders hebben er een handje van zijn zusje Chantal voor alles en nog wat te mishandelen. Roy wil net zo goed leren boksen als Vanderlijde, zodat hij Chantal kan verdedigen.

Maar Vanderlijde zegt dat hij moet gaan praten met iemand die hij vertrouwt. Zijn opa of oma bijvoorbeeld, die kunnen hem dan misschien verder helpen. Vanderlijde: "Als je thuis de boksbal bent, blijf er dan niet mee zitten maar probeer er met iemand over te praten."

Het filmpje duurt ruim drie minuten, iets korter dan de andere twee filmpjes over kindermishandeling die in oktober verschillen van de kerens rondom zes uur worden uitgezonden door TROS, AVRO, NCRV en KRO in het kader van de campagne tegen kindermishandeling *Over sommige geheimen moet je praten*.

De campagne gaat een schooljaar lang duren en is maandag van start gegaan. Minister Hedy d'Ancona van WVC nam een tv-spotje in ontvangst van Henny Huisman. Daarin roept Huisman volwassenen op te luisteren naar kinderen die thuis in de problemen zitten. Het spotje wordt voorlopig alleen nog maar door RTL 4 uitgezonden. Met de zendgemachtigden in Hilversum zijn nog onderhandelingen gaande.

De actie richt zich in de eerste plaats op kinderen. Dat wil overigens niet zeggen, aldus J. Kraaijeveld-Wouters, burgemeester van Hilversum en voorzitter van de stichting die de campagne voert,

dat kinderen verantwoordelijk zijn voor het stoppen van mishandeling. De campagne probeert ze over te halen een eerste stap te zetten, en meer dan tot nog toe volwassenen in vertrouwen te nemen. Kinderen die niemand weten, kunnen bellen met 06-8400, een speciaal nummer van de Kindertelefoon.

De campagne is ook gericht op volwassenen. Zij zullen naar de kinderen moeten luisteren. Soms is dat al heel wat voor een kind. Als dat niet voldoende is, moeten ze professionele hulp inschakelen. Het mag niet meer voorkomen dat volwassenen een vermoeden hebben van mishandeling of het zelfs zeker weten, en dat er toch niets gebeurt, waar schuwt Kraaijeveld.

De kinderen worden benaderd via tv-filmpjes, radio-spotjes van Postbus 51, met een poster die in oktober, november en het voorjaar op de Publex-borden hangt, via jeugdbladen als *Tina*, *Yes*, *Popfoto* en *Taptoe*, en met stickers die het blad *Taptoe* verspreidt. Aan kranten en tijdschriften zijn *stoppers* aangeboden, advertenties die gratis worden geplaatst als er een plekje over is.

De campagne richt zich op kinderen van 8 tot 14 jaar. Voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs is er lesmateriaal beschikbaar onder de naam *In Holland staat een huis*. Voor de eerste klassen van het middelbaar onderwijs zijn een leerlingboek en een docenthandleiding gemaakt met als titel *Barsten*.

Voor leraren is er bovendien een cursus over het signaleren van kindermishandeling, over de vraag waar de verantwoordelijkheid van de school begint en eindigt, en hoe de hulpverlening werkt. Alle kinderen kunnen meedoen aan een opstelwedstrijd over de vraag hoe je kindermishandeling kunt voorkomen. De beste ideeën worden later gebundeld in een boekje.

Volwassenen worden niet alleen aangesproken door Henny Huisman, maar ook door een So-cueta-filmje, door radio-spotjes en met een poster die in december wordt aangeplakt. Voor hen is er informatie en advies kunnen krijgen.

Volwassenen moeten meer oorblijven voor kindermishandeling, gebruiken. Baartman, hoogleraar kindermishandeling, maakte tijdens de presentatie van de campagne nog eens duidelijk dat kinderen die met zo'n loodzwaar geheim als mishandeling rondlopen, op den duur schuw, onhandelbaar en angstig worden. Ze kunnen op school niet meer meekomen, krijgen buik- of hoofdpijn en stoten mensen af of klampen zich juist overmatig aan iemand vast.

Dat is de taal waarvan kinderen misverstaan, omdat de signalen voor velerlei uitleg vatbaar zijn. Minister d'Ancona waarschuwde tegen een heksenjacht en het focussen op signalen van kindermishandeling. Het gaat om hulp voor slachtoffers en voor ouders, aldus d'Ancona, het voorkomen is van belang, zodat deze vorm van geweld uit onze beschaafteden samenleving wordt teruggedrongen.

Het ministerie van WVC heeft 2,6 miljoen gulden ingebracht voor de speciale 06-lijnen, voor de Kindertelefoon, voor training van hulpverleners en voor de Postbus 51-spotjes. Als de vraag om hulp meer werk gaat opleveren, zal er extra geld komen voor de hulpverlening.

MARIA HENDRIKS

Campagne hekelt mannelijk gedrag

VK 28
LEKKERE Stones muziek klinkt op: *you can't always get what you want*. Het spotje begint leuk maar de beelden worden heel snel, heel onbehaaglijk.

Jongens en meisje zijn uitgegaan. Ze vraagt hem mee naar binnen om wat te drinken en hij? Hij wil niks drinken; hij wil een zoen, wil met zijn hand hoog in haar kruis en begrijpt er niks van als ze hevig tegenstribbelt. Wat nou? Ze vroeg hem toch mee naar binnen om nog wat te drinken? Inderdaad. Ze vroeg hem om nog wat te drinken. Punt.

Het spotje is 7 oktober voor het eerst te zien, op Nederland 2, na het journaal van acht uur. Het is de start van een bijzondere overheids campagne. De regering wil het seksueel gedrag en denkbeelden van jongens en mannen beïnvloeden. Al sinds 1982 rekent de overheid het tot haar taak seksueel geweld actief te bestrijden. Vrouwen zijn doorgaans slachto-

Met 1,2 miljoen gaat de overheid de komende jaren het seksueel geweld in de samenleving te lijf. Jongens en mannen gaan er nog te veel van uit dat vrouwen handtastelijkheden normaal vinden. Spotjes en brochures moeten duidelijk maken dat „seks natuurlijk is maar nooit vanzelfsprekend”.

fer van seksueel geweld — de analyse van de overheid zegt dat dat is, omdat vrouwen economisch afhankelijk zijn van mannen.

Het beleid richtte zich tot nu toe vooral op het opvangen van de slachtoffers. De nieuwe campagne is bijzonder omdat zij zich richt op daders (jongens en mannen), en de pretentie heeft via massale publieksvoorlichting verkeerd gedrag om te buigen.

De indringende beelden van het postbus 51-spotje maken onrustig. Voor veel vrouwen is de situatie herkenbaar. Is het niet een vriend met wie je bent uitge-weest dan is het wel de chef, de leraar, het familielid, de collega of een vreemde. Ze intimideren met

seksuele toespelingen waar je niet van bent gediend: raken je aan waar je dat niet wilt; proberen je te „versieren” en willen niet horen dat je hem niet wilt. Een op de drie vrouwen in Nederland heeft al vóór de zestiende verjaardag zo'n ongewenste seksuele ervaring gehad. Een behoorlijk deel betreft ernstig geweld als aanranding of verkrachting.

De gegevens komen uit het in 1988 verschenen onderzoek van psychologe dr. Nel Draijer. Haar conclusies werden destijds fel bestreden: Mannen weigerden te geloven dat seksuele intimidatie en misbruik zo veelvuldig voorkomen.

Uit nieuw onderzoek van het

ministerie van Sociale Zaken (dat ook opdrachtgever was voor het onderzoek van Draijer) blijkt waarom de reacties op de bevindingen van Draijer destijds zo heftig waren. Jongens en mannen beseffen niet dat het gedrag dat zij zelf als normaal beschouwen door vrouwen als hinderlijk en intimiderend wordt ervaren. Jongens en mannen (de ondervraagden waren 14 jaar of ouder) gaan bij het rollenspel in hun omgang met vrouwen uit van twee stereotypen.

Er is de „degelijke vrouw” en het „uitdagende type”. Van dat laatste type wordt verondersteld dat ze ruime seksuele ervaring heeft en een groot incasseringsvermogen. Nafluiten, handtastelijkheden en seksuele opmerkingen vat ze niet op als hinderlijk maar integendeel als een compliment.

Jongens hebben het idee dat zij initiatief moeten nemen, en gedrag van vrouwen moeten interpreteren als onderdeel van een

spel waarin het gebruikelijk is om bedekte signalen te geven.

De boodschap in de voorlichtingscampagne is, zei staatssecretaris Ter Veld bij de presentatie, „hou rekening met de ander ook als je haar bedoeling verkeerd inschat”. Ze hoopt dat de campagne ertoe bijdraagt dat op een meer open manier wordt gesproken over seks en bedoeling. Het motto is steeds: seks is natuurlijk, maar nooit vanzelfsprekend.

Het indringende spotje is tevoren uitgetest op de doelgroep en bekeken door drie deskundigen: Nel Draijer, prof dr C. van Woerkom, mediadeskundige en dr. R. Bullen, directeur van een bureau voor jeugdhulpverlening. Deze drie vonden de film goed getroffen.

Ze voorspellen dat het spotje veel reacties zal losmaken. Niet in het minst bij vrouwen voor wie het pijnlijk kan zijn er naar te kijken als ze slachtoffer zijn geweest van seksueel geweld. Aan de andere kant kan het feit dat de overheid überhaupt geld en moeite besteedt aan zo'n campagne, troostend werken, denken ze.

Wie de folder bij het postkantoor of waar dan ook uit het rek pakt (zijn er ooit mensen die na het zien van een postbus 51-spotje, naar postbus 51 schrijven voor meer informatie?) ziet dat het overig voorlichtingsmateriaal minder confronterend is.

De folders hebben geen realistische beelden van een meisje dat wordt overweldigd, maar relativerende cartoons. Opnieuw is er het thema van „mee naar binnen voor een kop koffie”. Het vriendelijke advies luidt: „bij dat hele rollenspel is er maar een echte wet: als zij nee zegt, is dat nee. Slik je teleurstelling weg met een slok koffie.”

De campagne kost de overheid 1,2 miljoen gulden per jaar en wordt vier jaar voortgezet. Tussentijds wordt gemeten of de gangbare denkbeelden over seks en intimidatie en geweld jegens vrouwen veranderen. De kosten zijn, in verhouding tot andere publiekscampagnes van de overheid, eerder laag dan hoog te noemen.

JOSÉ SMITS

Een tekening van Peter van Straaten en een cartoon worden gebruikt in de preventiecampagne tegen seksueel geweld.

Campagne moet seksueel gedrag man veranderen

VK 26
DEN HAAG — De regering besteedt de komende vier jaar 1,2 miljoen gulden per jaar aan een publiciteitscampagne die jongens en mannen ander seksueel gedrag moet aanleren. Het veranderen van het gedrag van jongens en mannen moet ertoe leiden dat seksueel geweld tegen vrouwen vermindert.

De campagne werd woensdag gepresenteerd door de staatssecretarissen Ter Veld van Sociale Zaken en Emancipatie, Kosto van Justitie en Wallage van Onderwijs. Behalve deze departementen heeft ook WVC aan het project bijgedragen.

De campagne bestaat uit televisiespotjes (in de postbus 51 reeks); advertenties in bladen als Aktueel, Nieuwe Revu en Voetbal International; het verspreiden van folders en het begeleiden en van informatiemateriaal voorzien van leerkrachten en hulpverleners. In alle

uitingen wordt dezelfde boodschap uitgedragen: sex tussen meisjes en jongens of vrouwen en mannen is prima, maar alleen als beide partijen willen. Sex mag niet worden afgedwongen.

De campagne moet ook duidelijk maken hoe wijd verspreid seksueel geweld in de Nederlandse maatschappij is. Uit een onderzoek van dr. N. Draijer uit 1988, blijkt dat een op de drie vrouwen in Nederland voor de zestiende verjaardag een ongewenste seksuele ervaring heeft gehad. De ernst van de ervaring varieert. Het kan gaan om verkrachting, aanranding maar ook om handtastelijkheden of intimidatie in een gesprek.

Jongens en mannen beseffen nauwelijks dat hun gedrag door vrouwen als ongewenst of gewelddadig wordt beschouwd. Het is daarom dat staatssecretaris Ter Veld als eerst verantwoordelijke bewindsvrouw, ervoor heeft gekozen juist jongens en mannen aan te spreken via de campagne. Volgens Ter Veld is het voor het eerst dat een grootschalige preventieve actie de daders van seksueel geweld aanspreekt in plaats van

de slachtoffers.

De campagne loopt tot 1995. Tussentijds wordt het effect gemeten. Om te kunnen zien of jongens en mannen worden beïnvloed, is vooraf onderzocht wat de gangbare denkbeelden zijn onder de bevolking over sex en seksueel geweld. Veertig procent van de ondervraagden zegt dat alle handelingen die tegen de zin van betrokkenen worden gepleegd, onder de noemer seksueel geweld vallen. 30 Procent wil de term reserveren voor verkrachting of aanranding.

Uit het onderzoek dat aan de campagne vooraf ging, blijkt verder dat ondervraagden denken dat daders van verkrachting of aanranding gefrustreerde of psychisch gestoorde mensen zijn. Dat klopt niet met de werkelijkheid waarin acht van de tien daders van seksueel geweld bekenden van het slachtoffer blijken te zijn. In een op de veertien gevallen van verkrachting is de partner in huwelijk of relatie de dader.

DEZE WEEK is een landelijke campagne van start gegaan om jongens en mannen bewust te maken van machtsverschillen tussen de seksen, in de hoop dat dit seksueel geweld zal verminderen. Het doorbreken van de stereotype beeldvorming over mannen en vrouwen is daarbij van belang. Het is echter de vraag of deze campagne wel aan zijn doel beantwoordt.

De afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat meer hulpverlening aan de slachtoffers — hoe noodzakelijk ook — seksueel geweld niet zal verminderen. Potentiële plegers worden nu eenmaal niet door hulpverlening afschrikt. Dat is de reden voor een aparte campagne die jongens en mannen ander seksueel gedrag moet aanleren. Toch rijst de vraag of met het geld van de campagne, 1,2 miljoen gulden per jaar gedurende vier jaar, geen water naar de zee wordt gedragen.

Bij seksueel geweld is vaak eerder sprake van agressie dan van seksualiteit. Seksueel misbruik

Via tv-spotjes; en advertenties gaat de overheid een campagne tegen seksueel geweld voeren. **Frits Bruinsma** vraagt zich echter af of de miljoenen verslindende campagne geen weggegooid geld is.

Publiekscampagne zadelt mannen op met schuldgevoel over mannelijkheid

wordt daarom nogal eens gelijk gesteld aan machtsmisbruik. En aangezien mannen in onze samenleving over het algemeen meer macht hebben dan vrouwen, lijkt dat te verklaren dat seksuele delinquenten vooral mannen zijn. Daarom denken sommigen dat er minder seksueel geweld zal voorkomen als mannen zich minder „als man” hoeven te bewijzen.

Het is echter een illusie te denken dat stereotiepe opvattingen over vrouwen en mannen en bestaande machtsverschillen tussen de seksen opgeheven kunnen worden door het geven van informatie.

En zelfs al zou een publiciteits-

campagne wel effectief zijn, dan nog gaat het om effecten op de zeer lange termijn. De vraag rijst of we daarop kunnen wachten.

Los daarvan zullen veranderde opvattingen over macht waarschijnlijk niet tot een vermindering van seksueel geweld leiden. Uit onderzoek naar de achtergronden van jeugdige zedendelinquenten krijg ik de indruk dat zij juist minder seksistische opvattingen huldigen dan hun leeftijdgenoten. Zij begingen hun strafbare daden omdat zij zich eenzaam en angstig voelden, geen weerwoord hadden op pestertijen buitenshuis of in hun eigen gezin de zondebok waren.

Ook bij de behandeling van volwassen zedendelinquenten kom ik over het algemeen geen opvallende macho-ideeën tegen. Wel huldigen zij opvattingen als „de ander vond het fijn wat ik deed”, „zij gaf aanleiding”, of „ik kon mijn driften niet meer inhouden omdat ik gedronken had”. Op die manier rechtvaardigt de pleger zijn gedrag; zulke ideeën komen niet voort uit een seksistische houding.

WANNEER de overheid met behulp van een publiekscampagne (potentiële) plegers van seksueel geweld wil afhelpen van stereotiepe beeldvorming over vrouwen en man-

nen, zullen de meesten zich dan ook niet aangesproken voelen. Het is belangrijker dat de pleger van seksueel geweld voor hem gevaarlijke emoties als angst, schaamte, eenzaamheid en woede herkent en die met een ander weet te delen dan dat hij geïnformeerd wordt over opvattingen over macht. De meeste seksuele delinquenten voelen zich namelijk juist onmachtig.

In plaats van haar geld aan dure preventieprojecten te besteden doet de overheid er beter aan onderzoek financieren naar de psychologische factoren die tot seksueel geweld kunnen leiden.

Aanranders en verkrachters weten over het algemeen niet hoe zij met woede en onmacht moeten omgaan. De meeste ontuchtplegers vallen seksueel op kinderen. Omdat zij van tevoren seksueel gespannen zijn en geen andere manier weten of willen kennen om aan die spanning uiting te geven, beramen en begaan zij hun vergrijp.

Incestplegers lijden bijna altijd aan een gebrek aan eigenwaarde, waarvoor zij (verseksualiseerde) troost zoeken bij hun eigen kind.

Aandacht voor van deze individuele factoren kunnen ertoe bijdragen dat mannen seksueel minder gewelddadig worden. Potentiële seksuele delinquenten kunnen pas anders uiting geven aan hun emoties wanneer zij zich op tijd bewust worden van de onlustgevoelens die aan seksueel geweld voorafgaan.

Dat is een betere preventie dan mannen met schuldgevoelens op te zadelen over hun mannelijkheid.

Frits Bruinsma is (jeugd)psychiater-seksuoloog.

Hoogleraar: 'Te veel, te oppervlakkig en de slogans deugen niet'

Stroom voorlichtingscampagnes mist effect

(Door Carine Neeffes)

DEN HAAG — Met fronsende wenkbrauwen probeert dr. V. Damoiseaux zich voor te stellen wat de leuze "Wie zorgt, die leeft" betekent. Na een lange stilte geeft hij geen antwoord, maar spuwt zijn vragen. „Hoezo zorg? Wie moet er voor wie zorgen? Ik begrijp niet waar het over gaat. Deze boodschap is slecht geformuleerd”.

De kreet hoort bij een groot-schalige actie van overheid, werkgevers en werknemers om het imago van de zorgsector op te vijzelen. De dagblad-advertentie wordt ondersteund met een vriendelijke foto van Anne Wil Blankers die zegt: "We hebben er allemaal mee te maken". Naast haar, breed lachend, Angela Groothuizen: "Uitdaging voor heel Nederland".

Damoiseaux, cynisch: „De uitspraken zeggen helemaal niets over de inhoud van de campagne”. De docent massacommunicatie aan de universiteit in Maastricht maakt zich ernstig zorgen. Advertenties en Postbus 51-spotjes overspoelen Nederland met voorlichtingscampagnes. Maar volgens hem zijn de acties te oppervlakkig, deugen de slogans niet en heeft al het goedbedoelde werk weinig of geen effect.

Deze week is een landelijke actie gestart om kinderen duidelijk te maken dat kindermishandeling niet normaal is. De makers hebben vijf spotjes over zielige kinderen in elkaar gezet. „Veel te veel”, zucht Damoi-

seaux. Vandaag start het ministerie van sociale zaken een campagne die aandacht vraagt voor plegers van seksueel geweld. Zaterdag, in "Wie zorgt, die leeft", vertellen mensen uit de zorgsector op de televisie dat werk in de gezondheidszorg leuk kan zijn. Volgende week start de campagne voor de pleegzorg.

Damoiseaux: „In een te korte tijd moet het publiek zich met verschillende maatschappelijke problemen bezighouden. De informatie komt wel over, maar het gedrag verandert niet. Dus: kijkers realiseren zich wel dat er pleegouders nodig zijn, maar zullen zich niet direct aanmelden. Ze worden in één klap overdonderd met te veel leed”.

Onderzoek

Damoiseaux het effect onderzoek van overheids campagnes van 1985 tot en met 1990. De sombere conclusie: de pakkende kreten, zielige spotjes en meellevende artiesten hebben nauwelijks of geen resultaat. Volgens de docent wordt te weinig onderzoek waarom de soms peperdu-

re acties mislukken. „Alle campagneleiders willen een Postbus 51-spotje. Maar wat is het effect? Tja, zeggen ze dan, tachtig procent van het volk heeft het gezien. Maar de vraag is: heeft de kijker zijn gedrag veranderd? Is hij nu pleegouder, werkt hij nu in de zorgsector? Dat weten ze vaak niet”.

Datzelfde geldt voor de stapels voorlichtingsfolders in postkantoor, bibliotheek en wachtkamer van de huisarts. „Ook dan zeggen de makers: zestig procent van de Nederlanders heeft een folder meegenomen. Maar een folder is slechts informatief, heeft geen overredingskracht. Wel als het materiaal hulpmiddel is in een gesprek. Bijvoorbeeld: een patiënt zegt tegen z'n huisarts dat hij meer over hart- en vaatziekten wil weten. Dan kan de dokter met behulp van de folder van de Hartstichting uitleggen hoe je dergelijke ziektes kunt voorkomen”.

Aandacht

Coördinator Peter Heine van "Wie zorgt, die leeft", realiseert zich dat de campagne in eerste instantie een publiekstrekker is. Dus: gewoon zorgen dat zaterdag veel mensen naar de televisie kijken. Maar de actie kent een vervolg, verzekert Heine. Tijdens de televisieuitzending

kan de kijker via een 06-lijn informatie vragen over alle beroepen in de zorgsector. Ook wordt verteld wanneer opleidingen open dagen hebben, de meeste zijn in oktober. „En voor die maand hebben we weer een nieuwe kreet bedacht: 'Maak werk van zorg', aldus de trotse campagne-leider.

Hoogleraar public relations A. Van der Meiden aan de rijksuniversiteit in Utrecht vindt die vervolgactie echter nog te mager. „Wil je echt wat bereiken, dan moet je met een bus vol jongeren bijvoorbeeld naar een psychiatrische inrichting gaan. Misschien is zo iets te primitief voor deze tijd, maar dat kan me niets schelen. Een voorlichtingsfilmje op school is gewoon te afstandelijk”.

Damoiseaux en Van der Meiden zijn het eens dat een veel lokkere aanpak van voorlichting nodig is. Van der Meiden: „Schrijf brieven naar de dominees in ons land en zorg dat ze preken over de rampzalige situatie in de gezondheidszorg. Of van mijn part naar de voorzitter van de FNV-jongerenorganisatie en de jongeren-afdelingen van de politieke partijen. Jongeren identificeren zich met die groeperingen, niet met een Postbus 51-spotje of een 'zogenaamde' bekende Nederlander”.

Onderzoek naar jeugd en seks:

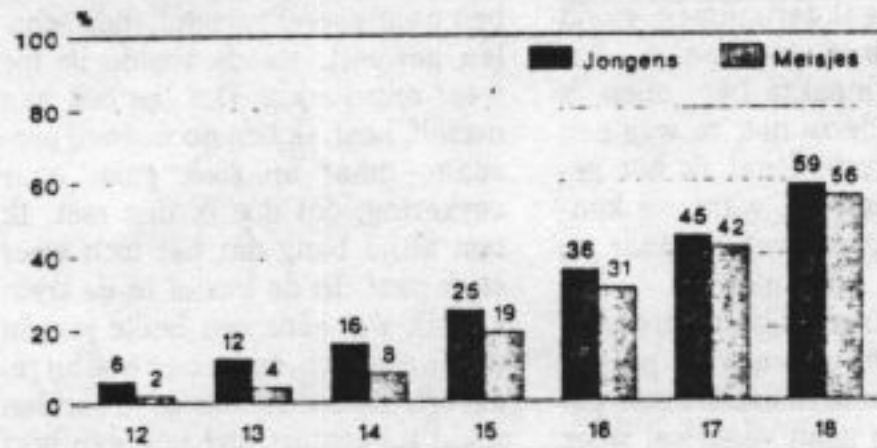
KINDEREN VAN TWAALF HEBBEN OOK SEKSUELE FANTASIEËN, TOCH PRAAT NIEMAND DAAROVER

LIJF & LEDEN

Door Frits Wafelbakker

Iedereen weet wel zo'n beetje wat de schoolarts doet. Kinderen onderzoeken, ogen, oren, houding, hart en longen. Daar hoort ook gezondheidsvoorlichting bij, en het geven van adviezen aan de school over bijzondere problemen. Minder bekend is dat de jeugdgezondheidszorg, zo noemen we de schoolarts en medewerkers, ook wetenschappelijk onderzoek doet. Naar bepaalde gewoonten, zoals roken, drinken en gebruik van drugs bij jongeren. Maar er wordt ook onderzocht hoe het zit met 'intiem gedrag', naar de houding tegenover seksualiteit en naar de kennis van Aids.

Vorig jaar is daarover al een boek uitgekomen, onder de titel *Jeugd en seks*, met resultaten van een onderzoek bij meer dan 11.000 leerlingen in het gehele land. Daar stonden nogal wat opzienbarende dingen in. Opzienbarend om meer dan één reden. We zijn nu eenmaal niet gewend om over dit soort zaken op een gewone alledaagse manier te praten. Maar er waren ook een aantal uitkomsten die te denken gaven.

Hoe zit het bijvoorbeeld met seksuele fantasieën? Terwijl veel ouders denken dat die pas komen met een jaar of vijftien, blijkt uit het onderzoek dat op de leeftijd van twaalf, dertien jaar al vier van de vijf jongens en meisjes seksuele fantasieën hebben! En op veertien-, vijftienjarige leeftijd doet tachtig procent van de jongens en ruim veertig procent van de meisjes aan *zelfbevrediging*. Dat is dus vier op de vijf jongens en twee op de vijf meisjes.

Bij het ouder worden neemt dat nog toe. En toch blijkt dat het onderwerp zelfbevrediging op de meeste scholen niet of nauwelijks bespreekbaar is. Iets wat zo belangrijk is voor het leren kennen van je eigen lichaam, dat komt gewoon niet aan de orde. Stom hè? Dat komt natuurlijk omdat de meeste leraren nog opgegroeid zijn met het idee dat zelfbevrediging niet mocht, of dat het zondig was, en dat soort fabeltjes. Ik vergelijk het wel eens met het samen maken van muziek. Om goed met zijn tweeën te musiceren moet je allereerst het instrument helemaal kennen en er goed in je eentje op kunnen spelen.

Er is ook gekeken hoe het zit met de intieme contacten die jongeren hebben en met de ontwikkeling van seksuele ervaringen. Op de leeftijd van 13½ heeft de helft van de scholieren wel eens getongzoend. Op 14½ jaar heeft de helft wel eens gestreeld onder de kleren. Op 16½ jaar heeft de helft wel eens naakt gevreeën en op 17½ heeft de helft wel eens seksuele gemeenschap gehad. En de helft dus niet. Dat wordt wel eens vergeten en toch gaat het daarbij om heel gewone jongens en meisjes. Die nemen er alleen wat langer de tijd voor.

Terwijl al die stappen in de ontwikkeling van je seksuele leven heel belangrijk zijn, is het net of de volwassenen-wereld alleen kijkt naar die laatste stap, het echt met elkaar naar bed gaan. Dat is ook wel een beetje begrijpelijk, omdat er dan ineens ook andere dingen mee gaan spelen. Kans op zwanger worden. De pil. Condooms gebruiken. Mogelijkheid om nare ziektes over te brengen. Daarover moet dus ook goede voorlichting plaats vinden. En daarmee mag je niet wachten tot iedereen zover is. Nee, die voorlichting moet al gegeven worden als de eerste geslachtelijke contacten plaatsvinden. Daarom willen we toch wel graag weten op welke leeftijd dat gebeurt.

In figuur 1 zie je hoe het zit met het opdoen van coïtus-ervaring. *Coïtus* is het dokterswoord voor geslachtsgemeenschap. Je ziet dat de jongens wat hogere uitkomsten hebben dan meisjes. Zouden oudere jongens het doen met jongere meisjes? Of hebben de jongens een beetje gebluft? Of hebben de meisjes niet alles gemeld? Dat weten we niet.

Grappig is in ieder geval dat ik vaak op scholen kom, waar de leraren menen dat hun leerlingen nog lang niet zover zijn. Dat zijn allemaal dingen uit de grote stad, of uit de randstad, zeggen ze. Bij ons in Hoogeveen, Deventer of op het platteland zijn ze er niet zo vroeg bij. Pas op, ook daar is naar gekeken. Zojuist is het vergelijkende onderzoek uitgekomen, waarin de verschillende delen van ons land met elkaar vergeleken worden. In figuur 2 zie je die delen schematisch weergegeven. Noord, oost, zuid, midden, en dan nog de provincies Noord- en Zuid-Holland. Er blijken alleen heel geringe verschillen te zijn. Scholieren in het noorden en oosten van het land gedragen zich net zo als scholieren in het westen en het zuiden. Ze denken ook op eenzelfde manier over seks en ze zijn ongeveer even goed geïnformeerd.

VPRO 7/13-9

Mijn moeder heeft mij dit verteld
 Reactie op 'Vrijen is moeilijk' (nr. 33). Ik vind het heel goed van jou dat je naar *Achterwerk* geschreven hebt. Er is nog veel te weinig over dit onderwerp bekend. Gelukkig heb ik een moeder met wie ik heel goed kan praten hierover. Mijn moeder is vroeger vaak heel ongelukkig geweest omdat ze als meisje, juist in de jaren zestig, neuken leuk moest vinden. Ze dacht dat ze zelf niet normaal was en ze deed altijd alsof ze het wel leuk vond uit angst dat de jongens haar niet leuk vonden. Toen ik een keer tegen haar zei dat ik neuken eigenlijk niet zo leuk vond en dat ik er pijn door kreeg heeft ze me dit verteld. Ze is vroeger in een praatgroep met allemaal vrouwen geweest en toen bleek dat heel veel vrouwen neuken niet leuk vonden. Vrijen wel en als er tijdens het vrijen ook geneukt werd, dan vonden de meesten dat niet zo'n probleem en voornamelijk lief omdat het heel intiem is. Waarom denk je dat verkrachting voor een meisje zo erg is? Dat is neuken zonder vrijen en zonder dat ze het zelf wil. **NEUKEN ZONDER VRIJEN IS NIET LEUK!** Knuffelen en aaien is leuk. Ik heb al met verschillende jongens geneukt en geloof me: de meesten kunnen er niks van, ze zijn alleen maar pikgericht. Maar als ik dan verder gek ben op mijn vriend - vooral op degene die ik nu heb - dan kan het me niet zoveel schelen want hij is zo lief. Onthoud in ieder geval dat het nooit aan jou ligt dat je het niet leuk vindt. Je kunt uit twee dingen kiezen: of het maar zo laten en eventueel pijn hebben (Vaseline helpt bv wel) of proberen je vriend goed vrijen te leren, maar dat is pas echt moeilijk!

Marieke
 uit Loosduinen

Massaconsumptie-producten

Reactie: Waarom altijd over hetero's (nr. 33). Ik ben zelf hetero, maar ik heb mezelf vaak hetzelfde afgevraagd. Ik geloof dat ik je vragen wel kan beantwoorden. 'Liefde op het eerste gezicht' en 'Top tien' zijn typisch massaconsumptie-producten en omdat er nou eenmaal meer hetero's zijn dan homo's, zullen ze zich op de grootste groep richten. Vandaar de romantische-hetero-verhalen en de jongen-meisje koppeling. De rest van je vragen heeft te maken met onbegrip en onwetendheid. Mensen begrijpen je niet en reageren afwijzend of afhoudend. Homoseksualiteit wordt steeds als iets vreemds gezien en de meeste mensen weten niet goed wat ze ermee aan moeten. Ik vind het in ieder geval goed van je dat je het (van jezelf) accepteert en er voor uitkomt. Het zou heel goed kunnen dat die macho's ook homoseksueel zijn, maar te laf zijn om er voor uit te komen en zich verschuilen achter smerige seksistische opmerkingen over meisjes. Je kunt er zelf verder weinig aan doen, behalve hopen dat het zo snel mogelijk algemeen maatschappelijk geaccepteerd wordt. Maar ik ben bang dat dat nog wel een tijd kan gaan duren, helaas. Succes er mee en laat je niet kisten door al die vervelende opmerkingen, ze zijn het niet waard!

Arianne (18 jaar)
 uit Utrecht

Jouw ziel

Ik ben een meisje van 16 en ik wil graag op de homoseksuele jongen (nr. 33) reageren. Ik vind dat hij groot gelijk heeft dat hij zich er kwaad over maakt dat op de televisie (bv 'Liefde op het eerste gezicht') nooit meisjes aan meisjes en jongens aan jongens worden gekoppeld. Mijn moeder gaat veel met homoseksuelen om, en het zijn, of je het gelooft of niet, ook gewone mensen. Ik vind dat onze generatie maar 'ns een keer een beetje voorgelicht moet worden, desnoods op school, over homoseksuele relaties. Misschien zouden ze dan een beetje meer begrip tonen en die discriminatie eens achterwege laten. Ik denk dat die discriminatie hoofzakelijk komt doordat niemand ook maar iets van homoseksualiteit afweet. En jongen (nr. 33), wat jou betreft, ik zou maar niet zo op die 'ouderwetse mensen' letten. Het is tenslotte jouw ziel en jouw lichaam. En daar mag jij mee doen wat jij wilt.

Bloeme Keilson (16 jaar)
 uit Bissum

Gaatse (16) weet allang dat hij homo is 'IK SCHRIJF NU OPENLIJK OVER SEKSUELE FANTASIEËN'

HART & ZIEL

Door Janneke Vonkeman

"Ik heb nog nooit verkering met een jongen gehad en ook geen seksueel contact, maar ik heb nu wel een correspondentievriend via de Hitkrant." Gaatse van den Bosch (16) uit Drachten vindt het belangrijk om gewoon over zijn gevoelens te doen. "Maar ik ben ook wel bang voor de reacties, hoor."

"Mensen kijken vaak naar me op straat, ik ben wat anders dan andere jongens. Niet verwijfd of zo, maar ik heb iets vrouwelijks over me, geloof ik. Ik probeer niet op te vallen, maar ik wil er wel eerlijk voor uitkomen. Onder een brief aan de Drachtster Courant heb ik gewoon mijn naam en adres gezet. Die brief ging over hoe moeilijk het homoseksuelen soms wordt gemaakt. Ik had gehoord van een jongen die het aan zijn vader had verteld en toen dreigde die vader met zelfmoord. Ouders reageren soms egoïstisch.

Mijn moeder niet, gelukkig. Mijn moeder heeft me vroeger toen ik heel klein was al verteld wat een homo was. Ik vroeg het haar omdat ze me op straat hadden uitgescholden voor homo. Ze zei: dat zijn jongens die verliefd worden op jongens. Toen ik een jaar of tien was, heb ik haar verteld dat ik zelf dacht dat ik homo was. Toen geloofde ze me niet, omdat ik me in die tijd wel vaker dingen inbeelde. Als ik hoofdpijn had, dacht ik bijvoorbeeld dat ik een hersentumor had. Ik was heel moeilijk, in die tijd.

Later toen ik elf was, is mijn vriendin Tanja erachter gekomen. Ze bleef maar vragen wat er met me was. Of ik soms verliefd was op een jongen? Ja, zei ik toen. Ik had toen al sterke gevoelens voor andere jongens. Voor mezelf was het al geen probleem meer, maar ik was bang voor de reacties. Ik was als kind al een beetje een buitenbeentje, ik be-

(Foto: Harry Blokzijl)

keek liever planten in de tuin dan mee te doen met voetballen, daar was ik heel koppig in. En, dacht ik, nu ik homo ben, krijg ik helemaal geen vrienden meer.

Ik vond het fijn dat Tanja het wist, maar ik ben heel lang bang geweest dat ze het zou doorvertellen. Ze heeft het niet gedaan, we zijn nog steeds bevriend. Verder wist niemand het dus eerst, maar op een gegeven moment, ik geloof dat ik toen dertien was, schreef ik aan Mona, in de Story, dat ik een vriendje zocht. Op de brief die ik terugkreeg, stond alleen het adres, geen naam, dus mijn moeder maakte hem open. 's Avonds vertelde ze het, ze was een beetje teleurgesteld dat ik het geheim had gehouden, want we konden altijd zo goed praten. Maar ja, eerst geloofde ze me niet.

Van Mona kreeg ik geen adressen. Nóg niet, want, schreef ze, pubers hebben heel vaak homoseksuele gevoelens en die gaan vaak wel weer over. Ik wilde trouwens niet per se

verkering of zo, ik wilde gewoon met andere homo's kunnen praten. Ik had enorme behoefte aan vriendschap. Die jongen met wie ik nu schrijf, via de Hitkrant, daar heb ik echt veel aan. Hij is 19 en we schrijven zowat iedere week, héél openlijk, ook over seksuele fantasieën. Dan schrijf ik iets en vertelt hij datie dat ook wel lekker vindt. Het lucht erg op om over zulke dingen te schrijven. Hij heeft nog nooit iets van mij raar gevonden, ik van hem ook niet.

Ik zit nu in een soort overgangsklas, op school ging het niet meer. Ik ben naar zoveel verschillende scholen geweest, steeds voelde ik me weer ongelukkig. Dat lag ook aan mezelf, hoor. Ik ben nu nog vrij eenzaam, maar op zoek gaan naar verkering, dat doe ik dus niet. Ik ben altijd bang dat het toch weer stuk gaat. In de bus of in de trein kijk ik wel eens een leuke jongen diep in de ogen, om te zien hoe hij reageert. Dan denk ik: o, misschien zoekt hij contact met mij, dan hoef ik het ten minste niet te doen." ■

PRIMEUR

TECHNIEK MAG WEL, EMOTIES MOGEN NIET VOOR DE KLAS

Hulp bij sexuele voorlichting

Achtergrond

door
Nevin Atici

partner krijgen echter te weinig aandacht. Niet omdat docenten over dit onderwerp niet zouden willen praten, maar omdat veel leraren doodeenvoudig niet weten hoe ze dit thema bespreekbaar moeten maken. En dat terwijl docenten steeds meer worden geconfronteerd met emotionele en relatieproblemen van hun leerlingen.

Scholieren brengen een groot deel van hun dag door op school. Bij problemen zoeken zij een vertrouwd figuur op met wie zij over hun moeilijkheden kunnen praten. Niet zelden kloppen zij aan bij een docent, die vaak niet weet hoe hij hierop moet reageren. Om deze leerkrachten een handje te helpen, is in Den Haag het Coördinatiepunt Seksuele Vorming (CSV) opgezet. Deze

projectgroep wil Haagse scholen behulpzaam zijn bij het opzetten en vormgeven van lessen seksuele en relationele vorming.

"Het is niet zo erg als vroeger, toen vlak voor het eindexamen iemand met een plechtig gezicht een technisch verhaaltje kwam vertellen, waar je weinig van snapte", vergelijkt coördinator Marijke Schreurs de situatie met vroeger. "Aids heeft een omwenteling gebracht in de seksuele voorlichting. Als je de Aidsproblematiek wilt bespreken, zul je ook moeten uitleggen hoe het ontstaat en dan ontkomt je niet aan seks. Maar ondanks die omwenteling, is seksuele voorlichting op veel scholen nog steeds te feitelijk. Waar het ons om gaat, is het bespreekbaar maken van gevoelens. Seksualiteit heeft immers alles te maken met het beleven van gevoelens. De feiten weten de kinderen toch wel van de straat".

Om seksuele vorming makkelijker bespreekbaar te maken, heeft het CSV lespakketten samengesteld. "Een docent is opgeleid om les te geven en niet om de therapeut uit te hangen. Over sommige zaken heeft hij gewoon te weinig kennis. Vandaar dat we lesmateriaal aanreiken", aldus Marijke Schreurs.

Het 'leskistje' van het CSV bevat videobanden, boekjes en folders van onder meer het RIAGG, het COC, de GGD en de Rutgersstichting. De scholen moeten zelf bekijken wat ze wel en niet kunnen gebruiken van

het materiaal. Er is een te grote verscheidenheid in klassen om een eenheidsles aan te bieden, vindt het CSV.

Gastdocent

Behalve materiaal zorgt het CSV ook voor gastdocenten. Tejo Brill, eveneens coördinator van het project: "Ik kan me heel goed voorstellen dat een leraar die in scheiding ligt, het onderwerp echtscheiding liever door iemand anders laat bespreken. Prima, wij zorgen er dan wel voor dat iemand anders dat onderwerp uitlegt aan de klas".

Het CSV is een verlengstuk van het Utrechtse project Samen Leven, een project over preventie, seksueel geweld, homo-emancipatie, seksuele vorming en roldoorbreking. Het experiment loopt in Den Haag tot april volgend jaar. "Als het goed is, moeten wij ons dan overbodig hebben gemaakt", vertelt Schreurs.

"Wij zijn een intermediair tussen de scholen en instellingen met know-how op seksueel gebied" vult Tejo Brill aan. "Door middel van het lesmateriaal voorzien wij in de behoefte aan kennis op scholen. Een soort verbindingsschakel. Na een tijdje moeten de scholen en instellingen elkaar kunnen vinden zonder onze bemiddeling. Dat is alleen maar een teken dat wij onze taak goed hebben uitgevoerd".

Lec' en Sam Linder 25-9-91

VR 419 Christelijke variant op de kindertelefoon

Jongeren met problemen krijgen het nog moeilijker. Want naar wie moeten zij bellen als er problemen zijn met pa of ma? Moeten ze het nummer van de Kindertelefoon draaien, of zoeken ze contact met de christelijke hulplijn Chris?

Teun Stortenbeker van Chris moet elke keer weer het verschil duidelijk maken tussen de al bestaande Kindertelefoon en Chris. „Eigenlijk zijn er vooral overeenkomsten”, aldus Teun. „Alle kinderen – of ze nu gelovig zijn of niet – kunnen bellen voor een praatje of advies en wat dit betreft maakt het niet uit of zij naar de Kindertelefoon bellen of naar ons. Wij willen geen concurrenten zijn. Maar het verschil tussen de beide hulplijnen is wel dat Chris 24 uur per dag 'in de lucht' is en dat je met ons eventueel ook kunt afspreken voor een praatje in het restaurant van de Hema. Komen we daar gewoon naar toe, en we hoeven je naam niet te weten.” Chris (078-315572) is vorig jaar opgericht toen Teun erachter kwam dat de kerken veel doen, maar niets voor kinderen. „Terwijl er wel ontzettend veel vragen bestaan over de problemen tussen ouders en kinderen. Sommigen hebben moeite met de hoogte van hun zakgeld, andere jongeren hebben echt ruzie met hun ouders of worden mishandeld. Daar moet aandacht voor zijn, en bij ons kunnen ze terecht. Trouwens: ouders kunnen ook bellen als zij hun kinderen niet meer aankunnen. Het maakt voor ons niet uit of moeder of dochter om raad vraagt. Als het probleem maar wordt opgelost.” Chris heeft een netwerk van 360 medewerkers. Als je belt word je doorgeschakeld naar een van de 'Chris-oren' in het land. „Reken er maar op dat die mensen verstand van zaken hebben, want ze krijgen regelmatig les in de problemen van jongeren. En praten over God mag en kan troost bieden, maar dat hoeft niet als je daar geen behoefte aan hebt.” Teun zegt dat in een jaar tijd 140 jongeren na een gesprek met iemand van de hulplijn verder zijn begeleid. „Soms wonen ze nog bij de ouders en praten ze af en toe met iemand van ons. Maar sommige kinderen zitten nu op een opvangadres. Je ziet, Chris is meer dan een praatlijn.”

Hans Marijnissen

Rotterdamse jongeren liggen nogal eens wakker van problemen

Van een onzer verslaggevers
ROTTERDAM – Veel veertien- en vijftienjarige scholieren in het voortgezet onderwijs in Rotterdam en omgeving kampen met psycho-sociale problemen.

TR 25

Een op de vijf meisjes en een op de zes jongens heeft een probleem dat hen dag en nacht bezighoudt. De scholieren maken zich vooral grote zorgen over hun toekomst. Maar ook problemen met school, zichzelf, vrienden, thuis en met seksualiteit houden hen veelal uit de slaap.

Dit blijkt uit een onderzoek dat de Rotterdamse GG & GD eind vorig jaar heeft verricht onder drieduizend leerlingen van derde klassen van lbo, mavo, havo en vwo. Doel ervan was na te gaan of er op het gebied van de gezondheid, het gebruik van gezondheidszorgvoorzieningen en leefwijzen verschillen bestaan tussen jongens en meisjes in de derde klas van het voortgezet onderwijs.

De resultaten, die gisteren bekend werden gemaakt, hebben onderzoekster Annette Stolwijk van de GG & GD verrast. „Vooral het aantal scholieren dat met problemen kampt is groter dan vooraf mocht worden verondersteld. Maar ook de ernst van de problemen zelf is voor ons opvallend. Aan de andere kant is er geen vergelijkingsmateriaal voorhanden.”

De GG & GD ondervroeg alleen veertien- en vijftienjarigen, omdat de grote veranderingen op hun leeftijd van invloed kunnen zijn op hun gezondheid en welzijn. Uit het onderzoek is gebleken, dat scholieren in Rotterdam minder gezond leven dan hun leeftijdgenoten in de omliggende gemeenten.

De oorzaak daarvan ligt volgens Stolwijk in het grote aantal leerlingen van niet-Nederlandse afkomst in Rotterdam. Hun leefwijze is doorgaans minder gezond dan die van anderen, bleek uit het onderzoek.

Ongeluk

Opvallend daarin is dat veel leerlingen in 1990 een ongeluk hebben gehad. Een relatief groot aantal, vijf procent, kreeg een verkeersongeval, terwijl zeven procent zich als gevolg van een vechtpartij onder doktersbehandeling moest stellen. Ruim een kwart van de meisjes en

een derde van de jongens liep een sportblessure op. Een op de drie ondervraagden drinkt wel eens alcohol en een op de vijf rookt sigaretten. Vier procent van de leerlingen, meer jongens dan meisjes, gebruikt wel eens hasj of marihuana.

Leerlingen van het lbo roken en gokken vaker dan hun leeftijdgenoten van andere scholen. In het algemeen geldt dat leerlingen hun gezondheid goed vinden, naarmate het schoolniveau hoger is.

De uitkomst van het onderzoek is voor de GG & GD aanleiding maatregelen te bepleiten bij alle scholen. Die zouden, aldus onderzoekster Stolwijk, 'open spreekuren' moeten gaan houden, waar leerlingen makkelijk kunnen binnenlopen. „Een dergelijke zorgvoorziening moet laagdrempelig van opzet zijn, aangezien scholieren nu eenmaal niet gauw uit eigen beweging een beroep doen op de hulpverlening.” Door regelmatig overleg met de docenten te bevorderen zouden verpleegkundigen moeten bijdragen aan de vroege signalering van ernstige psycho-sociale problemen onder scholieren. Samen met de leerlingbegeleiders op de scholen zou, aldus Stolwijk, voor ernstige probleemgevallen een speciaal 'vangnet jeugdhulpverlening' moeten worden opgezet.

• Zanzibar: Scholieren die in de penarie zitten hebben hulp nodig

Scholieren die in de penarie zitten hebben hulp nodig

TR 25

Op Rotterdamse scholen moeten spreekuren komen voor leerlingen die met zichzelf in de rats zitten. Op het Mercatuscollege is zo'n spreekuur er al een paar jaar. Claudia Ruter: „Je loopt er gewoon binnen, krijgt een kopje thee en je kan praten over wat je dwars zit.”

Alleen door te praten op het spreekuur, ben je het probleem vaak al kwijt”, vertelt Claudia, die in de tweede klas zit van het Mercatuscollege.

Uit een onderzoek van de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) in Rotterdam en omstreken bleek gisteren dat veel jongeren daar in de knoop zitten met zichzelf. Ruim drieduizend leerlingen op mavo, LBO, havo en VWO deden aan het onderzoek mee. En de resultaten waren niet zo positief.

Een op de vijf meisjes en een op de zes jongens liggen vaak wakker omdat ze zich druk maken over zichzelf, hun ouders, de toekomst, seksualiteit en school. Danielle Buys (14): „Soms maak ik me weleens druk over school. Als ik bij voorbeeld mijn huiswerk niet wil leren. Dan wordt mijn moeder boos. Maar van dat huiswerk kan ik niet nachten wakker liggen. Ik praat dan ook niet met de lerares die het spreekuur doet. Dat los ik zelf wel op.”

Muno Lopez (15) van de Wolfert van Borselen scholengemeenschap vindt ook niet dat je problemen moet oplossen met een docent van school. „Toen ik weleens dingen over het leven wilde weten, praatte ik met met broer. Ik vind dat je zoiets met je familie moet oplossen. Niet met iemand van buitenaf.”

Vrienden

Ook Jamal Bouzariouh (16) praat niet zo makkelijk met een docent over wat hem bezig houdt. „Op school hebben wij een speciaal iemand waar je naar toe kan gaan, maar ik denk dat mijn problemen niet zo zwaar zijn dat ik daar naar toe moet. Ik heb het er weleens met mij vrienden over. Maar meer niet. Soms denk ik weleens: 'wat doe ik thuis'. Maar dat vind ik niet zo'n heel erg belangrijk probleem.” Uit het onderzoek van de GGD bleek verder dat hoe hoger het schoolniveau is, hoe meer de leerlingen letten op hun gezondheid. Hoewel leerlingen in de stad Rotterdam ongezonder leven dan de leerlingen die rondom Rotterdam wonen.

Kindertelefoon helpt vaker

AMSTERDAM – De Kindertelefoon in Amsterdam krijgt steeds meer kinderen aan de lijn die kampen met emotionele problemen. Het aandeel van dit soort moeilijkheden is gestegen van 9,6 procent in 1988 naar 14,5 procent in 1990. Dit meldt het jaarverslag van de Kindertelefoon.

de Volkskrant VAN VRIJDAG 13 SEPTEMBER 1991

BINNENLAND

Weerstand ontwikkelingslanden om homoseksuele gevangenen te helpen eindelijk overwonnen

Homo-beleid Amnesty moeizaam geaccepteerd

Van onze verslaggeefster INEKE JUNGSCHELEGER NIJMEGEN — De Afrikaanse deelnemers aan de tweemaaljarige conferentie van Amnesty International, vorige week gehouden in Japan, zijn met lood in hun schoenen naar huis gegaan. „Homoseksualiteit is zo volslagen taboe in vrijwel alle Afrikaanse landen, dat men het bestaan ervan eenvoudig ontkent”, zegt prof. dr. R. Fernhout, voorzitter van de Nederlandse afdeling van Amnesty.

Toch hebben de vertegenwoordigers van de mensenrechtenorganisatie uit dit werelddeel ook ingestemd met de resolutie waarin werd besloten dat Amnesty voortaan zal opkomen voor mensen die wegens homoseksualiteit worden vervolgd.

Bij de beslissing of een gevangene in aanmerking komt voor adoptie, zal iemand die uitsluitend wegens homoseksualiteit gevangen zit dezelfde behandeling krijgen als andere politieke gevangenen.

In 1979 stond het voorstel hier toe voor het eerst op de agenda. De weerstand was groot: niet alleen in Afrika, maar ook in Zuid-Amerika, de islamitische wereld en het merendeel van de Aziatische landen bestaat homoseksualiteit officieel niet.

Fernhout, hoogleraar Europees Migratierecht aan de Universiteit van Nijmegen, vertelt hoe het internationale gezelschap vertedigers van de mensenrechten in Yokohama de adem inhiel toen het op stemmen aankwam. „De vertegenwoordigers van de Afrikaanse landen waren allemaal bij elkaar gaan zitten. Wij vreesden dat zij als blok tegen zouden stemmen. Dan hadden wij een groot probleem gehad.”

„Dat de Afrikaanen allemaal met de resolutie instemden was te danken aan de bemiddelende rol van India. „We

wisten allemaal dat homoseksualiteit sinds jaar en dag het meest gevoelige onderwerp was en het was niet verwonderlijk dat er op de werkbijschikkomsten eerder in de week, flink stoom moest worden afgeblazen. Alle vooroordelen die erover bestaan, kwamen weer op tafel op een manier waarvan je soms wel erg moest slikken. De Afrikaanse en Caribische secties ontkennd niet langer dat homoseksualiteit bestond, maar wilden er niet voor werken. Dat was typisch iets westers, zeiden ze.”

Heftigheid

De Indiase deelnemers, die zich in de discussie tot dan toe nogal op de achtergrond hadden gehouden, schrokken zo van de heftigheid van de Afrikaanen, dat ze zeiden: „Zo kan het niet.” Ze besloten

een bemiddelende rol te gaan spelen. Het tweede land dat een belangrijke rol speelde bij de besluitvorming was Barbados, dat tot ieders verrassing inbracht dat het accepteren van multicultuureliteit niet van één kant kan komen. „Dat was zeer moedig”, zegt Fernhout. „Barbados hoort tot de Caribische landen, waar homoseksualiteit niet zo taboe is als in Afrika. Die mensen uit Barbados hadden het er ook persoonlijk heel moeilijk mee. Het opnemen voor homo's betekent in zo'n land ook dat je er zelf toe wordt gerekend.”

Op een gegeven moment waren ook de Afrikaanen ervan overtuigd dat mensen niet om deze reden mogen worden gevangene genomen. Er waren overtuigende voorbeelden uit de Sovjet-Unie, waardoor niemand meer kon volhouden dat het niet gebeurt. „Barbados was

het land dat zich hardop afvroeg: „Waarom willen we dit niet? Omdat we het werk in ons land wel kunnen vergeten als we dit accepteren.” De laatste zin van de resolutie luidt dan ook: „...zich volledig realiserend dat deze beslissing de ontwikkeling van onze beweging in veel delen van de wereld moeilijker zal maken.”

Fernhout, zeer opgelucht omdat er een doorbraak is in de zaak waarin Nederland al jaren een voorhoederol vervult, weet dat er nog heel wat tactisch manoeuvreren nodig zal zijn om Amnesty-vertegenwoordigers te helpen deze beslissing in praktijk te brengen. „Het hoofdkantoor in Londen moet nu praktische richtlijnen gaan uitwerken. Daar hebben zij al de nodige ervaring mee, nadat in 1972 was besloten dat Amnesty onder alle omstandigheden te

gen de doodstraf is. Dat lag in een aantal landen ook heel moeilijk.”

In 1985 besloot de internationale vergadering, toen in Helsinki bijeen, dat er een studie gedaan moest worden naar het verband tussen homoseksualiteit en gevangenschap. Fernhout: „Zijn we niet een puur theoretische discussie bezig of zijn er ook voorbeelden te noemen, was de vraag. De opdracht voor het onderzoek ging naar een Nederlander. Hij heeft internationaal met alle mogelijke homo-organisaties gesproken, maar het bleek zeer moeilijk om cases te vinden. Als het er maar uitzag dat mensen om die reden gevangene zaten, wilden zij het zelf niet weten of de familie wilde het niet weten.”

In 1987 werd het rapport gepresenteerd. „De stemming was: nu kunnen we het innemen van een standpunt niet

meer uitstellen. Maar de Zuidamerikaanse landen waren toen nog absoluut tegen en uit Azië kwam al evenmin medewerking. Toen is het compromis voorstel aangenomen om het hele mandaat van Amnesty door te lichten. In vier jaar zou worden nagegaan of de opdracht die onze organisatie zich stelt, nog wel in overeenstemming was met de wereld van de jaren negentig.”

Uit deze herziening kwam onder meer het besluit om niet langer alleen regeringen aan te spreken op gedrag dat in strijd is met de mensenrechten, maar ook oppositiebewegingen. Fernhout: „Als wij bijvoorbeeld de Engelse ambassadeur aanspreken over Ierland, wijst hij ons er onmiddellijk op dat wij de IRA niet aanklagen. Dat argument gaat nu dus niet meer op.” Het aanspreken van oppositiegroepen die de mensenrechten overtreden is een aanzienlijke uitbreiding van het werk van Amnesty International. „Een beweging als Lichtend Pad in Peru heeft geen adres”, zegt Fernhout. „Het zal zeer veel mankracht en dus veel geld kosten om wat te krijgen op zulke groepen.”

Vervolg homoseksuelen

AMSTERDAM — De Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC is verheugd dat de mensenrechtenorganisatie Amnesty International voortaan ook mensen die gevangene zitten om hun homoseksualiteit erkent als gewetensgevangenen. Het COC heeft sinds 1985 geijverd voor dit besluit. Ook de Nederlandse afdeling van Amnesty heeft op het besluit aangedrongen.

Amnesty erkent homoseksueel als 'gewetensgevangene'

Van een onzer verslaggeefsters AMSTERDAM — Het heeft lang geduurd, maar Amnesty International heeft op de laatste internationale vergadering besloten homoseksuelen te erkennen als gewetensgevangenen. De Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit (COC), die hier al jaren op aandringt, is tevreden.

Het opnemen van vervolgde homoseksuelen ligt heel gevoelig bij de mensenrechtenorganisatie. In 1985 besloot Amnesty een studie te doen. Het bleek dat er nauwelijks, of liever gezegd, geen enkel dossier van een vervolgde homo's was te vinden in de laden van de mensenrechtenorganisatie.

Bij de volgende internationale vergadering, twee jaar later, werd besloten het hele mandaat door te lichten en te kijken waar het kon worden uitgereid. In 1989 kwam er een commissie, die concludeerde dat homoseksuelen die vervolgd worden alleen vanwege hun ge-

aardheid, recht hebben op steun van Amnesty International.

R. Fernhout, voorzitter van de Nederlandse afdeling van Amnesty, is verrast dat het voorstel 'eenstemmig' door alle afgevaardigden werd aangenomen.

„Het is een buitengewoon gevoelig onderwerp. Afgevaardigden uit Latijns-Amerika, Afrika en Zuidoost Azië hebben de grootste moeite homoseksualiteit te accepteren. Met name de Afrikaanse en Caribische afgevaardigden stemden met tegenzin voor. Zij stelden: de westerse landen moeten aan onze cultuur denken, maar omgekeerd zien wij nu in dat het voor de westerse secties vervolging van homo's heel zwaar weegt. Een kleine, maar prachtige overwinning.”

Tegenwoordig zijn er wel zaken van vervolgde homoseksuelen bekend bij de mensenrechtenorganisatie. De grote vrijheid in de Sovjet-Unie heeft er de laatste jaren voor gezorgd dat er nu enige honderden gevallen van vervolgde Russische en Oosteuropese homo's bij Amnesty in Londen werden aangemeld.

FILM — Liefdesgeschiedenis tussen soldaat en jongen in de oorlog wordt verfilmd

Primeur 12 september

Op dit moment wordt in Friesland de film *Voor een Verloren Soldaat* opgenomen. Maarten Smit (14) uit Groningen speelt de hoofdrol. Hij werd ontdekt via de 'vooropleiding theater' in Groningen, een instelling voor middelbare scholieren die graag en veel toneel spelen.

De film speelt zich af in de oorlog en gaat over de relatie tussen een twaalfjarige jongen, Jeroen, en een Amerikaanse soldaat. Het is de verfilming van het gelijknamige boek van choreograaf Rudi van Dantzig. In deze autobiografie herinnert hij zich zijn jeugd, toen hij bij een pleeggezin op het Friese platteland was ondergebracht.

Maarten wil via de telefoon niks over zijn rol zeggen: "Hij is niet zo'n telefoonfreak", zegt Milly Schloss van het filmproduktiekantoor, dat doet Josja Hamann voor hem. Josja is zijn coach en tevens leider van de 'vooropleiding theater'.

Josja is zeer over Maarten als filmster te spreken: "Het lijkt alsof hij al jaren niks anders doet. En hij ziet er niet tegenop om met bekende acteurs te spelen. Integendeel, hij zegt zelfs: 'Ze spelen zo lekker'."

Het boek speelt zich voor een deel af in de Tweede Wereldoorlog. Jeroen woont tijdelijk bij een gezin in een dorpje in Friesland, Warns.

Jeroen Krabbé als 'oude' Jeroen, Maarten Smit als jonge Jeroen en Andrew Kelley als Wolt.
(Foto: Kippa)

Daar rijden op een goede dag de bevrijders binnen: Amerikaanse soldaten. Met één van hen, Wolt, krijgt Jeroen een verhouding, die voor hem heel heftig is. Lichamelijk pijnlijk, verwarrend, opwindend, en soms teder. Jeroen is bang, maar wordt ook verliefd op de soldaat en zoekt hem telkens op. Ze hebben seks, samen. Hoe kijkt de coach tegen die scènes tussen de soldaat en de jongen aan? "Dat is niet zo'n probleem. De film is milder, verhelderder dan het boek. Het gaat veel meer om vriendschap, om liefde,

dan om seks."

Nog twee andere leerlingen van dezelfde opleiding spelen in de film, als Jeroen's pleegbroer en diens Amsterdamse vriendje. De soldaat wordt gespeeld door Andrew Kelley, een danser van het Nationaal Ballet. En Jeroen Krabbé is de 'oudere' Jeroen, die terug kijkt op zijn jeugd. Een kleine, maar belangrijke rol. De regie is in handen van Roeland Kerbosch en de film wordt volgend jaar februari in de bioscopen verwacht.
SvB

LITERAATUUR

Uitverkoren regels (*)

Wolt strekt zich naast me uit, hij slaat zijn armen en benen om me heen: een lucht van ijzer, van warmte en slaap. Ik hoor zijn stem in mijn oor, hij bezweert en verdooft me, bij elke ademhaling drukt zijn buik tegen de mijne, plotseling is hij weer zacht en aardig. Ik voel dat hij mijn armen om zijn nek legt. Langzaam, terwijl ik zijn ademhaling volg, kom ik tot rust. Zonder dat hij erom vraagt druk ik mijn mond tegen zijn hals.

Ik lig ingesloten tussen de muur en zijn lichaam dat me als een opgeworpen wal beschermt. Hij heeft zich van me af gedraaid en beweegt niet. Slaapt hij?

Zijn rug is een landschap, schouderbladen die heuvels zijn, zijn huid een glooiend veld waar bleekblauwe, onderhuidse rivieren door stromen. Bij de buiging van zijn nek groeien glanzende muizehaartjes in wonderlijke symmetrische formaties en richtingen, een miniatuurspel van optrekende legers. Het landschap en de legers bewegen langzaam met zijn ademhaling.

Hij houdt van me: 'I love you', dat heeft hij gezegd. Zoekend reikt zijn arm naar achter en haalt me dichterbij, als ik tegen zijn heupen schuif maakt hij een tevreden geluid.

Hij neemt zijn horloge van de vloer, lang bestudeert hij de wijzerplaat. Is het tijd, moeten we weg? Ik vraag me af waar hij me mee naar toe zal nemen; in elk geval niet terug naar Warns, dat kan niet meer, daar ben ik zeker van. Hij draait zich op zijn rug en rookt een sigaret, hij tikt de as op de vloer, aandachtig, alsof die plek ervoor is bestemd.

Mijn hoofd ligt op zijn borst, zijn arm beweegt over me heen, van zijn mond naar de vloer. Het ding ligt slap en ongevaarlijk over zijn buik, het kijkt me met zijn spleetog aan: een zijderups is het nu, een gewillige rol stopverf. Soms legt Wolt zijn hand eroverheen, ik bestudeer hoe hij het ding betast en verlegt. Een grote-mensenlijf is raar, het is anders. Het boeit me en stoot me af.

Uit: *Voor een verloren soldaat*, van Rudi van Dantzig. Amsterdam, 1986.

(*) Een serie met de mooiste passage uit de Nederlandse literatuur, waarvoor ook jij je favoriete alinea's kunt insturen: Primeur, postbus 535, 1000 AM Amsterdam.

Verfilming van Van Dantzig's 'Voor een verloren soldaat'

4c 2110191

Van onze kunstredactie
Regisseur Roeland Kerbosch en producent Matthijs van Heijningen zijn deze week in Friesland begonnen met de verfilming van Rudi van Dantzig's bestseller 'Voor een verloren soldaat'. Het is het levensverhaal van Van Dantzig, die als jongen tijdens de hongerwinter in Friesland is ondergebracht en die na de bevrijding een korte, maar hevige relatie heeft met een Canadese soldaat, die zijn verdere leven sterk zal beïnvloeden.

De hoofdrollen worden vertolkt door Jeroen Krabbé als de choreograaf Jeroen en Maarten Smit van de Vooropleiding Theater uit Groningen als de jonge Jeroen. De Canadese soldaat Walt wordt gespeeld door Andrew Kelley en Heit en Mem, Jeroen's pleegouders, door Frank Smirk en Elsje de Wijn.

Van Heijningen en Kerbosch, die als compagnons de Amsterdamse bioscoop The Movies exploiteren, zetten nu ook in de filmproductie hun samenwerking voort. Twintig jaar geleden werkten zij al eens samen toen Roeland Kerbosch 'De Antikrist' van Heere Heeresma voor Van Heijningen regisseerde.

De opnamen van 'Voor een

verloren soldaat' duren tot en met 23 september. De film wordt gemaakt in samenwerking met de Avro en in februari volgend jaar uitgebracht. Een citaat uit het boek: 'De geallieerden trekken het dorp binnen. De soldaten maken grote indruk op iedereen in het dorp. Het uniform, de wapens, de taal van de vrijheid. Onder de soldaten is er één die Jeroen speciaal opvalt: Walter. Op een feestavond die is georganiseerd ter gelegenheid van de bevrijding en de komst van de Canadezen, treedt hij met twee vrienden op. Walters optreden maakt diepe indruk op Jeroen. Later die avond leert Walter Jeroen de moderne dansen: jitterbug en jive. Na het feest omhelst Walter Jeroen onopvallend in het donker. Vanaf dat moment ontwikkelt zich een gevoel bij Jeroen dat hij nog niet kent: liefde. Het is het begin van een relatie tussen een in Nederland terechtgekomen soldaat en een op het platteland ondergebracht jongetje uit de grote stad. Ze spreken verschillende talen, maar verstaan elkaar goed.'

□ Jeroen Krabbé als de oude Jeroen, Maarten Smit als de jonge Jeroen en Andrew Kelley als Walter.

Foto KIPPA

10 Donderdag 26 september 1991

Par
Holmans Hoofdstad
Kinderlokker

HET ZIJN ZAKEN waar je eigenlijk niet over schrijft, tenzij uiterst behoedzaam, maar ik moet er altijd aan denken als ik iets lees over zedenmisdrijven met kinderen.

Wij hadden in onze buurt een man die wij de kinderlokker noemden.

Ik moet een jaar of elf geweest zijn en voetbalde met een paar vriendjes tegen de deur van de kerk in de Jacob Obrechtstraat. Plotseling versteende Jantje R. Hij wees op een man en riep: "De kinderlokker! Wegwezen!" En wij renden weg en verstopten ons achter een auto.

De man was al oud, had lang grijs haar en droeg een zwarte Sherlock-Holmesjas, een jas met een pelerine. Ik prentte me zijn verschijning goed in. De man had iets vreemds: hij boezemde ons, Peter, Erik, Gerard en mij namelijk helemaal geen angst in. Alleen Jantje was als de dood voor hem.

Ik had in die jaren absoluut geen idee wat een kinderlokker was. Althans, ik dacht dat het iemand was die kinderen ontvoerde en voor veel geld in het buitenland verkocht; het kon ook iemand zijn die je ontvoerde en dan van je ouders veel geld wilde hebben. Maar de man zag er niet zo uit. Toen we hem weken later weer zagen, verstopten we ons weer achter een auto en begonnen te schelden. "Vieze vuile kinderlokker, pak me dan, pak me dan!" De man reageerde lachend: "Komen jullie maar hier, jullie hoeven helemaal niet bang voor mij te zijn, hoor." Maar wij gingen gewoon door met jennen.

Op een woensdagmiddag zagen wij hem lopen met een andere man. Hij bleef naar ons voetballen kijken en wij, schoffies, riepen doodgewoon: "Hé kinderlokker!" Waarop hij zei: "Willen jullie misschien een ijsje van mij?" Nou, dat wilden we wel. "Maar dan moeten jullie wel met me mee naar huis."

"Ja, we zijn daar gek!" riep Erik, "Volgens mijn broer ben je een flikker." De man schudde zijn hoofd, ging ijs halen bij de groenteman in de Jacob Obrechtstraat en kwam ons dat brengen. Vlak voor die kerk legde Erik

toen uit wat een 'flikker' was. Hij deed dat zo: "Dat zijn kerels die met hun piemel in je reet willen zitten." Waarop Jantje R. toen nog tien, de woorden sprak waar ik nog vaak aan heb moeten denken: "Ik heb altijd gedacht dat je je hol had om te poepen." De kinderlokker deed overigens niets.

Acht jaar later ontdekte ik dat 'De kinderlokker' niemand minder was dan de dichter Jacques van Hattum. En weer een paar jaar later hoorde ik van de schrijver A. Moonen dat Van Hattum inderdaad een pedofiel was.

Van Hattum moet tachtig zijn geweest en tamelijk dement toen ik hem met A punt Moonen ging opzoeken. Het was een korte visite. Er zat een tamelijk jonge man

bij hem, in wie ik een verzamelaar van Reve herkende en die zei dat we maar weg moesten gaan. Moonen - waar zou die trouwens tegenwoordig uitgangen? - wilde echter met Van Hattum over pedofilie praten, maar die bleek daar niet meer toe in staat. Een paar weken later, zo hoorde ik, zou hij worden opgenomen. Jacques stierf op 24 augustus 1981.

...
Ik heb Van Hattum altijd een aardige dichter gevonden.

Hij was in 1900 geboren in het Friese Wommels en debuteerde met 'Baanbrekertjes' - politieke spotverzen. Je komt hem in verschillende bloemlezingen tegen, want hij was eveneens sterk in het bezingen van de jaargetijden.

'Geen dag kan zo beginnen als deze dag begon, ik kwam mijn kamer binnen en daar was enkel zon.'

Het zijn de eerste regels van een mooi vers over de tijd en de jaargetijden dat in bijna alle schoolbloemlezingen voor 1960 verplichte stof was.

Het bekendst is echter zijn 'zelfportret' geworden.

Ik ben Van Hattum en ik weet Dat honderdzestig pond zo heet Hoe meer ik drink, hoe meer ik eet

Hoe meer pond vlees Van Hattum heet.

THEODOR HOLMAN

FOTO ANP
Jacques van Hattum in 1960.

Jacob Israël de Haan: verguisd en aanbeden

door Bert van Panhuis

Op maandagavond 30 juni 1924 werd in Jeruzalem Jacob Israël de Haan vermoord door een lid van de Hagana, de paramilitaire ondergrondse organisatie van de socialistische zionisten.

Het was de eerste politieke moord van joden onderling in Palestina. Met de moord kwam, op bijna 43-jarige leeftijd een einde aan het leven van een man, die rond de eeuwwisseling als schrijver in Nederland voor beroering en schandalen zorgde en tot op heden in Israël of als martelaar wordt aanbeden of als verrader wordt verguisd.

Emile Fallaux heeft voor de VPRO over het veelbewogen leven van de schrijver, jurist, journalist en politiek activist De Haan een twee uur durende documentaire, 'Het Eind dat niemand keren kan', gemaakt, die zondag (Ned. 2, 21.29 uur) wordt uitgezonden. Een karwei van jewelste, want De Haan is op tal van terreinen (zeer) actief geweest en, zoals Fallaux in de VPRO-gids zegt, een vrij onmogelijke figuur om te portretteren. "Een hells actief bestaan en alles grijpt in elkaar", aldus Fallaux. "Uiteindelijk is besloten voor wat het nu geworden is: het nuchter achter elkaar zetten van zijn levensloop. Het is al ingewikkeld genoeg."

'Een getormenteerd leven' noemt Fallaux het bestaan van De Haan. Dat slaat dan op zijn religieuze omzwervingen, zijn seksualiteit, maar ook zijn politieke activisme, diplomatiek en fanatiek als het ging om zijn zionisme en latere verzet tegen het zionisme, en in zijn streven naar het vreedzaam naast elkaar leven van joden en arabieren in het Palestina van de jaren tien en twintig van deze eeuw.

Dweepziek

De in het kinderrijke gezin van een Zaanse kosjere slager geboren Jacob Israël ontwikkelt als leerling van de Rijkskweekschool in Haarlem een dweepzieke bewondering voor schrijvers als Van Deyssel, Werwey en Van Eeden. Voor die laatste heeft hij zoveel genegenheid dat hij zelfs 'christelijke verzen' voor hem schrijft. Enkele jaren later raakt hij bevriend met de arts-schrijver Sam Aletrino, die hem, na onderzoek, bestempelt als een biseksueel met sterk homoseksuele gevoelens. In die tijd stelt De Haan zich ten dienst

Jacob Israël de Haan leidde een 'getormenteerd' leven.

van de socialistische zaak, onder meer als verslaggever van Het Volk. Wonend in de Amsterdamse wijk De Pijp doet hij op 23-jarige leeftijd het boek Pijpeliëntjes uitkomen. Het zorgt voor een enorm schandaal, want het is de eerste roman met een onverbloemd homoseksueel karakter. Aletrino krijgt 'bijna een stuip van schrik' want in de hoofdpersonen Sam en Joop moet men haast wel hem en De Haan herkennen. Niet alleen breekt Aletrino vol-

MEDIA

komen met zijn vriend, Pijpeliëntjes kost De Haan ook zijn baan bij Het Volk. De socialisten, die staan te trappelen om regeringsverantwoordelijkheid te krijgen, willen absoluut niet worden vereenzelvigd met homoseksualiteit.

De aangeslagen De Haan trouwt enkele jaren later met de arts Johanna 'Hans' van Maarsseveen, die hij belooft geen 'Pijpeliëntjesachtige' literatuur meer te schrijven. Toch zal hij in Nederland met 'homo-literatuur' vereenzelvigd blijven; een verzameling van dit genre verscheen enkele jaren geleden onder de titel 'Naar vriendschap zoo een mateloos verlangen', een regel uit De Haans gedicht 'Aan enen jongen visscher'. 'De dichter van het joodse lied' - in een verzoek aan Chaim Weizmann, een van de leiders van het zionisme, om een visum noemt hij zichzelf

zelfs de enige joodse dichter van betekenis in Nederland - vertrekt in 1918 naar Palestina. Als verslaggever voor het Algemeen Handelsblad zal hij daar vijfhonderd reisbrieven en beschouwingen schrijven. Hij biedt zijn diensten aan aan de zionistische commissie in Jeruzalem, maar die laat weten niet op een intellectueel zonder geld te zitten wachten. De Haan begint de orthodoxe (en anti-zionistische) beweging Agoedat Jisrael aan te moedigen en ontwikkelt zich tot een woordvoerder van de orthodoxie. In Palestina verschijnt krantenmaginaat Lord Northcliffe, uitgever van onder meer de Daily Express, op het politieke toneel, een anti-zionist uit opportunisme. De Haan gaat als correspondent voor de Express optreden. De tegenstellingen tussen de zionisten en de orthodoxen worden steeds grimmiger en Weizmann zegt dat de Agoedat Jisrael met Northcliffe en het Vaticaan tegen het idee van een joods 'nationaal tehuis' samenspannen. De Haans tegenstanders dreigen hem 'als een dole hond' te zullen terechtstellen, want hem voor de rechter slepen lukt niet. De Haan tart ze door vriendschappelijk op te trekken met de door Londen in het zadel geholpen en gehouden koning Abdoella van Transjordië en de oorlog te verklaren aan 'het tegenwoordige, ongodsdienstige zionisme'.

In de documentaire wordt nu duidelijk gemaakt welke rol de eerder opgevoerde Avraham Tehomi, een uit Odessa naar Palestina geëmigreerde jood, gaat vervullen. Tehomi, inmiddels 88 jaar, verfoeit De Haan, die zich aan de kant heeft geschaard van de politici die het aantal inreisvergunningen voor (Oosteuropese) immigranten willen beperken. En dat terwijl landen als de Sowjet-Unie worden gesteerd door pogroms. Tehomi, lid van de Hagana, probeert nog een gesprek met De Haan te voeren maar wordt weggescholden met: 'Ketter, God zou je moeten doden'. Dan schieten op 30 juni enkele, waarschijnlijk twee, leden van de zionistische ondergrondse De Haan dood. Tegenstanders van de activist wekken de indruk dat het ging om de afrekening van een Arabische vader voor het feit dat De Haan niet van zijn zoon kon afbliven. De aanhangers van het zionisme zijn bij, roepen elkaar 'mazzeltov' toe. Duzenden orthodoxen trekken zwaar rouwend achter de baar aan.

Zich in elkanders armen geven

Hans Werkman heeft iets met Willem de Mérode. Tot twee keer toe schreef hij al een biografie over de dichtende onderwijzer uit Uithuizermeeden, die in 1924 acht maanden in de gevangenis zat vanwege een pedofiel delict. Werkman was ook de motor achter de uitgave van diens 'Verzamelde Gedichten' in september 1987 ter gelegenheid van De Mérode's honderdste geboortedag.

In oktober voegt Werkman een nieuwe parel toe aan zijn collectie: 'De Mérode en de jongens' (De Prom, Baarn, 320 blz. - f32,50). In de bundel analyseert Werkman de

95 liefdesgedichten die De Mérode over zijn favoriete pupillen schreef. Hij concludeert dat de gevoelens vooral spiritueel waren. Op één uitzondering na. Het gedicht 'Verlangen' dat De Mérode op 16 maart 1919 schreef en opdroeg aan ene

Jp, is onverbloemd erotisch van karakter, zoals uit de derde strofe blijkt.

Na lang en lachend wederstreven, Wie liefde geef, wie liefde raap, Zich in elkanders armen geven Tot kaimen eensgezinden slaap.

In de andere jongensgedichten bezingt De Mérode vooral het uiterlijk: de wangen, de lippen en de haren. Zoals in 'De Haarlok', dat hij opdroeg aan Okke, zijn meest geliefde leerling.

Daags streefde ik vaak uw schone hoofd, 's Nachts droomde ik van uw gouden haren, Van uwer wangen blozend ooft En van uw diep en stralend staren.

Het gedicht maakt deel uit van het boek 'OKKE' waarvan De Mérode in 1934 één exemplaar liet drukken, voor eigen gebruik. Als een soort afscheidsgebaar aan 'de blonde prins van zijn poezie', want De Mérode heeft Okke na 1924 nooit meer teruggezien. Ekko (Okke) Ubbens, overleed op 9 augustus van dit jaar, op 85-jarige leeftijd.

Werkman maakt in de inleiding nog melding van diens verscheiden.

Onderzoek naar mishandeling jongeren

Personeel De Dreef komt met schokkende verhalen over gedrag afdelingshoofden

Van onze verslaggevers **TR 4**
AMSTERDAM - Het ministerie van justitie laat een onderzoek instellen naar mishandelingen in de jongensinrichting De Dreef in Wapenveld. Het Landelijk Steunpunt Zetten heeft bij de hoofdofficier van justitie in Zwolle aangifte gedaan van mishandeling door tenminste vier personeelsleden.

Het Landelijk Steunpunt Zetten maakte gisteren op een persbijeenkomst bekend dat een eigen onderzoek zestig klachten opleverde over mishandelingen. Deze klachten zijn vooral gericht tegen drie afdelingshoofden en de directie. Nadat dit bekend werd heeft gisteren nog een aantal ex-pupillen mishandelingen gemeld. Sommige dateren nog uit de jaren zestig en zeventig. Voor het eerst in de geschiedenis van de jeugdbescherming hing ook een ondernemingsraad van een inrichting de vuile was buiten. Een van hen gaf het voorbeeld van een jongen die door een afdelingshoofd 's nachts uit bed was gehaald. De

man vroeg: „Heb je gejat?“ Toen de jongen ontkende, kreeg hij een klap op zijn wang. „Dat herhaalde zich zo'n twintig keer“, zei de hulpverlener die erbij was. „Daarop sommeerde de man dat de jongen op de stoel links moest gaan zitten, omdat zijn gezicht anders zo lelijk zou worden. Uiteindelijk is hij twee uur lang geslagen. Om de twintig klappen moest hij van stoel verwisselen.“ De Dreef is een particuliere open justitiële inrichting voor Zeer Intensieve Behandeling. Aangezien dit de moeilijkste jongens betreft, is het onvermijdelijk dat er klappen vallen, bij voorbeeld als personeel bedreigd wordt. Maar volgens de ondernemingsraad is de aanpak 'volstrekt uit de hand gelopen' en worden jongens ook psychisch mishandeld en gediscrimineerd. Zo werd een islamitische jongen gedwongen varkensvlees te eten. Markant is dat de directie in mei een 'sla-verbod' zou hebben uitvaardigd, toen duidelijk werd dat de AVRO een televisiereportage over misstanden in De Dreef zou gaan uitzenden. Volgens W. Reijers van

de ondernemingsraad reageerden enkele personeelsleden met de opmerking: 'Nou ja, we kunnen gelukkig nog wel schoppen'. De ondernemingsraad die uit vijf personeelsleden bestaat heeft zich een week geleden ziek gemeld. „Het werken werd ons onmogelijk gemaakt.“ Het aantal personeelsleden en pupillen is door de ontstane commotie het afgelopen half jaar flink uitgedund. Van de groepsleiders is ongeveer de helft nog actief. Van de vier paviljoens is er inmiddels een gesloten. Het aantal pupillen is gedaald van 50 tot 28.

Geknoei

De ondernemingsraad heeft de officier van justitie ook ingelicht over mogelijk geknoei met subsidies. De inmiddels vertrokken adjunct-directeur zou een huis van een ton hebben laten boluwen uit de 'zwarte kas'. Pupillen moesten dit huis bouwen, en werden volgens het Landelijk Steunpunt Zetten geslagen als ze niet hard genoeg werkten. Volgens groepsleider Jongma had de adjunct-directeur zoveel macht dat

niemand iets durfde aan te kaarten. „Maar zijn vertrek heeft niets verbeterd; drie afdelingshoofden hebben de macht overgenomen.“

R. Vinke, een leraar van een school voor beroepsopleiding in Epe, verklaarde dat hij al sinds 1987 probeert de misstanden aan de kaak te stellen. Hij had gemerkt dat één van zijn leerlingen, die in De Dreef woonde, daar mishandeld werd. Nadat Vinke van ex-personeel begreep hoe ernstig de situatie was, hoopte hij dat de ministeries van WVC en justitie zijn klachten in behandeling zouden nemen. Telkens werd zijn verzoek niet gehonoreerd, ondanks zijn pogingen om ook via de Tweede Kamer en de Ombudsman dit voor elkaar te krijgen. Volgens het Eerste Kamerlid Glastra van Loon (D66) schiet de inspectie 'systematisch tekort'. „De ministeries zijn doodsbang iemand te beschuldigen. Ze laten klachten vallen als een hete aardappel. Daardoor worden machtsstructuren in de jeugdbescherming nauwelijks aan controle onderworpen.“

• Vervolg op pagina 3

VERVOLG VAN PAGINA 1

Het hete hangijzer is het ontbreken van een officiële inspectie. Het ministerie van WVC heeft wel een inspectie jeugdhulpverlening, maar die is niet bevoegd justitiële inrichtingen te inspecteren. Deze vallen onder Justitie. Een woordvoerder van het ministerie van justitie bevestigt dat de afgelopen jaren drie officiële klachten over De Dreef zijn ingediend. „We hebben die onderzocht, maar ze konden niet bevestigd worden.“ Volgens haar gaan er regelmatig ambtenaren op bezoek bij De Dreef. „Die constateren dat de methode bepaalde risico's met zich meebrengt. Ze hanteren op De Dreef een confronterende aanpak. Daarover zijn gesprekken met de directie gaande.“

In De Dreef krijgen jongeren van 13 tot en met 21 jaar een zeer intensieve behandeling (ZIB), die vergelijkbaar met een TBS-behandeling van volwassenen. De jongeren zijn er geplaatst op last van de kinderrecht. De instelling wordt met recht een eindstation genoemd, voor de moeilijkste jongeren in het justitie-circuit.

Naar aanleiding van de geruchten over mishandeling verduidelijkt directeur J. A. Karrenbeld van De Dreef in een brief aan de kinderrechtshouders de behandelingsmethode van de instelling. „Een structuur bieden de opvoeding voor deze jongeren kan nooit vrijblijvend zijn. Dwang kan niet zonder dwangmiddelen. Fysiek ingrijpen is dan soms nodig, maar dit is juridisch niet toegestaan. In het pedagogisch handelen is echter een oorvijg niet hetzelfde als

een mishandeling in een Turkse gevangenis.“

Karrenbeld schrijft verder: „Als jongeren steeds meer rechten krijgen, als onze maatschappelijk orde zich erbij neerlegt dat een ieder zo ongeveer zijn gang gaat, dan is het de vraag of wij, gezien de jongeren waarmee wij werken, niet met een zeer ongelijke strijd bezig zijn.“ De directeur die al 27 jaar aan De Dreef is verbonden, zei gisteren door de kritiek te zijn overrompeld. Hij zei niets te weten van de medewerking van zijn personeel aan het televisie-item. „Dat was een complete verrassing. Ik heb de indruk dat sommige mensen zich als held willen presenteren, door een zogenaamd 'concentratiekamp' aan te pakken. De door hen beschreven mishandelingen zijn mij in ieder geval onbekend“, aldus Karrenbeld.

Ook de woordvoerder van justitie zei dat het departement zich volstrekt voelde overvallen door de berichten over structurele mishandeling. De vice-voorzitter van de werkgroep kinderrechtshouders, mr. S. B. de Pauw Gerlings, staat echter te kijken van de schrikreactie van Justitie. „Begin mei zijn de problemen bij De Dreef uitgebreid aan de orde geweest in een gesprek tussen de kinderrechtshouders en het ministerie van justitie. We hebben gemeld dat het ons ter ore was gekomen dat mishandeling als straf wordt gebruikt en dat er wordt geslagen bij verhoor. 'We weten ervan', zei Justitie letterlijk. Er zou een onderzoek lopen. In juni heeft de werkgroep, namens alle kinderrechtshouders, nog eens schriftelijk verzocht om maatregelen. We hebben er niets meer van gehoord.“

'De Dreef stond goed bekend'

Doek: Klachtencommissie had uitwassen kunnen voorkomen

door Hans Marijnissen

AMSTERDAM - Het had nooit zover hoeven komen. Professor J. E. Doek kan er kwaad over worden. Volgens de hoogleraar familie- en jeugdrecht van de Vrije Universiteit in Amsterdam waren er in opvanghuis De Dreef veel minder klappen gevallen als er een formele klachtencommissie was geweest waar pupillen mishandelingen hadden kunnen melden.

De rijksinrichtingen voor jeugdigen hebben zo'n commissie, zegt Doek, die is verplicht. En een rechtspositieregeling. Jongeren krijgen bij binnenkomst direct een folder in de hand met daarin de weg naar de commissie. „Particuliere stichtingen die een jeugdinstelling voor zeer intensieve behandeling (ZIB) beheren, hebben die verplichting niet. Wat me nu verbaast is dat de politiek nog nooit heeft gezegd: er is voor die rijksinrichtingen een klachtenregeling, laat alle particuliere instellingen binnen vier jaar een soortgelijk model introduceren. Misschien is het in het leven roepen van zo'n commissie voor individuele, kleine instellingen onmogelijk, maar dan kunnen zij toch samenwerken met andere particuliere instellingen.“

Doek vindt dat ook het ministerie van justitie blaam treft. Het departement zou de opvang van zeer moeilijke jongeren te gemakkelijk hebben overgelaten aan het particulier initiatief. „Ik vind het onbegrijpelijk dat justitie de afgelopen

jaren geen klachtencommissies heeft afgedwongen. Dat is toch eenvoudig. Je dreigt gewoon met een vermindering van de subsidie. Als het ministerie die zaken goed had geregeld, waren er geen excessen ontstaan. Hetzelfde geldt voor de particuliere inrichting in Zetten, onder beheer van de Helderingsstichtingen. Als daar een goede klachtencommissie was geweest, was de zaak Finkensieper veel eerder aan het licht gekomen.“ De hoogleraar die ook plaatsvervangend kinderrecht in Den Haag is, kent De Dreef in Wapenveld goed. „Ik heb er zelf jongeren geplaatst, in de tijd dat de inrichting bekend stond als een uitstekend instituut dat met een wachtlijst moest werken. De inrichting was, en is nu nog, vooral een 'eindstation' voor de zware en te gecompliceerde geval-

len, voor jongeren die al een loopbaan in allerlei inrichtingen achter de rug hebben maar daar eenvoudigweg niet gehandhaafd kunnen worden. De Dreef heeft een soort restfunctie en heeft die tot voor kort uitstekend uitgevoerd. Je moet toch iets met die jongens. Natuurlijk, kun je je afvragen hoe het allemaal zover heeft kunnen komen met die pupillen en analyseren of het nu op hun zesde of achtste levensjaar fout is gegaan, maar daar koop je nu niets voor. Je moet nu iets met die jongeren, en De Dreef heeft die handschoen opgepakt.“

Met rugzakken

Vooraf in de periode 1975-1985, vertelt Doek, liep De Dreef voorop

bij nieuwe initiatieven. Toen nu niemand had gehoord van *survival*, liepen de jongens van De Dreef al met rugzakken door de Ardennen, of waren zij aan het vissen op de Waddenzee en oogsten zij druiven uit de eigen wijngaard in Duitsland. En net buiten de inrichting sjeesden ze met zelf onderhouden motoren op het crossterrein.

„De jongens zijn wel geen weken op weg, maar aan zo'n uitje is een heel voorbereidingprogramma gekoppeld dat in de inrichting moet worden afgewerkt. Er moet getraind worden, in een groep nog wel. De leiding van De Dreef heeft al vroeg begrepen dat praten alleen voor deze jongens onvoldoende is. Nee, deze jongens krijgen concrete activiteiten aangeboden en dat werkt.“

Doek denkt dat De Dreef inhoudelijk zijn tijd zeker niet voorbij is. Nog steeds is de actieve, gestructureerde aanpak succesvol, maar dat er tegelijkertijd iets goed mis is, kan ook hij niet ontkennen. „Ik heb pertinent niet de indruk dat De Dreef een instelling is waar stelselmatig wordt mishandeld. Wel is daar een sfeer waarin begeleiders klappen teruggeven en ik kan me zo'n reactie vaak goed voorstellen. Op De Dreef zitten nu eenmaal geen 'vriendelijke kinderen', maar zeer moeilijke jongeren. Wel denk ik dat als je pedagogische pretenties hebt, je de geweldadige gedragingen moet doorbreken en niet in die gedragslijn mag gaan meedoen. Als een groepsleider slechts door slaan zijn doel bereikt, heeft hij zijn pedagogi-

sche grenzen wel bereikt. Verder is slaan als straf, mishandeling bij verhoor, natuurlijk uit den boze. Daarover is iedereen het eens. De tijd van de stokslagen is voorbij.“

De Dreef ontslaat kritisch personeel

door Hans Marijnissen **TR 25**
AMSTERDAM - Het bestuur van jongerenopvanghuis De Dreef in Wapenveld ontslaat de zes personeelsleden die hebben meegewerkt aan een televisie-uitzending over vermeende mishandelingen in de inrichting.

De medewerkers die zich een week voor de gewraakte uitzending op 2 september collectief ziek meldden, wilden afgelopen maandag weer

aan het werk. Zij kregen echter van het bestuur te horen dat zij met onmiddellijke ingang op non-actief zijn gesteld. Dat kan in principe voor veertien dagen, maar de termijn kan telkens worden verlengd.

Hun advocaat mr. R. Amelink heeft inmiddels te horen gekregen dat De Dreef de kantonrechter in Zwolle heeft verzocht de arbeidsovereenkomst met de zes kritische personeelsleden te ontbinden. Dat is alleen mogelijk op grond van een zeer gewichtige reden en die is volgens het bestuur duidelijk aanwezig: de arbeidsverhoudingen zijn zodanig verstoord dat verder contact niet gewenst is. Advocaat Amelink zal volgende week een kort geding aanspannen tegen de non-actiefstelling. Het verzet tegen het ontslag zal volgens hem bij de behandeling door de kantonrechter moeten plaatsvinden.

De directie van De Dreef heeft vorige week in een enquête het overige personeel gevraagd zich uit te spreken over de toekomst van de groep van zes. „We wilden aanvankelijk een vergadering beleggen met alle personeelsleden van de Dreef, inclusief de mensen die zich negatief over de instelling hebben uitgelaten”, aldus bestuursvoorzitter mr. H. Schaatsbergen. „Maar na waarschuwingen voor emotionele taferelen en zelfs agressieve uitingen, hebben we besloten tot een schriftelijke enquête. Daar kwam uit dat bijna drie kwart van het personeel mordicus tegen de terugkeer van de zes is. En dan kan een bestuur maar één

ding doen: ontslag aanvragen voor die mensen. Anders lopen we het risico dat andere medewerkers uit protest verdwijnen.”

Het ministerie van justitie kan formeel weinig doen tegen de ontslagen, als het departement dat al zou willen. De Dreef is een particuliere justitiele jeugdinrichting en het bestuur van de stichting die het behandelcentrum exploiteert, mag zelf haar personeelsbeleid bepalen.

Ondernemingsraad

Vier van de zes personeelsleden voor wie ontslag wordt aangevraagd, behoren tot de ondernemingsraad van De Dreef die begin deze maand de vermeende misstanden in de justitiele jeugdinrichting voor jongens aan de kaak stelde. Op televisie vertelden zij uitgebreid over langdurige mishandelingen van jongens en financiële malversaties door de directie. Het Landelijk Steunpunt Zetten deed daarop bij de officier van justitie van Zwolle aangifte van mishandeling door tenminste vier personeelsleden. Het steunpunt zou in totaal zestig klachten over mishandelingen door personeel hebben verzameld. De directie heeft de mishandelingen pertinent ontkend. Volgens directeur J. Karrenbeld wordt in De Dreef wel af en toe een 'educatieve mep' uitgedeeld, maar is van stelselmatige mishandelingen geen sprake. Justitie is momenteel op verzoek van het ministerie bezig met een vooronderzoek dat wordt uitgevoerd door de rijksrecherche.

De Dreef **TR 11**

De oppervlakkige lezer zou uit het interview met directeur Karrenbeld (*Trouw*, 7 september) kunnen opmaken dat er alleen maar killers, verkrachters, afpersers en geweldplegers op de Dreef zijn geplaatst. Daardoor zou een weliswaar klein maar zeker niet te verwaarlozen aantal jongens ernstig kunnen worden benadeeld. Daarom wil ik er met nadruk op wijzen dat de Dreef ook jongens herbergt die geen enkel strafbaar feit gepleegd hebben. Mijn zoon heeft vijf jaar op de Dreef gewoond. Hij heeft daar zelf in overleg met de kinderrechtter en kinderbescherming voor gekozen, nadat hij de deplorabele toestand van voeding, huisvesting en personeel in enkele andere inrichtingen had mogen ervaren. Naar eigen zeggen hebben die vijf jaar hem alleen maar goed gedaan. Overigens is hij op de Dreef nooit mishandeld. (Naam en adres bij redactie bekend).

De Dreef (2)

Het verhaal van de heer J. Karsenbeld (*Trouw* 7 september) was regelrecht afkomstig uit de praktijk. Hier was een man aan het woord met ervaring en hart voor de zaak. De gebeurtenissen in De Dreef lokken veel reacties uit. Mishandeling is nooit goed te praten. Echter, een stevige tik kan heel gezond zijn, wanneer praten niet meer mogelijk is. De desbetreffende pupil zal echter van alles proberen om daar onderuit te komen. Immers, die tik kan wel eens betekenen (en bereiken) dat hij moet veranderen. En dat wil hij niet. Tegen die tik zal dus geageerd worden. Dus noemen we het mishandeling. Een ieder die dan zonder meer aanneemt dat er ook echt van mishandeling sprake is, heeft geen ervaring in de omgang met deze kinderen.

De Glind

Henk Bos

Mishandeling ook in andere tehuizen

TR 4-9

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM - Mishandeling van jongeren die uit huis zijn geplaatst komt vaker voor. Maandag deden bewoners en ex-bewoners van een opvanghuis voor jongeren aangifte van mishandeling. Volgens een medewerkster van het Adviesbureau Kinderbeschermingsconflicten (AKK) is dit geval geen uitzondering.

„In een gesloten gemeenschap kan van alles gebeuren”, vertelt de medewerkster. Zowel het AKK als het Jongerenadviescentrum (JAC) en

de Belangenvereniging Minderjarigen (BM) waren al langer op de hoogte van de toestanden in het 'zware' jongerenopvanghuis De Dreef in Wapenveld.

Zeventig bewoners en ex-bewoners deden maandag aangifte van mishandeling gepleegd door het personeel. Ze zitten of zaten daar wegens zware misdrijven, zoals verkrachting of moord.

Een medewerkster van het JAC in Amsterdam: „Maar mishandeling van dat soort jongeren gebeurt niet alleen op De Dreef. We hebben in de loop van de jaren ook klachten

gekregen over andere instellingen waar jongeren tijdelijk moeten zitten omdat zij door de rechter zijn veroordeeld.”

Ook het AKK wist dat: „De eerste klachten over De Dreef kregen we al anderhalf jaar geleden. Maar ook over andere instellingen krijgen we klachten”, vertelt de medewerkster. Niet dat we iedere week drie klachten krijgen over instellingen, maar er zijn wel jongeren die zeggen dat ze slecht zijn behandeld in andere opvanghuizen. Als we dan verder willen gaan en er iets aan proberen te doen, haken die jongeren vaak af. Ze hebben dan zoiets van: 'Ik ben er nu eindelijk uit, dus laat maar zitten'. Ook ouders bellen ons soms op om te klagen over de behandeling van hun kinderen in dat soort tehuizen.”

Hoe het kan gebeuren dat jongeren in een instelling mishandeld worden zonder dat bijna iemand ervan op de hoogte is, is volgens haar duidelijk. „Wat er op De Dreef is gebeurd is natuurlijk heel erg ver gegaan. Maar dat kan omdat dat soort instellingen gesloten is. Het is een gemeenschap waar weinig mensen toegang tot hebben. Als er dan iets fout gaat, kan dat lang doorzielen voordat er ook maar iets naar buiten komt.”

„Als het verkeerd gaat in een tehuis kan het lang doorzielen”, FOTO MARK KOHN

Joop van den Ende: 'Ik word er kotsmisselijk van'

protest tegen Miniplaybackshow

W.N.C. (Door Margriet Hunfeld)
AALSMEER — Gisteravond vond de opname plaats van de eerste 'Miniplaybackshow' van dit seizoen. Henny Huisman zette als vanouds onbekende kinderen voor een televisiecamera en liet ze hun zorgvuldig ingestudeerde popsong naar voren brengen.

met succes van deze - al zeven jaar lopende show - is nog steeds groot. In Duitsland echter bracht de 'Miniplaybackshow' afgelopen zomer een storm van protesten teweeg.

Hoewel de 'Miniplaybackshow' inmiddels aan vijf landen is verkocht, was het vooral de Duitse pers die stelling nam tegen 'de kind-onvriendelijkheid' van de show, 'het aangedikte kind-seks-element' en de 'vrouw-onvriendelijke seks-object'-factor van dit programma.

Er stonden feministische groeperingen op die zich fel tegen de 'vrouw-onvriendelijke' show keerden en er werden actiegroepen gevormd, onder andere van ouders die vonden dat de 'mini-Madonnaatjes' en de 'Princen-in-de-dop' pedofielen zouden stimuleren.

Joop van den Ende, producer van de show, reageerde daar gisteravond bijzonder fel op: „Als iemand op deze manier over onze show denkt, of dit zelfs maar durft te suggereren, dan kan ik daar alleen maar kwade bedoelingen achter zoeken. Zo iets ligt dan aan degene die kinderen uit onze show in verband brengt met seks. Persoonlijk vind ik dat een kind-onterende gedachte.

Want laten we wel wezen, in deze tijd kan een kind de meest gore telefoonlijnen bellen en de meest rare advertenties uit willekeurig welke krant lezen. Dus word ik niet goed als er dan in Duitsland mensen gaan zoeken naar dergelijke elementen in een totaal onschuldige show. Ziekelijk vind ik dat”.

„Zo lang er kinderen bestaan, zullen zij volwassenen wensen te imiteren. Meisjes op de hoge hakken van hun moeder, jongens met een namaak-microfoon en een tape-recorder. Ik hoorde Herman van Veen onlangs nog vertellen dat hij als achtjarige Nat King Cole elke avond op zijn kamer na stond te doen. En Van Veen is toch geen kinderachtige artiest geworden”.

„Daarom vind ik de kritiek vanuit Duitsland een gevaarlijke ontwikkeling. Alsof er hier opeens in de studio hele vieze dingen gebeuren met kinderen. Nou, dat is niet zo, hoor. Wij hebben vanaf de eerste dag dat we de show op poten zetten, regelmatig de arbeidsinspectie over de vloer gehad. Juist in het begin, toen het fenomeen 'Miniplaybackshow' onbekend was”.

„De KRO deed toen overigens nogal moeilijk. Welnu, wij kregen uiteindelijk een compliment van de inspectie dat wij de kinderen zorgvuldig begeleiden en dat wij serieus met hun talenten omsprongen”.

Presentator Henny Huisman: „Het is zelfs zo dat wij de audities in het studiocomplex in Aalsmeer houden, om een extra rustige sfeer te krijgen. Voorts hebben wij nog nooit één kind voor de televisie gehaald dat zelf geen brief heeft geschreven. Met andere woorden: geen ouder hoeft hier te proberen zijn kind het programma in te 'pushen', want daar werken wij dus niet aan mee. En vervolgens laten wij heel veel aan de fantasie van het optredende kind over als het

gaat om de kleding en de make-up”.

— Toch staan er in de show nooit 'echte' kinderen. Het zijn altijd 'mini-volwassenen' in een volwassen decor.

Joop van den Ende: „Ja, logisch. Je kunt een kind van nu niet meer in een lullige achtergrond zetten. Die pikt dat niet. Want daarvoor heeft hij nou net te veel videoclippen gezien, popbladen, schoolagenda's en eigentijdse televisie-programma's. Daar komt bij dat wij merken dat je de creativiteit van een kind geweldig stimuleert door juist dat 'volwassen' element er aan toe te voegen. Wij nemen die 'volwassenheid' heel serieus en merken vervolgens dat een kind daar geweldig goed op reageert”.

Jurylid Tonnie Eyk: „Het is fantastisch wat de 'Miniplaybackshow' in Nederland teweeg heeft gebracht. Kinderen komen opeens naar voren met hun talenten; je weet gewoonweg niet wat je ziet. Ik vind het heerlijk dat op deze manier de creativiteit onder kinderen zich opzienbarend heeft ontwikkeld, sinds deze show wordt uitgezonden”.

Henny Huisman: „Er is een heel nieuwe groep kinderen ontstaan, die opeens 'durven' playbacken, of 'durven' meedoen. Wij hebben die tendens heel goed kunnen volgen”.

— Maar wat blijft er over van de spontaniteit van kinderen, zodra zij te maken krijgen met een professioneel show-team van programmamakers, cameramensen, grimeurs, kledingadviseurs etc?

Henny Huisman: „Ook dat bewaken wij zorgvuldig. Want een kind dat meedoet mag hier maar één keer repeteren. Zeer tegen de zin van de regisseur in, overigens. Het maakt zijn werk extra moeilijk. Bovendien ben ik bij de repetities niet aanwezig. Natuurlijk zal zo'n kind van te voren thuis wel het nodige hebben staan instuderen, maar wij zijn er inmiddels behoorlijk in getraind om te zien of daar nog een portie plezier bij is komen kijken, of dat een voltallige familie daar met de stok en een mattenklopper achterheen heeft lopen jagen”.

„Medewerkers van mijn team gaan bovendien zo ver dat zij de school of een onderwijzer van een kandidaatje bellen als er een vermoeden bestaat, dat het schoolwerk eronder te lijden heeft. En dan gaat het gewoon niet door. Trouwens: er bestaat geen kind dat tegen zijn zin in een show als de onze gaat staan. Daar hoef ik mijn eigen twee dochters maar bij te halen, die zou ik nooit zo gek krijgen, ook

MICK JAGGER, de imitatie van een van de kandidaten in de nieuwe show.

Foto Geert van Kesteren

Meer optredens van kinderen toegestaan

DEN HAAG, 6 SEPT. Minister De Vries (sociale zaken) zal de richtlijnen voor het optreden van kinderen versoepelen. Kinderen vanaf dertien jaar krijgen toestemming om vijftien keer per jaar op te treden in plaats van acht keer. De versoepeling van de richtlijn geldt niet voor commerciële producties. De minister schrijft dit in een brief aan de Tweede Kamer naar aanleiding van een onderzoek dat hij heeft laten verrichten. Daarin wordt aanpassing van de regels bepleit: de onderzoekers vinden dat de arbeidsinspectie strengere regels moet hanteren voor commerciële producties. Nu mogen kinderen tot, zeven jaar maximaal één keer per jaar in een commerciële productie optreden; van zeven tot en met

Theo en Thea bij Veronica op de porno-toer

Je zult maar bezig zijn met koken, de telefoon gaat en je moet praten over gedresseerde platjes, tepeltrapeze, erotisch jongleren, de vrouw met het langste schaamhaar en geil goochelen. Maar Joop Daalmeijer, tv-directeur van Veronica, is niet kinderachtig. Keert het vlees om en vertelt vervolgens over de act met de neukende vlooiën. Prachtig, vond hij die.

Het gaat over de kermis-porno-show *Petit Populaire*, waarmee het duo Theo & Thea, bekend van de konijnentandjes, door het land reist. Deze keer als The Golden Showers, een hoogblond koppel, dressereren ze niet alleen platjes maar penetreren ze ook poedels en vertonen ze een sterk staaltje silhouetten-porno. Veronica registreerde *Petit Populaire* en zendt het programma vanaf 6 januari in

vier delen uit. En met echte kermismentaliteit waarschuwt de omroep alvast dat geen stoel meer droog blijft, dus: „Gaaf dat zien!”

Theo & Thea maakten jaren geleden furore bij de VPRO. De *transfer* is dus even wennen. Theo & Thea bij Veronica? Ach, zegt men bij de VPRO, ze hoorden niet bij het personeel. „Ze kwamen alleen met hun ideeën meestal het eerst bij ons”, zegt een woordvoerder. En Veronica liet het aanbod om het duo tussen twee jong-wild-808808-spots te vertonen niet lopen. Daalmeijer: „Ik heb er ontzettend om gelachen, juist omdat ze de porno op de hak nemen”.

Het mag dus duidelijk zijn, en wie *Petit Populaire live* heeft gezien weet dat het zo is: ook al hebben Theo & Thea de tandjes

die buurt (een echte volkswijk) haarlijn. Zij begeleidt de minidansersjes dan ook van begin tot eind en doet dat erg goed. Want je hebt hier te maken met kinderen die behoorlijk primair reageren”.

„Zodra je echter over kinderen met andere interesses praat, bij voorbeeld piano spelen, dan moet ik toegeven dat die in een Miniplaybackshow niet op hun plaats zijn. Dat is een andere groep, dat heeft met een andere

sfeer te maken. Wij echter brengen onze specifieke show voor deze specifieke kinderen met veel succes. Er komen jaarlijks 40.000 aanmeldingen binnen en de kijkcijfers zijn nog altijd een topper”.

„Gelukkig hebben wij tot nu toe geen enkele vervelende reactie gehad naar aanleiding van de Duitse protesten. En ik mag hopen dat die niet komen ook. „Want ik word daar kotsmisselijk van”.

het komend televisieseizoen verruild voor de *outfit* van een opblaaspop, ze zijn geenszins de hoofdrolspelers in een nieuw soort *Pin-Up Club*. Voor de minder latent hitsige kijker heeft Veronica al lang iets anders bedacht: *Erotica*, vanaf aanstaande maandag op televisie.

Betekent dat straks toch nog gratis thuis sex op de buis? Wat Daalmeijer betreft niet. Het nieuwe programma is geen kopie van de *Pin-Up Club*, meent hij. De *Pin-Up Club*? Hij karakteriseert het als *vijftien cent per kilo*. „We vonden de filmpjes nogal goedkoop”.

Erotica is een „erotisch magazine”, wat moet aangeven dat de erotiek serieus, minder plat als in de *Pin-Up Club*, maar toch ook weer met humor, wordt behan-

deld. Er is een brievenrubriek, er zijn vraaggesprekken en reportages over bordelen, en mogelijk komt ook Aids-preventie aan bod. De blootmodellen die in het programma optreden, zijn afkomstig van het Amerikaanse blad *Penthouse*, wat voor Daalmeijer een garantie is voor de kwaliteit van de erotisch getinte filmpjes.

Blijft de vraag waarom Veronica in haar programma's zoveel belangstelling toont voor dit soort onderwerpen. „Er was gewoon vraag naar erotiek, maar dan minder plat als in de *Pin-Up Club*.” En, meent Daalmeijer, wat dat betreft is het goed dat Theo & Thea de winterprogrammering komen versterken. Voor het evenwicht. Want porno? „Daar steken ze absoluut de draak mee.”

GRETA RIEMERSMA

elf jaar twee maal; en van twaalf tot vijftien jaar maximaal vier keer.

- OPMERKELIJK - VK 24

De nieuwe reclameborden van Fa, douche- en badschuim. Op een bord in Utrecht werden de tepels van het model afgeplakt met zwarte tape en in Haarlem ontrok iemand met een witkwas een hele reeks affiches aan het zicht.
Foto Guus Dubbelman - de Volkskrant

Lullige borsten en reclamewraak

De reclameposter toont een stukje vrouw in opspattend water en doet een beetje denken aan de gluurderige tieten-cultuur waarmee Veronica leden probeert te werven. De kreet „Goedkoper kan het niet” op de posters van Fa-zeep is voor meer dan één uitleg vatbaar. „De manier waarop borsten worden gebruikt om een produkt aan te prijzen vind ik nogal goedkoop”, zegt Merian Plaat. Nee, ze is niet feministisch. En die eerdere Fa-reclames waarop blote vrouwen op tropische stranden de branding in rennen terwijl een begeleidende stem „wilde limoenen” bezingt, gingen er ook nog wel mee door. „Maar de humor van deze actie ontgaat me. Waarom nou weer borsten op deze manier?” Plaat, werkzaam bij een reclamebureau, knutselde een alternatieve poster in elkaar. Haar Fa-reclame toont een meelijwekkend mannelijk lid, voorzien van de tekst: „Slapper kan het niet”. Plaat kwam op het idee toen ze in de bus zat en de zeepreclame op tallozeabri's zag: „Bij elke halte kwamen die borsten weer op me af. Toen schoot het idee voor een aardige persiflage door mijn

hoofd.” In het onderschrift „nu tijdelijk extra voordelig” wijzigde zij het laatste woord in een gepast „lullig”. Het eindresultaat is op enkele muren enabri's in de Amsterdamse binnenstad te zien. Ook zeepfabrikant Henkel heeft inmiddels een exemplaar van de alternatieve reclame ontvangen.
(Erik Spaans)

Fa vs S-10

Zeepfabrikant Fa heeft een nieuwe postercampagne. Op groot formaat zie je een paar frisse, bevochtigde tieten, en eronder lees je de kreet: „Kan het nog goedkoper?”

Ik besloot eens goed op te letten, en ja hoor, in een mum van tijd hing de hele stad vol met tegenaffiches, bedrukt met billen („kan het nog goedkoper?”) of lullen („kan het nog slapper?”).

Fa lacht in zijn vuistje en ik ook, met grenzeloze bewondering voor de massapsychologische inzichten van Fa's reclamebureau.

Want het zal toch iedereen duidelijk zijn dat deze postercampagne bedacht is met geen enkele andere bedoeling dan omstredden te zijn. Als je de tieten wegdenkt, slaat de hele kreet nergens op! Maar actievoerend Nederland denkt niets weg, denkt überhaupt niet, en slaat braaf aan, als een perfecte Pavlov-hond. Wat grenzeloos naïef.

Fa legt de bal voor het eigen doel. Het actiefolkje schopt hem erin en juicht: een doelpunt. Fa juicht ook, want het kan Fa absoluut niets schelen wie er scoort, zolang er maar wordt gescoord.
AMSTERDAM Robert Eksteen

Veronica gids nr 36

NIEUWS

Publiek steunt Pee-Wee Herman

HOLLYWOOD - CBS, één van de grote Amerikaanse netwerken, kan er wel eens spijt van krijgen dat zij Pee-Wee Herman van het scherm verbannen heeft.

Deze Amerikaanse kindervriend, die een populariteit heeft, vergelijkbaar met Ome Willem en Meneer Kaktus bij ons, werd enkele weken geleden gearresteerd omdat hij zichzelf zou hebben bevredigd in een porno-bioscoopje in Sarasota.

Florida. Entertainment Weekly heeft een opinie-onderzoek laten doen naar wat 'de Amerikanen' van deze zaak vindt. Ruim 60 procent is van mening dat het 'onbegrijpelijk' is dat CBS daarom het programma heeft geschrapt. Een ruime meerderheid zou hun kinderen gewoon naar 'Pee-Wee's Playhouse' laten kijken. Echter: slechts 21% van de ondervraagden zei nog enige sympathie voor Paul Reubens te hebben. Entertainment Weekly concludeert dat CBS veel te overhaast het programma uit de lucht heeft gehaald.

Uitgever heft Primeur op als financiële steun uitblijft

DEN HAAG (ANP) - Uitgeverij Weekbladpers zal het jongerenblad Primeur opheffen wanneer het Bedrijfsfonds voor de Pers geen acht ton beschikbaar stelt. Directeur Th. Bouwman van de Weekbladpers zei dit gisteren bij de afdeling rechtspraak van de Raad van State. De Weekbladpers vraagt een bijdrage uit het Bedrijfsfonds, omdat zij het nog jonge weekblad ingrijpend wil reorganiseren. In feite is het geld bedoeld voor extra promotie-activiteiten. Het Bedrijfsfonds heeft een dergelijke bijdrage geweigerd. Primeur, sinds vorig jaar op de markt, heeft nu een oplage van 7.000 exemplaren. De groei ver-

loopt niet voorspoedig. Weekbladpers vindt dat het blad over drie jaar met een oplage van 20.000 exemplaren winstgevend moet zijn. Bij de Raad van State werd duidelijk dat de Weekbladpers vorig jaar ook al tevergeefs de hand ophield. De uitgever wilde toen een bijdrage in de kosten van de aanloopinvestering van ruim 1,3 miljoen gulden. Volgens het Bedrijfsfonds kwam Primeur toen niet in aanmerking voor een bijdrage, omdat financiële steun voor het opzetten van een blad alleen aan dagbladen wordt verstrekt. Nu weigert het Bedrijfsfonds geld, omdat de Weekbladpers een goed renderend bedrijf is.

Kusverbod voor Chinese studenten

PEKING, 20 SEPT. Studenten aan de Universiteit van Peking mogen vanaf volgende maand niet meer zoenen, omhelzen of andere activiteiten in het openbaar ondernemen die „de publieke moraal ondermijnen”, zo heeft het bestuur van de universiteit aangekondigd. Hand in hand lopen of de armen om elkaars schouder slaan is ook uit den boze. Op overtreding van de lichamelijke verboden staan forse sancties variërend van 'heropvoeding' tot geldboetes en vrijheidsstraffen.

Na het neerslaan van de democratische studentenbeweging in China, in juni 1989, verscherpten de communistische autoriteiten de strenge bepalingen ten aanzien van politiek en moraal. Met name de Universiteit van Peking, een van de centra van democratische acties, moest het daarna ontgelden. Eerstejaars studenten krijgen een jaar militaire training en indoctrinatie aan de militaire academie Shijiazhuang, buiten Peking, voordat ze aan hun studie kunnen beginnen.

„De meeste ouderejaars verafschuwen de nieuwe bepalingen”, aldus een anonieme student, „het disciplineren van de studenten die van de militaire academie komen is eenvoudiger, zij zijn er al aan gewend.” (Reuter)

Primeur moet het zonder overheidskrediet stellen

Het Bedrijfsfonds voor de Pers, het overheidsorgaan dat noodlijdende kranten en tijdschriften van kredieten voorziet, weigert het jongerenweekblad Primeur een lening te verstrekken. En daarover is Weekbladpers, de uitgever van Primeur, oprecht verontwaardigd.

Hans Vervoort, directeur van Primeur, begrijpt niets van de beweegredenen van het fonds. Het fonds heeft hem laten weten dat Weekbladpers zelf draagkrachtig genoeg is om de tekorten te dekken. Vervoort: „Je moet als uitgeverij kennelijk aan de rand van een faillissement staan voor je steun krijgt. Dat vind ik heel vreemd.”

De motieven van het bedrijfsfonds mogen op zijn minst duister worden genoemd. Want het fonds verleent wel degelijk steun aan verlieslijdende kranten binnen rijke concerns. „Maar”, gist Vervoort, „bij tijdschriften gelden blijkbaar andere normen dan bij kranten.”

Die redenering gaat echter niet op. In het verleden kreeg het opinieweekblad De Tijd bijvoorbeeld wel krediet. En dat gebeurde op het moment dat het blad werd uitgegeven door VNU, een van de machtigste uitgeverijen van het land.

Bij het bedrijfsfonds wordt geheimzinnig gedaan over de reden waarom Primeur geen steun krijgt. Een woordvoerder wil niet verder gaan dan een formeel commentaar: „Bij

Weekbladpers heeft men niet afdoende duidelijk gemaakt dat steun niet op een andere manier verkregen kan worden.”

Volgens Vervoort van Primeur is het heel verklaarbaar dat het jongerenblad het moeilijk heeft. „We zijn nog niet zo lang bezig en we moeten zowel de jeugd als de ouders bewerken. De ouders moeten tenslotte het abonnement betalen. Het gaat vrij langzaam.”

Weekbladpers heeft aan het eind van dit jaar al anderhalf miljoen gulden in Primeur gestoken. Blijft het blad op de huidige oplage (wekelijks een kleine tienduizend exemplaren) steken, dan moet het bedrijf er ieder jaar één miljoen gulden bij leggen. Pas als Primeur kans ziet de huidige oplage te verdubbelen, wordt het rendabel het blad uit te geven, zegt Vervoort.

Het voortbestaan van Primeur is in ieder geval verzekerd tot het einde van het jaar. Vervoort: „Voorlopig gaan we door. Maar aan het einde van het jaar zullen we zeker bekijken hoe we ervoor staan en of het wel zinnig is dit project voort te zetten.”

Bij Weekbladpers legt men zich overigens niet zomaar neer bij de beslissing van het bedrijfsfonds. De uitgeverij zal bij de Raad van State een AROB-procedure aanspannen om alsnog een krediet te verwerven. Naar verwachting van Vervoort neemt zo'n procedure een maand in beslag.
(Frank van Zijl)

Rechter: geen bijdrage voor blad Primeur

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 26 SEPT. Het Bedrijfsfonds voor de Pers hoeft geen bijdrage van 800.000 gulden beschikbaar te stellen aan het jongerenweekblad Primeur. De Raad van State heeft vandaag het verzoek afgewezen van uitgeverij Weekbladpers om het bedrijfsfonds hiertoe te dwingen.

H. Vervoort, directeur van de cultuursector van de uitgeverij, noemde de uitspraak van de Raad van State teleurstellend. De Weekbladpers had het geld gevraagd voor extra promotie-activiteiten voor het verliesgevende blad.

Volgens Vervoort blijft Primeur zeker tot eind van dit jaar bestaan. Het is de bedoeling dat de oplage van de krant dan is gestegen van 10.000 naar 12.000 exemplaren per week. „We gaan een ronde maken langs middelbare scholen, bieden scholierenabonnementen aan en we hebben contact met landelijke kranten die wellicht de komende maanden een exemplaar van Primeur meesturen”, aldus Vervoort.

De krant voor jongeren vanaf 12 jaar bestaat sinds vorig jaar oktober. Na een hoopvolle start binnen twee maanden waren zo'n vierduizend abonnees gewonnen — stagneerde de groei. Op dit moment heeft Primeur tussen de zes- en zevenduizend abonnees. De losse verkoop schommelt tussen de duizend en tweeduizend exemplaren per week.

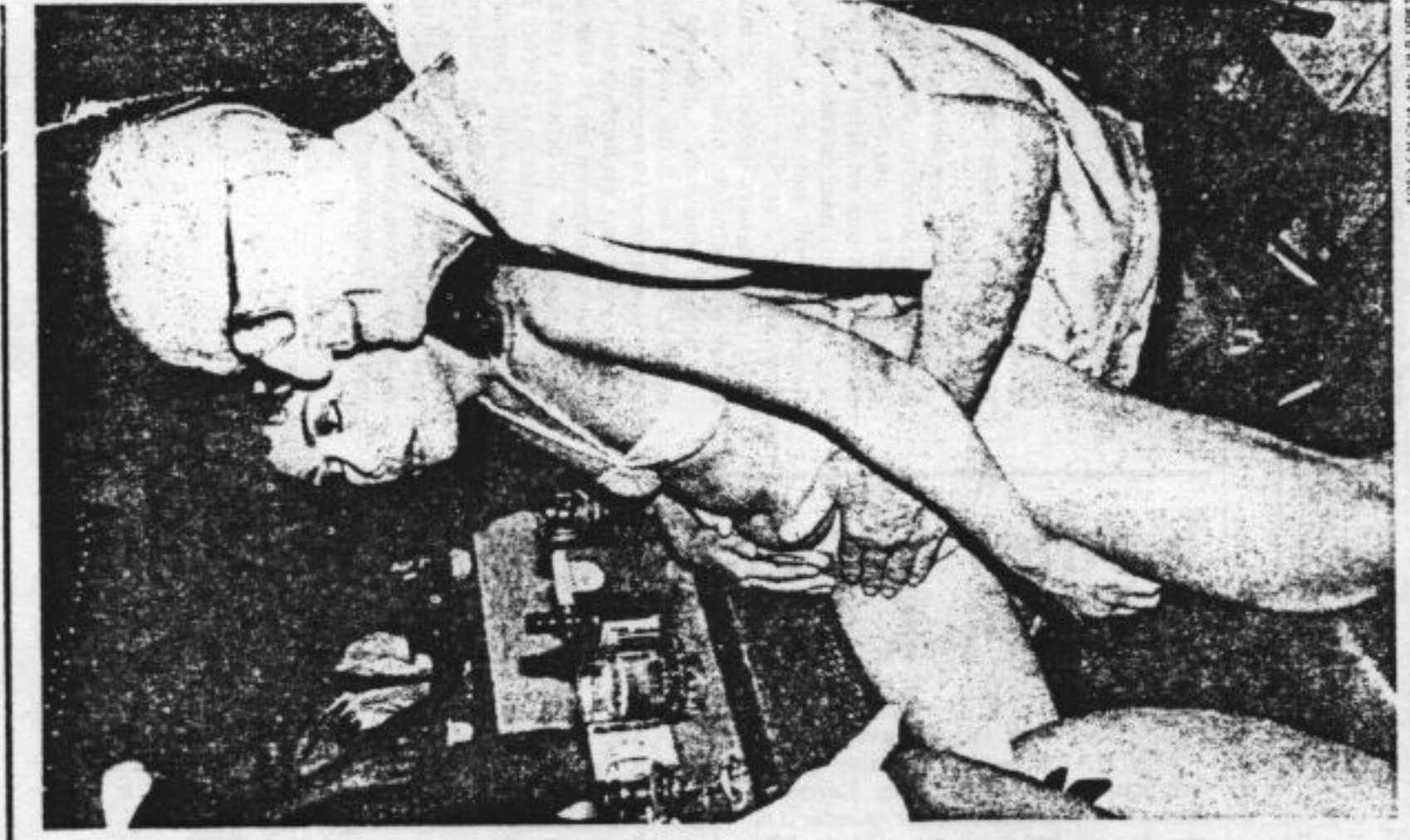

FOTO CALICA VAN DE HOF

Van dattem

ORGASME, brulde het omslag van de *Viva* vorige week de argeloze passant tegemoet, in letters van meer dan zes centimeter hoog. Vroeger stond op zo'n plek *Zes blouses met één patroon!* Maar het lokaal was geen valse belofte. In het blad zat een dossier vol goede raad, gezellige verhalen en waar gebeurde anekdotes over het (vooral vrouwelijke) hoogtepunt.

De revolutie is voltooid, zou je dus zeggen. Alle jonge vrouwen (*Viva's* doelgroep is twintig) doen het, en wat ze willen lezen is niet hoe het is, maar hoe zij hun techniek kunnen verfijnen. Voorbij is de tijd dat de felbegeerde informatie over het onderwerp bij elkaar moest worden gesprokkeld uit deel G van de encyclopedie, kunstboeken waar hopelijk naakten in stonden, boekwerken als *Hoe vertellen wij het onze kinderen* en slinkse blikken op verboden hockjes van de tijdschriftenwinkel. Voorbij is de tijd dat ouden en opvoeders geen idee hadden. In panische angst om voor oude sokken te worden versleten slaan de volwassen geworden kinderen van de jaren zestig de jeugd om de oren met de rauwe feiten van het leven. Dat je op die manier tijdschriften kunt verkopen is natuurlijk mooi meegenomen.

Dating and mating worden meer dan ooit geacht het leven van jonge vrouwen te vullen. In *Vrij Nederland* werd onlangs de ganse strekking van *Viva's* zusterblad *Yes*, dat is bestemd voor een nog jongere doelgroep, bondig samengevat met de woorden 'Hoe krijg ik hem? Hoe hou ik hem? Hoe verwen ik hem?' De seksuele kant van de zaak wordt hier ietsje gedempter behandeld, maar alles draait om 'jongens'. En de *Cosmopolitan*, een van oorsprong Amerikaans tijdschrift dat globaal gesproken op secretaresses mikt, speelde al jaren geleden een voortrektersrol door vrij openlijk over versieren en seks te schrijven.

Als een wereldvreemde hoofdonderwijzer probeert de overheid meisjes te bewegen een vak te leren. Loodgieter moeten ze worden, of dokter, of betonvlechter. Of rector van een gymnasium. Oei, wat zullen hun levens rijk worden. Maar

de wind van de emancipatie waait een heel andere kant uit. Emancipatie is toch bevrijding? In deze krant stond onlangs een mooi verslag van een vakantie-week met een groep misdeelde jongeren van vijftien, zestien jaar. Ook daar bleek dat de meisjes in dat gezelschap maar een obsessie hadden: jongens. Zij waren doodsbenuwd om er geen te bemachtigen, te blijven zitten. Terwijl de jongens nog wel eens met iets anders bezig waren, dachten de meisjes eigenlijk maar aan een ding. Zij namen ook in meer dan de helft van de gevallen het initiatief tot contact. Heel geëmancipeerd dus.

Het is alsof een grote groep vrouwen bezig is aan een inhaalmanoeuvre, opgejaagd door twee clichés. Het ene is dat de vervulling van een vrouwenbestaan erin ligt, te worden uitverkoren en bemind door een man. Dat idee is nog springlevend. Het andere is dat vrouwen vandaag de dag niet meer passief hoeven te zijn. Het is je eigen stomme schuld als je wacht tot het te laat is.

Een vriend die wel eens in de stad komt vertelde mij dat je tegenwoordig steeds meer vrouwen ontmoet die, voorzien van leuke dingen als motorfietsen en verantwoordelijke banen, helemaal niet verlegen zitten om gezelschap. Die een avondje voor je vrijmaken en dan nodig weer weg moeten. Dat is het type waarvan wij dachten dat de emancipatie er steeds meer van zou voortbrengen.

Maar het blijkt een elitair verschijnsel te zijn. Vrijheid is, net als werk buitenshuis (en zoveel andere dingen) leuker naarmate je rijker en beter opgeleid bent. Onderaan de sociale piramide zijn niet de vrouwen, maar de mannen ontslagen van een heeloop getob. Jongens hoeven niet meer onafgebroken bezig te zijn met het probleem, hoe de hand op een meisje te leggen. Zij hebben nu tijd om met computers te spelen. Want de meisjes komen wel; die denken alleen nog maar aan van dattem.

IILEEN MONTIJN

OVER DE GRENS

Zo lief als kleine kinderen

eens vast te nagelen. En dat gebeurt ook af en toe.

"Ze zijn zo lief, meneer, zo lief als kinderen," zei een gepensioneerde man tegen de verslaggever van Knack, toen zijn favoriete, Filippijnse stripteaseuse van Antwerpen naar Rotterdam was gesmokkeld nadat de Rijkswacht een inval had gedaan in de Antwerpse club, waar ze zes keer per nacht stripte voor minder dan het minimumloon. Ze had hem nog gevraagd of hij met haar wilde trouwen. Maar hij is 65 en zij 21. Zo lief als kinderen. Exotische kinderen mogen niet over belangstelling klagen. Als ze niet verhoorden, of uit armoede het criminele pad opgaan en stelen of zich prostitueren, worden ze wel vermoord als ze het straatbeeld verstoren. Soms komt er een aardige westerling die hen adopteert. Maar waker is het een oude blanke lul die wel eens zo'n schattig exotisch meisje, of jongetje, wil uitproberen. "Ze vragen er zelf om. Heus. Ze zijn daar eerder rijp." In de jaren vijftig verzamelden we zilverpapier voor de zwartjes. Wat daarmee gebeurde, is mij eigenlijk nooit duidelijk geweest. Maar ze waren er ongetwijfeld beter mee af.

Jan Botho Nagel en zijn Nederlandse, Belgische en andere equivalenten, zouden eens al die spiegelglijtes en kralen terug moeten krijgen die ze ooit geschonken hebben naar adem, dat roepen om en in grote hoeveelheden in hun strot geduwd zouden worden. Dat hapten naar adem, dat roepen om hulp, en dan dat langzame, geweldadige stikken. Is dat niet wat onder exotisch verstaan wordt?

INEKE VAN DEN BERGEN
Screen One: Filippina Dream-girls, 15 sept. BBC 1, 22.20 uur.

omhoog. De handel in „exotische vrouwen” bloeit als nooit tevoren. Onder exotische vrouwen worden hele jonge vrouwen verstaan, die in de Filippijnen, in Thailand of Sri Lanka wonen en daar, of ter plekke verkanseld worden, of al of niet vrijwillig worden „uitgevoerd”. Een aantal westerlingen, onder wie niet weinig intellectuelen, vindt het prachtig de landen zelf te bezoeken, zodat ze er eens uit zijn, en bovendien met weinig moeite zelfs een 8- of 11-jarig exotisch vrouwtje kunnen neuken. Vrouwen die hun land willen verlaten, in de hoop elders een beter bestaan te vinden, komen vaak in bordelen terecht. Ook in Nederland en België loopt de vrouwenhandel niet onwaardig. Het blad *Knack* deed er enige tijd geleden verslag van. Over hoe er voor vrouwen maar twee wegen zijn om naar België te emigreren: door een huwelijk met een Belg, of door als *karakterdansen* in een stripteaseclub of seksclub te gaan werken. In België wordt nogal eens de hand gelicht met de voorleer. In Nederland is er meer slechter. In Nederland is er meer ondanks zijn er hier natuurlijk ook misstanden. De beste manier om er de aandacht op te vestigen is soms een voorbeeld, dus één van zijn ex-vrouw, en daaronder *I love Rebecca*. Achter hem hangen pornofoto's van vrouwen zonder handen ze graag zien, liggend of op de knieën, met hun kont

tot alles bereid zijn, is ook algemeen bekend. Nagel treedt ook nog op in een radioprogramma van de WDR — *Besicilt und abgeholt?* — *Frauen aus der Fremde*. Ze hadden hem gevraagd als positief voorbeeld van een serieuzere echtgenoot. Maar een medewerker van het Derde Wereld Centrum, die ook aan het programma meewerkt, herkent en ontmaskert hem. Rebecca moet werkster worden, en als dat niet blijkt te bevallen prostituteert. Hij slaat haar de woning door en bedreigt haar met een mes. Dan vlucht ze, en neemt het trouwboekje en andere documenten mee. Sindsdien is ze spoorloos. Nagel, diep verontwaardigd, belt het tijdschrift *Wiener*, en vertelt zijn verhaal. Hij rekent voor dat hij er financieel toch nog voordeel aan heeft behaald. „99 Keer gelikt, 11 keer bij het pissen gekoken, 7 keer urine gedronken. 1 keer in de kont gevingerd”. Naar gemiddelde bordeleertarieven berekend zou hem dat 12.750 Mark gekost hebben. Rebecca heeft hem slechts 5.580 Mark gekost, dus wat dat betreft heeft hij geen slechte zaken gedaan. Nu wil hij het eens met een Afrikaanse proberen, vertelt hij, terwijl hij op zijn bed zit, gekleed in een T-shirt, waarop twee geprinte foto's van zijn ex-vrouw, en daaronder *I love Rebecca*. Achter hem hangen pornofoto's van vrouwen zonder handen ze graag zien, liggend of op de knieën, met hun kont

De man is 42 jaar, hij heet Jan Botho Nagel, en bladert door een correspondentiepartner-catalogus. Er staan foto's in van 432 mensen — voornamelijk vrouwen — uit de hele wereld. Hij zet kruisjes bij een paar jonge Filippijnse meisjes. Vooral nummer 90.796, Rebecca L.V., 19 jaar, 1 m 60, interesseert hem. Na vier maanden correspondentie vraagt hij haar ten huwelijk, nog een paar maanden later gaat hij naar Manila, om haar te trouwen en mee te nemen naar Duitsland. De catalogusfoto blijkt misleidend te zijn geweest. Ze heeft een veel te grote neus, vindt hij. Maar hij neemt haar toch maar want de Duitse vrouwen die hij kan krijgen zijn allemaal van zijn leeftijd en foelieijk, bovendien is hij te verlegen om een Duitse vrouw te versieren. Met prostitutees heeft hij altijd minder moeite gehad. Een paar duizend mark per maand gaf hij uit aan bordeleertarieven. Dat kon hij zich voortaan besparen want vanaf nu had hij „een exotisch huisdier”, „een levend pornotijdschrift” in huis. Dat ze wat klein geschapen was, en hij nogal groot, was geen probleem. Tijdens de huwelijksnacht ramde hij hem er zonder pardon in. Om wat bij te verdienen geeft hij een brochure uit met de titel *Hoe trouw ik een Filippijnse*. Hij verkoopt ook adressen en foto's van de Filippijnse vriendinnen van zijn vrouw (zonder dat die er overigens van weten). Zijn handel loopt aardig want de belangstelling voor exotische vrouwen is groot en veel mannen lezen graag hoe trouw die vrouwen wel zijn, hoezeer ze naar een Europese man verlangen die met hen trouwt, en hoe ze die man hun verdere leven als een halfgod beschouwen. Dat ze daarbij seksueel

Den Haag heeft geen plek voor homo-monument

VAN onze kunstredactie DEN HAAG — De stichting Homomonument overweegt zichzelf op te heffen als de gemeente Den Haag op korte termijn geen lokatie biedt voor het negen meter hoge beeld van kunstenaar Theo ten Have. Het benodigde bedrag van 125 duizend gulden is er, het ontwerp voor het monument ligt klaar, maar een goede plek om de sculptuur neer te zetten is in Den Haag al vier jaar niet te vinden.

In eerste instantie was de plaats waar het ontwerp van Ten Have moest komen geen probleem. Het Malieveld leek bij uitstek geschikt voor het grijs-blauw van een homoseksueel uitbeeldt.

De eigenaar van de grond, het ministerie van Landbouw, verzette zich echter tegen de plaatsing van het monument. „Omdat er volgens een akte geen openbare voorzieningen op het terrein zouden mogen komen”, volgens de secretaris van de Stichting Homomonument Den Haag, A. van den Bogaert.

Sinds vorig jaar zijn er samen met de Stichting Stroom en het Haags Centrum Beeldende Kunst andere plekken in het stadscentrum onderzocht, onder andere op de hoek van de Lange en Korte Vijverberg, de Grote Markt en het Spui. Tot op heden zonder succes.

De Stichting zit nu met de „handen in het haar”, aldus Van den Bogaert. „Kennelijk lukt het ons niet om het monument in Den Haag op deze wijze van de grond te krijgen. Maar we willen wel verder. De gemeente moet met een duidelijk standpunt komen, waardoor er vaart in de zaak gezet wordt. Daarvoor moet de politiek op bepaalde knopen drukken.” De Haagse gemeenteraad fractie van Groen Links heeft schriftelijke vragen gesteld over de gang van zaken.

Naaktloperij schoolkinderen verboden

VLIELAND — Kinderen van de openbare basisschool op Vlieland mogen voortaan bij warm weer niet meer naakt over de speelplaats lopen. Dat heeft het college van burgemeester en wethouders van Vlieland de directie van de school te verstaan gegeven.

Tijdens het warme weer van de laatste weken mochten de kleinste kinderen zwemkleding meenemen om zich te verkoelen in een zwembadje op het schoolplein. De kinderen die de zwemkleding waren vergeten, liepen poedelnaakt het water in. Volgens wethouder mevrouw M.F. van Randen-Horjus hadden verscheidene mensen zich gestoord aan de naaktloperij op het schoolplein. „Dat men op het strand zonder kleren loopt, moet iedereen zelf weten, maar bij een school is het wat anders”, zo licht de wethouder het besluit van b. en w. toe.

FRIEKH OUGLAB

de Volkskrant VAN VRIJDAG 6 SEPTEMBER 1991

Grootschalig jongerenonderzoek laat sterke verschuiving politieke voorkeur van PvdA naar D66 zien

Gelukkig gezinsleven voor jeugd nog altijd nummer één

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Voor politiek hebben ze weinig belangstelling; meer dan de helft van de Nederlandse jongeren tussen de 20 en de 24 jaar zegt neutraal te staan ten opzichte van „de politiek” of er zelfs helemaal geen interesse in te hebben. Voor jongeren van 12 tot 19 jaar geldt dit nog sterker; driekwart van hen heeft er geen enkele, of maar weinig belangstelling voor.

De onderzoekers bevestigen dat — hoewel er veel is verbeterd — meisjes nog steeds minder ambities hebben dan jongens om een eigen carrière op te bouwen. Bovendien hebben ze een achterstand in opleidingsniveau. Van de geëquipteerde meisjes (12-19 jaar) vindt 37 procent vrouwen belangrijk en geeft prioriteit aan man en kinderen. Van de 20 tot 24-jarigen denkt 43 procent er niet zo over. Deze keuze hangt sterk samen met het opleidingsniveau; is dat hoger dan kiezen ze vaker voor een eigen carrière.

„Een gelukkig gezinsleven” is voor zowel de oudere, als de jongere groep ondervraagd de belangrijkste waarde in het leven. Het staat nummer 1 in hun persoonlijke top-10. Bij de oudste groep staan hun ontlooptingskansen, klaar staan voor anderen, kinderen opvoeden en acceptabele tijdsbesteding.

Het zijn slechts enkele facetten uit het rapport Jongeren 91, het verslag van een omvangrijk representatief onderzoek naar het doen en laten, de normen en opvattingen en het productieve gebruik van de ruim vier miljoen jongeren tussen de 6 en 24 jaar oud.

Ten behoeve van het onderzoek werden ruim driehonderd jongeren ondervraagd, verdeeld over drie leeftijdsgroepen: 6 tot en met 11 jaar, 12 tot en met 19 en 20 tot en met 24 jaar. Jongeren 91, een „fusie” tussen de twee eerdere nationale jeugdonderzoeken, werd donderdag in Amsterdam gepresenteerd. De ministeries van Justitie, Economische Zaken, de ANWB en enkele banken, uitgeverij en een reclamebureau zullen van de uitkomsten bij hun beleid gebruik maken.

Vergeleken met eerdere jeugdonderzoeken zijn jongeren in hun opvattingen niet veel veranderd. Evenals in 1987 is het belang dat ze hechten aan vrouwen bijna hetzelfde gebleven. „Zeer belangrijk” meent een kwart, „(zeer) onbelangrijk” denkt 20 procent van de ondervraagden, vooral de oudere groepen. Vrijwel iedereen vindt dat je voor je dertigste moet trouwen of samenwonen.

„Maar dat zal niet werken, want volgens de Europese jurisprudentie is een nationale identiteitskaart nu eenmaal ook geschikt voor Europees gebruik.”

CDA en D66 gaven eind augustus al blijk van hun grote twijfels over het verstrekken van reisdocumenten aan kinderen vanaf twaalf jaar zonder dat deze daarvoor toestemming nodig hebben van hun ouder(s) of voogd. De PvdA deelt de bezwaren van CDA en D66, zo bleek gisteren. Alleen de VVD vindt het kabinetvoorstel acceptabel, omdat minderjarigen hoe dan ook onder het ouderlijk gezag blijven vallen.

Hirsch Ballin: „Ik onderken dat hier een probleem ligt. Het wordt straks voor minderjarigen een stuk gemakkelijker om zonder toestemming van de ouders van pakweg Zeist naar Athene te reizen. Anderszinds moet ook aan minderjarigen gevraagd kunnen worden een identiteitsbewijs te tonen. Bij voorbeeld bij het verstrekken van een baan of een sof-nummer, of als de minderjarige ergens van verdacht wordt.”

Je zou de reiskaart natuurlijk aan minderjarigen kunnen verstrekken onder de vermelding dat het document uitsluitend geschikt is voor binnenlands gebruik, suggereerde de minister, om die optie meteen weer van tafel te ve-

gen: „Maar dat zal niet werken, want volgens de Europese jurisprudentie is een nationale identiteitskaart nu eenmaal ook geschikt voor Europees gebruik.”

CDA en D66 gaven eind augustus al blijk van hun grote twijfels over het verstrekken van reisdocumenten aan kinderen vanaf twaalf jaar zonder dat deze daarvoor toestemming nodig hebben van hun ouder(s) of voogd. De PvdA deelt de bezwaren van CDA en D66, zo bleek gisteren. Alleen de VVD vindt het kabinetvoorstel acceptabel, omdat minderjarigen hoe dan ook onder het ouderlijk gezag blijven vallen.

Hirsch Ballin: „Ik onderken dat hier een probleem ligt. Het wordt straks voor minderjarigen een stuk gemakkelijker om zonder toestemming van de ouders van pakweg Zeist naar Athene te reizen. Anderszinds moet ook aan minderjarigen gevraagd kunnen worden een identiteitsbewijs te tonen. Bij voorbeeld bij het verstrekken van een baan of een sof-nummer, of als de minderjarige ergens van verdacht wordt.”

Je zou de reiskaart natuurlijk aan minderjarigen kunnen verstrekken onder de vermelding dat het document uitsluitend geschikt is voor binnenlands gebruik, suggereerde de minister, om die optie meteen weer van tafel te ve-

gen: „Maar dat zal niet werken, want volgens de Europese jurisprudentie is een nationale identiteitskaart nu eenmaal ook geschikt voor Europees gebruik.”

CDA en D66 gaven eind augustus al blijk van hun grote twijfels over het verstrekken van reisdocumenten aan kinderen vanaf twaalf jaar zonder dat deze daarvoor toestemming nodig hebben van hun ouder(s) of voogd. De PvdA deelt de bezwaren van CDA en D66, zo bleek gisteren. Alleen de VVD vindt het kabinetvoorstel acceptabel, omdat minderjarigen hoe dan ook onder het ouderlijk gezag blijven vallen.

Kamer ongelukkig met EG-reiskaart jongeren

VK 20
Van onze verslaggever
DEN HAAG — Het kabinet houdt vast aan het plan om een Europese reiskaart in te voeren voor minderjarigen. De reiskaart komt er in de loop van 1994, samen met een nieuw en meer fraudebestendig paspoort. Kinderen vanaf twaalf jaar kunnen in de loop van 1994 zo'n EG-reiskaart krijgen, ook als ze daarvoor geen toestemming van hun ouders hebben.

Een kamermeerderheid van CDA, PvdA en D66 heeft bezwaar tegen dit kabinetsplan, maar minister Hirsch Ballin van Justitie liet donderdag tijdens overleg met de Kamer weten dat hij aan handen en voeten gebonden is door Europese jurisprudentie.

Hirsch Ballin: „Ik onderken dat hier een probleem ligt. Het wordt straks voor minderjarigen een stuk gemakkelijker om zonder toestemming van de ouders van pakweg Zeist naar Athene te reizen. Anderszinds moet ook aan minderjarigen gevraagd kunnen worden een identiteitsbewijs te tonen. Bij voorbeeld bij het verstrekken van een baan of een sof-nummer, of als de minderjarige ergens van verdacht wordt.”

Je zou de reiskaart natuurlijk aan minderjarigen kunnen verstrekken onder de vermelding dat het document uitsluitend geschikt is voor binnenlands gebruik, suggereerde de minister, om die optie meteen weer van tafel te ve-

gen: „Maar dat zal niet werken, want volgens de Europese jurisprudentie is een nationale identiteitskaart nu eenmaal ook geschikt voor Europees gebruik.”

CDA en D66 gaven eind augustus al blijk van hun grote twijfels over het verstrekken van reisdocumenten aan kinderen vanaf twaalf jaar zonder dat deze daarvoor toestemming nodig hebben van hun ouder(s) of voogd. De PvdA deelt de bezwaren van CDA en D66, zo bleek gisteren. Alleen de VVD vindt het kabinetvoorstel acceptabel, omdat minderjarigen hoe dan ook onder het ouderlijk gezag blijven vallen.

Hirsch Ballin: „Ik onderken dat hier een probleem ligt. Het wordt straks voor minderjarigen een stuk gemakkelijker om zonder toestemming van de ouders van pakweg Zeist naar Athene te reizen. Anderszinds moet ook aan minderjarigen gevraagd kunnen worden een identiteitsbewijs te tonen. Bij voorbeeld bij het verstrekken van een baan of een sof-nummer, of als de minderjarige ergens van verdacht wordt.”

Je zou de reiskaart natuurlijk aan minderjarigen kunnen verstrekken onder de vermelding dat het document uitsluitend geschikt is voor binnenlands gebruik, suggereerde de minister, om die optie meteen weer van tafel te ve-

gen: „Maar dat zal niet werken, want volgens de Europese jurisprudentie is een nationale identiteitskaart nu eenmaal ook geschikt voor Europees gebruik.”

CDA en D66 gaven eind augustus al blijk van hun grote twijfels over het verstrekken van reisdocumenten aan kinderen vanaf twaalf jaar zonder dat deze daarvoor toestemming nodig hebben van hun ouder(s) of voogd. De PvdA deelt de bezwaren van CDA en D66, zo bleek gisteren. Alleen de VVD vindt het kabinetvoorstel acceptabel, omdat minderjarigen hoe dan ook onder het ouderlijk gezag blijven vallen.

Van onze correspondent
Marie Annet van Grunsven
PARAMARIBO — De Amerikaanse inlichtingendienst CIA heeft vorig jaar duizend kilo cocaine naar het Junglecommando gestuurd om vredesbesprekingen tussen Junglecommando-leider Brunswijk en de toenmalige president Shankar te dwarsbomen. Dit heeft de voormalige secretaris van het Junglecommando, Frits Hirschland, beweerd in het Surinaamse dagblad De Ware Tijd. In reactie op de uitlatingen van Hirschland zei ook Shankar dat er mogelijk een 'CIA-complot' was.

De Nederlander Hirschland, onder meer ex-manager van zangeres Vanessa, woonde jarenlang op Brunswijks basis te Stoelmanseiland, waar hij aanvankelijk Brunswijks correspondentie verzorgde en later een kruidenierswinkel dreef. Hirschland viel bij Brunswijk in ongenade nadat door zijn toedoen ruzie tussen het Zeister Zendingen Genootschap (ZZG) en het Junglecommando uit de hand liep. Het ZZG verleende met geld van het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking humanitaire hulp in de oorlogsgebieden. Een intern onderzoek van Pronks ministerie wees onlangs uit dat grote geldsommen in de kas van het Junglecommando verdwenen. De hulp werd vervolgens ijlings stopgezet.

Hirschland werd na zijn verwijdering van Stoelmanseiland door Brunswijk beschuldigd van „ontuchtige handelingen met kleine jongetjes”. De voormalige secretaris bestookt sindsdien de Nederlandse en Surinaamse media met bijdragen aan de jongste geschiedschrijving van het Junglecommando onder het motto: 'De beerput moet open'.

Van onze correspondent
Marie Annet van Grunsven
PARAMARIBO — De Amerikaanse inlichtingendienst CIA heeft vorig jaar duizend kilo cocaine naar het Junglecommando gestuurd om vredesbesprekingen tussen Junglecommando-leider Brunswijk en de toenmalige president Shankar te dwarsbomen. Dit heeft de voormalige secretaris van het Junglecommando, Frits Hirschland, beweerd in het Surinaamse dagblad De Ware Tijd. In reactie op de uitlatingen van Hirschland zei ook Shankar dat er mogelijk een 'CIA-complot' was.

De Nederlander Hirschland, onder meer ex-manager van zangeres Vanessa, woonde jarenlang op Brunswijks basis te Stoelmanseiland, waar hij aanvankelijk Brunswijks correspondentie verzorgde en later een kruidenierswinkel dreef. Hirschland viel bij Brunswijk in ongenade nadat door zijn toedoen ruzie tussen het Zeister Zendingen Genootschap (ZZG) en het Junglecommando uit de hand liep. Het ZZG verleende met geld van het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking humanitaire hulp in de oorlogsgebieden. Een intern onderzoek van Pronks ministerie wees onlangs uit dat grote geldsommen in de kas van het Junglecommando verdwenen. De hulp werd vervolgens ijlings stopgezet.

Hirschland werd na zijn verwijdering van Stoelmanseiland door Brunswijk beschuldigd van „ontuchtige handelingen met kleine jongetjes”. De voormalige secretaris bestookt sindsdien de Nederlandse en Surinaamse media met bijdragen aan de jongste geschiedschrijving van het Junglecommando onder het motto: 'De beerput moet open'.

Van onze correspondent
Marie Annet van Grunsven
PARAMARIBO — De Amerikaanse inlichtingendienst CIA heeft vorig jaar duizend kilo cocaine naar het Junglecommando gestuurd om vredesbesprekingen tussen Junglecommando-leider Brunswijk en de toenmalige president Shankar te dwarsbomen. Dit heeft de voormalige secretaris van het Junglecommando, Frits Hirschland, beweerd in het Surinaamse dagblad De Ware Tijd. In reactie op de uitlatingen van Hirschland zei ook Shankar dat er mogelijk een 'CIA-complot' was.

De Nederlander Hirschland, onder meer ex-manager van zangeres Vanessa, woonde jarenlang op Brunswijks basis te Stoelmanseiland, waar hij aanvankelijk Brunswijks correspondentie verzorgde en later een kruidenierswinkel dreef. Hirschland viel bij Brunswijk in ongenade nadat door zijn toedoen ruzie tussen het Zeister Zendingen Genootschap (ZZG) en het Junglecommando uit de hand liep. Het ZZG verleende met geld van het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking humanitaire hulp in de oorlogsgebieden. Een intern onderzoek van Pronks ministerie wees onlangs uit dat grote geldsommen in de kas van het Junglecommando verdwenen. De hulp werd vervolgens ijlings stopgezet.

Hirschland werd na zijn verwijdering van Stoelmanseiland door Brunswijk beschuldigd van „ontuchtige handelingen met kleine jongetjes”. De voormalige secretaris bestookt sindsdien de Nederlandse en Surinaamse media met bijdragen aan de jongste geschiedschrijving van het Junglecommando onder het motto: 'De beerput moet open'.

Van onze sportredactie
AMSTERDAM — De Spaanse international Michel moet een boete van 1400 gulden betalen. De middenvelder van Real Madrid kneep tijdens de wedstrijd tegen Valladolid op 8 september in de genitalien van de Colombiaan Valderrama. De Spaanse voetbalfederatie kon de boete opleggen omdat het voorval op video, foto's en de tv was vastgelegd.

Ballenknijper beoet

Van onze sportredactie
AMSTERDAM — De Spaanse international Michel moet een boete van 1400 gulden betalen. De middenvelder van Real Madrid kneep tijdens de wedstrijd tegen Valladolid op 8 september in de genitalien van de Colombiaan Valderrama. De Spaanse voetbalfederatie kon de boete opleggen omdat het voorval op video, foto's en de tv was vastgelegd.

Van onze sportredactie
AMSTERDAM — De Spaanse international Michel moet een boete van 1400 gulden betalen. De middenvelder van Real Madrid kneep tijdens de wedstrijd tegen Valladolid op 8 september in de genitalien van de Colombiaan Valderrama. De Spaanse voetbalfederatie kon de boete opleggen omdat het voorval op video, foto's en de tv was vastgelegd.